

Nr 286.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.; given Stockholms slott den 16 maj 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 maj 1947.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Mossberg följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkten 22, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för budgetåret 1947/48 beräkna ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor.

Med hänsyn till den reservation, som vid tidpunkten för avlåtandet av statsverkspropositionen förutsatts skola förefinnas å anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft i slutet av innevarande budgetår, har i statsverkspropositionen anslag icke beräknats för detta ändamål.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spörsmål.

I skrivelse den 24 april 1947 har *statens arbetsmarknadskommission* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1947/48.

I samband härmed har kommissionen givit en kortfattad översikt över läget på arbetsmarknaden under år 1946 samt en bedömning av den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under återstoden av år 1947.

Med skrivelse den 8 maj 1947 har kommissionen överlämnat sedvanlig verksamhetsberättelse för år 1946. Nämda berättelse torde — med undantag av det inledande avsnittet om arbetsmarknaden under år 1946, vilket är likalydande med översikten i ämnet i kommissionens skrivelse den 24 april 1947 — få såsom bilaga fogas vid detta protokoll.

Arbetsmarknaden under år 1946.

Arbetsmarknaden kännetecknades även under 1946 av fortsatt hög sysselsättningsnivå med skärpt brist på arbetskraft inom de flesta näringsområden. Till det ansträngda läget på arbetsmarknaden bidrogo ett flertal faktorer. Utrikeshandelns återupptagande i större omfattning medförde en stegrad efterfrågan på arbetskraft till exportindustrierna och sådana industrier, som huvudsakligen arbeta med importerade råvaror, till sjöfart, motorfordonstrafik och vissa delar av handeln. Arbetsmarknaden påverkades såväl direkt som indirekt av den livliga investeringsverksamheten i byggnader och anläggningar. Efterfrågan på arbetskraft ökades, men tillkomsten av ny arbetskraft till arbetsmarknaden synes ha varit icke obetydligt mindre än under de närmast föregående åren. Särskilt påfallande var givetvis skillnaden i sistnämnda hänseende gentemot 1945, då avvecklingen av den förstärkta försvarsberedskapen medförde, att arbetsmarknaden erhöll ett icke ringa tillskott av densamma förut undandragen arbetskraft.

I *tabell 1* lämnas en sammanfattning av vissa statistiska serier, som belysa arbetsmarknadens utveckling under år 1946. Den på grundval av fackförbundsuppgifterna om antalet för arbetslöshet fristämplade medlemmar framräknade arbetslöshetsprocenten sjönk ytterligare under år 1946 och nedgick till lägre tal än något tidigare år, för vilket motsvarande uppgifter föreligga. Årsmedeltalet var sålunda för 1946 endast 3,2 % mot 4,5 % för 1945.

Bristen på arbetskraft kom till synes bland annat i det stora behov av ny arbetskraft, som industrien redovisade. Enligt en av Svenska arbetsgivareföreningen verkställd undersökning uppgick det icke tillgodosedda behovet av arbetskraft under maj 1946 till cirka 12 % av hela antalet sysselsatta arbetare inom industrien. Bristen var störst beträffande kvinnliga arbetare, eller närmare 17 % av det totala behovet. Det stora underskottet på arbetskraft inom industrien avspeglade sig också i de uppgifter om sysselsättningsförhållandena inom industrien, som kommerskollegium inhämtade i samband med sin investeringsenkät i november 1946. Härvid fingo de i enkäten ingående företagen bland annat lämna uppgift om dels det faktiska arbetarantalet den 1 november 1946, dels det uppskattade arbetarantalet under förutsättning av normal bemanning vid samma tidpunkt. Enligt enkäten var det faktiska arbetarantalet inom industrien som helhet något mera än 10 % lägre än det arbetarantal, som fordrades för normal bemanning. Siffran överensstämmer sålunda relativt väl med den som framkom

Tab. 1. Arbetsmarknaden under åren 1945 och 1946.

Månad	Sysselsatta arbetare inom industrin. Index: sept. 1939=100		Arbetslösheten inom fackförbunden i % av medlemsantalet		Antal av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa (i 100-tal)		Tillsatta platser på 100 lediga vid den offentliga arbetsförmedlingen	
	1945	1946	1945	1946	1945	1946	1945	1946
Januari.....	97	99	6·5	5·5	121	88	75	67
Februari.....	76	99	6·2	5·4	129	86	73	63
Mars	75	100	5·9	4·5	135	81	67	61
April	76	100	4·5	3·2	120	65	68	58
Maj	78	101	3·8	2·2	100	46	66	59
Juni	79	101	3·5	2·1	79	35	68	60
Juli	99	100	3·2	2·2	60	27	62	58
Augusti	100	100	3·1	2·1	54	23	60	57
September	100	100	3·0	2·0	54	24	64	61
Oktober	101	101	3·2	2·2	58	28	67	66
November	102	102	3·9	2·8	68	36	64	60
December	96	95	6·7	4·9	73	41	62	53
Årsmedeltal	90	100	4·5	3·2	88	48	82	79

vid den nyssnämnda av Svenska arbetsgivareföreningen verkställda undersökningen. I absoluta tal skulle det föreliggande arbetskraftsunderskottet inom industrien kunna beräknas uppgå till cirka 50 000 à 60 000 man. Vid bedömandet av ovannämnda siffror måste dock beaktas, att i många fall en förutsättning för att arbetarantalet skulle kunna utökas torde hava varit, att även råvarutillgången inom de berörda branscherna förbättrades. Att stora svårigheter emellertid förelågo att tillgodose industriens efterfrågan på arbetskraft, framgår av att arbetsförmedlingen under 1946 endast kunde tillsätta 71 % av de lediganmälda platserna inom industri och hantverk (utom byggnadsverksamhet) mot 78 % under 1945. För enbart de kvinnliga platserna inom samma yrkesgrupper uppgick tillsättningsprocenten till 62 respektive 67. Även inom övriga näringsområden förelåg ett betydande underskott på arbetskraft, särskilt utpräglat inom jordbruk och skogsbruk med deras starkt säsongbetonade arbetskraftsbehov.

En viss lättnad i arbetsmarknadsläget medförde den fortsatta tillströmningen av utländsk arbetskraft. Sammanlagda antalet utlänningar, som anmälts vara i arbete, uppgick vid årsskiftet 1946/47 till ca 61 000. Då man kan utgå från att rapporterna icke äro fullständiga, kan den anförda siffran anses något för låg. Närmare hälften av utlänningarna voro enligt arbetsanmälningarna sysselsatta som arbetare inom industri och hantverk, medan något över 6 000 hade sin utkomst inom jord- och skogsbruk. Särskilt för textil- och beklädnadsindustrierna innebar den utländska arbetskraften ett värdefullt arbetskraftstillskott. Icke mindre än 10 % av de inom dessa industrier anställda kvinnliga arbetarna beräknas ha utgjorts av utlänningar.

Den höga sysselsättningsnivån medförde en fortsatt kraftig nedgång i antalet hos arbetslöshetsnämnderna anmälda hjälpsökande arbetslösa. Vid utgången av augusti 1946, under vilken månad liksom 1945 säsongminimum noterades, var antalet hjälpsökande endast 2 308 eller 57 % lägre än vid

samma tidpunkt året förut. De vid utgången av augusti 1946 kvarstående arbetslösa voro huvudsakligen äldre personer. Icke mindre än 76 % av de hjälpsökande voro sålunda över 50 år mot 61 % under augusti 1945. Huvudparten av de hjälpsökande var hemmahörande i sågverks- och massaindustri-kommunerna i Västernorrlands län och stenindustridistriktet i Göteborgs och Bohus län samt i Stockholms stad. Den vid nyssnämnda tidpunkt kvarstående arbetslösheten i Stockholm hänförde sig främst till yrkesgrupperna förvaltning, arbetsledning och fria yrken samt handel och samfärdsel, medan yrkesgruppen industri och hantverk endast svarade för 20 % av de hjälpsökande. En liknande sammansättning som den i Stockholm företedde det kvarstående hjälpsökandeklientelet i Göteborg. En relativt hög lokal arbetslöshet förelåg därjämte i vissa delar av Blekinge län. Större delen av det arbetskraftsöverskott, som uppstod i karlskronaområdet i samband med försvarsberedskapens upphörande, eliminerades dock under 1946 genom en omfattande interlokal förmedlingsverksamhet. I Norrbottens län redovisade Gällivare kommun även under högsäsongen ett relativt stort antal hjälpsökande.

Under hösten och vintern undergick antalet hjälpsökande en säsongmässig stegring och var vid utgången av december 4 084. Ökningen föll nästan helt på Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Särskilt inom Norrbottens län steg antalet hjälpsökande relativt kraftigt under hösten.

Inom jordbruket skärptes bristen på fast anställd personal ytterligare under 1946. Särskilt stor var bristen på ladugårdspersonal. Liksom under tidigare år måste extra åtgärder vidtagas för att säkerställa behovet av arbetskraft till hö- och stråsädesskörden samt rotfruktsupptagningen. För vår- och sommarskötseln av rotfrukter och grönsaker samt för potatisskörden anlätades i stor utsträckning tillfällig arbetskraft. Sammanlagt placerades genom arbetsförmedlingarna under tiden 1 maj—31 oktober omkring 60 000 personer, huvudsakligen skolungdom. Höskörden kunde i allmänhet genomföras utan större svårigheter, medan bärgningen av stråsädesskörden på många håll försvärades av den regniga väderleken. En betydande lättnad erhöles vid bärgningen av stråsädesskörden genom att militära förband insattes i skördearbetet. Det till arbetsförmedlingen anmälda restbehovet av arbetskraft till betupptagningen var under hösten 1946 större än något tidigare år. Arbetskraftsbehovet kunde dock till avsevärd del täckas genom överflyttning av arbetskraft från andra landsdelar, särskilt från Norrland.

Sysselsättningen inom skogsbruket har varit icke obetydligt lägre under 1946 än under 1945. Avverkningarna inriktades i högre grad än under de närmast föregående åren på gagnvirke, och stora svårigheter förelågo att tillgodose efterfrågan på arbetskraft till avverkningarna. Enligt den av kommissionen per den 13 december företagna inventeringen av skogsbrukets arbetskraft, som dock endast avsåg den hos större avverkare anställda arbetskraften, var arbetsstyrkan vid avverkningarna i jämförelse med motsvarande inventeringar den 30 november och 31 december 1945 10 600 respektive 16 300 lägre, vilket innebär en minskning med 17 % respektive 24 %. Till

Tab. 2. Antalet sysselsatta arbetare inom de viktigaste industrigrupperna vid slutet av mellersta månaden i varje kvartal 1946 i % av antalet sysselsatta vid motsvarande tidpunkter 1945.

Industrigrupper	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.
<i>Malmbrytning o. metallindustri</i>	.	.	100·2	99·9
Gruvor o. anrikningsverk.....	92·5	93·3	94·0	93·8
Järn-, stål- o. kopparverk.....	99·8	98·5	97·1	98·6
Mekaniska verkstäder ¹	.	.	99·8	101·1
Reparationsverkstäder ¹	.	.	111·5	104·8
Skeppsvarv ¹	.	.	99·2	97·2
Elektroteknisk industri ¹	.	.	99·4	100·3
<i>Jord- o. stenindustri</i>	104·1	98·1	96·3	98·0
Cementfabriker, kalkbruk.....	109·8	102·1	99·9	99·8
Tegelbruk.....	101·0	94·0	94·9	98·0
Porslins-, kakel- o. lergodsfabriker.....	103·1	102·9	98·4	98·2
Glasindustri.....	112·0	114·2	107·2	100·1
<i>Träindustri</i>	107·4	103·9	100·1	99·1
Sågverk o. hyvlerier.....	106·7	101·0	97·6	98·3
<i>Pappers- o. grafisk industri</i>	115·0	115·7	103·9	104·1
Pappersmassefabriker.....	129·5	124·5	103·8	106·2
Pappersbruk o. pappfabriker.....	111·9	108·0	104·7	102·2
Grafisk industri.....	105·2	113·6	104·2	105·3
<i>Livsmedelsindustri</i>	98·9	100·4	101·8	99·9
<i>Textil- o. beklädnadsindustri</i>	99·0	100·0	99·9	100·8
Ylleindustri.....	103·0	103·2	103·0	105·5
Bomullsindustri.....	95·8	97·5	96·8	96·4
Trikåfabriker.....	96·5	98·7	98·8	99·3
Sömnadsindustri.....	98·4	99·5	101·4	103·1
<i>Läder-, hår- o. gummivaruindustri</i>	106·5	108·6	105·2	104·3
Skoindustri.....	98·6	100·0	97·3	98·3
Gummivarufabriker.....	113·3	116·7	109·5	104·4
<i>Kemisk-teknisk industri</i>	101·0	100·2	103·7	103·7
Tändsticksfabriker.....	137·7	133·2	129·3	124·2
<i>Samtliga industrigrupper</i> ²	(138·0)	(137·7)	100·7	100·7

¹ På grund av verkstadskonflikten vid jämförelsetidpunkterna 1945 ha indextal ej medtagits för 1:a och 2:a kvartalen.

² Den kraftiga stegringen för 1:a och 2:a kvartalen är till största delen en följd av konflikten inom verkstadsindustrin vid jämförelsetidpunkterna 1945. Om man bortser från de av verkstadskonflikten berörda grupperna, erhålles för samtliga övriga grupper tillhoppa en ökning av arbetarantalet med resp. 103·5 och 102·9 för 1:a och 2:a kvartalen.

den kraftiga nedgången i sysselsättningen torde ha medverkat, att vinteravverkningarna på grund av den blida väderleken kommo i gång relativt sent. Det ytterligare arbetskraftsbehovet uppskattades i december 1946 till 46 200 man mot 31 200 respektive 30 500 vid nyssnämnda tidpunkter 1945.

Även inom torvhanteringen var sysselsättningen under 1946 lägre än under 1945. Produktionen av torv stannade vid endast 812 000 ton mot beräknade 1 miljon ton och en produktion året förut av 1 253 000 ton. Till det sämre produktionsresultatet bidrogo utom bristen på arbetskraft även de ogynnsamma väderleksförhållandena under torvsäsongen.

Den egentliga industrien, som under 1945 visade avsevärda sysselsättnings-

ökningar inom flertalet branscher, synes under 1946 ha endast obetydligt ökat sitt arbetarantal. Som framgår av *tabell 2*, var antalet sysselsatta arbetare enligt socialstyrelsens sysselsättningsindex knappt 1 % högre vid slutet av november 1946 än vid motsvarande tidpunkt 1945. Uppmärksammas bör dock, att index icke tager hänsyn till den ökning av sysselsättningen, som kommit till stånd genom nyetablering. Denna synes ha haft stor omfattning under 1946.

Beträffande de enskilda industrigrupperna tilldrager sig under 1946 i första hand utvecklingen inom gruppen malmbrytning och metallindustri intresse. Som helhet synes denna industrigrupp haft i stort sett samma antal sysselsatta som under senare delen av 1945. Utvecklingen inom olika branscher visade emellertid relativt betydande skiljaktigheter. Sålunda nedgick antalet sysselsatta vid de första produktionsleden — gruvor och järnverk — icke obetydligt, medan exempelvis reparationsverkstäderna visade en kraftig ökning av antalet sysselsatta arbetare.

Vad verkstadsindustrien beträffar, synes sysselsättningen totalt sett ha legat på ungefärligen samma nivå under 1946 som under senare delen av 1945. Däremot synas under 1946 icke obetydliga förskjutningar ha ägt rum mellan olika branscher och företag. En av statens industrikommission verkställd undersökning visade sålunda en nedgång av antalet anställda arbetare vid de större verkstäderna (minst 100 anställda) med 4 000 eller 3,4 % mellan 1 mars och 1 oktober 1946. Minskningen var relativt sett kraftigare beträffande de kvinnliga arbetarna, vilkas antal sjönk med 6,3 %. Av de olika branscherna visade varven och den elektriska industrien den största totala nedgången med respektive 6,8 och 5,6 %. Endast bil- och motorfabriker samt instrumentfabriker företedde ökning. Den kraftiga nedgången inom den elektriska industrien berodde till en del på att antalet kvinnliga arbetare, som är relativt stort inom denna bransch, minskade med icke mindre än 10,1 %. I motsats till de större verkstäderna visade de mindre företagen enligt förenämnda undersökning i stort sett samma antal anställda den 1 oktober som den 1 mars. Säkerligen förekom en viss övergång av arbetare från de förra till de senare. Påfallande var också den nyssnämnda stora ökningen av reparationsverkstädernas arbetarantal.

De inskränkningar i arbetstiden vid lapplandsgruvorna och vissa exportgruvor i mellersta Sverige, som måste företagas hösten 1944, upphörde till följd av den inträdda förbättringen i malmexporten under hösten 1946. Vid lapplandsgruvorna underlättades övergången till full arbetsvecka genom en utvidgad pensionering av äldre arbetare. Särskild uppmärksamhet ägnades från kommissionens sida under 1946 möjligheten att tillgodose järnverkens arbetskraftsbehov. Bristen på bostäder, i synnerhet familjebostäder, utgjorde emellertid ett allvarligt hinder för anvisning av arbetskraft till järnverken.

Även inom övriga industriområden var bristen på arbetskraft starkt framträdande och utgjorde i många fall ett hinder för den ökning av sysselsättningen, som med hänsyn till råvarutillgång och orderbeläggning annars borde ha kunnat äga rum. Inom jord- och stenindustrien hade bland annat tegel-

bruk och kalkbruk stora svårigheter att erhålla arbetskraft. Med hänsyn till den nyckelställning produktionen av tegel och kalk intager gjordes stora ansträngningar för att genom arbetsförmedlingen tillföra ifrågavarande industrier arbetskraft. Beträffande träindustrin synas sågverken i stort sett ha kunnat erhålla arbetskraft i önskad utsträckning. Knappheten på råvara torde dock här ha utgjort ett hinder för en utökning av arbetarantalet. Däremot visade snickerifabrikerna ökad sysselsättning. Svårigheter förelågo att tillgodose deras behov av främst yrkesvan arbetskraft. Inom pappersmasseindustrin förbättrades sysselsättningen ytterligare efter nedgången under krigsåren. Livsmedelsindustrin visade i stort sett oförändrad sysselsättning. Inom textil- och beklädnadsindustrin torde bristen på arbetskraft ha varit det främsta hindret för en ytterligare ökning av arbetarantalet, även om samtidigt råvarusituationen för vissa branscher verkade återhållande. Särskilt inom sömnadsindustrin skedde dock en rätt betydande nyetablering ävensom utbyggnad av äldre företag, varvid den lokala tillgången på kvinnlig arbetskraft i många fall spelade en avgörande roll för företagslokaliseringen. I relativt stor utsträckning kunde, såsom framhållits, utländsk arbetskraft anvisas till textil- och beklädnadsindustrin, vilket bidrog till att något förbättra läget för denna industri. Vid skofabrikerna synes bristen på arbetskraft ha medfört en viss nedgång i antalet sysselsatta arbetare. Även inom denna bransch sökte företagen i flera fall säkerställa sitt behov av kvinnlig arbetskraft genom att förlägga vissa avdelningar utanför huvudfabriken. Gummivarufabriker och tändsticksindustrier visade relativt betydande öknings av arbetsstyrkan. Härvid får dock beaktas, att dessa branscher på grund av råvarusvårigheter respektive minskade avsättningsmöjligheter haft en mycket låg sysselsättning under krigsåren. Trots den ökning av arbetarantalet, som under 1946 ägt rum, kunde ifrågavarande industribranscher icke helt utnyttja sin produktionskapacitet på grund av brist på arbetskraft. Med hänsyn till gummivarufabrikernas betydelse för folkförsörjningen ägnades från kommissionens sida stor uppmärksamhet åt deras arbetskraftsfråga.

Antalet arbetslösa i byggnadsfacken (byggnadsgrovarbetare, byggnadsträarbetare, murare och målare) i % av medlemsantalet åren 1939, 1944, 1945 och 1946 framgår av följande sammanställning.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1939	38.0	31.2	25.6	18.4	12.2	12.3	8.6	8.6	11.6	19.3	27.6	39.4
1944	29.5	28.2	25.2	16.0	9.6	6.9	5.3	5.1	6.0	8.3	11.3	23.1
1945	21.5	21.0	18.6	12.3	9.0	8.0	6.2	5.7	6.0	8.4	11.5	21.9
1946	19.2	18.6	14.3	8.3	4.7	4.2	3.8	3.9	4.2	5.3	7.2	15.8

Byggnadsverksamheten var under 1946 mycket livlig och icke obetydligt högre än såväl 1945 som sista förkrigsåret. Som framgår av sammanställningen nedgick arbetslösheten inom byggnadsfacken ytterligare, samtidigt som en fortsatt säsongutjämning ägde rum. Under högsäsongen juli—augusti redovisades mindre än 4 % av medlemsantalet inom byggnadsfackförbunden som arbetslösa mot omkring 6 % vid samma tid 1945. Byggnadsarbetarkå-

ren undergick 1946 en icke obetydlig ökning. Sålunda steg antalet i de fyra stora byggnadsfackförbunden organiserade byggnadsarbetare (byggnadsgrovarbetare, byggnadsträarbetare, murare och målare) med ca 9 500 eller med något mera än 8 % från slutet av 1945 tili slutet av 1946. Större delen av ökningen föll på byggnadsgrovarbetarna. Samtliga dessa siffror tyda på en relativt kraftig stegring av antalet sysselsatta inom byggnadsfacken. Brist på byggnadsarbetare framträdde på många håll, givetvis i första hand beträffande yrkesarbetare, såsom murare, träarbetare och målare. Samtidigt medförde emellertid den kvarstående och i flera hänseenden skärpta knappheten på byggnadsmaterial svårigheter att bereda byggnadsarbetarna jämn sysselsättning.

Genom det förbättrade läget för motorfordonstrafiken eliminerades större delen av det tidigare föreliggande överskottet på chaufförer. Sjöfarten var livlig, och det var svårt att tillgodose dess behov av befaret manskap. Även stuverierna erbjödo goda sysselsättningsmöjligheter med undantag dock för vissa norrlandshamnar. Vad handeln beträffar, torde relativt stora sysselsättningsökningar ha ägt rum inom särskilt importvaruhandeln. Sålunda anställdes inom oljehandeln ca 1 700 personer under tiden 1 januari—30 november 1946.

Även inom vissa andra delar av arbetsmarknaden framträdde ett icke obetydligt ökat arbetskraftsbehov. I fråga om de speciellt kvinnliga arbetsområdena, såsom sjukvård och husligt arbete, förelågo liksom tidigare stora svårigheter att tillgodose deras arbetskraftsbehov.

Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden.

Rörande den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under den närmaste tiden anför arbetsmarknadskommissionen i skrivelsen den 24 april 1947 följande.

Även om en bedömning av den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden försvåras av den osäkerhet, som för närvarande kännetecknar det ekonomiska läget såväl i vårt land som utomlands, synas dock skäl vara för handen att räkna med en fortsatt hög sysselsättningsnivå, kännetecknad av en mer eller mindre markant brist på arbetskraft inom stora delar av näringslivet. Samtidigt torde emellertid böra räknas med risker för sysselsättnings svårigheter inom vissa näringsområden, betingade av svårigheterna att säkerställa råvaruförsörjningen i fråga om framför allt järn men även ett flertal andra viktiga industriråvaror. Vid ett försök till bedömning av arbetsmarknadsutvecklingen måste också beaktas verkningarna av den skärpta byggnadsregleringen i syfte att nedbringa investeringarna samt av de på grund av valutaförhållandena beslutade inskränkningarna i importhandeln. Dessa åtgärder kunna möjligen medföra minskad sysselsättning på skilda områden.

I det följande lämnas en mera detaljerad redogörelse för sysselsättningsutsikterna — så långt dessa nu kunna bedömas — inom vissa viktigare näringsområden, främst industrien, med särskild hänsyn till bland annat rå-

varuförsörjningen. Till en början redogöres i korthet för läget beträffande bränsleförsörjningen.

I den vid början av innevarande bränsleår utarbetade försörjningsplanen räknade bränslekommissionen med i det närmaste full behovstäckning av bränslen. Härvid förutsattes dock, att en avsevärd del av bränslebehovet fortfarande måste tillgodoses med inhemska ersättningsbränslen, främst ved men även i viss utsträckning torv och inhemska kol. Till den gynnsamma bedömningen av försörjningsläget bidrog dels den under 1946 successivt förbättrade kolimporten, dels även den forcerade övergången till oljeeldning, som var särskilt framträdande inom cement- och pappersindustrin samt vid kraftverken. Sedan försörjningsplanen uppgjordes, har läget emellertid i olika avseenden försämrats. Sålunda utvecklades försörjningsläget beträffande koks redan under första delen av bränsleåret mindre gynnsamt än man räknat med. Därtill uppkom i början av februari 1947 på grund av ishinder ett nästan fullständigt stopp i importen såväl av kol och koks som av mineraloljor. Härigenom har lagerställningen beträffande fossila bränslen och särskilt mineraloljor undergått en avsevärd försämring, vilket föranlett vissa omläggningar av bränsleplanen.

Även om risk förefinnes för tillfälliga driftsstopp vid vissa industrier på grund av bränslebrist, torde dock industriens bränslebehov i stort sett kunna säkerställas.

Till följd av den ökning av brännvedsavverkningarna, som ansetts erforderlig med hänsyn till det försämrade bränsleläget, kan arbetskraftsbehovet till skogsbruket även under våren och sommaren väntas bli av stor omfattning. I syfte att stimulera till ökade brännvedsavverkningar ha vissa åtgärder vidtagits, bland annat ha statliga premier återinförts för huggning m. m. Även om en viss nedskärning av brännvedsavverkningarna framdeles skulle bli möjlig, torde dock på grund av den stora efterfrågan på gagnvirke ett betydande arbetskraftsbehov komma att kvarstå inom skogsbruket också under nästkommande avverkningsår.

Torvproduktionen beräknas under 1947 bli av mindre omfattning än under 1946. Ur arbetsmarknadssynpunkt kan en minskning av torvproduktionen bli av betydelse genom att förbättra arbetskraftstillgången särskilt för de industrier, som ligga i eller i närheten av torvdistriktet. Under sommaren 1946 synes en relativt betydande övergång av arbetare från dessa industrier till torvhanteringen ha ägt rum.

Såsom inledningsvis framhållits, är situationen beträffande järnförsörjningen för närvarande kritisk. Detta förhållande är av största betydelse, då det gäller att bedöma sysselsättningsutsikterna inom två ur arbetsmarknadssynpunkt så viktiga områden som verkstadsindustrin och byggnadsverksamheten. I det följande ges därför en översikt av läget beträffande järnförsörjningen.

Tidigare förhoppningar om en ökning i tillförseln av smitt och valsat järn och stål genom stegrad produktion vid de inhemska järnverken i och med en förbättring av bränsleförsörjningen, som tidigare utgjort den trängsta sektionen, ha icke infriats. Såsom framhållits i översikten över arbetsmarknadsläget under 1946, har en betydande avgång av arbetskraft från järnverken ägt rum. Den nedgång i den sammanlagda produktionen av valsat och smitt järn och stål, som år 1946 blivit en följd härav, utgjorde enligt järnverksföreningens statistik 4 % av 1945 års produktion. I fråga om vissa produkter har tillverkningen emellertid gått ned avsevärt mera. Detta gäller exempelvis i fråga om de för byggnadsverksamheten betydelsefulla materialen valstråd, armeringsjärn samt smidda och svetsade järnrör. I vilken mån en stegring av den inhemska produktionen under 1947 kan bli möjlig är

främst beroende av utsikterna att kunna tillföra järnbruken ytterligare arbetskraft. Förutsättningarna härvidlag begränsas för närvarande av bland annat den svåra bostadsbristen på flertalet bruksorter. Järnimporten torde under första halvåret 1947 komma att bli icke obetydligt mindre än under motsvarande tid 1946. Industrikommissionen räknar därför med att totala tillförseln av järn och stål under nämnda tid kommer att minska i förhållande till tidigare. För andra halvåret är det icke för närvarande möjligt att verkställa någon prognos. Helt osannolikt är dock icke, att importen kan komma att öka.

En av industrikommissionen under oktober 1946 verkställd undersökning visar en avsevärd stegring av orderbeläggningen inom verkstadsindustrien. Av följande tabell framgår den i oktober 1946 ineliggande orderstockens räckvidd i månader räknat vid verkstadsföretag med minst 100 anställda arbetare.

Tabell 3. Orderstockens räckvidd inom verkstadsindustrien.

(Företag med minst 100 anställda arbetare.)

I n d u s t r i g r u p p	Orderstock, omräknad i sysselsättnings- månader			
	febr. 1945	aug. 1945	mars 1946	okt. 1946
1 a Tyngre maskinindustri	8	11	12	16
1 b Lättare "	9	12	12	15
1 c Bil- och motorfabriker	8	10	9	9
2 a Ackumulatorfabriker och kabelverk	5	8	9	9
2 b Fabriker för tillverkning av el-maskiner och apparater	10	15	19	25
3 Varv ¹	23	30	32	32
4 a Tyngre plåtindustri	6	7	10	12
4 b Lättare "	5	7	8	12
5 Verktygs-, skruv- och bultfabriker	3	7	8	13
6 Instrumentfabriker	5	6	10	12
8 Gjuterier	3	7	7	11
9 a Metallfabriker ²	3	5	9	12
9 b Armaturfabriker	3	8	9	13
Samtliga grupper	8	12	13	17

¹ Exkl. Götaverken.

² Exkl. Svenska metallverken i Västerås och Finspång.

Med en sysselsättning, som motsvarar oktober månads 1946, skulle sålunda den då ineliggande orderstocken vid de större verkstäderna innebära full sysselsättning under i genomsnitt 17 månader framåt. Omkring en tredjedel av den i oktober ineliggande orderstocken utgjordes av exportorder. Endast i ett mindre antal fall hade ryska beställningar hunnit upptagas i de lämnade uppgifterna.

Industrikommissionens undersökning avsåg även att belysa den troliga sysselsättningsutvecklingen under det närmaste halvåret. Företagen fingo uppgiva, vilken sysselsättning, mätt i arbetstimmar, som de beräknade att få under det närmaste halvåret med hänsyn till redan i oktober ineliggande order och planerad lagerproduktion. Undersökningen visar en beräknad stegring av sysselsättningen från 22,0 miljoner arbetstimmar under oktober 1946 till respektive 22,3, 22,6 och 22,3 miljoner arbetstimmar under månaderna januari, mars och maj 1947. I tidigare undersökningar har en mer eller mindre markant nedgång brukat framträda. På grund av att företagen ligga inne med så stor orderstock, kunna de i allmänhet i motsats till tidi-

gare helt överblicka det närmaste halvåret ur sysselsättningssynpunkt. Sysselsättningsvolymen, mätt i arbetstimmar, blir dock i huvudsak beroende på företagens möjligheter att anskaffa material och arbetskraft. Tillgängliga uppgifter tyda också på att ett mycket stort nyanställningsbehov för närvarande föreligger inom verkstadsindustrin. Detta gäller särskilt varven och den elektriska industrin. I många fall torde emellertid en ökning av arbetarantalet även förutsätta, att materialtillgången förbättras. Skulle denna däremot ytterligare försämrats, kunna i stället vissa driftsinskränkningar befaras.

Vad järnverken beträffar, är såsom framhållits tillgången på arbetskraft för närvarande den trängsta sektionen. Under förutsättning att icke någon mera betydande förändring i konjunkturläget inträder, torde även i fortsättningen bristen på arbetskraft vålla järnverken stora svårigheter. Även vid gruvorna föreligger ett relativt stort nyanställningsbehov, sedan exportmöjligheterna numera förbättrats.

Jord- och stenindustrin synes vad beträffar såväl byggnadsämnesindustrin som glas- och porslinsindustrin kunna räkna med fortsatt hög sysselsättning. Förutsättningen härför är givetvis, att bränslebehovet, som är mycket betydande inom denna industrigrupp, kan säkerställas. Som framhållits i det föregående, har övergång till oljeeldning ägt rum i stor utsträckning. För närvarande har ett flertal av företagen inom förenämnda branscher stora svårigheter att tillgodose sitt behov av arbetskraft.

Inom skogsindustrin synes man under 1947 kunna räkna med i stort sett samma sysselsättning som under 1946. Även om virkesförsörjningen, om man ser till industrin som helhet, torde vara säkerställd under förutsättning av att tillräckligt med arbetskraft kan erhållas för avverkningarna, synas förhållandena i detta hänseende vara olikartade vid olika företag. Sålunda torde de mindre sågverken i många fall icke ha kunnat säkerställa sitt råvarubehov i samma utsträckning som de större. Några massafabriker ha under början av 1947 måst nedlägga driften, vilket torde få ses som ett led i den rationalisering av massaindustrin, som framtvingas av den försämrade råvarubasen. För massaindustrin kan även knappheten på kemikalier medföra risk för driftsinskränkningar. Arbetstillgången inom pappersindustrin är bland annat beroende av, vilken omfattning massaleveranserna till den inhemska marknaden komma att få.

Sysselsättningen inom livsmedelsindustrin torde icke komma att undergå några större förändringar. Tillgången på olika råvaror är fortfarande knapp. För vissa delar av konservindustrin utgör bristen på vitplåt fortfarande en produktionsbegränsande faktor.

Inom textil- och beklädnadsindustrin kvarstår knappheten på vissa halvfabrikat, framför allt bomullsgarner och -vävnader, även om en successiv förbättring ägt rum under år 1946. Importen synes emellertid ej heller under 1947 bli tillräcklig. Även om temporära sysselsättningssvårigheter kunna uppkomma vid vissa företag på grund av materialbrist, torde dock ett betydande nytt arbetskraftsbehov även i fortsättningen komma att föreligga inom denna industrigrupp.

Garveriindustrin synes kunna bereda i stort sett samma sysselsättning som för närvarande, även om en viss knapphet föreligger på vissa kemikalier. Inom skoindustrin utgör tillgången på arbetskraft, framför allt nåtlerskor, en trång sektion. Någon större förändring i sysselsättningen inom denna bransch torde icke vara att vänta. Gummivaruindustrin har möjlighet att anställa ytterligare arbetskraft, främst kvinnlig.

Den rådande knappheten och de ovisa importutsikterna beträffande ett flertal kemikalier kunna medföra sysselsättningssvårigheter för vissa före-

tag inom den kemisk-tekniska industrien. Antalet sysselsatta inom ifrågavarande branscher, såsom färg- och fernissfabriker samt olje- och fettindustri, är dock relativt ringa. Till tändsticksindustrien, som i stor utsträckning arbetar med kvinnlig personal, torde även i fortsättningen efterfrågan på arbetskraft komma att vara större än tillgången. Inom konstgödselindustrien pågå för närvarande vissa utbyggnader.

Vad byggnadsverksamheten beträffar föreligger en betydande knapphet på ett flertal viktiga byggnadsmaterialier. Någon större förbättring i detta hänseende torde icke kunna väntas inträda under den närmaste framtiden. Med hänsyn härtill och jämväl av penningpolitiska skäl eftersträvas som riktlinje för byggnadsregleringen under 1947 en minskning i jämförelse med 1946 av den investeringsvolym, för vilken nya byggnadstillstånd beviljas. Härigenom torde även efterfrågan på arbetskraft till byggnads- och anläggningsarbeten komma att bli av mindre omfattning än under föregående år.

Vid bedömningen av sysselsättningsutsikterna inom handeln och vissa närgränsande områden får beaktas, att den beslutade importbegränsningen kan få vissa återverkningar.

Även om det allmänna arbetsmarknadsläget under 1947 kommer att förete i stort sett samma bild som under 1946, nämligen hög sysselsättning och mer eller mindre markant brist på arbetskraft inom flertalet näringsområden, torde en mindre restarbetslöshet av särskilt svårplacerad arbetskraft ändå komma att förefinnas. Härjämte måste man räkna med viss säsongarbetslöshet, lokaliserad främst till de nordliga länen.

Föredraganden.

Den höga sysselsättningsnivån avspeglar sig i lägre arbetslöshetssiffror än någonsin. Sålunda uppgick under år 1946 antalet arbetslösa i fackförbunden till 3,2 procent av det redovisade medlemsantalet. Samma årsmedeltal för 1945 var 4,5 procent. Antalet hjälpsökande arbetslösa minskades från 8 564 under februari månad 1946 till 5 279 under samma månad 1947 eller med 3 285. Hjälpverksamheten omfattade under februari månad i år 4 339 personer. De hjälpsökande hörde huvudsakligen hemma i de gamla arbetslöshetsdistrikten i Västernorrlands, Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län. Att de arbetslösa inom dessa distrikt trots den rådande högkonjunkturen icke helt kunde beredas arbete i öppna marknaden torde bero på att näringslivet i dessa områden är föga differentierat. Därtill kommer att åldersfördelningen är sådan att den försvårar möjligheterna att överföra dessa arbetslösa till arbete i öppna marknaden utanför hemorten. Av det totala antalet hjälpsökande i hela landet den 1 februari i år voro således 57 % över 50 år.

Arbetsmarknadsorganens verksamhet har följaktligen i ytterst ringa mån avsett sådana åtgärder, som påkallats av den kvardröjande arbetslösheten. Däremot har bristen på arbetskraft aktualiserat behovet av åtgärder i syfte att mobilisera våra arbetskraftsreserver. I propositionen nr 293 till 1946 års riksdag uppehöll jag mig vid de viktigaste av de då aktuella förhållanden, som ägde samband med den alltmera markerade bristen på arbetskraft. Jag anförde då bland annat att även om det vore ovedersägligt att en viss del av vår exportproduktion tillgodosåge ett mera tillfälligt behov i de krigshärjade länderna så funnes å andra sidan vissa förhållanden, främst befolkningsutvecklingen, som pekade i den riktningen att även på längre sikt

knapphet på arbetskraft kunde komma att finnas. I stort sett kan läget i dag karakteriseras på samma sätt. Jag anser därför icke behövt uppehålla mig vid hithörande frågor. Vår produktionsapparat har utbyggts och är tagen i anspråk i en sådan omfattning att den tillgängliga arbetskraften visar sig otillräcklig för att helt kunna tillgodose efterfrågan. Det är icke möjligt att med ledning av det tillgängliga statistiska materialet exakt fastställa, hur stor den efterfrågan på arbetskraft för närvarande är, som icke kan tillgodoses. Enligt vissa undersökningar avseende industrien, som kunna tillmätas en viss representativitet för läget i stort, skulle bristen inom denna sektor av näringslivet kunna uppskattas till i runt tal 25 000—50 000. Siffrorna variera beroende på vilken hänsyn man tager till tillgången på råvaror, arbetskraft och bostäder och dessa faktorerers inverkan på utnyttjandet av den tekniska produktionskapaciteten.

Det bör framhållas, att varje sådan beräkning av spänningen mellan tillgång och efterfrågan vid en viss tidpunkt måste grundas på företagarnas egna uppskattningar om sitt behov av ytterligare arbetskraft och följaktligen icke kan gälla som en objektiv beräkning av hur mycket mera arbetskraft, som skulle behövas och hur den tillgängliga arbetskraften borde vara fördelad för ett rationellt utnyttjande av vår produktionsapparat. För jordbruket och skogen har jag tidigare ur kommissionens redogörelse för läget på arbetsmarknaden anfört vissa siffror, belysande bristsituationen under de tider av året, då efterfrågan gör sig mest kännbar. På det husliga området slutligen är läget alltså ytterst ansträngt.

Ett mera varaktigt knapphetsläge på arbetsmarknaden aktualiserar frågan hur man med en bevarad rörelsefrihet på arbetsmarknaden skall kunna förena rimliga anspråk på en sådan planering av vårt näringsliv, att arbetskraften kan sysselsättas på ett ur folkhushållets synpunkt så ändamålsenligt sätt som möjligt. Denna fråga, som hittills ägnats föga beaktande, synes mig påkalla ökad uppmärksamhet från såväl näringslivets som arbetsmarknadsparternas och statsmakternas sida.

Jag vill i det följande beröra de åtgärder, som vidtagits i syfte att i görigaste mån tillföra arbetsmarknaden våra arbetskraftsreserver. Nyetableringen av företag har i hög grad ökat konkurrensen om den tillgängliga arbetskraften. I syfte att åstadkomma en ur olika synpunkter bättre spridning och en för vissa områden eftersträfvansvärd ökad differentiering av näringslivet har arbetsmarknadscommissionen i samarbete med industriens produktionsråd genom upplysnings- och rådgivningsverksamhet sökt påverka lokaliseringen av planerade nya eller utvidgning av redan existerande företag. Denna verksamhet har särskilt tagit sikte på sådana företag, som uppgivit sig skola sysselsätta kvinnlig och äldre manlig arbetskraft. Ur denna synpunkt ha framför allt vissa orter i Norrland ifrågakommit för förläggning av företag, som utan denna medverkan från kommissionens och produktionsrådets sida sannolikt skulle ha kommit att etableras på platser, där stora och måhända oöverkomliga svårigheter skulle ha mött att anskaffa erforderlig arbetskraft. Denna verksamhet befinner sig alltså på försöksstadiet, men synes mig kunna få stor betydelse sedan härmed sammanhängande spörsmål blivit

föremål för utredning av de av statsrådet Ericsson tillkallade sakkunniga rörande näringslivets lokalisering.

Vad särskilt angår bristen på arbetskraft inom jordbruket ha från arbetsmarknadsorganens sida olika utvägar prövats för att kunna tillgodose de särskilda behov, som göra sig gällande under skördesäsongen och betkampanjen. Sålunda ha på arbetsmarknadsorganens initiativ och genom dessas direkta medverkan propagandakampanjer genomförts för att intressera skoll ungdom, semesterfirare, militär och andra att delta i jordbruksarbete. Praktikläger, kollektivhushåll och barndaghem ha försöksvis i begränsad utsträckning anordnats och i viss mån underlättat denna förmedling av arbetskraft till jordbruket samtidigt som man härigenom gjort det möjligt för lantushållens kvinnor att i ökad omfattning delta i utarbetet. Genom svar på framförda interpellationer härom har riksdagen informerats rörande omfattningen och resultatet av dessa åtgärder. Något därutöver har jag i detta sammanhang icke att tillägga.

De anspråk på arbetskraft för skogsavverkning, som voro så förhärskande under kriget, existera alltjämt. Så länge icke importen av fossila bränslen är tillräcklig för en återgång till förkrigstidens förhållanden i fråga om vår bränsleförsörjning eller compensation för bristen på kol, ved och koks kan erhållas genom övergång i ökad omfattning till oljeeldning, kommer detta svår bemästrade arbetskraftsproblem att bestå. Även i år har kommissionen — genom beslut den 21 februari 1947 — bemyndigats utbetala arbetspremier och ortstillägg till arbetskraft som sysselsättes i vedavverkning under senare delen av budgetåret.

I anledning av den försämring av arbetskraftssituationen vid vissa järnbruk, vilken uppstod under sommaren och hösten 1946, erhöll kommissionen bemyndigande bland annat att till sådana personer, som antogo arbete inom detta fack, utbetala resebidrag. Samtidigt intensifierades förmedlingsverksamheten till detta arbetsområde. Då det emellertid visade sig, att bristen på bostäder ofta utgjorde ett hinder för anställande av ytterligare arbetskraft, har statens byggnadslånebyrå anmodats ägna järnbruksorternas bostadsfråga särskild uppmärksamhet.

I den aktuella arbetskraftsdiskussionen har ofta och med rätta framhållits, att särskilda mått och steg äro nödvändiga för att tillföra näringslivet den arbetskraftsreserv, som representeras dels av de partiellt arbetsföra och dels av de, enligt vedertaget språkbruk, icke yrkesverksamma kvinnorna.

De partiellt arbetsföras problem är fortfarande föremål för utredning av särskilda sakkunniga. Olika förslag ha redan avgivits, och arbetsmarknadskommissionen har erhållit i uppdrag att i anslutning till vissa av dem vidtaga åtgärder i den omfattning, som befinnes lämplig och erforderlig. Samtidigt härmed har arbetsmarknadsmyndigheterna fortlöpande prövat olika utvägar att intensifiera omskolningen av och arbetsförmedlingen för denna kategori. Som exempel härpå kan nämnas att arbetsmarknadskommissionen gjort framställning om bemyndigande att disponera medel för att från Norrland överföra ett sjuttiofemtal partiellt arbetsföra för utbildning inom och anställning på försök vid vissa företag i mellansverige.

Beträffande de icke yrkesverksamma kvinnorna torde denna reserv i stort sett vara begränsad till sådana husmödrar, som icke äro helt tagna i anspråk av omvårdnaden om barnen och hemmets skötsel. Genom sådana åtgärder, som underlätta hushållsarbetet och genom vilka barnen beredas nödig tillsyn och fostran under mödrarnas frånvaro, kunna emellertid även gifta kvinnor i barnfamiljer utan hemhjälp tänkas vara intresserade av att åtaga sig förvärvsarbete utanför hemmet.

För att utröna i vilken omfattning de icke yrkesverksamma kvinnorna samt de partiellt arbetsföra skulle kunna tillföra näringslivet ny arbetskraft, har arbetsmarknadscommissionen verkställt vissa undersökningar.

Särskilt intresse tilldrar sig den av länsarbetsnämnden i Västmanlands län företagna undersökningen avseende bland annat de icke yrkesverksamma kvinnorna inom Västerås stad. Av denna undersökning framgick, att av de 5 905 uppgiftslämnarna 36 % redan voro sysselsatta med något slag av arbete samt att 43 % ansågo sig vara förhindrade eller icke önskade reflektera på något arbetserbjudande. De återstående eller 21 % förklarade sig villiga att åtaga sig förvärvsarbete, dock med bestämda reservationer avseende arbetets förläggning inom och utom hemmet, arbetstiden, arbetets art etc. De gifta kvinnor, som hade barn, ställde i regel anspråk på åtgärder för barnens omhändertagande och omvårdnad under mödrarnas frånvaro. Vidare anfördes önskemål om anordnande av centralkök och vissa andra arrangemang för underlättande av deras hushållsarbete.

Det visar sig, att här nämnda åtgärder i många fall ställa sig så kostsamma för både den enskilde och det allmänna samt att skillnaden mellan det antal husmödrar, som härigenom kan frigöras för arbete på den öppna marknaden, och den arbetskraft, som behövs för att sköta daghemmen, lekstugorna, centralköken etc., blir så ringa, att den arbetsmarknadsmässiga effekten knappast kan anses motsvara kostnaderna.

Med det anförda har jag icke velat säga att man icke från det allmännas sida skall lämna sin medverkan till en utvidgning av den halvöppna barnvården, varom utredning verkställes av särskilda sakkunniga. Jag har emellertid ansett det angeläget framhålla att man härigenom ur arbetsmarknadssynpunkt icke alltid kan nå de resultat man åsyftar. Därtill kommer att många arbetarefamiljer anse att hustrun bör ägna sig åt hemmets sysslor såvida övriga familjemedlemmars inkomster göra detta möjligt. I vissa individuella fall innebär detta att hustrun upphör med förvärvsarbetet när exempelvis mannens löneförmåner förbättrats så betydligt att bådass löner icke längre äro oundgängligen nödvändiga för familjens existens. Jag kan ur allmänna familjesociala synpunkter icke anse detta anmärkningsvärt. Intressanta och för den framtida verksamheten betydelsefulla erfarenheter ha vunnits av de försök med deltidsarbete, som prövats vid vissa företag, och som tala för att denna sysselsättningsform rätt tillämpad erbjuder så många fördelar, att den bör prövas i större omfattning än vad som hittills skett. Inom arbetsmarknadscommissionen har på socialdepartementets anmodan en inventering och kartläggning av de viktigaste härmed sammanhängande spör-

målen företagits. Det är min avsikt att uppdraga åt arbetsmarknadsmyndigheterna att på grundval av denna utredning vidtaga de åtgärder, som kunna vara välbetänkta och möjliga att praktiskt genomföra i syfte att tillföra näringslivet den kvinnliga arbetskraft, som härigenom kan bli disponibel.

Sammanfattningsvis skulle jag på denna punkt vilja framhålla, att då det gäller att för näringslivet nyttiggöra de arbetskraftsreserver, som representeras av de icke yrkesverksamma kvinnorna och de partiellt arbetsföra, måste det mera bli fråga om åtgärder avpassade efter vissa konkreta förhållanden, än om lösningar i stort efter generella program och riktlinjer. Arbetsmarknadsorganen måste vara utrustade med härför erforderliga organisatoriska och personella resurser. Jag vill i detta sammanhang uttala, att de erfarenheter, som hittills vunnits, tyda på att man i den offentliga diskussionen å ena sidan sannolikt överskattat storleken av ifrågavarande arbetskraftsreserver och å andra sidan icke tillräckligt beaktat de svårigheter, som möta att inordna dessa grupper i vårt arbetsliv.

I fjolårets arbetsmarknadsproposition anmälades att frågan om att tillföra landet arbetskraft utifrån var aktuell och borde bli föremål för närmare övervägande. Sedan dess har jag erhållit bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att som en beredning inom socialdepartementet biträda vid handläggningen av hithörande frågor. Beredningen har prövat möjligheterna för en organiserad invandring från olika länder. Hittills har genom medverkan från beredningens sida och i samråd med arbetsmarknadens partsorganisationer förhandlingarna med Italien slutförts rörande överförande hit av 500 verkstadsarbetare. Avtal härom har med Kungl. Maj:ts bemyndigande träffats mellan statens arbetsmarknadskommission och vederbörande italienska myndigheter. Resultatet av detta försök bör få bli bestämmande för i vilken takt och omfattning denna verksamhet kan och bör fortsätta. Framställningar ha gjorts om att få inleda förhandlingar med vederbörande allierade myndigheter angående möjligheterna att till vårt land överföra sudet-tyska arbetare samt med den ungerska regeringen om sysselsättning i Sverige av ungerska lantarbetare. Medgivande har vidare lämnats polska yrkesarbetare att till ett antal av högst 500 erhålla inrese- och arbetstillstånd i den mån anställningar kunna beredas dem genom den offentliga arbetsförmedlingen.

Genom en viss uppmjukning av bestämmelserna för beviljande av inresetillstånd för sådana utlännningar, som icke kunna erhålla visering för återresa till emigrationslandet, ha ökade möjligheter givits att genom en individuell immigration tillföra vårt land utländsk arbetskraft. Av de i runt tal 95 000 utlännningar, som för närvarande uppehålla sig i vårt land, äro omkring 60 000 registrerade som sysselsatta inom olika yrkesområden.

Jag vill slutligen fästa uppmärksamheten på den ökning av antalet olycksfall i arbete, som noterats under de senaste åren och som innebär en kännbar förlust av arbetskraft särskilt inom industrien. Detta förhållande har av mig närmare berörts i propositionen nr 262 till årets riksdag, i vilken medel begärts för en ökad utbildnings- och upplysningsverksamhet i syfte att intensifiera säkerhetstjänsten på arbetsplatserna.

Anställningsförhållandena för arkivarbetare m. fl.

Förslag jämte yttranden häröver.

Den 15 februari 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens arbetsmarknadskommission att verkställa en översyn av organisationen och utformningen av de s. k. arkivarbetena jämte därmed sammanhängande spörsmål samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vilka kunde föranledas av utredningen.

Inom kommissionen har utredningen uppdragits åt *särskilda sakkunniga*.¹

På förslag av kommissionen och de sakkunniga har från och med den 1 juli 1946 viss provisorisk löneförbättring medgivits för arkivarbetare och härmed likställda (prop. nr 293/1946, s. 31—35; riksdagens skriv. nr 451/1946).

De sakkunniga ha den 20 januari 1947 till arbetsmarknadskommissionen avgivit definitivt förslag i ämnet. Detta förslag avser dels personer i statligt eller statskommunalt arkivarbete, dels personer som beredas s. k. musikerhjälp.

Till en början behandla de sakkunniga arkivarbetssystemet för svenska medborgare och upplyser härvid, att de statliga arkivarbetena sedan sin tillkomst haft den omfattning som framgår av följande tabell.

Å r	Medeltal sysselsatta	Å r	Medeltal sysselsatta	Å r	Medeltal sysselsatta
1934	224	1938	105	1942	270
1935	227	1939	117	1943	209
1936	109	1940	131	1944	267
1937	84	1941	233	1945	296
				1946	278

Statskommunala arkivarbeten ha, fortsätta de sakkunniga, bedrivits i mycket liten omfattning. Medelantalet i dylika arbeten sysselsatta var 14 år 1941, 76 år 1942, 53 år 1943, 75 år 1944, 85 år 1945 samt 73 år 1946.

De för arkivarbetena gällande bestämmelserna äro i huvudsak av följande innehåll.

Arbetslös som fyllt 40 år och som önskar ifrågakomma till arkivarbete skall vara anmäld dels såsom hjälpsökande vid arbetslöshetsnämnd, dels såsom arbetssökande vid arbetsförmedling. Ansökningen skall ingivas till arbetslöshetsnämnden, som med eget yttrande vidarebefordrar densamma till arbetsmarknadskommissionen. Beslut om hänvisning till arkivarbete meddelas av kommissionen.

Person, bosatt å ort med knapphet å arkivarbetsobjekt, kan givas interlokalt arbetshänvisning. Sådan anvisning bör förekomma endast beträffande icke-familjeförsörjare och personer under 55 år.

Hänvisning till en och samma arbetsplats bör ske endast tre gånger i följd, såvida vederbörande icke fyllt 55 år. Efter en sysselsättningsperiod omfattande högst 6 månader skall arbetstagaren, därest han ej fyllt 55 år, entledigas (skiftas) från arbetet. Vakansperioden (tiden mellan skiftning och nyhänvisning) får icke understiga en månad för familjeförsörjare och två för icke-familjeförsörjare.

¹ De sakkunniga ha varit ordföranden i arbetsmarknadskommissionen K. J. Olsson, tillika ordförande, samt riksdagsmännen H. Allard och P.-Hj. Fagerholm.

Fr. o. m. den 1 juli 1946 utgå lönerna med följande belopp:

Orts- grupp	Veckolön kronor	Orts- grupp	Veckolön kronor
A	52: 15	F	65: 15
B	54: 95	G	70: 45
C	57: 40	H	76: 40
D	58: 50	I	79: 90
E	61: 30		

Till lokalt hänvisad person, som på grund av sjukdom är frånvarande från arbetet, utgår halv lön under högst åtta söckendagar av samma sysselsättningsperiod om sex månader. Till interlokalt hänvisad utgår vid sjukdom $\frac{2}{3}$ lön under högst 14 dagar av samma sysselsättningsperiod om sex månader. Den sistnämnda kategorien kan av statsmedel erhålla ersättning för läkarvård, medicin och sjukhusvård.

Arbetsledighet med bibehållen lön kan medgivas med en dag för varje kalendermånad, under vilken arkivarbetaren utfört arbete under minst 16 dagar.

De sakkunniga erinra om att syftet med arkivarbetena varit att bereda vederbörande hjälpsökande tillfällig sysselsättning i avvaktan på anställning i öppna marknaden. Efter hand hade emellertid arkivarbetet för många blivit en mer eller mindre fast sysselsättningsform.

De sakkunniga finna, att arkivarbetets karaktär av rent tillfällig hjälp måste understrykas. Såsom hittills borde bestämmelserna för denna hjälpsform utformas med sikte på, att dylikt arbete anvisades först sedan vederbörande arbetsmarknadsorgan konstaterat, att möjlighet saknades att bereda den hjälpsökande arbete i öppna marknaden. Då den i arkivarbete sysselsatte räknades som aktuell arbetssökande, skulle såväl arbetsförmedlingen som arbetslöshetsnämnden även under pågående arkivarbete undersöka möjligheterna för vederbörandes placering i öppna marknaden.

Med hänsyn till det anförda föreslå de sakkunniga, att skiftningsregeln icke blott bibehålles utan även utsträcker att i princip gälla för alla i arkivarbete sysselsatta personer, dock att den centrala myndigheten gives rätt att medgiva undantag från skiftning för personer, som fyllt 55 år, då skäl härtill föreligga.

Vad angår lönesättningen föreslå de sakkunniga en uppdelning av arkivarbetena i dels A-arbeten, avseende mera kvalificerade arbetsuppgifter, dels B-arbeten, avseende mindre kvalificerade. Enligt de sakkunnigas mening bör lönen vid A-arbete fastställas till 375 kronor per månad om 30 dagar för ort tillhörande ortsgrupp I samt till 345 kronor per månad för B-arbeten för samma tid och ortsgrupp. Fördelningen och klassificeringen såväl av arbetsuppgifterna som det hjälpsökande klientelet på de olika kvalifikationsgrupperna, bör, enligt de sakkunniga, verkställas av vederbörande centrala myndighet.

Utöver nämnda löneförmåner skall, enligt sakkunnigförslaget, till arkivarbetare med försörjningsplikt mot barn under 16 år utgå familjetillägg med 30 kronor för månad och till interlokalt hänvisad arkivarbetare ortstillägg efter i huvudsak samma grunder som gälla för beredskapsarbetare.

De sakkunniga föreslå vidare enhetliga bestämmelser i fråga om sjukavlöning för lokalt och interlokalt hänvisade arkivarbetare. Sjukavlöningen skulle utgå med $\frac{2}{3}$ av lönen under 14 dagar för en sysselsättningsperiod av sex månader, dock att det centrala arbetsmarknadsorganet skulle få medge sjukavlöning under längre tid, om särskilda skäl föreläge. I fråga om ersättning för läkar- och sjukvård syntes det motiverat, att dylik ersättning liksom hittills utginge till interlokalt hänvisad.

Bestämmelserna om arbetsledighet föreslå de sakkunniga skola bibehållas oförändrade.

Vad slutligen angår administrationen av arkivarbetena uttala de sakkunniga, att den centralisering som genomfördes år 1940 visat sig nödvändig för en sanering av verksamheten och genomförandet av enhetlighet och ordning i systemet. Sedan verksamheten numera under en följd av år uppbyggts efter mera fasta och enhetliga bestämmelser, ifrågasätta de sakkunniga, huruvida ej en viss decentralisering kan ske. Vid en decentraliserad organisation skulle kommissionen utfärda reglementariska föreskrifter för arbetenas bedrivande. Arbetsledare och arbetslöshetsnämnder skulle erhålla befogenhet att avgöra detaljärenden.

De sakkunniga övergå härefter till frågan om arkivarbeten för flyktingar och anföra beträffande frågans hittillsvarande utveckling följande.

Efter den stora tillströmningen av flyktingar på hösten 1943 medgav kommissionen, som dittills endast anvisat flyktingar med utomordentliga kvalifikationer — vetenskapliga forskare och akademiker — till arkivarbete, att även andra flyktingar än akademiker skulle, om de vore väl kvalificerade, få sysselsättas i arkivarbete. Dessas sysselsättande skulle dock ej få inkräkta på det svenska klientelet's möjligheter. Arkivarbeten för flyktingar ha uppdelats i två grupper efter arten av arbetsuppgifterna, nämligen dels arkiv(assistent)arbeten för vetenskapliga forskare och likställda, dels vanliga arkivarbeten, avsedda för andra än vetenskapligt kvalificerade.

Antalet i vanligt arkivarbete sysselsatta flyktingar uppgick den 31 oktober 1945 till 1 170 och vid motsvarande tidpunkt 1946 till 511.

De flyktingar, som för närvarande äro sysselsatta i arkiv(assistent)arbete, kunna uppdelas i följande grupper:

- 1) vetenskapsmän (professorer, docenter etc.),
- 2) äldre akademiker (ämbetsmän, domare etc.),
- 3) yngre akademiker (yrken som under grupp 2),
- 4) icke akademiker men med fackutbildning (officerare etc.).

Antalet i arkivarbete sysselsatta flyktingar tillhörande dessa grupper uppgår till 65.

De sakkunniga föreslå, att för de flyktingar som sysselsättas i vanligt arkivarbete eljest gällande bestämmelser för arkivarbete skola tillämpas.

De flyktingar däremot som tillhöra någon av berörda fyra grupper böra enligt de sakkunnigas mening erhålla mera stadigvarande anställning hos vetenskapliga institutioner i en form, som icke har hjälpkaraktär. Lämpligast vore om assistentanställning kunde beredas dem. De sakkunniga finna, att

lönebeloppet bör fastställas till 550 kronor för månad och att assistentförordnandet bör begränsas till ett år eller ett visst antal år.

Vad slutligen angår musikerhjälpen ha de sakkunniga upplyst, att denna hjälpform tillkom 1942 och hittills haft följande omfattning.

Period	Antal sysselsatta musiker
1942/43	85
1943/44	86
1944/45	95
1945/46	115

De sakkunniga anföra vidare, att musikerhjälpen omfattar en sammanhängande period av i regel högst sju månader, företrädesvis förlagd till tiden oktober—maj. Sysselsättningstiden per år vore alltså i allmänhet betydligt kortare än för arkivarbetarna. Varje musikers huvudsakliga arbetsuppgifter bestämdes av arbetsmarknadskommissionen.

De sakkunniga föreslå, att hänvisningsperioden för musiker förlänges från sju till åtta månader och att i övrigt för musikerhjälpen skola tillämpas de för arkivarbetena förordade bestämmelserna.

Över sakkunnigförslaget har arbetsmarknadskommissionen inhämtat yttrande från socialstyrelsen, tjänstemännens centralorganisation, naturhistoriska riksmuseet, riksarkivet, krigsarkivet, kungl. biblioteket, Göteborgs stadsbibliotek, nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet, slaviska seminariet vid Lunds universitet, svenska musikerförbundet, Stockholms stads arbetslöshetsnämnd och Göteborgs arbetslöshetsnämnd.

Flertalet myndigheter och institutioner har i princip biträtt de sakkunnigas förslag. På vissa punkter ha emellertid erinringar anmälts. Sålunda ha *krigsarkivet*, *kungl. biblioteket* och *Göteborgs stadsbibliotek* påtalat svårigheten att på en och samma arbetsplats införa en differentierad lönesättning för arkivarbetare. Vidare ha *naturhistoriska riksmuseet*, *Göteborgs stadsbibliotek*, *slaviska seminariet vid Lunds universitet* och *Göteborgs arbetslöshetsnämnd* ställt sig tveksamma till en decentralisering av flyktingvården. Hänvisningsförfarandet bör, anföra de, liksom hittills handhavas av en central myndighet.

Arbetsmarknadskommissionen har med egna utlåtanden den 6 och 14 mars 1947 överlämnat sakkunnigförslaget jämte häröver avgivna yttranden till Kungl. Maj:t. Kommissionen har härvid tillstyrkt de sakkunnigas förslag. Beträffande av byråchefen G. H. Nordström anmäld avvikande mening i vissa avseenden torde hänvisning få ske till handlingarna.

Slutligen ha efter remiss från socialdepartementet yttranden över förslaget avgivits av statskontoret och kanslern för rikets universitet.

Statskontoret anför härvid följande.

Statskontoret ifrågasätter, huruvida skäl kunna anses föreligga till en höjning av de löner, som nu utgå till arkivarbetare och musikerhjälptra. Dessa löneförmåner äro av sådan storleksordning, att de i vissa fall överstiga de förmåner, som ifrågavarande personer haft eller kunna förväntas få i öppna marknaden. Ett dylikt förhållande motverkar naturligtvis vederbörande klientels inpassning i det normala förvärvslivet och kan särskilt i nuvarande bristläge på arbetsmarknaden icke vara önskvärt. Med hänsyn till den ökning av arbetseffekten, som en uppdelning av arkivarbeten i A- och B-arbete väntas medföra, vill statskontoret icke motsätta sig det framlagda förslaget. Ämbetsverket, som intet har att invända emot att ortstillägg utgår till interlokalt hänvisade, kan däremot ej tillstyrka, att ett särskilt familjetillägg tillerkännes familjeförsörjare med minderåriga barn. I nuvarande arbetsmarknadsläge och med de sociala reformer, som tillkomma eller nu äro under överbäggande för särskilt mindre bemedlade familjer med barn, anser statskontoret att en höjning av utgående arkivarbetarlön med hänsyn till försörjningsbördan icke bör förekomma.

Statskontoret förordar förslaget, att flyktingar beträffande arkivarbete likställas med svenskar. Någon särskild anställningsform bör emellertid icke tillskapas för utlänningar, som utföra mera kvalificerade i regel vetenskapliga arbeten. Dessa synas i första hand böra konkurrera med svenska medborgare på samma sätt, som står andra utlänningar till buds om de platser, som kunna finnas lediga vid vetenskapliga institutioner.

Kanslern för rikets universitet tillstyrker, att de forskare med kvalificerad kompetens som äro sysselsatta vid statligt eller statskommunalt arkiv(assistent)arbete tillerkännes en förmånligare ställning än hittills. Såsom övre åldersgräns för de anställda bör sättas 65 år och som undre åldersgräns 30 år. Den individuella anställningstiden bör begränsas till att omfatta tiden 1 juli 1947—30 juni 1948. Kanslersämbetet, som ansluter sig till de sakkunnigas löneförslag, ifrågasätter, om ej lönen, för dem som anställas på annan ort än Stockholm, Uppsala, Malmö och Lund, bör utgå med något lägre belopp.

Föredraganden.

De sakkunniga, som haft att utreda frågan om organisationen och utformningen av de s. k. arkivarbetena och den härmed i olika avseenden jämställda musikerhjälpen, ha förutsatt, att dessa hjälpformer i fortsättningen skola bibehålla sin plats i systemet av åtgärder i arbetslöshetsbekämpande syfte. Arkivarbetena och musikerhjälpen skulle alltså även framgent vara att betrakta som en form av socialhjälp, som borde beredas vederbörande i avvaktan på sysselsättning i öppna marknaden.

Erfarenheten visar, att de personer som sysselsättas inom arkivarbete och musikerhjälp av en eller annan orsak äro svårplacerade på öppna marknaden. Även om på senare tid med dess alltmer accentuerade brist på arbetskraft antalet arkivarbetare, både svenska och utländska, kraftigt nedgått, sysselsättas dock alltjämt över 800 personer inom denna hjälpform, därav cirka 400 svenskar. I likhet med de sakkunniga är jag av den uppfattningen, att den offentliga arbetsförmedlingen såväl innan hänvisning sker till arkiv-

arbete som under pågående sådant arbete oavlåtligt skall ha uppmärksamheten riktad på möjligheterna att placera vederbörande på öppna marknaden.

De sakkunnigas av arbetsmarknadskommissionen förordade förslag avser i första hand en förbättring av lönen vid arkivarbete. Denna är för närvarande dyrortsgraderad och utgår i högsta dyrort med cirka 340 kronor i månaden. De sakkunniga föreslå, att arbetsobjekten vid arkivarbetena skola indelas i två klasser, A-arbeten och B-arbeten, beroende på arbetsuppgifternas större eller mindre svårighetsgrad och att lönen skall bestämmas enligt endera av två dyrortsgraderade löneskalor, som ansluta sig till denna klassindelning. I högsta dyrort skulle månadslönen uppgå till 375 kronor vid A-arbete och till 345 kronor vid B-arbete. Såväl ur principiell synpunkt som med hänsyn till de betydande praktiska svårigheter en rättvis klassindelning av olika arbetsuppgifter erbjuder anser jag mig icke kunna biträda sakkunnigförslaget i denna del. En viss höjning av arkivarbetslönen synes emellertid rimlig. Jag förordar, att lönen i högsta dyrort bestämmes till 360 kronor för månad. Lönen synes även i fortsättningen bära i viss mån differentieras efter dyrort. Dock anser jag, att spännvidden mellan lönerna på olika orter bör kraftigt minskas. Jag föreslår sålunda med utgångspunkt från en månadslön av 360 kronor i högsta dyrort — nr 5 i den statliga dyrortsskala som skall tillämpas från och med den 1 juli 1947 — att månadslönen i ortsgrupperna 4—1 bestämmes till respektive 350, 340, 330 och 320 kronor.

De sakkunnigas förslag att familjetillägg skall utgå till vissa arkivarbetare kan jag icke biträda.

Beträffande beredskapsarbetare ha statsmakterna år 1946 (prop. nr 293, s. 30; riksdagens skriv. nr 451) beslutat, att vid hänvisning utom hemorten ett särskilt ortstillägg av högst 75 kronor för månad skall kunna utgå enligt bestämmande av det centrala arbetsmarknadsorganet. I likhet med de sakkunniga är jag av den uppfattningen att även till arkivarbete utom hemorten hänvisad person skall kunna erhålla sådant ortstillägg. Härvid torde de för beredskapsarbetare gällande bestämmelserna bära få motsvarande tillämpning. Vid bifall till förslaget om ortstillägg torde nu tillämpat förfarande, att interlokalt hänvisad arkivarbetare som är familjeförsörjare får uppbära den för hans hemort fastställda lönen, därest denna överstiger den på arbetsorten gällande, bära upphöra.

Jag vill icke motsätta mig förslaget, att rätten till sjuklön skall för lokalt hänvisad arkivarbetare utvidgas till överensstämmelse med vad nu gäller för en interlokalt hänvisad och sålunda omfatta två tredjedelar av lönen under 14 dagar av en sexmånadersperiod.

Vad härefter angår bestämmelserna om avbrott i arbetet, s. k. skiftning, vill jag erinra, att dessa ha till syfte att förmå arkivarbetarna att söka och mottaga arbete på öppna marknaden. Nuvarande skiftningsbestämmelser innebära, att avbrott i arkivarbete skall ske beträffande familjeförsörjare under minst en månad och beträffande annan under minst två månader efter en arkivarbetsperiod av sex månader. Personer över 55 år äro emellertid be-

friade från skiftning. Enligt min mening tala övervägande skäl för att nuvarande skiftningsbestämmelser bibehållas. Emellertid bör det centrala arbetsmarknadsorganet när särskilda skäl föreligga — exempelvis i sådant fall att arkivarbetare är sysselsatt med forskningsarbete eller det är uppenbart att han icke kan placeras på öppna marknaden — ha möjlighet att medgiva befrielse från skiftning.

De sakkunnigas förslag att arkivarbetenas administration skall decentraliseras föranleder intet annat uttalande från min sida än att decentralisering bör genomföras i den omfattning detta kan befinnas praktiskt möjligt och lämpligt. På det centrala arbetsmarknadsorganet bör ankomma att överväga frågan och vidtaga härav föranledda åtgärder.

I princip torde svenska medborgare och flyktingar böra likställas i fråga om hänvisning till och anställningsförhållanden vid arkivarbete. Emellertid påkallar en viss grupp av flyktingar särskild uppmärksamhet. Ett mindre antal flyktingar besitter nämligen kompetens för kvalificerat forskningsarbete och har i vissa vetenskapliga institutioner sysselsatts med dylikt. Emellertid ha dessa flyktingar i regel, på grund av att institutionerna saknat medel för deras avlönande, måst knytas till institutionerna såsom arkivarbetare. Jag ansluter mig till de sakkunnigas uppfattning att ifrågavarande flyktingar böra med hänsyn till värdet och betydelsen av det arbete de utföra erhålla en ekonomiskt förmånligare ställning än den som de för närvarande inneha. Detta synes i första hand böra möjliggöras genom att medel för ändamålet anvisas på vederbörande institutions stat. För nästa budgetår förordar jag emellertid, att vid sidan av arkivarbetsystemet på försök ett mindre antal stipendier — jag räknar härvid med 35 à 40 — ettvar å 550 kronor för månad av Kungl. Maj:t ställas till förfogande från anslaget till arbetsmarknadsreglerande åtgärder för framstående vetenskapsmän bland flyktingarna, vilka sysselsättas med forskningsarbete vid vetenskapliga institutioner. Det torde få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att på förslag av universitetskanslern utvälja dessa stipendiater.

Vad slutligen angår musikerhjälpen biträder jag sakkunnigförslaget att den maximala sysselsättningsperioden utökas från sju till åtta månader per år och att i övrigt bestämmelserna för arkivarbeten erhålla motsvarande tillämpning.

Innan Kungl. Maj:t fattar beslut i förevarande frågor, torde riksdagen böra beredas tillfälle yttra sig över desamma.

Särskilda frågor.

Maximibeloppen för kontantunderstöd enligt hjälpkungörelsen och dyrtorsgraderingen av dessa understöd.

Föredraganden.

Kontantunderstödsverksamheten enligt kungörelsen den 30 juni 1934 (nr 434) angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet omfattar dels dagunderstöd, dels hyreshjälp.

Dagunderstödet är dyrortsgraderat i enlighet med dyrortsgrupperingen i 1935 års folkpensioneringslag och utgår sedan mars 1944 med de maximibelopp som framgå av följande uppställning:

Ortsgrupp	Ensamstående	Makar	Varje barn	
			1—3 barnet	4—6 barnet
I	2: 50	4: —	0: 85	0: 80
II	2: 75	4: 25	1: 05	0: 80
III	3: —	4: 50	1: 25	0: 80

För makar med tre barn utgår alltså dagunderstödet med högst respektive 6: 55, 7: 40 och 8: 25 kronor i de tre ortsgrupperna samt för makar med sex barn med högst respektive 8: 95, 9: 80 och 10: 65 kronor.

Såväl dagunderstöd som understöd från arbetslöshetskassa kan i särskilda fall kombineras med hyreshjälp. Även denna är graderad enligt dyrortsgrupperingen i 1935 års folkpensioneringslag och har intill i det följande omförmålt beslut den 9 maj 1947 utgått med följande maximibelopp för månad i de olika ortsgrupperna, nämligen 40, 60 och 90 kronor för familjeförsörjare samt 20, 30 och 45 kronor för ensamstående.

I skrivelse den 25 april 1946 har arbetsmarknadskommisionen hemställt om höjning av maximibeloppen för kontantunderstöden. Framställningen har varit föremål för remissbehandling. I anledning av denna framställning även som en av arbetsmarknadskommisionen sedermera till Kungl. Maj:t överlämnad framställning av arbetslöshetsnämnden i Göteborg har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 maj 1947 bemyndigat kommissionen att från och med den 1 juli 1947 fastställa maximibeloppen för hyreshjälp i Stockholm till 120 kronor för familjeförsörjare och 60 kronor för ensamstående samt i Göteborg till respektive 100 och 50 kronor. Härutöver ha arbetsmarknadskommisionens ifrågavarande framställningar icke föranlett någon höjning av arbetslöshetsunderstödens storlek. Kommissionen har emellertid erhållit uppdrag att i samråd med socialstyrelsen verkställa en allmän översyn av gällande grunder för kontantunderstödens beräkning i syfte att åstadkomma en lämplig anpassning mellan de erkända arbetslöshetskassornas och arbetslöshetsnämndernas understödsverksamhet ävensom mellan dessa båda hjälpformer och övriga socialhjälpformer, i samband varmed jämväl frågan om bibehållande av kontantunderstödens dyrortsgradering borde upptagas till prövning. Resultatet av denna översyn kan emellertid icke beräknas föreligga å sådan tidpunkt, att frågan kan anmälas för årets riksdag.

Den dyrortsgradering som för närvarande förekommer beträffande kontantunderstödsverksamheten synes böra bibehållas till dess ställning kan tagas till resultatet av berörda allmänna översyn av gällande grunder för kontantunderstödens beräkning m. m. Ortsgrupperingen bör enligt min mening även efter den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande tills vidare bygga på förhållandena den 31 december 1947. I överensstämmelse med vad som under de senaste åren gällt i fråga om ortsgrupperingen enligt 1935 års folkpensioneringslag synes Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att vidtaga smärre jämkningar i ortsgruppsindelningen.

Karenstid för kontantunderstöd enligt hjälpkungörelsen.

Framställning och yttrande häröver.

I skrivelse den 14 mars 1946 har *statens arbetsmarknadskommission* anfört i huvudsak följande.

I det fall då medlem av erkänd arbetslöshetskassa uppburit daghjälp under i kassans stadgar medgiven längsta tid eller såsom termen lyder blivit utförsäkrad men fortfarande är i behov av understöd synes han på grund av förstatlig och statsunderstödd arbetslöshetshjälp gällande karensbestämmelser icke kunna erhålla dagunderstöd från arbetslöshetsnämnd, förrän föreskriven karenstid av sex dagar förflutit efter det att hjälpansökan ingivits till nämnden.

Erkända arbetslöshetskassor, vilkas medlemmar under vintern ha begränsad understödsrätt, ha särskilt intresse av denna fråga. Från deras sida har framhållits, att den hjälpsökande kassamedlemmen varit underkastad karenstid redan innan han erhöll daghjälp och att ytterligare karenstid ej borde erfordras, om han sökte kontantunderstöd omedelbart sedan daghjälpen upphört. Det anses vidare naturligt, att den som uppbär daghjälp ej söker kontantunderstöd förrän han blivit utförsäkrad, eftersom han givetvis ständigt väntar erhålla arbete inom sitt yrke.

I detta sammanhang kan anföras att föreskriven karenstid ej skall iakttagas då hyreshjälp genom arbetslöshetsnämnd utgives till medlem av erkänd arbetslöshetskassa. Såsom särskilt villkor för denna verksamhet, som infördes genom beslut av 1941 års riksdag, gäller numera att den sökande vid den tid, då hyreshjälp skall börja utgå, under de närmast dessförinnan förflutna 30 kalenderdagarna uppburit daghjälp för sammanlagt minst 18 dagar. I detta fall kan den som eljest fyller villkoren för erhållande av arbetslöshetshjälp få kontantunderstöd i form av hyreshjälp från och med dagen för avgivandet av ansökan om sådan hjälp. Han kan vidare omedelbart överföras från daghjälp till dagunderstöd, när han blivit utförsäkrad, eftersom han ingivit ansökan om arbetslöshetshjälp redan när hyresbidraget beviljades och alltså kommit att uppbära daghjälp under karenstiden.

Kommissionen hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t ville giva ifrågavarande stadgande sådan ändrad lydelse, att utförsäkrad medlem av erkänd arbetslöshetskassa vid behov skall kunna erhålla dagunderstöd omedelbart sedan daghjälpen från kassan upphört utan att ny karenstid skall behöva iakttagas.

Socialstyrelsen har i yttrande över framställningen tillstyrkt densamma.

Föredraganden.

Enligt hjälpkungörelsen får dagunderstöd icke utbetalas till hjälpbehövande arbetslös förrän sex dagar förflutit efter det att ansökan ingivits till arbetslöshetsnämnden, s. k. karenstid. Därest vederbörande efter författningsenlig karenstid av sex dagar kommit i åtnjutande av understöd från erkänd arbetslöshetskassa och direkt från sådant understöd på grund av utförsäkring måst övergå till kontantunderstöd enligt hjälpkungörelsen, synes utkrävande av ny karenstid icke vara sakligt motiverat.

Jag förordar därför sådan ändring av bestämmelserna i hjälpkungörelsen,

att utförsäkrad kassamedlem vid behov skall kunna erhålla dagunderstöd omedelbart sedan daghjälpn från kassan upphört att utgå, utan att ny karenstid skall behöva iakttagas.

Modifierat kontrollsystem beträffande kontantunderstödsverksamheten vid en arbetsmarknadskris.

Sakkunnigförslaget.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för finansdepartementet den 21 september 1943 särskilda sakkunniga för utredning av frågor rörande arbetsförmedlingens framtida organisation. De sakkunniga, som jämväl haft att utreda vissa under övergångstiden efter kriget aktuella arbetsförmedlingsproblem, hava till Kungl. Maj:t den 27 mars 1946 inkommit med redogörelse häröver samt avgivit förslag till modifierat kontrollsystem vid arbetsförmedlingen.

Efter att inledningsvis ha berört den offentliga arbetsförmedlingens utveckling, verksamhet och organisation övergå de sakkunniga till frågan om arbetsförmedlingen och arbetslöshetskontrollen. De sakkunniga anföra här-om följande.

Arbetsförmedlingen har vid sidan om uppgiften att medverka till att utjämna utbud och efterfrågan på arbete och arbetskraft alltsedan statsmedel började beviljas till understöd åt arbetslösa ålagts vissa kontrolluppgifter i detta sammanhang. Varje person, som åtnjuter understöd från arbetslöshetsnämnd eller erkänd arbetslöshetskassa, är sålunda jämlikt hjälpkungörelsen (SFS 434/1934) respektive arbetslöshetskassaförordningen (SFS 264/1934) skyldig att periodiskt anmäla sig hos organ för den offentliga arbetsförmedlingen. Erfarenheterna från tidigare större arbetslöshetskriser ha givit vid handen, att arbetsförmedlingen då ofta tvingats att ägna väsentlig del av sitt intresse åt kontrolluppgiften på bekostnad av de rent arbetsförmedlande uppgifterna. Det synes därför påkallat, att sådana anordningar vidtagas, som förhindra att arbetsförmedlingen — vid en omfattande arbetslöshetskris — förlorar möjligheten att fullgöra sin centrala förmedlande uppgift.

Redan medlemskap i och förvärvat understödsrätt från erkänd arbetslöshetskassa torde ådagalägga, att arbetslös kassamedlem tillhör arbetsmarknaden. Även om arbetslöshetsnämndernas klientel kan sägas, att de normalt tillhöra de anställdas arbetsmarknad. Vederbörande skall för att kunna uppbära understöd från ettdera av understödsorganen vara oförvållat arbetslös, vara arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig erbjudet arbete samt vara anmäld som arbetssökande hos organ för offentlig arbetsförmedling.

Arbetslöshetshjälp är ålagd att göra vissa besök hos arbetsförmedlingen (kontrollbesök). Hjälpkungörelsen och kassaförordningen uppvisa härutinnan ganska markanta olikheter. Medan den första som ett oeftergivligt villkor stadgar, att hjälpsökande måste göra minst ett besök per kalendervecka hos arbetsförmedlingen, ger den sistnämnda tillsynsmyndigheten möjlighet att meddela dispens från besök i vidare omfattning.

Erfarenheterna av det tillämpade dispensförfarandet ha varit så goda, att de sakkunniga anse det önskvärt, dels att systemet användes även under en arbetsmarknadskris, då tillgängliga arbetstillfällen på arbetsmarknaden äro

få i förhållande till efterfrågan, dels att det tillämpas jämväl för hjälpsökande anmälda hos arbetslöshetsnämnd.

Med dessa utgångspunkter ha de sakkunniga utarbetat ett förslag till modifierat kontrollsystem. De sakkunniga anföra härom följande.

Under en arbetsmarknadskris bör huvudprincipen för kontrollverksamheten vara en kombination av relativt glesa besök på arbetsförmedlingen med självdeklaration av arbetslösheten för mellanperioderna. Det modifierade kontrollsystemet innebär i första hand, att avkall göres på kravet på personlig inställelse första arbetslösa dagen. Så snart arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan erhållit varsel om arbetsinställelse, tillställs genom arbetsgivarens, arbetslöshetskassans eller arbetsförmedlingens försorg samtliga berörda arbetare en anmälningsblankett, som i ifyllt skick bör giva en någorlunda klar bild av den arbetslöses kvalifikationer. Dessa blanketter skola därefter så tidigt som möjligt överlämnas till arbetsförmedlingen, som därefter har att bearbeta blanketterna och förskaffa sig kännedom om de arbetslösas placeringsmöjligheter på arbetsmarknaden.

Sedan det första besöket hos arbetsförmedlingen och kassan (eller arbetslöshetsnämnden) verkställts, åligger det den arbetslöse i fortsättningen att genom en kombination av personliga besök och självdeklaration angående innehaft arbete vidmakthålla rätten att från förmedlingen erhålla intyg om sina arbetsförhållanden. Som regel torde det vara lämpligt att minska besökens antal till ett varannan vecka. I vissa fall torde det vara tillräckligt med ett obligatoriskt besök i månaden.

För sådana arbetslösa, som ej befinna sig i hemorten, böra arbetsförmedlingens kvittokort kunna insändas per post till kassan, liksom också utbetalningen av understöd må ske på liknande sätt.

Kassamedlem eller hjälpsökande kan kallas till förmedlingen med angivande av att arbetserbjudande kan lämnas honom. Vid sådan kallelse är arbetssökande skyldig inställa sig. Uraktlåtenhet kan medföra att vederbörande under viss tid avstänges från daghjälp respektive understöd.

De av de arbetslösa till kassan avlämnade självdeklarationerna prövas av arbetsförmedlingen. Med hänsyn till att även kassans administration blir hårt belastad vid en massarbetslöshet, ansågs det vid utarbetandet av det preliminära förslaget lämpligt, att denna granskning skedde i efterhand. Bestämmelser om kontrollsystemets utformning utfärdas av socialstyrelsen och arbetsmarknadskommissionen i samråd.

Sakkunnigförslaget har av de sakkunniga remitterats till samtliga länsarbetsnämnder och arbetslöshetskassor samt till arbetslöshetsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö. I allmänhet ha arbetslöshetskassorna accepterat principen om självdeklaration av arbetslöshet och samtidigt framhållit, att dessa lättnader i kontrollen icke komma att öka riskerna för missbruk av understödsrätten. Med erfarenhet från användandet av s. k. årsskifteskort ha åtta kassor uttalat tvivel på sina medlemmars förmåga att själva verkställa självdeklarationen.

Länsarbetsnämnderna ha i allmänhet tillstyrkt förslaget om självdeklaration. Det har även framhållits att denna utformning av kontrollen medgiver arbetsförmedlingen att koncentrera sig på sina väsentliga uppgifter, d. v. s. de arbetsförmedlande.

Mot de sakkunnigas förslag om arbetsförmedlingens eftergranskning av självdeklarationerna ha betänkligheter framförts av såväl arbetslöshetskassor som av vissa länsarbetsnämnder. Med anledning härav ha de sakkunniga funnit sig i stället böra förordas, att granskningen av självdeklarationerna hos arbetsförmedlingen skall utföras, innan understöden utbetalas.

Arbetslöshetsnämnden i Göteborg, som inledningsvis anför att arbetslösa hjälpsökande i nämnda stad i regel åläggas att besöka dels arbetsförmedlingen två gånger i veckan, dels arbetslöshetsnämnden tre gånger i veckan, avstyrker helt de sakkunnigas förslag till modifierat kontrollsystem. Arbetslöshetsnämnderna i Stockholm och Malmö, som båda haft smärre anmärkningar att göra, tillstyrka i huvudsak föreliggande förslag.

De sakkunniga, som anse ett kontrollsystem av angiven art både rationellt och tillräckligt effektivt, hemställa om sådan ändring av hjälpkungörelsen, att berörda kontrollsystem kan tillämpas.

Föredraganden.

De sakkunnigas förslag beträffande utformningen och tillämpningen av arbetslöshetskontrollen under en eventuell framtida arbetslöshetskris avser en betydelsefull detalj i beredskapen på detta område och torde därför redan nu få underställas riksdagen.

Gällande kontrollsystem med täta inställelser på arbetsförmedlingen, vilket prövats under arbetslöshetskrisen i förra hälften av 1930-talet, har befunnits mindre lämpligt. Erfarenheten har nämligen givit vid handen att arbetsförmedlingen under en omfattande arbetslöshet tvingas att ägna en väsentlig del av sitt intresse åt kontrolluppgifterna på bekostnad av de rent arbetsförmedlande uppgifterna. Ackvisations- och förmedlingsarbetet har kommit i andra hand, medan rutinkontrollen, vars värde ofta ifrågasatts, blivit en central uppgift.

Ett smidigare kontrollsystem, som, utan att brista i effektivitet, skulle möjliggöra att arbetsförmedlingen under en krissituation på arbetsmarknaden mera kan ägna sig åt förmedlingsverksamhet, synes böra eftersträvas.

Det framlagda förslaget, som är avsett att generellt tillämpas för såväl medlemmar i arbetslöshetskassor som arbetslöshetsnämndernas klientel, innebär, att vederbörande i viss omfattning befrias från skyldigheten att för kontroll besöka arbetsförmedlingen. De arbetslösa åläggas istället deklARATIONSSKYLDIGHET, varigenom arbetslöshetskassan respektive arbetslöshetsnämnden kan kontrollera vederbörandes arbetsförhållanden under viss tidsperiod. Kontrollen kommer alltså att i viss mån grundas på upplysningar lämnade av de arbetslösa själva. Även om med anledning härav någon risk för felaktiga utbetalningar av understöd kan föreligga, synes dock förslaget innebära så uppenbara fördelar att jag finner mig böra biträda detsamma.

Därest riksdagen icke anmäler avvikande mening däremot, har jag sålunda för avsikt föreslå Kungl. Maj:t utfärda för förslagets genomförande erforderliga bestämmelser.

Företagarföreningar inom vissa län.

Företagarföreningarna hava till uppgift att befordra möjligheterna till lönnande småföretagsverksamhet i syfte att åstadkomma en större differentiering av näringslivet inom föreningarnas verksamhetsområden. Verksamheten

omfattar långivning på fördelaktigare villkor än dem, som i regel kunna erhållas i fråga om vanliga banklån, samt i vissa fall subvention. Genom hos föreningarna anställda konsulenter bedrives en omfattande teknisk och kommersiell upplysning och rådgivning i hithörande frågor.

Föreningarna ha vanligtvis startats på initiativ av länsmyndigheterna. Medlemmarna utgöras huvudsakligen av för föreningarnas syften intresserade enskilda personer, bolag och föreningar liksom även landsting och hushållningssällskap samt i vissa fall kommuner och andra samfälligheter. Medlemskapet grundar sig på andelar. Medlemsantalet har på grund av föreningarnas struktur och uppgifter varit relativt begränsat. Föreningarna äro samtliga konstruerade som ekonomiska föreningar u. p. a.

Företagarföreningar finnas för närvarande inom Göteborgs och Bohus län, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens och Gotlands län. Sistnämnda förening har bildats innevarande år, närmast i anledning av driftens upphörande vid A/B Ruteverken.

Under innevarande budgetår hava företagarföreningarna av Kungl. Maj:t beviljats följande understöd av statsmedel:

F ö r e n i n g	Lån	Subvention	Summa
Bohusläns företagarförening	160 000	48 600	208 600
Värmlands läns företagarförening	160 000	20 000	180 000
Gävleborgs läns företagarförening	180 000	20 000	200 000
Västernorrlands läns företagarförening ...		34 700	34 700
Jämtlands läns företagarförening	315 000	35 000	350 000
Västerbottens läns företagarförening	595 000	30 000	625 000
Norrbottens småindustriförening	420 000	30 000	450 000
Gotlands läns företagarförening		16 000	16 000
Summa kronor	1 830 000	234 300	2 064 300

Samtliga företagarföreningar hava hittills av staten erhållit understöd med sammanlagt 8 331 200 kronor, därav såsom lån 6 160 000 kronor och såsom subvention 2 171 200 kronor.

För bestridande av de löpande kostnaderna för företagarföreningarnas verksamhet utgå bidrag till föreningarna från ett under tionde huvudtiteln upptaget anslag till upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri.

Till sina administrationskostnader under budgetåret 1946/47 hava föreningarna enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1946 tilldelats bidrag med sammanlagt 190 000 kronor, fördelade sålunda:

Bohusläns	företagarförening	kronor	30 000
Värmlands läns	»	»	19 000
Gävleborgs läns	»	»	27 000
Västernorrlands läns	»	»	29 000
Jämtlands läns	»	»	25 000
Västerbottens läns	»	»	30 000
Norrbottens småindustriförening	»	»	30 000
Summa kronor			190 000

Föredraganden.

Den av företagarföreningarna bedrivna verksamheten till främjande av tillkomsten av nya och utvidgning av redan existerande småföretag inom verdbörande län har utvecklat sig på ett tillfredsställande sätt. Det statliga stödet åt nämnda föreningar har under året lämnats i samma former som tidigare. Dock har med Kungl. Maj:ts medgivande storleken av de lån för-
eningarna äga rätt att utan Kungl. Maj:ts hörande bevilja en och samma låntagare höjts från 25 000 till 40 000 kronor. Förskjutningen från subventions- till lånelinjen har under innevarande budgetår ytterligare markerats. Under budgetåret 1945/46 utgjorde sålunda subventionsbeloppet 14,4 % av den för verksamheten totalt disponerade summan. För tiden $\frac{1}{7}$ 1946— $\frac{16}{5}$ 1947 var motsvarande relationstal 11,3 %.

Den av föreningarna själva tillsatta samlar- och utredningskommissionen har under budgetåret på kallelse av chefen för socialdepartementet hållit ett sammanträde. Dessutom har på departementschefens initiativ föreningarnas styrelser, konsulenter och låntagare inom möbel- och byggnadsindustribranschen varit samlade till en företagarkonferens. Till bestridande av resekostnader, trak-
tamenten och föreläsarearvoden har av statsmedel anvisats ett anslag med tillsammans 6 400 kronor.

I propositionen nr 293 till 1946 års riksdag erinrade jag om att de av che-
fen för handelsdepartementet tillsatta sakkunniga, som haft att utreda frå-
gan rörande möjligheterna att främja hantverks- och småindustriens ut-
veckling inom landet, avgivit betänkande med förslag till ordnande av kre-
ditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustrien
samt bildande av företagarnämnder. Chefen för handelsdepartementet har i
årets statsverksproposition erinrat om, att denna fråga är föremål för pröv-
ning inom handelsdepartementet, men att det icke torde vara möjligt att
förelägga årets riksdag de förslag, till vilka dessa överväganden kunna giva
anledning.

I avbidan på framläggandet av dessa förslag förordar jag, att den stat-
liga finansieringen av företagarföreningarnas utlåning tills vidare fortgår i
oförändrade former och att medel härför fortfarande i mån av behov an-
visas från anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering. Med hän-
syn till den nu rådande investeringssituationen torde en viss återhållsamhet
beträffande anslag för ifrågavarande verksamhet vara att förordas. Även med
de ökade anspråk på anslag som följa med tillkomsten av föreningen på
Gotland torde det för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår uppkom-
mande medelsbehovet kunna uppskattas till i runt tal 1 500 000 kronor,
att utgå från de medel, som i enlighet med, vad jag i det följande förordar,
böra få disponeras av Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet.

Medelsbehovet för budgetåret 1947/48.**Arbetsmarknadskommissionen.**

Kommissionen framhåller i skrivelsen den 24 april 1947 till en början, att
kommissionen finner sitt tidigare återgivna försök till bedömning av ar-

betsmarknadsläget under år 1947 böra tjäna som utgångspunkt för en beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1947/48. Behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder skulle under denna förutsättning bli i stort sett av den omfattning, som förekommit eller beräknades förekomma under budgetåret 1946/47. Kommissionen hade vidare utgått från att större delen av kostnaderna för att under innevarande budgetår tillgodose skogsbrukets arbetskraftsbehov komme att bestridas först nästa budgetår, varjämte vissa åtgärder för att tillföra jordbruket arbetskraft alltjämt torde bli nödvändiga. Med hänsyn till de svårigheter, som förefunnes vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, kunde dock de uppgjorda kostnadskalkylerna endast bli approximativa.

Kommissionen upplyser, att till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. och överflyttning av arbetskraft under budgetåret 1946/47 följande belopp stode till förfogande, nämligen

A. under reservationsanslaget till *åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.*:

från föregående budgetår kvarstående be-			
lopp cirka	kronor	33 600 000	
för budgetåret 1946/47 anvisat	»	22 000 000	55 600 000

B. under reservationsanslaget till *kostnader för överflyttning av arbetskraft*:

från föregående budgetår kvarstående be-			
lopp cirka	kronor	11 300 000	
för budgetåret 1946/47 anvisat	»	15 000 000	26 300 000
Summa kronor			81 900 000.

Av förstnämnda anslag är ett belopp av cirka 2,5 miljoner kronor avsett att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.

Arbetsmarknadskommissionen upplyser vidare, att behovet av medel för arbetslöshetslindrande åtgärder har under den gångna delen av innevarande budgetår som följd av den höga sysselsättning, som kännetecknat näringslivet, varit av jämförelsevis ringa omfattning. Av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. hade under tiden juli 1946—mars 1947 förbrukats 9,7 miljoner kronor, varjämte till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande ställts 9,1 miljoner kronor för statliga beredskapsarbeten i styrelsens regi m. m. I statliga beredskapsarbeten i kommissionens och andra myndigheters regi hade under nämnda månader en medelarbetsstyrka av 1 770 man sysselsatts mot 3 098 man under samma tid föregående budgetår. I sin framställning den 11 april 1946 med beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1946/47 hade kommissionen utgått från en medelarbetsstyrka i statliga beredskapsarbeten av cirka 3 500 man. Utvecklingen mot en alltmer framträdande brist på arbetskraft hade medfört, att även den svårplacerade arbetskraften i förhållandevis stor utsträckning funnit sysselsättning på öppna marknaden. Med hänsyn härtill anser sig

kommissionen nu kunna uppskatta den genomsnittliga sysselsättningen i statliga beredskapsarbeten under innevarande budgetår till i runt tal 1 600 man. I statskommunala beredskapsarbeten hade vid månadsskiftet mars/april 1947 735 man varit placerade mot 1 152 man vid samma tidpunkt föregående år. Jämväl kostnaderna för arkivarbete och musikerhjälp komma enligt kommissionens uppfattning att stanna vid ett väsentligt lägre belopp än som beräknats i kommissionens medelsäskanden för budgetåret 1946/47. Vid månadsskiftet mars/april 1947 hade denna hjälpform tillämpats för cirka 840 personer, varav ungefär 445 flyktingar, mot cirka 1 800 personer, varav ungefär 1 300 flyktingar, vid månadsskiftet mars/april 1946.

Kommissionen erinrar, att kommissionen i skrivelse den 28 november 1946 med preliminär beräkning rörande medelsbehovet för nästa budgetår utgått från att en reservation av omkring 20 miljoner kronor komme att kvarstå på förevarande anslag vid utgången av innevarande budgetår. Till följd av, bland annat, att behovet av beredskapsarbeten ytterligare minskat samt att större ersättningar från kommuner m. fl. än som tidigare antagits influtit för statliga beredskapsarbeten i annan myndighets regi, beräknar kommissionen numera beloppet av ifrågavarande reservation till omkring 26 miljoner kronor.

Vidare erinrar kommissionen, att Kungl. Maj:t genom beslut den 5 oktober och 23 november 1945 samt den 15 februari 1946 förordnat om överlåtelse till danska staten av under svenska statliga myndigheters förvaltning stående baracker, intendenturmateriel m. m. samt uppdragit åt kommissionen att vidtaga alla för leveransernas fullgörande erforderliga åtgärder. Kungl. Maj:t hade förklarat sig framdeles vilja meddela beslut om täckande av härmed förenade utgifter, vilka tills vidare fått bestridas av omhändertagda medel. Kommissionen upplyser, att dessa utgifter, vilka uppginge till 3,5 miljoner kronor, bestritts från förevarande anslag men att kommissionen vid sin beräkning av reservationen å anslaget icke tagit hänsyn till att medel eventuellt komme att på grund av det anförda återföras till anslaget.

Beträffande anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft upplyser kommissionen, att även å detta anslag belastningen nedgått till följd av situationen på arbetsmarknaden. Största delposten bland utgifterna under anslaget utgjordes av arbetspremier till skogsarbetare, vissa skogsägare m. fl. Kostnaderna för premieringsperioden 23 april—30 juni 1946 belastade anslaget först under innevarande budgetår, enär utbetalningarna icke kunnat verkställas förrän efter den 1 juli 1946. Nämnda kostnader hade blivit av en väsentligt mindre storleksordning än som från början antagits. I sina äskanden för innevarande budgetår hade kommissionen för ifrågavarande ändamål beräknat ett belopp av approximativt cirka 18 miljoner kronor. Inalles torde kostnaderna för arbetspremier för ifrågavarande period komma att stanna vid cirka 6,6 miljoner kronor. Genom försäljningar och uthyrningar av baracker till företagare inom skogsbruket och genom försäljningar av klädespersedlar och skodon hade ifrågavarande anslag under tiden juli 1946—mars 1947 tillförts cirka 2,7 miljoner kronor. Nettoutgifterna för nämnda tid utgjorde därför 5 870 000 kronor.

Genom beslut den 21 februari 1947, fortsätter kommissionen, har Kungl. Maj:t bemyndigat kommissionen utbetala arbetspremier och ortstillägg till arbetskraft som sysselsättes i vedavverkning under de fyra — beträffande de nordligare länen tre — sista månaderna av innevarande budgetår. Kommissionen finner, att kostnaderna för arbetspremier komma att bestridas först under nästa budgetår, medan däremot kostnaderna för ortstillägg väsentligen komma att belasta innevarande budgetårs anslag.

Kommissionen erinrar, att kommissionen i sin tidigare nämnda skrivelse den 28 november 1946 preliminärt beräknat, att en reservation av omkring 17,5 miljoner kronor skulle kvarstå på ifrågavarande anslag vid utgången av innevarande budgetår. Då jämväl å detta anslag inkomsterna blivit och torde bliva större än vad som tidigare antagits — främst är det fråga om ersättningar för försåld materiel — beräknas reservationen vid innevarande budgetårs utgång komma att uppgå till omkring 19,5 miljoner kronor.

Sedan arbetsmarknadskommissionen relaterat vad som förekommit i anledning av riksdagens år 1945 församlade revisorers förslag om uppdelning av ifrågavarande båda anslag (riksdagens skriv. nr 212/1946, p. 7), har kommissionen som sin mening uttalat, att medelsbehovet bör för nästa budgetår beräknas under samma riksstatsanslag som för innevarande budgetår.

Beträffande medelsbehovet till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. anför kommissionen följande.

Det torde vara ofrånkomligt, att även under nästa budgetår arbetslöshets hjälp beredes personer, som tillhöra yrkesområden med minskande sysselsättning och som av olika anledningar — ålder, av sjukdom nedsatt arbetsförmåga o. s. v. — ej kunna överföras till något av arbetsmarknadens bristområden. Det är enligt kommissionens förmenande angeläget, att dessa arbetslösa, i den mån de icke genom den offentliga arbetsförmedlingen kunna anvisas sysselsättning i öppna marknaden, i skälig utsträckning bringas hjälp i form av beredskapsarbete. I den mån som sådant hjälpbehov uppkommer, böra de sysselsättningsmöjligheter, som de statskommunala beredskapsarbetena erbjuda, i första hand utnyttjas.

Innan kommissionen ingår på frågan om efter vilka grunder medelsbehovet bör beräknas för nästa budgetår finner sig kommissionen böra lämna en redogörelse för huru dagsverkskostnaderna utvecklats under de senaste budgetåren.

Vid de statliga beredskapsarbetena i kommissionens regi har dagsverkskostnaden under budgetåren 1944/45 och 1945/46 samt under första hälften av budgetåret 1946/47 utgjort i medeltal respektive 24 kronor 83 öre, 31 kronor 48 öre och 36 kronor 43 öre. Orsaken till den ökade dagsverkskostnaden är att söka i, bland annat, den kraftiga minskningen av antalet sysselsatta per arbetsplats. Under budgetåren 1944/45 och 1945/46 samt under första hälften av budgetåret 1946/47 utgjorde arbetsstyrkan vid arbeten i kommissionens regi i medeltal respektive 36, 22 och 13 man per arbetsplats. De fasta kostnaderna ha icke kunnat nedbringas i motsvarande grad. Det har sålunda icke varit möjligt att minska personalen för ledning och specialarbeten i samma takt, vari sysselsättningen nedgått.

Kommissionen vill därjämte framhålla, att dagsverkskostnadens storlek beror, förutom av den direkta lönekostnaden, av bland annat vilka slag av arbeten, som utföras, samt av arbetenas belägenhet. Vid materialkrävande

arbeten och arbeten, som kräva stor mängd transporter eller som till väsentlig del utföras maskinellt, bli sålunda kostnaderna per dagsverke högre än vid arbeten med mindre materialåtgång eller med mindre transport- och maskinarbete. Likaså bli dagsverkskostnaderna vid arbeten i städer och samhällen av olika anledningar som regel högre än vid motsvarande slag av arbeten belägna å landsbygden. Det förhållandet att kommissionens beredskapsarbeten under senaste året till väsentlig del utgjort färdigställningsarbeten vid vägbyggnader samt vatten- och avloppsarbeten har av nämnda orsaker medverkat till en ökning av dagsverkskostnaden.

De sålunda lämnade uppgifterna rörande dagsverkskostnaderna avse, såsom redan nämnts, statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi. Beträffande motsvarande arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi kan upplysas, att dessa draga en något större dagsverkskostnad än arbetena i kommissionens egen regi. Förklaringen härtill ligger däri, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i större utsträckning än arbetsmarknadskommissionen utfört mera materialkrävande arbeten såsom vatten- och avloppsledningsarbeten samt hamnarbeten.

Under antagande av att en begränsning kan genomföras av antalet arbetsplatser för att därigenom uppnå en tekniskt-ekonomiskt lämplig arbetsstyrka vid varje arbetsplats och att arbetena icke bliva av mera materialkrävande art, anser sig kommissionen böra beräkna den genomsnittliga dagsverkskostnaden för nästa budgetår till omkring 36 kronor. Under denna förutsättning och med en beräknad sysselsättning av 240 dagar per år kommer »årsverkskostnaden» att uppgå till omkring 8 600 kronor. Med en sysselsättning i kommissionens egen och andra myndigheters regi av omkring 1 600 man beräknas kostnaden till 13,8 miljoner, varav för arbeten i kommissionens regi 5,4 miljoner kronor.

Med hänsyn till önskvärdheten av att i händelse av arbetslöshet i första hand bereda de arbetslösa sysselsättning genom statskommunala beredskapsarbeten anser sig kommissionen böra beräkna kostnaden för dessa arbeten till 5 miljoner kronor.

Statskommunala reservarbeten förekomma numera i obetydlig omfattning och endast för sådan arbetskraft, som på den öppna marknaden icke kan göra anspråk på den lön, vilken tillkommer konkurrensduglig arbetskraft. För denna hjälpform torde ett belopp av 0,1 miljoner kronor böra beräknas.

För generalplaneutredning angående vattenförsörjning och avlopp inom vissa län beräknas ett medelsbehov av 1,1 miljoner kronor.

Kommissionen räknar med att hjälp i viss utsträckning såsom hittills måste lämnas genom kontantunderstöd, då det i vissa arbetsmarknadssituationer kan vålla svårigheter att tillräckligt snabbt bereda arbete. Kontantunderstöd kan också visa sig vara den ändamålsenligaste hjälpformen vid fall av så kortvarig arbetslöshet, att en långväga förflyttning av den arbetslöse icke är lämplig ur näringslivets eller den enskildes synpunkt. Antalet understödsrum är under årets olika månader i hög grad varierande. Kostnaden för kontantunderstödsverksamhet, om den bedrivs i ungefär samma omfattning som innevarande budgetår, torde för nästa budgetår böra beräknas till 0,25 miljoner kronor.

Antalet genom arkivarbete och musikerhjälp sysselsatta har under innevarande budgetår, såsom tidigare framhållits, väsentligt nedgått. Under budgetåret 1947/48 torde man kunna räkna med att denna hjälpform kommer att anlitas i ännu något mindre utsträckning. Däremot kommer kostnaden att öka för hjälpformens bedrivande, därest kommissionens på utredning av sakkunniga grundade förslag i frågan vinner gillande. Med en sysselsättning av cirka 750 personer under nästa budgetår uppskattas kostnaden för arkivarbete och musikerhjälp till 3,5 miljoner kronor.

För de statliga stenbeställningarna och därmed sammanhängande administrationskostnader beräknas medelsbehovet till 3 miljoner kronor.

Kostnaderna för driften av kommissionens verkstads- och förrädsrörelse beräknas under budgetåret 1947/48 uppgå till 1 060 000 kronor. Med hänsyn till att kommissionens maskininnehav i stort sett icke förnyats sedan början av 1930-talet bör enligt kommissionens mening utbyte av vissa äldre maskintyper äga rum. För ifrågavarande ändamål beräknar kommissionen ett belopp av 0,94 miljoner kronor för nästkommande budgetår. De sammanlagda utgifterna uppgå sålunda till 2 miljoner kronor. Kommissionen utgår emellertid ifrån att under budgetåret inflytande hyresinkomster komma att uppgå till cirka 1 miljon kronor, varigenom nettokostnaden för verkstads- och förrädsrörelsen beräknas uppgå till cirka 1 miljon kronor.

Den av kommissionen för nästkommande budgetår begärda nyanskaffningen av maskiner har med hänsyn till rådande knapphet på material och leveranssvårigheter i övrigt inskränkts i möjligaste mån. Kommissionen förutsätter emellertid, att ifrågavarande spörsmål blir föremål för förnyat övervägande i samband med medelsäskandena för budgetåret 1948/49, varvid jämväl frågan om inrättandet av en särskild förrädsfond förutsättes komma att upptagas till prövning.

För resebidrag till arbetssökande, som av arbetsförmedlingen anvisas arbete inom arbetsområde, för vilket resebidrag icke i annan ordning står till förfogande, beräknas en kostnad av 0,5 miljoner kronor.

För övrig, ej förut nämnd verksamhet — bidrag till arbetslöshetsnämndernas administration, till kursverksamhet i samband med arbetslöshetshjälp m. m. — beräknas 550 000 kronor.

Kommissionen utgår vidare från att Kungl. Maj:t för nästa budgetår kommer att finna samma belopp — 2,5 miljoner kronor — som beräknats för innevarande budgetår, böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.

I sina beräkningar har kommissionen tagit hänsyn till att vissa inkomster, i motsats till vad hittills varit fallet, icke komma att tillgodoföras anslaget.

Det beräknade medelsbehovet under reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för budgetåret 1947/48 skulle alltså kunna sammanfattas på följande sätt. För jämförelsens skull angivas i sammanställningen medelsförbrukningen under budgetåret 1945/46 och det beräknade medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

Ä n d a m å l	Medels- förbrukning 1945/46	Medels- behov 1946/47	Medels- behov 1947/48
Statliga beredskapsarbeten	22 615 000	12 700 000	13 800 000
Vissa arbeten i SAK:s regi (försvarsarbeten)	1 290 000	—	—
Statskommunala beredskapsarbeten	8 200 000	5 000 000	5 000 000
Statskommunala reservarbeten	185 000	100 000	100 000
Generalplaneutredning	225 000	600 000	1 100 000
Kontantunderstödsverksamhet	560 000	250 000	250 000
Arkivarbeten och musikerhjälp	6 150 000	3 500 000	3 500 000
Statliga stenbeställningar	2 775 000	2 900 000	3 000 000
Verkstads- och förrädsrörelse	390 000	400 000	1 000 000
Resebidrag till arbetssökande	615 000	500 000	500 000
Barackleveranser	3 500 000	730 000	—
Övrig verksamhet	235 000	420 000	550 000
Till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Summa kronor	46 500 000	29 600 000	31 300 000

Under förutsättning att reservationen vid innevarande budgetårs utgång uppgår till 26 miljoner kronor beräknar kommissionen alltså anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. till 5,3 miljoner kronor mot 15 miljoner kronor enligt kommissionens preliminära beräkning i skrivelsen den 28 november 1946.

Kommissionen upplyser, att från anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft under innevarande budgetår bestritts utgifter, bland annat, för bidrag till avlöning till kockor och verktygsvårdare, för ortstillägg samt verkstyg- och personlig utrustning till arbetskraft, som överflyttats till skogsbruket från andra yrkesområden, för premier åt yrkesvana skogsarbetare samt åt enskilda skogsägare m. fl. vid utförande av vissa slag av arbeten ävensom utgifter för arbetsblockorganisationen och jordbruksläger för frivillig arbetskraft samt för försöksvis anordnade prov- och kompletteringskurser för deltidsanställd arbetskraft, s. k. hemassistenten.

Kostnaderna för de av Kungl. Maj:t beslutade arbetspremierna, vilka kostnader, såsom tidigare framhållits, komma att belasta anslaget först under nästa budgetår, uppskattas approximativt till cirka 14 miljoner kronor. Vissa kostnader för ortstillägg o. dyl. till med bränsleavverkning under innevarande budgetår sysselsatt arbetskraft torde därjämte kvarstå till nästa budgetår. Kommissionen räknar vidare med att lägerverksamhet i begränsad omfattning kommer att bli erforderlig för att tillföra jordbruket tillfällig arbetskraft.

Under angivna förutsättningar beräknar kommissionen medelsbehovet under reservationsanslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft för nästa budgetår till 15 miljoner kronor. Under antagande att en reservation på omkring 19,5 miljoner kronor finnes vid innevarande budgetårs utgång synes det — vilket kommissionen tidigare anmält i samband med den preliminära medelsberäkningen — för budgetåret 1947/48 *icke erfordras någon ny medelsanvisning* till kostnader för överflyttning av arbetskraft.

Föredraganden.

I propositionen den 25 april 1947 (nr 239) angående inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m. äskas anslag för nästa budgetår till det centrala arbetsmarknadsorganets och den offentliga arbetsförmedlingens avlöningar och omkostnader. Här torde medelsbehovet för nästa budgetår under reservationsanslagen till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. och till kostnader för överflyttning av arbetskraft få behandlas.

Arbetskraftsbristen under innevarande budgetår har gjort det möjligt att på öppna marknaden sysselsätta även den svårplacerade arbetskraften i förhållandevis stor omfattning. Behovet av åtgärder i arbetslöshetsbekämpande syfte har därför blivit betydligt mindre än tidigare beräknats. Detta har i sin tur föranlett en sådan begränsning av utgifterna under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., att en avsevärd reservation kommer

att förefinnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår. Även å anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft torde en betydande besparing komma att uppstå främst beroende av att kostnaderna för de arbetspremier åt skogsarbetare m. fl., vilka avsett brännvedsavverkning under slutet av budgetåret 1945/46 men utbetalats först under innevarande budgetår, fått mindre storleksordning än ursprungligen antagits.

I likhet med arbetsmarknadskommissionen är jag av den uppfattningen, att för nästa budgetår någon uppdelning av ifrågavarande båda anslag icke bör ske. Beträffande den anordning som skall tillämpas i fortsättningen torde det få ankomma på den nya arbetsmarknadsstyrelsen att framlägga förslag.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. under nästa budgetår utgår arbetsmarknadskommissionen från att behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder skall komma att bli av ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår. Under betonande att kostnadskalkylerna äro endast approximativa uppskattar kommissionen berörda medelsbehov till 31,3 miljoner kronor och reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1946/47 till 26 miljoner kronor. Kommissionen beräknar alltså det ytterligare anslagsbehovet för nästa budgetår till 5,3 miljoner kronor. I kostnadsberäkningen ha upptagits två nya titlar, nämligen en för generalplaneutredning angående vattenförsörjning och avlopp med 1,1 miljoner kronor och en för verkstads- och förrådsrörelse med 1 miljon kronor. Jag har under hand inhämtat från kommissionen, att förstnämnda kostnader tidigare redovisats över titeln för statskommunala beredskapsarbeten. För verkstads- och förrådsrörelsen har i tidigare beräkningar någon särskild titel icke upptagits, enär man utgått från att utgifterna i det närmaste komme att motsvaras av inkomster för uthyrning av maskiner och redskap. I fråga om den föreslagna nyanskaffningen av arbetsmaskiner för cirka 1 miljon kronor under nästa budgetår, varigenom utbyte av äldre maskintyper skulle möjliggöras, har jag från arbetsmarknadskommissionen inhämtat följande. Kommissionens nuvarande maskinpark anskaffades i huvudsak under arbetslöshetskrisen under förra hälften av 1930-talet. Den är numera efter väsentliga nedskrivningar bokförd till cirka 4,9 miljoner kronor. Då de flesta maskinerna nu äro både moderna och starkt slitna, har kommissionen för avsikt att under de närmaste åren förnya maskinparken för en sammanlagd kostnad av cirka 4 miljoner kronor. Av berörda proposition nr 239/1947 framgår, att det centrala arbetsmarknadsorganet enligt min uppfattning bör i egen regi driva arbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte. Sagda organ måste givetvis vara ur teknisk synpunkt rustat härför. På grund av det anförda finner jag, att maskinparken bör till vissa delar förnyas i en nära framtid. Med hänsyn till materialläget torde dock någon mera betydande nyanskaffning av arbetsmaskiner icke böra ske redan under nästa budgetår. Arbetsmarknadskommissionens förslag att för ändamålet beräkna ett belopp av 1 miljon kronor för nästa budgetår kan jag alltså icke biträda. I övrigt har jag icke något att erinra mot kommissionens beräkning av kostnaderna under anslaget för nästa budgetår. Emellertid har

kommissionen vid sin uppskattning av reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1946/47 icke tagit hänsyn till att kommissionen skall beredas ersättning för de utgifter å cirka 3,5 miljoner kronor som kommissionen åsamkats för fullgörande av uppdrag att till Danmark leverera baracker, intendenturmateriel m. m. och vilka interimistiskt bestritts från förevarande anslag. Den beräknade reservationen torde böra ökas med berörda belopp och det ytterligare anslagsbehovet för nästa budgetår böra upptagas till ett avrundat belopp av (5,3 — 1 — 3,5) en miljon kronor.

Vad angår anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft uppskattar kommissionen utgifterna för arbetspremier enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 februari 1947 åt skogsarbetare, vissa skogsägare m. fl., vilka utgifter komma att falla å nästa budgetår, till 14 miljoner kronor. Med hänsyn till under nästa budgetår sannolikt uppkommande kostnader för andra ändamål, vilka skola tillgodoses från förevarande anslag, beräknar kommissionen medelsbehovet till 15 miljoner kronor. Då kommissionen räknar med att reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1946/47 skall uppgå till 19,5 miljoner kronor, finner kommissionen någon ny medelsanvisning för ändamålet icke erforderlig. För egen del har jag icke något att erinra mot kommissionens beräkning. Jag vill endast erinra, att vissa kostnader i samband med överförande till Sverige av cirka 500 italienska arbetare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 april 1947 skola bestridas från ifrågavarande anslag, men att kostnaderna till väsentlig del skola slutligt falla på vederbörande arbetsgivare. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett formellt belopp av 100 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1947/48 under V huvudtiteln anvisa

till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* ett *reservationsanslag* av 1 000 000 kronor.
och till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

S. Rönström.

*Bilaga.***I. Arbetsmarknaden under år 1946.***(sid. 5—11 i verksamhetsberättelsen)*

Redogörelsen överensstämmer helt med motsvarande avsnitt i propositionen, sid 2—8.

II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1946.**A. Arbetsförmedlingen.****Arbetsförmedlingens organisation.**

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade vid 1946 års utgång inalles 25 huvudkontor, 227 avdelningskontor, 471 ortsombud, 14 fristående sjömansförmedlingar, eller tillsammans 737 förmedlingsorgan. Av dessa voro 7 avdelningskontor nyinrättade under året. Dessutom funnos 11 beslutade avdelningskontor, vilka dock på grund av olösta lokal- eller personalfrågor icke trätt i verksamhet. (I början av år 1947 har dock ett av dessa kontor börjat sin verksamhet, varjämte beslut fattats om inrättande av ytterligare två kontor.) Förutom nu nämnda mera ordinarie arbetsförmedlingsorgan voro under året inemot 550 lokalombud, sorterande under kontor och ortsombud, anställda å sådana orter, där avdelning av erkända arbetslöshetskassor fanns eller behov i övrigt förelåg av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

De i maj 1945 fastställda personalplanerna för länsarbetsnämnderna ha under året ytterligare genomförts. Medan vid årsskiftet 1945/46 omkring 50 % av de i personalplanerna upptagna nyinrättade eller reglerade tjäns-

terna voro besatta, beräknades personalorganisationen i slutet av år 1946 vara genomförd till omkring 90 %.

Vid utgången av år 1946 utgjorde antalet vid länsarbetsnämnderna anställda befattningshavare inalles 1 782. Av befattningshavarna sysselsattes 1 439 (81 %) med bestående arbetsuppgifter, medan 343 (19 %) voro sysselsatta med olika kris- och beredskapsuppgifter.

Med anledning av att Kungl. Maj:t anmodat kommissionen avgiva utlåtande över en av Svenska landstingsförbundet gjord framställning om omorganisation av sjuksköterskebyråerna, har kommissionen i skrivelse till Kungl. Maj:t framlagt förslag om inordnande av sjuksköterskeförmedlingen i den offentliga arbetsförmedlingen.

Av Kungl. Maj:t tillkallade särskilda sakkunniga för utredning av frågan om den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation ha under år 1946 avgivit två betänkanden: Del I, Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren (SOU 1946: 44) och Del II, Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation (SOU 1946: 51). De sakkunniga framlade i fråga om personalorganisationen för arbetsförmedlingen icke något förslag till personalplan utan begränsade sig till behandling av vissa principiella frågor och grundade sin kostnadsberäkning på ett inom de sakkunnigas sekretariat utarbetat preliminärt förslag till personalplan. De sakkunniga föreslog, att det borde uppdragas åt arbetsmarknadskommissionen att utarbeta detaljerade förslag till personalplaner för länsarbetsnämnderna. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 6 december 1946 åt arbetsmarknadskommissionen att i anslutning till betänkandets innehåll utarbeta och till socialdepartementet inkomma med slutgiltigt förslag till personalorganisation för den offentliga arbetsförmedlingen vid ett förstatligande av densamma. Kommissionens förslag härutinnan har i början av mars 1947 överlämnats till Kungl. Maj:t.

Arbetsförmedlingsverksamheten.

Den under år 1946 skärpta bristen på arbetskraft inom så gott som samtliga områden av näringslivet har i än högre grad än tidigare påkallat den offentliga arbetsförmedlingens medverkan för att söka åvägabringa erforderlig utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på sådan.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under åren 1937—1946 framgår av *tab. 3*.

Inalles voro under år 1946 i runt tal 732 000 personer inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller inemot 9 500 flera än under 1945. Huvudparten — 508 800 — utgjordes av manliga arbetssökande; kvinnornas antal belöpte sig till 223 200. Tillsammans gjorde dessa personer 1 681 200 ansökningar om arbete. På manliga avdelningen sjönk ansökningssiffran med icke mindre än 87 400 i jämförelse med föregående år, under det att den på kvinnliga avdelningen steg med 12 500. De anmälda lediga platserna ökade kraftigt i antal och uppgingo tillsammans till omkring 1 455 400, av vilka arbetsförmedlingen kunde tillsätta 1 155 300. Relationen mellan utbud och efter-

Tab. 3. Verksamhetens omfattning vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1937—1946.¹

Å r	Hela verksamheten				Därav vid manliga avdelningen			
	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1937	326 674	884 013	472 945	353 944	220 848	648 863	249 006	210 310
1938	347 451	927 132	474 096	360 606	231 547	658 633	236 061	203 038
1939	378 478	977 155	564 966	436 080	255 978	691 124	293 998	251 319
1940	476 349	1 153 164	634 676	509 897	315 114	784 317	379 958	315 301
1941	539 688	1 477 789	746 200	609 210	354 186	1 001 919	453 235	380 491
1942	614 041	1 494 242	1 016 878	798 152	410 835	977 547	638 315	513 528
1943	662 020	1 452 830	1 111 479	893 265	468 810	1 001 341	682 487	586 497
1944	651 788	1 547 584	1 138 133	926 031	466 034	1 109 564	683 291	602 134
1945	722 569	1 756 120	1 341 068	1 095 945	513 617	1 248 318	821 015	713 730
1946	732 036	1 681 183	1 455 444	1 155 260	508 795	1 160 916	896 899	755 745

¹ Varje person, som en eller flera gånger under ett år besökt arbetsförmedlingen, redovisas i tabellen endast såsom en *arbetssökande person* under året. Den arbetssökande anses emellertid göra en *ansökning om arbete* varje månad han inställer sig. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning om arbete. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma år.

frågan på arbetskraft blev i genomsnitt gynnsammare under år 1946 än under år 1945. Sålunda var antalet ansökningar på 100 lediga platser under redovisningsåret 116 mot 131 år 1945.

En jämförelse mellan tillsättningsresultatet under år 1946 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tilländalupna året med 59 300 eller 5 % översteg det för år 1945 noterade. I genomsnitt tillsattes 96 300 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar till beredskaps- och reservarbeten; förmedlingsresultatet avser alltså uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden. Dock är att märka, att en person, som placerats på ett statligt eller statskommunalt beredskapsarbete, alltså betraktas såsom stående till arbetsmarknadens förfogande och under hela tiden redovisas såsom aktuell arbetssökande på hemortens arbetsförmedling.

Med hänsyn till förut antydda förhållanden med brist på arbetskraft på vissa orter och överskott på andra nödvändiggjordes alltså anordningar för åstadkommande av en rationell fördelning av den tillgängliga arbetskraften. Arbetsförmedlingens *interlokala förmedlingsarbete*, varmed förstås i samverkan mellan skilda kontor tillsatta platser, underlättades genom de bidrag till arbetssökandes resor och flyttningskostnader med mera, som även under redovisningsåret ställdes till förfogande vid överflyttning av arbetskraft mellan olika yrkesområden. Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet lämnas i efterföljande sammanställning uppgift om i samverkan mellan olika arbetsförmedlingskontor och ombud tillsatta platser under åren 1937—1946.

Å r	Antal arbetssökande placerade genom annat kontor	därav utom länet
1937	11 978	6 722
1938	14 020	8 380
1939	19 626	12 005
1940	33 413	17 956
1941	44 097	23 052
1942	68 912	36 833
1943	82 271	47 140
1944	72 641	40 885
1945	88 094	50 896
1946	90 414	54 870

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under 1946 ca 90 000 platser, av vilka 69 500 med manliga och 20 900 med kvinnliga sökande. Dessa siffror innebära en ökning i jämförelse med föregående år med 2,6 %. Genom ovannämnda platstillsättningar i samverkan bereddes tillsammans inemot 54 900 personer (motsvarande en ökning med 7,8 %) anställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

De varje vecka utsända *radiorapporterna* och i samband med dessa lämnade upplysningar utgjorde liksom förut om åren ett viktigt led i det interlokala förmedlingsarbetet.

Antalet tillsatta platser inom olika yrkesområden framgår av *tab. 4* och *5*. I den förra göres anknytning till tidigare års redovisningsförfarande, varför

Tab. 4. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1937—1946.

Å r	Jord- bruk	Skogs- bruk	Industri och hantverk	Sjöfart och fiske	Handel, sambärdrel och allmän tjänst ¹	Husligt arbete	Diverse- arbete ¹	Frivilliga arbets- uppgif- ter	Summa
1937.....	48 581	14 328	38 984	26 979	70 002	89 539	65 531	—	353 944
1938.....	51 212	10 719	46 801	26 185	85 510	97 240	42 939	—	360 606
1939.....	50 284	18 266	66 262	34 987	110 846	114 009	41 426	—	436 080
1940.....	54 767	39 636	87 998	27 357	127 265	113 890	58 984	—	509 897
1941.....	72 011	52 788	117 567	22 491	160 205	125 642	58 506	—	609 210
1942.....	² 61 597	79 778	180 829	23 034	¹ 146 649	141 877	64 442	99 946	798 152
1943.....	56 452	122 413	245 739	24 018	173 786	151 761	36 325	82 771	893 265
1944.....	61 209	65 006	273 112	24 318	219 594	160 036	46 556	76 200	926 031
1945.....	69 644	114 983	281 100	33 003	265 750	198 479	66 659	66 377	1 095 945
1946.....	61 303	56 844	332 087	44 871	346 346	190 035	58 240	65 534	1 155 260
Procentuell fördelning 1946	5.3	4.9	28.8	3.9	30.0	16.4	5.0	5.7	100.0

¹ Statistiken omlades i viss utsträckning vid ingången av år 1943, varför direkta jämförelser med tidigare års siffror icke äro möjliga.

² Nedgången för dessa grupper är endast skenbar, enär under år 1941 till jordbruksgruppen räknades frivilliga skördearbetare samt till gruppen allmän tjänst personer i frivillig värnplikts-tjänstgöring och frivillig luftbevakning, vilka fr. o. m. 1942 redovisats under rubriken »frivilliga arbetsuppgifter».

Tab. 5. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1945 och 1946.

Näringsgrenar	M ä n				K v i n n o r			
	1945	1946	Ökning (+) Minskning (-)		1945	1946	Ökning (+) Minskning (-)	
			Antal	%			Antal	%
Jordbruk (och fiske)	60 850	52 862	- 7 988	-13·1	9 108	8 610	- 498	- 5·5
Skogsbruk	114 797	56 699	-58 098	-50·6	136	145	+	9
Industri och hantverk	247 785	298 718	+50 933	+20·6	33 315	33 369	+	54
Malmbrytn. o. metallind. . .	33 617	51 854	+18 237	+54·2	3 266	4 046	+	780
Träindustri	13 540	15 499	+ 1 959	+14·5	361	491	+	130
Livsmedelsindustri.	7 411	8 289	+ 878	+11·8	6 216	5 593	-	623
Textil- o. beklädnadsind. . .	4 126	4 315	+ 189	+ 4·6	12 808	14 357	+	1 549
Byggnadsverksamhet	150 971	188 688	+37 717	+25·0	12	37	+	25
Samfärdsel	77 467	113 086	+35 619	+46·0	1 794	2 073	+	279
Landtransport	46 064	69 727	+23 663	+51·4	508	730	+	222
Sjöfart	31 403	43 359	+11 956	+38·1	1 286	1 343	+	57
Handel	25 520	34 645	+ 9 125	+35·8	71 946	81 411	+	9 465
Affärs- o. lagerarbete	12 365	20 404	+ 8 039	+65·0	10 925	14 855	+	3 930
Hotell-, kafé- o. rest.-rör. . .	13 155	14 241	+ 1 086	+ 8·3	61 021	66 556	+	5 535
Förvaltning, arbetsledning och fria yrken	49 030	71 574	+22 544	+46·0	21 719	29 306	+	7 587
Förvalt. o. tekn. ledning . .	4 298	5 947	+ 1 649	+38·4	309	546	+	237
Kontorsarbete	5 405	7 277	+ 1 872	+34·6	13 196	17 235	+	4 039
Undervisn. o. vetensk. verks.	3 299	3 327	+	28	3 746	4 411	+	665
Hälsovård och sjukvård	1 759	1 616	- 143	- 8·1	13 716	14 821	+	1 105
Husligt arbete	599	532	- 67	-11·2	197 880	189 503	-	8 377
Arbete, ej hänfört till annan grupp	135 923	126 013	- 9 910	- 7·3	32 601	40 277	+	7 676
Summa	713 730	755 745	+42 015	+ 5·9	382 215	399 515	+17 300	+ 4·5

gruppbeteckningarna i de båda tabellerna, såsom noten anger, förete vissa skiljaktigheter.

Flertalet huvudgrupper uppvisade ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år. Ett markerat undantag utgjorde dock skogsbruket, där platstillställningen nedgick med 51 %.

Inom *jordbruket* tillsattes under år 1946 52 700 platser för män och 8 600 platser för kvinnor. Häri är icke inräknad den tillfälliga arbetskraften till skörden. Denna verksamhet hade större omfattning än år 1945; antalet genom arbetsförmedlingarna tillsatta platser av ifrågavarande slag uppgick till omkring 60 000.

Jordbrukets efterfrågan på fast anställd personal var liksom under tidigare år omfattande, och svårigheterna att tillgodose behovet syntes ha ökat, speciellt beträffande ladugårdsskötare. Knappt 50 % av de lediga platserna kunde tillsättas. Bristen på tillfällig arbetskraft gjorde sig i synnerhet kännbar under de arbetskrävande perioderna för sådd och skörd, framför allt vid stråsädesskördens bärgande, som försvårades genom den regniga väderleken. Genom åtgärder av olika slag, såsom anlitande av skolungdom och andra fri-

villiga samt hempermittering av värnpliktiga, kunde svårigheterna dock i stort sett övervinnas. En närmare redogörelse för de åtgärder, som vidtogos för att tillgodose jordbrukets arbetskraftsbehov, lämnas å s. 28 ff.

Anskaffningen av arbetskraft till *betfälten* var även år 1946 ett svårlost problem för arbetsförmedlingarna. En närmare redogörelse för vad som åtgjorts i ifrågavarande avseende återfinnes å s. 29 ff.

Efterfrågan på arbetskraft till *skogarna* hade på grund av minskade ved-avverkningar avsevärt mindre omfattning än under föregående år. Sålunda visade antalet vid arbetsförmedlingarna lediganmälda platser en mycket kraftig nedgång, från 153 300 år 1945 till 92 200 år 1946, motsvarande 40 %. De tillsatta platserna visade relativt en ännu starkare sänkning än de lediga, nämligen från 114 900 till 56 800 (51 %). Antalet arbetssökande vana skogsarbetare, som anmält sig på arbetsförmedlingarna, uppgick till endast 19 400. En närmare redogörelse för skogsbrukets arbetskraftsbehov m. m. lämnas å s. 32 ff.

Inom huvudgruppen *industri och hantverk*, inklusive byggnadsverksamheten, hade samtliga yrkesgrupper högre platstillsättningssiffror för år 1946 än för år 1945, och inom hela näringsgrenen tillsattes över 332 000 platser, eller 51 000 flera än 1945. Uppgången hänförde sig i främsta rummet till arbetsförmedlingarnas medverkan vid anvisning av arbetskraft inom byggnadsverksamheten, men även metallindustrin redovisade avsevärt höjda siffror efter den stagnation, som verkstadskonflikten 1945 förorsakade.

Till följd av den livliga *sjöfarten* ökades omsättningen på sjömansförmedlingarna, och vid vissa tillfällen var det svårt för dessa att tillgodose behovet av befaret manskap.

Inom *husligt arbete* förelågo samma svårigheter som tidigare att skaffa erforderlig hjälp till hemmen. Under året tillsattes omkring 25 600 fasta hembiträdesplatser eller 4 900 färre än 1945. Förmedlingen av s. k. tillfällig hemhjälp hade även i år betydande omfattning, ehuru ej fullt så stor som närmast föregående år. Antalet tillsatta platser av dylikt slag uppgick till 142 800. En närmare redogörelse för vidtagna åtgärder för att tillgodose behovet av huslig arbetskraft lämnas å s. 37 ff.

Ungdomsförmedlingens utbyggnad har under år 1946 fortsatt i anslutning till den av kommissionen år 1944 uppgjorda planen för en successiv utbyggnad av densamma. Utbyggnaden avsåg närmast att i personalhänseende förstärka såväl de vid arbetsförmedlingens huvudkontor tidigare upprättade länscentralerna som avdelningskontoren i syfte att skapa bättre förutsättningar för att lösa i samband med ungdomsförmedling och yrkesvägledning redan föreliggande eller väntade arbetsuppgifter. Vid ett 30-tal större avdelningskontor skulle sålunda filialer för ungdomsförmedling inrättas. Vid övriga avdelningskontor skulle ungdomsförmedlingsverksamheten handhas dels av ambulerande assistenter (knutna till länscentralerna eller till vissa av nyssnämnda filialer), dels av arvodes- och deltidsanställda s. k. kontaktmän (knutna till avdelningskontor, som inte på annat sätt specialutrustats för

dessa uppgifter). Vid utgången av år 1946 voro 21 filialer för ungdomsförmedling inrättade vid avdelningskontoren. Av dem hade 6 tillkommit under året, nämligen i Hässleholm, Lidköping, Nyköping, Nässjö, Sandviken och Uddevalla. Antalet kontaktmän ökades under år 1946 från 78 till 116.

För att tillgodose ungdomsförmedlingens och yrkesvägledningens personalbehov har kommissionen anställt praktikanter, vilka dels inom kommissionen, dels hos de lokala ungdomsförmedlingarna erhållit grundläggande utbildning för ungdomsförmedlings- och yrkesvägledningsverksamhet. Flertalet av de praktikanter, som fått väl vitsordad praktikanttjänstgöring, ha kunnat beredas anställning inom ungdomsförmedling och yrkesvägledning.

Inom ungdomsförmedlingen inskrevos år 1946 ca 37 000 (40 000) pojkar och 33 000 (32 000) flickor (under 18 år), exklusive ungdomsberedskapen. (Siffrorna för år 1945 ha angivits inom parentes.) Inklusive ungdomsberedskapen utgjorde antalet ca 60 000 pojkar och 55 000 flickor.

Antalet tillsatta platser exklusive ungdomsberedskapen utgjorde år 1946 ca 67 000. Omkring 2 600 av de tillsatta platserna avsågo anställning av högst en veckas varaktighet. Under år 1945 tillsattes exklusive ungdomsberedskapen 63 400 platser.

Av de anförda siffrorna torde framgå, att ungdomsförmedlingsverksamheten under år 1946 omfattat ett något mindre antal arbetssökande än under år 1945. Detta sammanhänger sannolikt med den minskning av årskullarnas storlek, som inträtt i de för ungdomsförmedlingen aktuella åldersgrupperna. Däremot ökade i jämförelse med år 1945 antalet tillsatta platser med 6 %. I jämförelse med genomsnittssiffrorna för femårsperioden 1940—44 utgjorde ökningen ca 30 %. Hänsyn har vid jämförelserna icke tagits till anställningstidens längd.

För den *yrkesvägledande verksamheten* har under år 1946 arbetet med yrkeskartoteket fortsatt. Vid årets utgång hade ytterligare 116 kartoteksblad utkommit, varför sammanlagda antalet hittills utkomna kartoteksblad utgör 202. De färdiga bladen gälla yrken för ca 37 % av samtliga egentliga yrkesutövare. Kartoteket, som är avsett att användas som uppslagsverk, behandlar på varje blad ett yrke med angivande av arbetets art, de krav, som yrket ställer på utövaren, utbildnings- och löneförhållanden m. m. Yrkesbeskrivningarna kompletteras med översikter över större yrkesområden eller näringsgrenar. Uppgifterna ha insamlats genom frågeformulär, intervjuer med yrkesmän, studiebesök på arbetsplatser, sammanställning av statistiska uppgifter, studium av facktidskrifter och annan facklitteratur m. m. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med arbetsmarknadens organisationer.

I en särskild serie meddelanden, »Aktuellt för yrkesvägledningen», ha därjämte lämnats aktuella upplysningar om framtidsutsikterna på speciella yrkesområden, om skolor och utbildningsanstalter, nyutkommen litteratur m. m.

Tidigare utgivna broschyrer — »Att välja yrke», avsedd för elever i folk-

skolans avgångsklasser, och »Gymnasisternas ämnesval», avsedd för lärjungar i gymnasiets »valringar» — ha under året utgivits i reviderade upplagor.

Under året ha fyra distriktsöversikter över läroanstalter för yrkesundervisning utkommit, avseende Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Dylika distriktsöversikter föreligga härefter för hela riket. De skola ersättas med en översikt över yrkesutbildningsanstalter i hela landet. Utarbetandet av översikten i fråga hade tagit sin början vid utgången av 1946.

I föregående årsredogörelse omnämnda utredningar ha fullföljts under år 1946. Preliminära uppgifter angående omfattningen av den medicinska yrkesvägledning, som bedrivits av skolläkarna under läsåret 1945/46, ha även bearbetats. I samråd med statens institut för folkhälsan fortgår den i föregående årsredogörelse omnämnda undersökningen av yrkesrisker ur medicinsk synpunkt.

Verksamheten i skolorna har planlagts i samråd med de båda delegationer, som äro knutna till kommissionen och i vilka olika skol- och lärarin-tressen äro företrädde.

Under läsåret 1945/46 ha sammanlagt ca 29 000 ungdomar i folk- och fortsättningsskolor i 420 kommuner erhållit yrkesvägledning.

Broschyren »Att välja yrke» har utdelats i folkskolornas avgångsklasser som ett hjälpmedel vid lärarnas yrkesorienterande undervisning. Efter det eleverna ifyllt ett frågeformulär »Frågor inför yrkesvalet», har yrkesvägledaren i den mån det varit möjligt hållit s. k. yrkesorienterande lektioner i skolorna. De ifyllda formulären, kompletterade med skriftliga utlåtanden från lärare och skolläkare, ha varit yrkesvägledaren till hjälp vid den följande enskilda rådgivningen.

Ett omfattande instruktionsarbete har även bedrivits bland folkskolans lärare. En del skoldistrikt ha anslagit medel för bevistande av instruktionsmöten i yrkesorientering för lärare. Under läsåret ha sådana möten och konferenser hållits för ca 1 500 lärare. Sedan denna verksamhets början år 1943 ha ca 10 500 lärare bevistat sådana konferenser. Kontaktmännen ha länsvis samlats för instruktioner under en eller flera dagar.

Genom skolöverstyrelsens skrivelse till folkskoleseminariernas rektorer den 12 januari 1946 angående undervisning i yrkesorientering vid folkskoleseminarierna samt genom de promemorior rörande yrkesvägledning i folkskolan, som statens folkskolinspektörer i samråd med ungdomsförmedlingen sänt ut till skolstyrelser och lärare, har folkskollärarkåren fått riktlinjer för sin medverkan i den yrkesvägledande verksamheten. Instruktionsföredrag ha även hållits i folkskoleseminariernas avgångsklasser.

På begäran från folkhögskolehåll har under år 1946 yrkesvägledning anordnats i ett antal folkhögskolor.

Vid de högre skolorna har yrkesvägledning givits i gymnasiernas, flickskolornas, realskolornas och mellanskolornas avgångsklasser samt i de s. k. »valklasserna», d. v. s. näst sista klassen i real- och mellanskolor, flick-

skolornas 5⁷ (4⁶) och gymnasiernas ring I³ och II⁴. Yrkesvägledningen har omfattat såväl orienterande lektionsföredrag som enskild rådgivning. Under läsåret 1945/1946 har yrkesvägledning förekommit i så gott som samtliga högre skolor i landet.

I viss utsträckning ha ungdomsförmedlingens tjänstemän bedrivit yrkesvägledande verksamhet bland värnpliktiga, vilka ännu ej valt levnadsbana eller vilka ämna byta yrke.

Under året har samarbetet med de psykotekniska instituten i Stockholm och Göteborg vidgats. Instituterna ha i större utsträckning än tidigare anlitats för undersökning av under yrkesvägledningen uppmärksammade problemfall. I några av dessa fall ha konsultationerna vid instituten möjliggjorts genom att rese- och övriga kostnader betalats av statsmedel.

Den i samarbete med AB Radiotjänst anordnade yrkesvägledande verksamheten i radio har pågått under hela år 1946. Radiolyssnarna ha i samband härmed beretts tillfälle att rikta skriftliga förfrågningar angående yrkesval o. dyl. till Radiotjänst. Förfrågningarna ha besvarats av sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning dels i radio under ett 15-minutersprogram »Frågor och svar om yrkesval» varannan onsdag, dels skriftligen av befattningshavare inom sektionen eller vid ungdoms- eller andra arbetsförmedlingar. Under året besvarades omkring 1 050 dylika förfrågningar. Denna »radiobrevlåda» har betydelse framför allt för personer, bosatta på längre avstånd från arbetsförmedlingsorgan.

För senare halvåret 1946 ha vissa statistiska uppgifter lämnats beträffande den yrkesvägledning, som meddelats vid ungdomsförmedlingarna och av de till avdelningskontoren hittills knutna kontaktmännen. Av dessa uppgifter framgår, att omkring 5 600 rådsökande nyinskrivits (3 250 män, 2 350 kvinnor) och att omkring 8 200 konsultationer ägt rum. Relativt vanligt har sålunda varit, att de rådsökande vid mer än ett tillfälle sökt vägledning vid yrkesval. Av de rådsökande voro omkring 3 100 under 18 år, 2 000 i åldern 18—25 år och övriga i åldern över 25 år. Omkring en tredjedel av de rådsökande har även inskrivits som arbetssökande vid ungdomsförmedlingen.

Utöver den egentliga yrkesvägledningen ha i omkring 4 900 fall förfrågningar angående yrken och utbildningsvägar besvarats.

I likhet med föregående år har sektionen biträtt med material till ungdoms-, fritids- och andra utställningar, som anordnats av skilda organisationer.

Arbetet med organiserandet av en riksomfattande *tjänstemannaförmedling*, som påbörjades under 1944 enligt kommissionens beslut i maj samma år och som fördröjts på grund av lokal- och personalsvårigheter, fullföljdes i det närmaste under år 1946.

Förmedlingsverksamheten för tjänstemannakategorierna företedde under året en kraftig utveckling. Sålunda uppgick antalet arbetssökande personer till 76 440 mot 63 907 under år 1945. Siffrorna för lediga och tillsatta platser voro 86 878 och 57 553 mot 60 670 och 44 601 föregående år.

En stor och krävande uppgift har varit att söka tillgodose statsmyndigheternas behov av tjänstemannapersonal. Genom cirkulär den 18 januari 1946 (SFS nr 9) föreskrev nämligen Kungl. Maj:t skyldighet för nämnda myndigheter att tills vidare till och med den 31 december 1946 vid uppkommande personalbehov göra viss anmälan därom till den offentliga arbetsförmedlingen. Genom cirkulär den 29 november 1946 (SFS nr 746) har tiden för anmälningsskyldigheten utsträckts till och med den 31 december 1947. Antalet till tjänstemannaförmedlingen från olika myndigheter anmälda platser uppgick under året till 8 648, av vilka 5 759 tillsattes genom förmedlingens medverkan.

Även då det gällt anskaffning av tjänstemannapersonal till de kommunala myndigheterna, har tjänstemannaförmedlingen i betydande utsträckning tagits i anspråk. Flera städer, bland andra Stockholm, Malmö, Borås och Jönköping, ha med vederbörande tjänstemannaförmedling överenskommit om ett kontinuerligt utnyttjande av förmedlingen vid uppkommande personalbehov.

Under året har tjänstemannaförmedlingen helt eller delvis övertagit den platsförmedlande verksamhet, som tidigare bedrivits av vissa organisationer och läroanstalter. Sålunda träffades den 6 november 1946 avtal med Sveriges industriförbund och Svenska industriens praktiknämnd, att utplaceringen av personer, vilka önska förskaffa sig praktik före inträde vid teknisk läroanstalt, skall handhavas av tjänstemannaförmedlingen. Avtalet innebär därjämte, att tjänstemannaförmedlingen i viss utsträckning skall biträda praktiknämnden vid utplaceringen i praktikarbete av elever vid tekniska läroanstalter. På framställning av socialinstitutet i Stockholm och Göteborg har tjänstemannaförmedlingen vidare åtagit sig förmedlingen av praktikplatser åt personer, som ämna söka inträde vid socialinstitutet. I frågor rörande utplaceringen av praktiksökande samarbetar tjänstemannaförmedlingen intimt med yrkesvägledningen.

Den 1 juli 1946 skedde en utvidgning av tjänstemannaförmedlingens verksamhetsområde genom att förmedlingen av affärspersonal överfördes till densamma. Åtgärden föranleddes därav, att det ur förmedlingssynpunkt befunnits mindre rationellt att från tjänstemannaförmedlingen avskilja nämnda yrkesgrupp, som i utbildnings- och anställningshänseende står kontorspersonalen nära. De järnhandelsanställdas riksförbund, som tidigare bedrivit egen platsförmedling, beslöt i juli 1946 att nedlägga denna samt att rekommendera sina medlemmar att i fortsättningen anlita tjänstemannaförmedlingen.

Förmedlingsverksamheten vid *specialförmedlingen för artister och musiker* karakteriserades under 1946 liksom under tidigare år av stor livaktighet och ständigt stegrad omfattning. Utöver de redan under 1945 och tidigare inrättade 9 specialförmedlingarna (Stockholm, Göteborg, Malmö, Gävle, Linköping, Norrköping, Växjö, Örebro, Karlstad) har dock under året icke nå-

Tab. 6. Artist- och musikerförmedlingens verksamhet under år 1946.

Kontor	Arbetsökande			Tillsatta platser		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Stockholm	1 500	534	2 034	9 768	3 128	12 896
Göteborg	411	95	506	4 257	493	4 750
Malmö	789	104	893	4 848	775	5 623
Gävle	898	101	999	12 777	911	13 688
Linköping-Norrköping	575	76	651	6 230	384	6 614
Växjö	475	32	507	3 616	415	4 031
Karlstad	395	23	418	3 029	299	3 328
Örebro	263	41	304	7 494	336	7 830
Övriga kontor	935	88	1 023	2 833	273	3 106
Summa	6 241	1 094	7 335	54 852	7 014	61 866
Därav musiker	4 606	267	4 873	46 031	1 685	47 716
teater- o. filmpersonal	1 486	740	2 226	8 705	4 426	13 131
övriga	149	87	236	116	903	1 019

gon ny sådan inrättats. Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av tab. 6.

Vid artist- och musikerförmedlingarna inskrevos under året 7 335 personer. Antalet förmedlade engagemang utgjorde 61 866. Motsvarande siffror för år 1945 voro 6 087 och 40 301.

De förmedlade engagemangen motsvara för år 1946 en sammanlagd gagesumma av 5 700 000 kr, vilket ger en ökning jämfört med år 1945 med i runt tal 2 400 000 kr.

Under året ha förberedelser träffats för en överenskommelse om samarbete med Folkparkernas artistförmedling u. p. a. Därjämte ha utarbetats tekniska anvisningar för artist- och musikerförmedlingen.

Arbetsberedning för partiellt arbetsföra. I avsikt att effektivisera arbetsförmedlingarnas verksamhet för arbetsanskaffning åt partiellt arbetsföra och få fram en mera individualiserad arbetsförmedling beslöt arbetsmarknadskommissionen i juni 1944 i princip att i samtliga län (utom Gotlands) inrätta befattningar för assistenter för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra. För arbetsberedning åt partiellt arbetsföra voro vid verksamhetsårets början assistenter förordnade i Stockholm (för Stockholms stad och län), Göteborg, Malmö, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Halmstad, Falun och Härnösand. Under året ha innehavare förordnats på nyinrättade befattningar i Uppsala, Eskilstuna, Borås, Skövde, Örebro, Västerås, Gävle, Östersund, Umeå och Luleå. Vid årsskiftet saknades särskilda befattningshavare endast i två län, nämligen Värmlands och Gotlands. Nyttillträdande befattningshavare ha beretts tillfälle att vid treveckorskurser, förlagda till ifrågavarande avdelning vid arbetsförmedlingen i Stockholm, dels genom tjänstgöring vid avdelningen, dels genom föreläsningar och studiebesök, praktiskt sätta sig in i sina arbetsuppgifter och förvärva vissa teoretiska insikter i hithörande spörsmål.

Det samarbete mellan arbetsförmedlingen och pensionsnämnderna, som

Tab. 7. Antal arbetssökande och tillsatta platser vid arbetsförmedlingens expeditioner för partiellt arbetsföra under år 1946.

Expedition	Arbetssökande			Tillsatta platser			Därav tillfälliga ¹ platser
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	
Stockholm	2 609	1 584	4 193	3 172	1 151	4 323	579
Uppsala (nov.—dec.)	18	—	18	26	1	27	—
Eskilstuna (juli—dec.)	86	30	116	80	28	108	7
Linköping	519	55	574	369	52	421	16
Jönköping	308	69	377	363	60	423	95
Växjö	224	55	279	271	49	320	22
Kalmar	196	16	212	218	11	224	36
Karlskrona	176	26	202	167	25	192	19
Kristianstad	173	43	216	148	29	177	17
Malmö	741	176	917	655	183	838	97
Halmstad	148	39	187	124	38	162	18
Göteborg	767	160	927	465	93	558	127
Borås (sept.—dec.)	40	2	42	23	—	23	3
Skövde (juli—dec.)	68	12	80	63	17	80	6
Örebro (febr.—dec.)	466	91	557	254	21	275	15
Västerås (juli—dec.)	189	50	239	114	33	147	31
Falun	276	53	329	216	51	267	5
Gävle (maj—dec.)	200	18	218	119	14	133	6
Härnösand	427	11	438	154	7	161	3
Östersund (okt.—dec.)	186	12	198	39	1	40	—
Umeå (april—dec.)	214	15	229	168	15	183	4
Luleå (dec.)	37	3	40	18	4	22	—
Summa år 1946	8 068	2 520	10 588	7 221	1 883	9 104	1 106
» » 1945	4 622	1 529	6 151	4 684	1 277	5 961	2 562

¹ Av högst en veckas beräknad varaktighet.

genom särskild överenskommelse med pensionsstyrelsen etablerades under år 1945, har under året fått ökad omfattning. Arbetsförmedlingen har lämnat sin medverkan vid utredningar rörande pensionsstyrelsens klientel i fråga om dels behovet av utbildning eller omskolning i det enskilda fallet, dels yrkesvalet och utbildningsvägar, dels slutligen arbetsanskaffning. Arbetsförmedlingen har genom detta samarbete kunnat utnyttja pensionsstyrelsens möjligheter att bereda yrkesutbildning åt sådana arbetssökande, vilka utan föregående arbetsträning, fortbildning eller omskolning icke eljest kunnat beredas arbete.

Liknande överenskommelse från samma år med blindvårdsorganisationerna har möjliggjort för arbetsförmedlingen att biträda i fråga om arbetsanskaffning åt blind och synsvag arbetskraft. En inventering genom länsarbetsnämnderna av klientel och arbetstillfällen har pågått under året.

Vidare träffades under året en överenskommelse med Svenska vanförestalternas centralkommitté (SVCK) om samarbete mellan arbetsförmedling och vanförestalter. Vid konferenser i Hälsingborg och Stockholm med representanter för arbetsmarknadskommissionen och vanföreställderna underströks nödvändigheten av dylikt samarbete. Riktlinjer för samarbetet ha fastställts.

Tab. 8 Arbetsförmedlingsverksamheten för partiellt arbetsföra under år 1946.
Arbetssökande och placerade fördelade efter defekter.

Defekter	Män		Kvinnor		Summa	
	Arbets- sökande	Tillsatta platser	Arbets- sökande	Tillsatta platser	Arbets- sökande	Tillsatta platser
Vanföra	1 196	796	174	103	1 370	899
Hörseldefekta	123	101	58	46	181	147
Syndefekta	216	110	72	47	288	157
Lungsjuka	1 198	896	230	175	1 428	1 071
Psykiskt sjuka eller defekta	1 142	1 163	489	413	1 631	1 576
Andra sjuka	2 172	1 660	465	330	2 637	1 990
Straffade m. fl.	1 053	1 372	162	148	1 215	1 520
Alkoholister	270	368	4	1	274	369
Överåriga	440	549	297	274	737	823
Andra arbetshinder	258	206	569	346	827	552
Summa	8 068	7 221	2 520	1 883	10 588	9 104

Kommissionen har dessutom under året förhandlat med myndigheter och organisationer, bland annat i Norrköping, Uppsala, Göteborg, Borlänge, Sandviken, Växjö, Örebro och Karlskrona, i avsikt att utröna intresset för igångsättande av arbetsprövnings- och arbetsträningsinstitut. Förhandlingarna ha givit vid handen, att ett stort intresse för frågan förefinnes, samt bekräftat ett tidigare antagande, att organiserandet av arbetsprövnings- och arbetsträningsverksläder skulle komma att erbjuda utomordentlig hjälp åt arbetsberedningen i dess strävan att inpassa partiellt arbetsföra i produktionslivet.

Den egentliga förmedlingsverksamheten för partiellt arbetsföra under 1946 belyses i *tab. 7*. I tabellen redovisas endast sådana partiellt arbetsföra, vilkas arbetsansökan varit föremål för direkt handläggning vid de särskilda expeditionerna. Genom de ordinarie expeditionerna har ett icke ringa antal partiellt arbetsföra kunnat beredas arbete.

Av tabellen framgår, att antalet arbetssökande partiellt arbetsföra under 1946 vid expeditionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö utgjorde 6 037, därav 1 920 kvinnor. Vid nämnda expeditioner utgjorde under 1945 motsvarande siffror 5 090 och 1 439. Till landets samtliga under år 1946 i verksamhet varande expeditioner hänvisades 10 588 arbetssökande, därav 2 520 kvinnor. Antalet platser, som anvisades och tillsattes med partiellt arbetsföra, utgjorde år 1945 i Stockholm, Göteborg och Malmö 5 215 och år 1946 vid samtliga expeditioner 9 104, därav 5 719 vid expeditionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Av hela antalet platser hade 1 106, eller något mer än 12 %, en varaktighet av högst en vecka.

Antalet arbetssökande och tillsatta platser vid arbetsförmedlingens expeditioner för partiellt arbetsföra under år 1946 med fördelning på de sökandes defekter framgår av *tab. 8*.

Denna tabell utvisar, att av hela antalet arbetssökande, som under år 1946 hänvisades till de särskilda assistenterna för partiellt arbetsföra, mer än hälften hade arbetshinder, som utgjordes av sjukdom. Personer med kropps-

liga defekter (vanföra, syn- och hörseldefekta) utgjorde endast omkring 17 % av hela antalet. De straffade utgjorde 11 %. Arbetshinder på grund av alkoholism förekom i jämförelsevis liten omfattning, medan överårighet i 7 % angivits som orsak till placeringssvårigheterna.

Sammanställningen ger vidare vid handen, att av hela antalet förmedlade anställningar ett jämförelsevis stort antal arbetstillfällen kunnat beredas psykiskt sjuka och straffade. Härvid är emellertid att märka, att huvudparten av de tillfälliga platserna anvisats dessa kategorier. För de egentliga lytesgrupperna ha de förmedlade anställningarna merendels varit av mera stadigvarande karaktär.

Jämlikt kungliga brev den 25 maj 1945 och den 29 juni 1946 leder arbetsmarknadskommissionen i egenskap av arbetsvårdsorgan den verksamhet, som syftar till att bereda i *militärtjänstgöring eller därmed jämställd tjänstgöring skadad* utkomst genom eget arbete (arbetsvård). På uppdrag av kommissionen fungera länsarbetsnämnderna som lokala arbetsvårdsorgan, och ärendena handläggas av assistenterna för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra eller annan för verksamheten särskilt avdelad personal.

Nämnderna ha på grundval av uppgifter från riksförsäkringsanstalten verkställt utredningar beträffande de skadades arbets- och inkomstförhållanden m. m. och i förekommande fall avgivit konkreta förslag till åtgärder i fråga om utbildning (arbetsträning, fortbildning, omskolning) eller andra åtgärder, såsom framställning om s. k. kungafondsbidrag, hänvisning till värnpliktslån m. m. Utredningarna ha verkställts i samråd med läkare — särskilt i fråga om yrkesvalet — familjebidragsnämnderna och andra kommunala och sociala organ, tidigare arbetsgivare etc. samt den skadade själv. Från verksamhetens början i juni 1945 intill den 1 januari 1947 ha nämnderna verkställt dylika utredningar beträffande 5 627 i militärtjänst skadade. Under samma period har kommissionen fattat 1 465 beslut om arbetsvård, därav i 951 fall i form av omskolning och 129 i form av fortbildning. Övriga 385 fall ha icke blivit föremål för direkt arbetsvårdande åtgärder genom arbetsmarknadskommissionen utan i flertalet fall hänvisats till värnpliktslån (187) eller bidrag från kungafonden (142).

Även i samband med själva arbetsvården ha länsarbetsnämnderna i avsevärd grad lämnat sin medverkan. Nämnderna ha sålunda utanordnat av kommissionen beviljade utbildningsbidrag m. m. samt biträtt de skadade med råd och anvisningar i sociala och ekonomiska frågor. Vidare ha nämnderna följt utbildningen, biträtt vid arbetsanskaffningen samt jämväl där efter i olika sammanhang lämnat sitt bistånd (efterkontroll).

Arbetsförmedlingsverksamheten för utlänningar. Vid årsskiftet 1945/46 funnos kvar i landet ca 13 100 av de flyktingar (s. k. repatriander), vilka genom Röda korset och UNRRA:s försorg under våren och sommaren 1945 överfördes från fånglägren i Tyskland för att i Sverige beredas tillfälle till vila och rekreation. Vistelsen avsåg till en början endast att vara omkring sex månader, men då många av olika skäl ej kunde återvända till sina hemländer

inom denna tid, medgavs, att repatriander, som tillfrisknat, i likhet med andra flyktingar skulle få taga arbete. Redan under år 1945 hade sålunda omkring 5 500 repatriander återhämtat sig och lämnat förläggningarna för att antaga arbete. Bland de kvarvarande 7 600 tillfrisknade många under våren och sommaren 1946 och erhöilo anställning. Utplaceringen av de arbetsföra repatrianderna kunde i slutet av juni anses vara slutförd, varvid på läger och sjukhus återstodo omkring 2 700 personer, utgörande konvalescenter, sjuklingar och skolelever.

Arbetsutplaceringen från läger av de baltiska flyktingarna hade definitivt slutförts redan under 1945. Därvid hade dock ca 1 300 intellektuella på grund av svårigheten att erhålla lämplig anställning i öppna marknaden placerats i arkivarbeten eller fornminnesvårdsarbeten, de sistnämnda arbetena anordnade i samråd mellan arbetsmarknadskommissionen och riksantikvarieämbetet. De den 15 februari 1946 tillkallade arkivarbetssakkunniga föranstaltade redan i början av sin verksamhet om speciella åtgärder för att påskynda de utländska arkivarbetarnas utplacering i öppna marknaden. I Stockholm, Uppsala och Lund inrättades för detta ändamål särskilda arbetsförmedlings-expeditioner för arkivarbetare. Av de ca 1 250 utlänningar, som i början av 1946 voro i arkivarbete, ha på grund härav ca 750 under år 1946 erhållit anställning i öppna marknaden genom arbetsförmedlingen. Vissa av dessa utlänningar kunde på grund av bristande kunskaper i svenska ej omedelbart placeras, varför särskilda kurser i svenska språket ordnades för att underlätta förmedlingsarbetet. Sammanlagt besöktes kurserna av över 800 arkivarbetare. Vid slutet av 1946 återstodo 500 utlänningar i arkivarbete. Då de flesta av dessa ej synas kunna placeras utan att erhålla viss omskolning, planerar kommissionen att i samarbete med överstyrelsen för yrkesutbildning under 1947 anordna speciella praktiska fortbildningskurser.

Det under 1945 påbörjade samarbetet mellan de danska, norska och svenska arbetsförmedlingarna fortsatte under 1946. Genom den brist på arbetskraft, som varit rådande i samtliga tre länder, har förmedlingen dock fått begränsad omfattning. Härtill kommer, att bostadsbristen i hög grad försvårat verksamheten. Dock kan nämnas, att över 800 danskar genom arbetsförmedlingens försorg placerats i Sverige inom skogsbruk och industri, varjämte den svenska arbetsförmedlingen efter hemställan från norska myndigheter under hösten anvisade en grupp på över 40 vana svenska byggnadssnickare till återuppbyggnadsarbetet i Nordnorge. Under sommarmånaderna 1946 har vidare ett utbyte av jordbruksungdom på försök ordnats mellan Danmark och Sverige. Sammanlagt deltog ett 100-tal ungdomar. Då erfarenheterna från utbytet över lag varit goda, planeras en fortsatt verksamhet under år 1947 i vidare omfattning.

Arbetsmarknadskommissionen och arbetsförmedlingarna erhålla i all större antal förfrågningar från utlandet angående sysselsättningsmöjligheterna i Sverige. Även sammanslutningar och enskilda företag m. fl., som mottagit dylika hänvänelser, bruka vidarebefordra dessa till arbetsmarknadskommissionen. I de fall det rör sig om sådan arbetskraft, av vilken be-

hov föreligger i landet, medverkar kommissionen vanligen, sedan samråd angående möjligheterna för svenskt inresevisum ägt rum med utlänningskommissionen, till att anställning anskaffas åt de sökande.

Verksamheten beträffande de norska ungdomar, som genom överstyrelsens för yrkesutbildning försorg erhålla utbildning vid svenska yrkesskolor, har pågått hela året. Arbetsmarknadskommissionen har ombesörjt detaljer i samband med elevernas uppehålle under kurstiden, såsom kost och logi, utrustning med gång- och arbetskläder, resor m. m. I allmänhet ha eleverna inkvarterats i de ordinarie skolhemmen eller i privata hem, men på grund av bostadsbristen har kommissionen även måst upprätta och driva ett internat för ca 100 elever i Göteborg. Till utgången av år 1946 hade sammanlagt 1 582 elever kommit till landet, och av dessa voro vid samma tidpunkt 1 430 färdiga med sin utbildning. Verksamheten beräknas bli slutförd under första hälften av år 1947.

I sina strävanden att inordna hemkomna utlandssvenskar i normala förhållanden stödes Utlandssvenskarnas förening på Kungl. Maj:ts uppdrag av socialstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och arbetsmarknadskommissionen. Det åvilar härvid arbetsmarknadskommissionen förutom att biträda i frågor rörande utrustning även att ombesörja den erforderliga arbetsförmedlingen och därmed sammanhängande spörsmål.

Arbetsförmedlingen förmedlade under år 1946 46 628 arbetsanställningar åt utlänningar, därav 32 311 för män och 14 317 för kvinnor. Beträffande fördelningen nationsvis kan nämnas, att 14 216 platser avsågo danskar. 4 856 norrmän och 9 987 balter. Vid årsskiftet 1946/47 funnos i Sverige 93 368 utlänningar, av vilka 60 991 hade arbetsanställningar. Antalet i arbete varande danskar uppgick till 13 231, norrmän 8 889, finnar 5 793, balter 18 431, polacker 5 831 och tyskar 2 371. Inom olika yrkesområden fördelade sig de sysselsatta utlänningarna enligt följande: jordbruk och skogsbruk 6 351, industri och hantverk 29 623, samfärdsl 2 586, handel 5 412, förvaltning 5 161, hälso- och sjukvård 3 249, husligt arbete 5 454 samt annat arbete 3 155.

För att förenkla arbetstillståndsgivningen för utlänningar har överenskommelse träffats mellan utlänningskommissionen och arbetsmarknadskommissionen, att sistnämnda myndighet tillsammans med länsarbetsnämnderna skall kunna lämna utlänningarna s. k. yrkestilllägg enligt en särskild i samråd mellan utlänningskommissionen och arbetsmarknadskommissionen uppgjord yrkesförteckning. Detta förfarande innebär, att kommissionen och länsarbetsnämnderna erhålla rätt att i utlännings pass utöka det av utlänningskommissionen meddelade arbetstillståndet med ytterligare yrke. Härigenom åstadkommes en avsevärd förenkling av tillståndsgivningen till fördel för såväl arbetsgivarna som utlänningarna, vilka sistnämnda nästan omgående kunna få dylik ansökan behandlad.

I samband med den statsunderstödda frivilliga *arbetslöshetsförsäkringen*, som står under socialstyrelsens överinseende, fullgör den offentliga arbets-

förmedlingen omfattande kontroll- och arbetsanvisningsuppgifter. Därigenom bli försäkrade, som uppbära daghjälp, omedelbart tillgängliga för placering på arbetsmarknaden, när behov av arbetskraft uppkommer inom för dem lämpligt arbetsområde.

Från och med 1946 års ingång äro ytterligare två arbetslöshetskassor i verksamhet, nämligen Sveriges teateranställdas och typografernas. Totala antalet arbetslöshetsförsäkrade ökade härigenom med omkring 13 000. Även inom de äldre arbetslöshetskassorna ökade medlemsantalet betydligt under år 1946. Vid slutet av året utgjorde sammanlagda medlemsantalet 871 300 mot 819 500 ett år tidigare.

Följande erkända arbetslöshetskassor voro i funktion den 1 januari 1947.

Erkänd arbetslöshetskassa	Erkänd fr. o. m. den	Medlemsantal den 1/1 1947
Beklädnadsarbetarnas	2/1 1935	30 600
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas ..	1/2 1935	4 800
Stenindustriarbetarnas	23/2 1935	4 200
Handelsanställdas m. fl.	1/4 1935	47 700
Sko- och läderarbetarnas	1/7 1935	10 400
Träindustriarbetarnas	1/1 1936	39 500
Musikernas m. fl.	21/1 1936	7 700
Lantarbetarnas	31/7 1936	45 800
Frisörernas	1/10 1936	4 100
Livsmedelsarbetarnas	1/1 1937	33 900
Textilarbetarnas	1/10 1937	41 800
Gjuteriarbetarnas	1/1 1938	10 900
Gruvindustriarbetarnas	1/1 1938	9 000
Handelstjänstemännens	1/1 1940	9 000
De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	1/1 1941	14 300
Bleck- och plåtslagarnas	1/4 1941	3 100
Försvarsverkens civila personals	1/10 1941	20 000
Bryggeriarbetarnas	1/1 1942	6 400
Transportarbetarnas	1/1 1942	8 300
Metallindustriarbetarnas	1/6 1942	198 400
Bokbinderiarbetarnas	1/7 1942	11 200
Hotell-, kafé- och restauranganställdas	1/7 1942	18 900
Handelsresandenas	1/8 1942	500
Grov- och fabriksarbetarnas	1/1 1943	106 100
Industritjänstemännens	1/9 1942	42 600
Elektrikernas	1/1 1943	14 600
Arbetsledarnas	1/11 1942	18 800
Målarnas	1/10 1943	15 500
Sjöfolkets	10/7 1943	15 800
Väg- och vattenbyggnadsarbetarnas	1/1 1944	19 700
Järnvägsmännens	1/1 1945	26 100
Sågverksindustriarbetarnas	1/5 1945	16 600
Maskinbefälets	1/1 1945	2 100
Sveriges teateranställdas	1/1 1946	300
Typografernas	1/1 1946	12 600
Summa		871 300

B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskraftsbehov.

Jordbruket.

Den under år 1946 ytterligare markerade knappheten på arbetskraft inom olika områden ökade jordbrukets svårigheter att anskaffa tillräckligt med arbetskraft, särskilt under sommarhalvåret. Detta nödvändiggjorde, att skolungdomen från städer och samhällen samt personer, som för längre eller kortare tid kunde göra sig lediga, uppmanades att deltaga i jordbruksarbete. Propagandan för dessa tillfälliga arbetsinsatser har i likhet med föregående år bedrivits huvudsakligen lokalt genom de olika länsarbetsnämnderna. Genom artiklar och appeller i pressen ha upplysningar lämnats om behovet av arbetskraft till jordbruket, varjämte samtliga elever i de högre skolorna tillställts broschyren »Modern ungdom». Även radion har tagits i anspråk för propagandan.

Den tillfälliga arbetskraftens insats under året har varit av ett betydande värde. Genom arbetsförmedlingen utplacerades till enskilda gårdar, i jordbruksläger, praktikläger eller på annat sätt sammanlagt 59 270 personer, varav 32 562 män och 26 708 kvinnor. I första hand inriktades propagandan för deltagande i jordbruksarbete på enskild utplacering på olika lantgårdar. Genom arbetsförmedlingen utplacerades på detta sätt under året 6 386 personer, huvudsakligen skolungdomar. Ett mycket stort antal personer sökte sig dessutom på privat väg ut i jordbruksarbete hos släkt och bekanta eller hos arbetsgivare, hos vilka de tidigare år placerats. För dessa arbetsinsatser kunna helt naturligt icke anföras några siffror.

Under år 1946 ha 364 jordbruksläger varit anordnade med sammanlagt 7 010 deltagare, av vilka 722 varit lägerledare och husmödrar samt 2 579 manliga och 3 709 kvinnliga direkta lägerdeltagare. Genom jordbrukslägren tillfördes jordbruket 102 278 dagsverken. Sammanlagda arbetsinkomsten för deltagarna, fränsett ledarpersonalen, uppgick till 379 968 kronor, vilket innebär en medelinkomst per arbetsdag av 3 kronor 72 öre. Motsvarande siffra för 1945 var 3 kronor 79 öre. I likhet med föregående år anordnades ett antal tvådagars instruktionskurser för lägerledare, där dessa fingo handledning i frågor rörande lägrens ekonomiska skötsel och ungdomens fritidssysselsättning.

Med stöd av erfarenheter från föregående år anordnades även under år 1946 praktikläger i jordbruk och lantbruk. I dessa läger deltog sammanlagt 68 ungdomar, varav 23 manliga vid de två praktikläger som anordnats i jordbruk, medan 45 kvinnliga varit fördelade på tre läger i lantbruk. Lägrens ändamål har varit dels att förse jordbruket med arbetskraft och dels att bereda ungdom med utpräglad lust och fallenhet för jordbruks- eller lantbruksarbete möjlighet att på detta sätt skaffa sig en första praktik och pröva sin lämplighet för avsett yrke.

Förutom de på olika gårdar, i jordbruks- eller praktikläger placerade ha enskilda personer och arbetsgrupper från skolor, organisationer och företag

en eller flera dagar deltagit i jordbruksarbete. Under år 1946 utplacerades på detta sätt 45 779 personer i jordbruksarbete. Särskilt under vårens sockerbetskötsel samt under den regniga skördeperioden var denna form av arbetshjälp av mycket stor betydelse. En stor del av de tillfälliga arbetsinsatserna utfördes av skolungdom. Genom Kungl. Maj:ts cirkulär den 5 april 1946 (SFS nr 114) bereddes dylik ungdom möjlighet till viss ledighet från undervisningen under vår- och höstterminen 1946 under högst två veckor för deltagande i lantbruksarbete m. m. Detta medgivande fick i stor utsträckning utnyttjas. Särskilt när det gällde att få fram tillräckligt med arbetskraft för vårskötseln av sockerbetorna och under höstens potatisplockning, var skolungdomens medverkan nödvändig.

Enligt kungl. kungörelsen den 25 juli 1946 (SFS nr 569) kunde vissa statliga befattningshavare medgivas sammanlagt högst tio dagars tjänstledighet med oavkortad lön för deltagande i skördearbeten, som anvisats av den offentliga arbetsförmedlingen. Statstjänstemännens medverkan i skördearbete var i likhet med föregående år av relativt liten omfattning.

Under stråsädesskörden fick jordbruket ett värdefullt tillskott av arbetskraft genom den militära skördehjälpen, som enligt av Kungl. Maj:t lämnat medgivande organiserades av framför allt armén och som innebar, att olika förband under omkring 14 dagar deltog i skördearbetet. Siffermässiga uppgifter angående omfattningen av den militära skördehjälpen lämnas å s. 45. Här må framhållas, att flertalet av årets rekryter deltog i skördearbete. Deras ianspråktagande varierade efter arbetskraftsbehovet i olika delar av landet.

Betodlingen. Frågan om arbetskraftsbehovet för 1946 års betodling upptogs till behandling redan i mars månad, då arbetsmarknadskommissionen kallade representanter från länsarbetsnämnderna i södra Sverige till konferens i Växjö. Frågan behandlades ytterligare senare på våren vid sammanträde i Malmö anordnat av Svenska sockerfabriksaktiebolaget och i början av september med representanter från — förutom sockerbolaget — arbetsmarknadskommissionen, länsarbetsnämnden i Malmö och Sveriges betodlares centralförening. Vid överläggningarna framhölls nödvändigheten av att i likhet med tidigare år bedriva en intensiv arbetsförmedlingsverksamhet och genom propaganda inom icke betodlande län verka för överflyttning av arbetskraft.

Den regniga och kalla väderleken under våren fördröjde på vissa håll vårskötseln av sockerbetorna, vilket medförde, att tidsperioden för gallringsarbetet förlängdes och arbetsanskaffningen härigenom också underlättades. Under höstens betupptagningsperiod gynnades arbetet i hög grad av väderleksförhållandena. Det är många år sedan månaderna oktober och november voro så soliga och varma, och detta bidrog i hög grad till att den ovana arbetskraften stannade kvar och slutförde sitt arbete.

För att underlätta rekryteringen av arbetskraft till betarbetet anordnade länsarbetsnämnderna i likhet med tidigare år kollektiva hushåll. Denna an-

ordning har under år 1946 fått större omfattning än något år tidigare. Under våren voro sålunda 80 kollektiva hushåll anordnade för betarbetare, där omkring 1 500 personer dagligen utspisades, och under hösten inte mindre än 150 hushåll med utspisning av över 2 000 personer. Under vårperioden voro 150 husmödrar och under hösten cirka 200 sysselsatta i dessa hushåll.

Av stor betydelse för lösandet av jordbrukets arbetskraftsproblem är att inkvarteringsfrågan ordnas på ett tillfredsställande sätt. Under de senaste åren har arbetsmarknadskommissionen uthyrt ett 40-tal nya s. k. 12-man-nabaracker till gårdar, där inkvarteringsfrågan varit svår att lösa.

I likhet med tidigare år medverkade länsarbetsnämnderna under 1946 till anordnande av barndaghem i betdistrikten för att härigenom underlätta för mödrar med barn att åtaga sig arbete. Under våren voro 22 dylika barndaghem anordnade, varav 19 i Malmöhus län, 1 på Öland och 2 på Gotland. Vid höstens betupptagning voro sammanlagt 28 daghem i verksamhet, därav 26 i Malmöhus län och 1 i varadera Kristianstads och Hallands län.

Vårens betgallringsarbeten. Det arbetskraftsbehov, som anmälts till de olika arbetsförmedlingarna vid betarbetets början, uppgick till omkring 5 000 personer, vilket var det största restbehov för vårskötseln, som någonsin noterats.

För att täcka behovet av arbetskraft fick i stor utsträckning överflyttning ske från Norrland och Mellansverige, varjämte även ovan arbetskraft, främst skolungdom, utnyttjades. Trots rikliga arbetstillfällen i skogen m. m. blev tillströmningen av arbetskraft från skogslänen oväntat stor och uppgick till omkring 1 100 personer. Genom tillmötesgående från rektorer, lärare och föräldrar voro ett stort antal skolungdomar inte bara från betdistrikten utan också från Stockholm, Göteborg och Norrland före terminens slut sysselsatta i betarbete. Dels placerades skolungdomen i jordbruksläger, dels voro hela skolklasser under vissa dagar sysselsatta med betgallring i hemorten. Genom arbetsförmedlingen placerades över 4 500 skolungdomar i betarbete. Även de ungdomar bland flyktingarna, som funnos på skolinternat, placerades så gott som samtliga i betläger. Från dylika skolinternat tillfördes betfälten 470 personer.

Inom det sydsvenska betdistriktet, som omfattar Skåne, Blekinge och södra Halland, tillsattes för vårskötseln 6 500 personer, vilket antal avsevärt överstiger 1945 års förmedlingssiffra (4 272). Inom distriktet anskaffade arbetsförmedlingarna 840 personer samt från Norrland och Mellansverige 1 000 man. Vid de 55 anordnade betlägren för skolungdom samt i klasser utplacerade deltog 3 710 ungdomar. Ett värdefullt tillskott av arbetskraft utgjorde de cirka 500 danskar, som genom arbetsförmedlingen placerades på gårdar, där kost- och logifrågan kunde ordnas. Av stor betydelse blev även i slutskedet av säsongen utnyttjandet av militärer under fritid, omkring 450 man.

Inom Linköpings betdistrikt anskaffade arbetsförmedlingarna 650 personer till betskötseln. Av dessa kommo 390 personer från odlingsområdet samt från Småland och Blekinge, medan endast ett 10-tal norrlänningar placera-

des inom detta odlingsområde. Skolungdom placerades till ett antal av 250 personer.

Kalmar-distriktet placerade under vårskötseln 645 personer i betarbete, varav 25 från Norrland. Vid de 19 anordnade betlägren deltog 275 skolungdomar.

Inom Skövde betdistrikt placerades 234 personer, därav cirka 100 skolungdomar på 5 betläger.

På Gotland anskaffades för betskötseln 233 personer genom arbetsförmedlingen. Av dessa voro 173 skolungdomar, vilka placerades antingen på läger, 7 till antalet, eller direkt i lantbrukarhemmen. Även här deltog militärer i betarbete på fritid.

Inom de olika odlingsdistrikten bidrogo vidare olika industriföretag och firmor till att lösa arbetskraftsproblemet genom att lämna personalen ledighet för deltagande i betarbete. Särskilt gjorde tjänstemän och arbetare från de olika sockerfabrikerna en värdefull insats vid vårens betskötsel. Genom arbetsförmedlingarna placerades i vårens betskötselarbete sammanlagt inte mindre än 8 800 personer, det hittills högsta antal som tillsatts.

Höstens betupptagning. Den sena skörden och potatisplockningen kommo på en del håll att sammanfalla med höstens betupptagning och på grund härav i viss mån konkurrera med denna om arbetskraften. Vid betsäsongens början var det till arbetsförmedlingen anmälda restbehovet ovanligt högt och kunde närmast jämföras med hösten 1942. Framför allt voro svårigheterna stora i Skåne och Östergötland. Sålunda kan nämnas, att behovet av betupptagare för Skåne i oktober var tre gånger och i Östergötland fyra gånger så stort som under tidigare år. Genom överflyttning av framför allt norrländsk arbetskraft samt tack vare den gynnsamma väderleken löstes dock arbetskraftsproblemet på ett tillfredsställande sätt.

Inom det sydsvenska distriktet placerades 4 840 personer för betupptagningen, därav 1 320 från odlingsområdet. Från Småland och Blekinge anvisades 738 personer och från Mellansverige och Norrland 2 172. Skåne fick dessutom ett värdefullt tillskott av arbetskraft genom de 640 danskar, som sökt sig över för betupptagningen.

Linköpingsdistriktet placerade för betupptagningen 860 personer. Av dessa kommo 210 från odlingsområdet, 490 från Norrland och 160 från Mellansverige. Ett 30-tal elever från Bona uppfostringsanstalt voro under en månad placerade på betläger och utförde där ett gott arbete.

Skövdedistriktet placerade 210 personer, därav 135 från odlingslänet och 75 från Mellansverige.

Inom Kalmar län placerades 250 personer, varav hälften anvisades från länet.

Gotland, som för betskörden i hög grad är beroende av arbetskraft från fastlandet, erhöll hjälp av militärpersonal, som var förlagd till ön. Detta möjliggjordes därigenom, att den skördehjälp på 14 dagar, som i de övriga länen sattes in vid stråsädesskörden, icke utnyttjades på Gotland. Av de 670 personer, som placerades i betupptagningen på Gotland, utgjordes 520 av

militärer, medan 20 anvisades från det egna länet och 130 kommo från fastlandet.

För betupptagningen anvisades genom arbetsförmedlingen 6 700 personer till betfälten. Av dessa kommo över 75 % från orter utanför respektive odlingsdistrikt, varav 2 200 personer enbart från Norrland. Från odlingslänen placerade arbetsförmedlingen 1 800 personer, medan 1 150 personer kommo från Småland och Blekinge samt 520 man från Mellansverige.

Skogsbruket.

De av kommissionen under år 1946 vidtagna åtgärderna i syfte att tillföra skogsbruket arbetskraft inneburo ett fullföljande av den linje, på vilken man slagit in genom införandet av arbetspremier våren 1945. Premieringen hade kunnat genomföras med lägre kostnader än de tidigare vidtagna extraordinära åtgärderna för att trygga bränsleförsörjningen. Man var medveten om att arbetspremien med största sannolikhet skulle återinföras, där-est liknande åtgärder bleve nödvändiga även under år 1946. Då många omständigheter dessutom talade för att skogsbrukets arbetsmarknad nu vore på väg mot normala förhållanden och såväl arbetar- som arbetsgivarparten uttryckt önskemål i denna riktning, beslöt kommissionen avveckla den s. k. omskolningsverksamheten. Denna avveckling skedde under tiden april—juni. Samtliga bidrag upphörde den 23 april beträffande arbetare i enskild placering, varjämte omskolningsbidraget avskaffades beträffande i huggarkurs placerade. Till dessa utgick dock ett reducerat familjetillägg jämte övriga förmåner, såsom hyresbidrag, fria verktyg, fri bostad, fria resor till och från arbetsplatsen m. m., t. o. m. den 30 juni. Denna dag avslutades kursverksamheten helt med undantag för arbetare av utländsk nationalitet samt svensk arbetskraft sysselsatt inom ett begränsat område av Örebro län.

Antalet till kommissionen rapporterade från andra yrkesområden överflyttade arbetare, som åtnjöto bidrag vid slutet av varje månad åren 1945 och 1946, framgår av följande sammanställning.

Antal överflyttade arbetare, som åtnjöto bidrag.

M å n a d	1 9 4 5	1 9 4 6	
		Hela antalet	därav utlän- ningar
Januari	11 770	20 764	3 292
Februari	17 920	23 099	3 548
Mars	22 896	20 480	2 940
April	21 888	2 494	1 083
Maj	19 722	1 448	743
Juni	16 156	392	361
Juli	8 827	288	261
Augusti	8 397	358	306
September	8 646	348	283
Oktober	9 356	413	317
November	12 721	684	574
December	15 165	710	592
Medeltal per månad	14 455	5 957	1 192

Arbetsresultaten vid av länsarbetsnämnderna anordnade förläggningar för ovan arbetskraft ha regelbundet rapporterats till kommissionen och framgå av följande tablå.

Avverkade kvantiteter

År	Kastved m ³ t	Kolved res	Massaved m. m. fot ³	Timmer, slipers m. m. fot ³ toppmått
1942	984 200	2 553 124	4 497 700	3 208 600
1943	4 102 000	7 200 800	39 024 000	15 945 300
1944	1 397 300	1 139 900	7 726 000	6 876 500
1945	2 350 300	2 431 412	15 345 050	13 140 820
1946	655 000	109 400	446 300	537 100

Antal dagsverken, arbetsförtjänst m. m.

År	Dagsverken	Ackords- förtjänst kr.	Medel- förtjänst pr dag kr.	Omskol- nings- bidrag kr.	Bidrag pr dag kr.	Summa inkomst pr dag kr.
1942	990 911	5 795 437	5·85	2 394 797	2·42	8·27
1943	3 033 931	19 135 565	6·31	6 189 085	2·04	8·35
1944	984 131	6 868 935	6·98	1 437 811	1·46	8·44
1945	1 680 054	12 825 260	7·63	3 878 868	2·31	9·94
1946	626 769	5 249 656	8·38	¹ 1 211 511	¹ 2·30	10·31

¹ Avser tiden 1/1—30/4.

I ovanstående uppgift ingå ej familjetillägg eller hyresbidrag. De individuella arbetsprestationerna varierade betydligt. Högsta rapporterade medel-dagsförtjänsten, omskolningsbidraget inräknat, utgjorde 22 kronor 70 öre, den lägsta 5 kronor 73 öre. Genomsnittsprestationen utgjorde 2,79 m³t per bidragstagare och dag.

Förutom i huggarkursförläggningar voro under tiden 1 januari—23 april ett stort antal ovana skogsarbetare enskilt utplacerade hos skogsarbetsgivare. Någon rapportering angående deras arbetsprestation har icke lämpligen kunnat genomföras, men antalet dagsverken, som utförts av de enskilt placerade, utgjorde i runt tal 1 175 000 (år 1945 2 048 000). Den totala kvantitet, som avverkades av dem, som åtnjöto bidrag av något slag från arbetsmarknads-kommissionen, kan uppskattas till 4,96 milj. m³t (1945 9,85 milj. m³t). De sammanlagda kostnaderna för bidrag och andra förmåner uppgingo under året till 8 042 487 kronor (motsvarande siffra 1945 var 14 755 974 kronor).

I samma mån som den av kommissionen bedrivna kursverksamheten avvecklades, strävade kommissionen att förmå skogsarbetsgivarna att, där detta kunde anses lämpligt, själva anordna förläggningar, där av arbetsgivarna avlönade instruktörer eller lagbasar kunde meddela arbetarna instruktion i arbetsteknik och verktygsvård. En stor del av den utrustning, kommissionen förfogat över för kursverksamheten, avyttrades i detta sammanhang. Antalet försälda baracker utgjorde 1 023. Innehavet av baracker vid december månads utgång var 1 278.

Arbetspremier. Då upphörandet av kontantbidragen i kursverksamheten fastställes till den 23 april, berodde detta på att arbetspremier återinfördes denna dag och att man därför fann det fördelaktigt att, samtidigt som man berövade

Tab. 9. Antal ansökningar om arbetspremier till skogsarbetare m. fl. samt utbetalade belopp avseende premieringsperioden ²⁸/₄—³⁰/₆ 1946.

L ä n	Antal ansök- ningar	Utbetalt belopp kronor	L ä n	Antal ansök- ningar	Utbetalt belopp kronor
Stockholms	798	71 842	Älvsborgs	1 652	163 332
Uppsala	688	60 185	Skaraborgs	503	39 589
Södermanlands	1 172	114 915	Värmlands	7 452	700 158
Östergötlands	1 633	147 815	Örebro	2 362	258 445
Jönköpings	1 680	119 419	Västmanlands	1 302	132 559
Kronobergs	1 515	111 152	Kopparbergs	9 119	968 977
Kalmar	2 123	231 012	Gävleborgs	7 530	707 166
Gotlands	46	3 714	Västernorrlands	6 925	662 385
Blekinge	263	20 030	Jämtlands	7 116	673 166
Kristianstads	216	16 265	Västerbottens	6 357	805 918
Malmöhus	125	13 457	Norrbottnens	4 015	461 424
Hallands	367	25 638	Summa	65 419	6 544 589
Göteborgs och Bohus	460	36 026			

de ovana arbetarna en förmån, kunna erbjuda dem en ny, som jämställde dem med den ordinarie skogsarbetarkåren. Till skillnad från år 1945 innebar nämligen det 1946 införda systemet, att premie tillkom envar, oavsett ålder och yrkesvana, som under viss tid ägnade sig åt huggning av vissa sortiment.

Även i andra hänseenden voro bestämmelserna denna gång något annorlunda än föregående år. Kvalificeringsbeloppet om 150 kronor bibehölls, men medan vederbörande år 1945 erhöll premie endast å den del av inkomsten, som översteg kvalificeringsbeloppet, beräknades premien enligt det nya systemet å *hela* inkomsten. I stället sänktes procenten från 40 till 30 procent. Övriga detaljbestämmelser voro i stort sett desamma som gällt under år 1945.

Premieperioden fastställdes för hela landet till tiden 23 april—30 juni, och någon förlängning infördes icke. Icke heller ansågs det nödvändigt att införa premie för framkörning.

Utbetalningen av premierna handhades i likhet med föregående år av länsarbetsnämnderna. I *tab. 9* meddelas uppgifter om antalet ansökningar samt inom olika län utbetalade belopp. Beloppen avse till den 31 december 1946 gjorda utbetalningar. Vid denna tidpunkt återstod endast ett mindre antal oreglerade ansökningar. Under tiden 1 april—30 juni utbetalades dessutom sammanlagt 626 319 kronor avseende 1945 års premier.

Under den tid, som huggningspremierna tillämpades, avverkades enligt bränslekommissionens redovisning 6,9 milj. m³t brännved och massaved.

Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket åren 1944—1946 framgår av *tab. 10*.

Antalet tillsatta platser inom skogsbruket uppgick under år 1946 till 56 844, en minskning i förhållande till år 1945 med i runt tal 58 000 platser. Under årets senare månader utplacerades i skogsarbete ett rätt stort antal danskar.

Med hänsyn till det förbättrade läget på skogsarbetsmarknaden företogs månatliga inventeringar av skogsbrukets arbetskraft endast t. o. m. utgången

Tab. 10. Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket åren 1944—1946.

Månad	Lediga platser			Tillsatta platser			Tillsatta platser på 100 lediga		
	1944	1945	1946	1944	1945	1946	1944	1945	1946
Januari.....	16 042	18 344	28 714	13 727	12 600	15 731	86	69	55
Februari.....	11 329	20 870	20 037	9 470	15 139	9 828	84	73	49
Mars.....	6 999	16 806	15 396	5 970	12 456	7 537	85	74	49
April.....	3 991	17 216	10 434	3 110	11 708	3 897	78	68	37
Maj.....	5 470	20 338	10 735	3 440	10 569	3 712	63	52	35
Juni.....	7 121	21 110	9 708	3 197	9 711	2 669	45	46	27
Juli.....	6 153	19 742	7 828	1 506	6 081	1 242	24	31	16
Augusti.....	7 051	19 368	8 225	2 315	5 612	1 455	33	29	18
September.....	7 180	20 018	9 768	3 112	5 496	1 695	43	27	17
Oktober.....	9 285	21 413	12 905	4 224	7 217	2 194	45	34	17
November.....	13 092	24 520	16 806	8 622	10 946	3 826	66	45	23
December.....	10 142	20 382	18 384	6 313	7 398	3 058	62	36	17
Hela året	78 572	153 301	92 155	65 006	114 933	56 844	83	75	62

av juni månad. Under den återstående delen av året skedde endast en inventering, avseende förhållandena den 13 december. Inventeringarna, som med undantag av decemberinventeringen ange förhållandena vid månadens utgång, omfattade arbetskraft (huggare) anställd för avverkningsarbeten hos större avverkare, d. v. s. sådana som under avverkningsåret antingen ålagts en produktionsplikt av minst 200 m³t (i södra Sverige) resp. 500 m³t (i norra Sverige) eller eljest beräknades avverka minst nämnda kvantitet. En översikt över avverkningsresultaten under åren 1944—1946 lämnas i tab. 11.

Tab. 11. Arbetskraft anställd för avverkningsarbeten hos större skogsavverkare enligt inventeringarna åren 1944—1946.¹

Månad	Antal sysselsatta huggare			Ytterligare arbetskraftsbehov			Därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa		
	1944	1945	1946	1944	1945	1946	1944	1945	1946
Januari.....	104 345	91 658	88 186	8 235	16 878	19 405	5 242	12 592	17 547
Februari.....	111 739	96 879	88 661	5 096	15 117	16 249	3 777	12 206	15 285
Mars.....	88 676	84 686	75 404	3 216	14 373	12 918	2 527	11 673	12 007
April.....	39 572	49 981	39 551	5 857	23 182	19 993	3 185	17 117	16 339
Maj.....	23 361	46 320	31 424	10 894	23 497	22 178	7 811	19 658	19 249
Juni.....	24 231	50 027	32 808	10 326	25 454	19 607	8 326	23 100	18 225
Juli.....	.	37 135	.	.	28 973	.	.	24 565	.
Augusti.....	.	42 498	.	.	25 565	.	.	25 070	.
September.....	24 766	45 504	.	15 198	29 018	.	11 214	24 638	.
Oktober.....	32 471	46 561	.	19 143	31 846	.	10 968	24 210	.
November.....	47 709	62 097	.	23 024	31 209	.	11 739	23 580	.
December.....	59 577	67 786	51 517	29 964	30 471	46 220	13 012	21 749	31 787

¹ Inventeringen i december 1946 företogs den 13 december, övriga inventeringar vid resp. månaders utgång. Inventeringar företogs icke juli—augusti 1944 och juli—november 1946

Praktikläger. Under år 1946 anordnades i likhet med föregående år praktikläger i skogsbruk, avsedda för ungdomar, som planerade att inträda på skogsmannabanan. Lägren voro förlagda till Bjurbäcken i Lungsunds kommun, Värmlands län, Kedjeåsen i Karlskoga stad, Örebro län, Kratte-Masugn i Torsåkers kommun, Gävleborgs län, Södra Bäcksjö i Sävar kommun, Västerbottens län, Trollebo i Nye kommun, Jönköpings län, samt Trummelsberg i Västervåla kommun, Västmanlands län. Sammanlagt deltog 92 ungdomar i 15—20 års-åldern.

Kursprogrammen uppgjordes av länsarbetsnämnderna i samråd med vederbörande skogsvårdsstyrelse; det praktiska arbetet omfattade stämpling, huggning, skogsindelning, skogsuppskattning, plantskolearbeten och skogsodling, röjning och risbränning, skogsdikning, linjestakning samt väganläggning. Studieresor anordnades för lägerdeltagarna, vilka dessutom fingo tillfälle att utöva idrott, såsom terräng- och orienteringslöpning samt simning.

För att göra lägerdeltagarna förtroga med utbildningsmöjligheter och framtidsutsikter inom skogsbruket besökte tjänstemän från ungdomsförmedlingarna lägren och lämnade yrkesvägledning.

Till lägerdeltagarna utbetalades i fickpengar och flitpengar sammanlagt 7 863 kronor eller i genomsnitt 1 krona 45 öre per deltagare och dag. Kostnaderna för praktiklägren i skogsbruk och verksamhetens omfattning framgå av följande tablå. Kolumnen arbetslöner avser av vederbörande skogsägare utbetalade belopp.

Praktikläger i skogsbruk år 1946.

Läger	Antal deltagare	Summa lägerdagar	Summa arbetslöner Kr.	Statsbidrag	
				totalt Kr.	per lägerdeltagare och dag Kr.
Bjurbäcken	17	1 163	1 885	4 682	4: 03
Kedjeåsen	12	834	1 565	3 774	4: 53
Kratte-Masugn	11	756	1 293	2 173	2: 87
Södra Bäcksjö	15	1 021	1 321	3 187	3: 12
Trollebo	27	1 852	1 852	6 930	3: 74
Trummelsberg	10	733	439	3 343	4: 56
Samtliga läger	92	6 359	8 357	24 092	3: 79

Torvhanteringen.

Den totala torvproduktionen under år 1946 uppgick till ca 812 000 ton, vilket innebär en minskning med 441 000 ton jämfört med år 1945.

Ett betydande antal utlänningar voro liksom tidigare år sysselsatta i dessa arbeten. Dessutom anordnades genom länsarbetsnämnderna arbetsläger för ungdom, vilken huvudsakligen sysselsattes med lättare arbeten, såsom vändning och kupning. Inalles anordnades under året 18 dylika läger med sammanlagt 371 deltagare, därav 143 kvinnliga. Såsom ledare voro 47 personer verksamma. Mest omfattande var verksamheten inom Kronobergs län, där 6 läger med sammanlagt 148 deltagare voro anordnade.

Husligt arbete.

Då, som tidigare framhållits, bristen på heltidsanställd huslig arbetskraft i icke obetydlig grad kunde kompenseras med tillfällig och deltidsanställd sådan, s. k. hemassistenter, vidtog kommissionen vissa åtgärder för att vidga och förstärka förmedlingsverksamheten för hemassistenter. Nedanstående siffror belysa förmedlingsverksamheten på det husliga arbetsområdet under åren 1941—1946.

	Antal tillsatta fasta platser	Antal tillsatta tillfälliga och deltidsbetonade platser
1941	47 718	76 975
1942	46 858	94 239
1943	42 415	108 921
1944	41 581	118 126
1945	48 217	149 663
1946	41 926	147 577

Bland de åtgärder, som kommissionen vidtagit för att bättre tillgodose behovet av huslig arbetskraft, kunna särskilt nämnas vissa prov- och kompletteringskurser, som under de sista åren anordnats genom länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas försorg. Under åren 1941—1945 hölls 76 sådana kurser med tillsammans 896 kursdeltagare. Under år 1946 anordnades 19 kurser för tillsammans omkring 243 hemassistenter på olika platser i landet. I de flesta fall anordnades kurserna i samarbete med lärlings- och yrkesskolorna. Kurserna för landsbygdens hemassistenter, vilka äro inräknade i ovannämnda siffror och utgjorde sammanlagt 10, förlades i allmänhet till lanthushålls- och folkhögskolor.

I några enstaka fall ha kurserna helt bekostats av yrkesskolorna med statsbidrag enligt för dessa skolor gällande bestämmelser. Mestadels har emellertid kommissionen bekostat lärarlöner, materialkostnader och dylikt. Om kurserna anordnats inom yrkesskolornas lokaler, ha skolorna i allmänhet bekostat lyse och bränsle. Någon lokalhyra har i dessa fall ej heller krävts. Lärarlönerna ha beräknats i enlighet med de grunder, som tillämpas för lärare vid yrkesskolorna. Beträffande ersättning till lärare vid kurs för hemassistenter på landsbygden (internat) har kommissionen följt samma bestämmelse, som tillämpats vid kurser för kockor till skogsarbetarförläggningar, nämligen en lön av 200 kronor för hela tiden (14 dagar).

Deltagare i kurs, där undervisning i matlagning meddelas, ha erhållit ett mål lagad mat gratis varje dag. Deltagare i kurs, speciellt anordnad för hemassistenter på landsbygden, erhöilo fria resor till och från kursorten samt fri kost och logi.

Kurserna voro icke avsedda att ge yrkesutbildning i egentlig mening, utan uppgiften var närmast att meddela vissa moderna rön inom det husliga arbetsområdet samt att bereda kursdeltagarna tillfälle att efter prov få sin genom tidigare erfarenhet förvärvade kompetens bestyrkt. För att bli antagen till en kurs krävdes, förutom praktik i husligt arbete, att vederbörande

förband sig att efter genomgången kurs taga arbete som hemassistent. Rekryteringen och urvalet av kursdeltagare skedde genom arbetsförmedlingen.

Hälso- och sjukvård.

Under senare år har stor personalbrist förefunnits inom detta arbetsområde. I anledning härav igångsatte kommissionen under vintern och våren 1946 en rekryteringskampanj för att på frivillighetens väg fylla de värsta bristerna och söka tillgodose behovet av semestervikarier under sommaren. Kampanjen ledde till ansökan om arbete såsom biträdespersonal från över 600 personer, vilka praktiskt taget samtliga placerades i dylikt arbete för längre eller kortare tid.

Enligt en av kommissionen med länsarbetsnämndernas medverkan verkställd undersökning hösten 1946 angående personalbristens omfattning inom ifrågavarande arbetsområde, förelåg en brist på 624 sjuksköterskor vid sjukhus med ett normalbehov av 6 260 sköterskor. Vid samma sjukvårdsanstalter förelåg bland biträdespersonalen ett underskott på 2 100 personer, medan normalbehovet utgjorde 20 600. Den genomsnittliga personalbristen utgjorde sålunda ca 10 %.

C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten.

Lagen den 30 juni 1943 (SFS nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete (byggnadstillståndslagen), vilken efter successiv förlängning skulle gälla t. o. m. den 30 juni 1946, erhöll genom en lag den 21 juni 1946 (SFS nr 342) fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1947.

Kungörelsen den 29 juli 1943 (SFS nr 640) med tillämpningsföreskrifter till lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete erhöll under året delvis ändrad lydelse varigenom byggnadsregleringen skärptes. Sålunda ändrades bestämmelsen i 1 § om utförande av byggnadsarbete utan byggnadstillstånd genom kungörelsen den 24 maj 1946 (SFS nr 222). Genom denna ändring blevo även de s. k. tremannabyggena, d. v. s. nybyggnadsföretag vid vilka, förutom erforderligt antal plåtslagare, elektriker, rörarbetare, glasmästeriarbetare och måleriarbetare, komme att sysselsättas högst tre personer, indragna under byggnadsregleringen.

Utan byggnadstillstånd fick efter den 1 juni 1946 bedrivas endast reparations- och underhållsarbete, för vars utförande sammanlagt komme att sysselsättas högst tre personer, samt ny-, till- och ombyggnadsarbete, som av någon utfördes för egen räkning utan anlitande av annan arbetskraft än hemmavarande familjemedlemmar.

I samband med utfärdandet av sistnämnda kungörelse meddelade Kungl. Maj:t emellertid generellt byggnadstillstånd för tremannabyggen, men förband detta tillstånd med s. k. sträng länsarbetsnämndsklausul (se nedan).

Av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen före den 22 november 1946 meddelade byggnadstillstånd (särskilda eller generella) voro som regel förbundna med sträng länsarbetsnämndsklausul, vilken bland annat

innebar, att vederbörande länsarbetsnämnd hade att i avseende å arbetstagare, som av byggherren avsågs skola sysselsättas i arbete, pröva om arbetstagaren lämpligen borde sysselsättas i annan verksamhet i trakten eller anvisas arbete i annan del av landet. I de byggnadstillstånd, som fr. o. m. den 22 november 1946 beviljats av Kungl. Maj:t eller kommissionen, ha i regel intagits vissa bestämmelser, vilka utan att utesluta arbetare inom andra yrkesområden från möjlighet att erhålla byggnadsarbete avse att — inom den ram materialtillgången medger — å ena sidan förebygga ökning av byggnadsarbetarkåren, å andra sidan medverka till en så jämn sysselsättning som möjligt för arbetstagare tillhörande denna kår. Det senare innebär bland annat, att hänsyn bör tagas till dels den aktuella tillgången på byggnadsarbetare på den ort, där arbetet skall utföras, dels om möjligheterna att, om lämplig arbetskraft ej finnes disponibel på orten, i arbetet placera byggnadsarbetare från annan ort med tillfälligt eller mera bestående överskott på sådan arbetskraft. Överstiger behovet av arbetskraft för byggnadsverksamheten den beräknade tillgången på byggnadsarbetare, må medgivande till sysselsättning i visst byggnadsarbete lämnas även för arbetstagare, som från annat yrkesområde — oavsett vilket detta är — söker övergång till arbete inom byggnadsbranschen. Genom ett kungl. brev den 22 november 1946 har föreskrivits, att dessa principer skola tillämpas jämväl vid prövning av fråga om sysselsättning av arbetskraft vid arbete, vartill byggnadstillstånd med sträng länsarbetsnämndsklausul tidigare lämnats av Kungl. Maj:t. Kommissionen har föreskrivit, att motsvarande skall gälla i de fall, då byggnadstillstånd med dylik klausul meddelats av kommissionen.

Förutom här ovan nämnt generellt byggnadstillstånd för s. k. tremannaarbeten har Kungl. Maj:t under året meddelat dylikt byggnadstillstånd dels för anordnande av pensionärshem, för vilket Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag enligt kungörelsen den 22 juni 1939 (SFS nr 462; jfr 1939 nr 941 och 1942 nr 573), dels för utförande av sådana arbeten, avseende om- och tillbyggnad samt reparation i bostadsförbättringssyfte av statens järnvägars banvaktstugor, som vart och ett beräknas icke draga högre kostnad än 15 000 kronor, dels för uppförande för kungl. telegrafstyrelsens räkning av sådana byggnader för obemannade automattelefonstationer, vilka var och en till byggnadsvolymen icke överstiga 200 m³, dels ock för sådant reparations- och underhållsarbete, för vilket utförande erfordras uteslutande måleriarbetare.

Kontrollen över efterlevnaden av byggnadstillståndslagstiftningen har intensifierats. Sålunda har under året ytterligare ett antal byggnadskontrollanter anställts. Därjämte ha länsarbetsnämnderna försetts med bilar för möjliggörande av en effektivare kontrollverksamhet. Antalet överträdelser av gällande bestämmelser har ökat starkt under året, vilket medfört att kommissionen i ett avsevärt större antal fall än förut sett sig föranlåten att vidtaga åtgärder. Kommissionen har sålunda låtit verkställa polisutredning i 706 fall, anmält till åtal i 380 fall, förelagt vite i 70 fall och meddelat varning i 490 fall.

Tab. 12. Under 1946 inkomna och avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd.

Månad	Inkomna ansökningar		Beviljade ansökningar ²		Avslagna ansökningar	
	Antal	Byggnads- kostnad milj. kr.	Antal	Byggnads- kostnad milj. kr.	Antal	Byggnads- kostnad milj. kr.
Januari.....	1 949	215·5	1 700	181·5	103	14·9
Februari.....	2 650	251·6	2 283	179·7	145	12·2
Mars.....	3 651	370·1	3 041	230·3	183	15·6
April.....	3 661	286·1	3 136	182·3	245	21·1
Maj.....	4 245	308·5	3 174	199·2	246	25·6
Juni.....	3 456	263·0	3 516	181·7	314	26·7
Juli.....	3 798	373·3	2 834	118·6	423	30·3
Augusti.....	2 584	251·7	3 075	208·8	342	21·7
September.....	2 466	286·8	3 648	316·3	321	24·9
Oktober.....	2 362	279·3	2 760	268·0	309	30·6
November.....	2 365	260·3	2 296	278·1	329	42·9
December.....	2 455	244·7	1 668	168·1	266	38·3
Summa 1946	35 642	3 390·9	33 131	2 512·6	3 226	304·8
1945	25 849	2 550·1	23 034	1 963·4	1 816	207·7
1944	21 386	¹	19 425	1 757·2	1 374	147·7

¹ Uppgift saknas.² Här ingå även barnrikehus och pensionärshem. Jfr nedan.

Fr. o. m. 1945 föres månatlig statistik över avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd. Dessutom verkställdes 1945 en retroaktiv bearbetning av under 1944 avgjorda ansökningar. Statistiken omfattar arbeten med särskilt tillstånd samt barnrikehus och pensionärshem, för vilka Kungl. Maj:t beviljade generellt byggnadstillstånd i juli 1945 resp. januari 1946. Därjämte föres fr. o. m. 1 augusti 1946 en särskild statistik över s. k. tremannabyggen, vilka före tillståndsskärpningen i juni fingo utföras utan byggnadstillstånd. För att följa sysselsättningen inom byggnads- och anläggningsverksamheten företogs dessutom en inventering av ifrågavarande arbetskraft den 1 augusti 1946.

Uppgifter om antalet under 1946 inkomna och avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd samt de beräknade byggnadskostnaderna för ifrågavarande arbeten lämnas i tab. 12.

Tabellen utvisar en kraftig ökning av planerade investeringar, i det att antalet inkomna ansökningar ökade med ca 38 % och motsvarande byggnadskostnader med 33 % från föregående år. De beviljade investeringarna i byggnader ökade även kraftigt; ökningen av antalet beviljade ärenden var 44 % från föregående år, och motsvarande procenttal för byggnadskostnader var 28 %. En jämförelse mellan uppgifterna om inkomna och avgjorda ansökningar visar, att kostnaden för bordlagda eller endast delvis bifallna ansökningar var avsevärt större än kostnaden för helt avslagna ansökningar.

Av ansökningarna bifölls 22 087 av arbetsmarknadskommissionen och 7 291 av Kungl. Maj:t. Motsvarande byggnadskostnader voro 922,5 resp. 1 482,4 milj. kr.

De avgjorda ansökningarnas fördelning efter huvudgrupper av byggnadsändamål och byggherre redovisas i tab. 13.

Tab. 13. Byggnadskostnader för under år 1946 avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd fördelade efter byggnadsarbetets art (huvudgrupper) och byggherre. Milj. kr.

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansök- ningar
	Samtliga arbeten		därav arbeten för				
	Totalt	därav arbets- löner	staten	primär- kommun	lands- ting	övriga	
Bostadshus (exklusive per- sonalbostäder).....	1 272·9	418·1	0·5	34·2	—	1 238·2	79·3
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske.....	62·1	21·8	8·1	4·8	0·1	49·1	1·1
Industribyggnader.....	578·5	188·7	13·8	38·9	—	525·8	91·1
Byggnader för samfärdsl..	103·6	31·1	66·8	6·1	—	30·7	12·0
Byggnader för handel	62·8	21·9	0·1	1·4	—	61·3	83·5
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m. . .	82·2	28·7	16·5	51·6	0·5	13·6	15·5
Byggnader för hälso- o. sjuk- vård	68·3	25·1	8·8	18·0	36·2	5·3	9·1
Kyrkor och skolor	97·2	36·1	21·6	57·8	9·4	8·4	5·6
Anläggningsarbeten.....	150·6	66·9	20·3	110·3	0·1	19·9	7·2
Militära arbeten.....	34·4	13·8	34·3	0·1	—	—	0·4
Summa	2 512·6	852·2	190·8	323·2	46·3	1 952·3	304·8

Av tabellen framgår, att av byggnadskostnaderna för de beviljade arbetena hälften upptogs av bostadshus eller 1 272,9 milj. kr. samt icke fullt en fjärdedel av industribyggnader (inkl. personalbostäder) eller 578,5 milj. kr.

Av de beviljade bostadshusen utgjorde, om hänsyn togs till kostnaderna, 26,9 % av enfamiljshus, 9,3 % av tvåfamiljshus och 63,8 % av flerfamiljshus. Jämfört med närmast föregående år ökade enfamiljshusen med 62,7 %, tvåfamiljshusen med 60,3 %, medan däremot flerfamiljshusen endast visade 3,7 % ökning.

Tab. 14. Antal bostadslägenheter i under år 1946 beviljade byggnadsföretag avseende nybyggnader samt golvyta för bostadsändamål. Fördelning på ortsgrupp och lägenhetsstorlek.

Ortsgrupp	Hela antalet	därav lägenheter om					Golv- yta i 1000-tal m ²
		högst 1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 eller flera rum o. kök	
Städer med över 100 000 inv.	14 771	2 798	7 145	3 575	1 010	243	939·3
Städer med 30 000—100 000 inv. . .	11 142	3 070	4 523	2 870	474	205	720·5
Städer och övriga tätorter med 3 000—30 000 inv.	20 054	5 529	6 550	5 529	1 677	769	1 332·6
Städer och övriga tätorter med under 3 000 inv.	13 985	3 170	4 187	3 964	1 712	952	996·7
Egentlig landsbygd.....	10 743	1 298	2 311	3 989	2 132	1 013	885·1
Summa 1946	70 695	15 865	24 716	19 927	7 005	3 182	4 874·2
1945	58 727	14 316	21 372	15 466	5 325	2 248	3 938·0
1944	56 860	17 618	23 350	11 373	3 383	1 136	3 313·6

Totalantalet beviljade lägenheter (inkl. personalbostäder, pensionärshem etc.) utgjorde 70 695 mot 58 727 år 1945 och 56 860 år 1944. Samtidigt ökade golvytan per lägenhet från 58,3 m² 1944 till 68,9 m². Bostadslägenheter-
nas fördelning efter olika storlekar och ortstyper framgår av *tab. 14*.

Förskjutningen mot större lägenhetstyper är påtaglig. Ökningen av antalet beviljade lägenheter faller till övervägande del på den egentliga landsbygden och de mindre tätorterna; ökningen i de större städerna är obetydlig.

Uppgifter om totala byggnadskostnader för beviljade och avslagna ansökningar avseende olika grupper av industribyggnader jämte uppgifter om golvytan i beviljade nybyggnadsarbeten lämnas i efterföljande sammanställning.

Industrigrupp	Byggnadskostnader i milj. kr.		Golvyta i 1 000-tal m ² i beviljade nybyggnadsarbeten
	beviljade	avslagna	
Malmbrytning och metallindustri	267·1	37·0	1 217·1
Jord- och stenindustri	40·0	2·2	178·2
Träindustri	35·2	9·7	264·7
Pappers- och grafisk industri	43·6	7·8	177·4
Livsmedelsindustri	38·6	11·9	162·8
Textil- och beklädnadsindustri	45·2	13·8	241·5
Läder-, hår- och gummivaruindustri .	11·7	4·0	72·5
Kemisk-teknisk industri	18·6	3·2	84·8
Kraft-, belysnings- och vattenverk ..	76·6	1·1	21·7
Byggnadsverksamhet	1·9	0·5	17·1
Summa	578·5	91·2	2 437·8

Det totala materialbehovet för under 1946 beviljade byggnads- och anläggningsarbeten redovisas i nedanstående sammanställning.

Cement	975 000 ton	Fönsterglas, 2 mm	2 177 000 m ²
Plåt	13 296 »	Fönsterglas, andra tjock-	
Armeringsjärn	120 629 »	lekar	373 000 »
Järnbalkar	43 950 »	Radiatorer	1 906 000 »
Smidda rör	24 040 »	Kamflänsrör	105 000 m
Gjutna rör	42 162 »	Lättbetong	602 000 m ³
Cement- el. lergodsrör ..	109 872 »	Murtegel	495 milj.

Liksom föregående år har man med ledning av uppgifterna å ansökningsformuläret fördelat samtliga husbyggnadsarbeten på de fyra grupperna trähus, tegelhus, lättbetonghus och betonghus. Denna sistnämnda indelning har även kombinerats med fördeining dels efter byggnadsändamål och dels efter län och ortstyp. I efterföljande sammanställning ha under 1945 och 1946 beviljade nybyggnader av hus fördelats procentuellt med hänsyn till totalkostnaderna efter huvudsakligt byggnadsmaterial.

Av sammanställningen framgår, att tegelhusens relativa andel minskat till förmån för lättbetonghus och betonghus. Trähusens andel av samtliga har i stort sett icke undergått någon förändring under 1946. Däremot ha trähusen ökat bland bostadshusen, vilket sammanhänger med stegringen av antalet

	Huvudsakligt byggnadsmaterial				S:a
	Trä	Tegel	Lättbetong	Betong	
1 9 4 5					
Samtliga hus	30·1	46·7	19·7	3·5	100·0
därav bostadshus	33·9	41·4	23·2	1·5	100·0
industribyggnader	17·2	59·1	13·8	9·9	100·0
1 9 4 6					
Samtliga hus	29·8	42·1	21·2	6·9	100·0
därav bostadshus	38·1	33·6	25·1	3·2	100·0
industribyggnader	12·9	53·4	16·9	16·8	100·0

enfamiljshus. Bland industribyggnader förete trähusen däremot en minskning. Av enfamiljshusen byggdes närmare 90 % av trä och av tvåfamiljshusen drygt 80 %. Av flerfamiljshusen uppfördes icke fullt hälften av tegel och 35 % av lättbetong. Tegel som byggnadsmaterial dominerar, trots en icke oväsentlig tillbakagång sedan 1945, inom samtliga grupper utom byggnader för jordbruk med binärningar samt samfärdsel.

Hustypernas fördelning på län och ortsgrupp utvisar även intressanta variationer. Trähusen förekommo relativt sällan i de större städerna, men deras antal ökade med sjunkande agglomerationsgrad och utgjorde på den egentliga landsbygden ca 70 % av alla husbyggen. Tegelhuseen uppvisade en motsatt utveckling. Dock var teglet något mindre vanligt i storstäderna än i de medelstora städerna. Lättbetong och betong spela nämligen en större roll inom storstäderna än i övriga ortstyper. Lättbetongen användes i mindre utsträckning på mindre och glesare bebyggda orter.

Beträffande de lokala variationerna kan nämnas, att tegelhuseen voro vanligast i Malmöhus län (85 %). Även i de flesta övriga län dominerade teglet, ehuru som förut sagts mindre kraftigt än 1945. I Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Skaraborgs, Värmlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, voro dock trähusbyggnader talrikast. I Stockholm var lättbetongens andel nästan lika stor som teglets, och betonghuseen utgjorde här nästan en fjärdedel av samtliga.

Av totalantalet lägenheter fördelade sig 38,9 % på trähus, 33,3 % på tegelhus, 24,9 % på lättbetonghus och 2,9 % på betonghus.

I nedanstående sammanställning redovisas av länsarbetsnämnderna under tiden augusti—december 1946 meddelade tillstånd att påbörja smärre arbeten (tremannabyggen).

Ortsgrupp	Antal ansök- ningar	Byggnads- kostnader 1 000-tal kr.	Antal nya bostads- lägenheter
Städer med över 100 000 inv.	729	5 487	95
Städer med 30 000—100 000 inv.	755	6 135	139
Städer och övriga tätorter med 3 000—30 000 inv.	1 834	15 849	364
Städer och övriga tätorter med under 3 000 inv.	2 962	26 596	824
Egentlig landsbygd	3 780	28 579	898
Hela riket	10 060	82 646	2 320

Av sammanställningen framgår, att tremannabygggena voro vanligast på landsbygden samt att deras relativa betydelse avtager med bebyggelsens ökade täthet. Antalet lägenheter, som beviljades under årets sista fem månader, var 2 320. I årets statsverksproposition bil. 1, bih. 4, uppskattas det totala antalet lägenheter i under 1946 beviljade tremannabyggen till ca 7 000.

D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft.

Under krigstillstånd eller förstärkt försvarsberedskap.

a) *Uppskov* enligt uppskovskungörelsen (SFS 1940 nr 717) innebär, att värnpliktiga på förhand befrias från skyldighet att fullgöra tjänstgöring jämlikt 28 § värnpliktslagen. Beslut om uppskov fattas i fråga om vissa befattninghavare vid i uppskovskungörelsen närmare angivna, huvudsakligen statliga och kommunala verk eller företag m. m. av vederbörande myndighet eller verkschefer (uppskovsgruppen I). Beträffande uppskov i övriga fall fattas beslut av arbetsmarknadskommissionen (uppskovsgruppen II). Kommissionen kan dock i fråga om uppskov för värnpliktiga med viss militär utbildning eller tjänsteställning eller viss ålder (under 26 år) fatta beslut endast i samråd med chefen för försvarsstaben eller efter särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t. Det ankommer vidare på kommissionen att ha översikt över uppskovsväsendet i dess helhet samt att för detta ändamål föra register över såväl uppskovsgruppen I som uppskovsgruppen II. Kommissionen skall dessutom föra den statistik, som är nödvändig för mobiliseringsändamål och för rätt avvägning mellan den militära organisationens krav på begränsning av antalet uppskov och de civila kraven på dylika.

b) För att förbereda att tillfällig ledighet (anstånd eller hempermittering) från militärtjänstgöring jämlikt 28 § värnpliktslagen under krigstillstånd eller förstärkt försvarsberedskap skall på ett snabbt och smidigt sätt kunna medgivas vissa värnpliktiga inom jordbruket och skogsbruket, när det militära läget det tillåter och särskilt stort säsongbehov av arbetskraft föreligger, har systemet med s. k. uppgiftskort allttjämt bibehållits inom nämnda två näringsgrenar.

Tilldelningen av uppgiftskort för värnpliktiga jordbrukare grundar sig på till länsarbetsnämnderna insända mobiliseringsplaner från arbetsblocken inom jordbruket (se s. 51 f), vilka mobiliseringsplaner bland annat innehålla uppgifter om åkerarealens storlek, tillgången på arbetskraft och arbetskraftens fördelning på olika yrkeskategorier. Med ledning av dessa uppgifter har en angelägenhetsgradering av hempermitteringsbehovet skett. Uppgiftskorten ha enligt nämnda gradering uppdelats i grupperna A, B och C: grupp A, omfattande värnpliktiga, som i första hand erfordras för jordbruksdriftens upprätthållande, grupp B värnpliktiga, som jordbruket ytterligare har stort behov av och som endast i nödfall kunna undvaras, och grupp C värnpliktiga, som därutöver anses behövliga för jordbruksarbetets uppehållande vid utnyttjande av tillgänglig reservarbetskraft. Antalet utfärdade upp-

giftskort uppgick för år 1946 i grupp A till 30 000, i grupp B till 45 000 och i grupp C till 90 000. Dessa kort skola efter revidering genom länsarbetsnämndernas försorg gälla även under år 1947. Vid revideringen, som påbörjades i slutet av år 1946, makuleras alla uppgiftskort för värnpliktiga, för vilka dylika kort icke längre böra ifrågakomma. Nya uppgiftskort utfärdas dock endast för att ersätta luckorna i grupp A.

Uppgiftskort för värnpliktig skogspersonal ha utfärdats för viss särskilt betydelsefull värnpliktig befälspersonal inom skogsbruket. Efter undersökning genom vederbörande länsarbetsnämnds försorg har kommissionen utfärdat något över 1 000 uppgiftskort för värnpliktig personal för år 1947.

Under värnpliktstjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen (fredstjänstgöring).

Övningsuppehåll för armén tilldelade värnpliktiga av åldersgrupp 1945, vilka inryckt till första tjänstgöring i april 1946, ha ägt rum sommaren 1946 under omkring tre veckor på tider, som bestämts av militärbefälhavare på förslag av regementschef (motsvarande) efter samråd med vederbörande länsarbetsnämnd. Avsikten var att övningsuppehållen skulle så förläggas, att de värnpliktiga finge tillfälle att deltaga i skördearbetet.

På grund av den regniga väderleken under augusti och september månader försenades och försvårades i hög grad stråsädesskörden. Denna var dessutom mycket riklig med samtidig mognad för såväl höst- som vårsäd och sålunda synnerligen arbetskraftskrävande. Den arbetskraft, som tillfördes jordbruket genom ovannämnda ordinarie övningsuppehåll, blev otillräcklig. Kommissionen hemställde därför den 20 augusti hos Kungl. Maj:t, att förutnämnda värnpliktiga av åldersklass 1945 jämte erforderligt befäl måtte i mån av oundgängligt behov på rekvisition av vederbörande länsarbetsnämnd ställas till förfogande för deltagande i skördearbete under högst två veckor. Genom kungl. brev den 23 augusti 1946 bifölls kommissionens hemställan. Skördehjälp skulle efter överbefälhavarens bestämmande lämnas även från marinen och flygvapnet. Som villkor för militär arbetstrupps användning i skördearbete skulle gälla, att vederbörande arbetsgivare skulle erlagga en avgift till statsverket beräknad efter kronor 1:25 per timme för varje i arbetet deltagande man. Den i skördearbetet deltagande militära personalen erhöi av nyssnämnda medel 50 öre per man och arbetstimme som flitpenning. Värnpliktiga, som styrkt sig vara egna företagare inom jordbruket eller ha anställning vid jordbruket, behövde icke medfölja arbetstrupp utan kunde medgivas tjänstledighet för deltagande i skördearbete vid eget jordbruk resp. jordbruk, där de voro anställda. På grund av det alltjämt rådande osedvanliga regnvädret blev tiden för skördehjälp inom vissa län efter framställningar av kommissionen förlängd med omkring en vecka.

Den militära skördehjälp kom huvudsakligen att insättas för skördens räddande i södra och mellersta Sverige. Omfattningen av skördehjälp var avsevärd och utgjorde från armén 147 750 dagsverken fördelade huvudsakligen inom I, III, IV och V militärområdena. Från marinen utfördes skördehjälp av

omkring 300 man under ett par veckor. Flygvapnet bidrog med omkring 350 man till skördehjälp i jordbruksområden belägna i närheten av vissa flotttiljers förläggingsplatser. På Gotland slutligen insattes under sockerbetsskörden på framställning från kommissionen militära förband för betupptagning, varvid lämnades över 5 000 dagsverken (se ovan s. 29 ff.). Det tillämpade systemet för militär skördehjälp visade sig vara effektivt, främst tack vare att hjälp snabbt kunde lämnas och att arbetstrupp i önskvärd omfattning kunde samlad insättas inom begärt område. Arbetsgivarna ha framhållit fördelen av att truppen kunnat förlägga och förpläga sig själv och att de icke behövt sysselsätta eller betala arbetshjälpen vid dålig väderlek. Samarbetet mellan de militära och civila myndigheterna har varit gott, och länsarbetsnämndernas fördelning av arbetstrupp har varit ändamålsenlig.

Vid bestämmandet av tiderna för arméns repetitions- och efterutbildningsövningar har viss hänsyn tagits till jordbrukets behov av arbetskraft under sådd och skörd. Härvid har samarbete ägt rum mellan kommissionen och chefen för armén.

Kommissionen har under år 1946 efter remiss avgivit yttranden över enskilda ansökningar om anstånd med fullgörande av militärtjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen (första tjänstgöring, repetitions- eller efterutbildningsövningar) från omkring 1 200 värnpliktiga.

E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.

Industriens lokalisering. Den rådgivningsverksamhet i fråga om industriens lokalisering, som hösten 1945 påbörjades av arbetsmarknadskommissionen i samverkan med Industriens produktionsråd, har under 1946 kunnat utvidgas och intensifieras. Förfrågningar ha sålunda inkommit från ett stort antal industriföretag, som sökt lämplig plats för planerade utbyggnader. I flertalet fall har det härvid gällt industrier, som helt eller till övervägande del haft behov av kvinnlig arbetskraft. Den alltmera accentuerade bristen på dylik arbetskraft synes ha tvingat ifrågavarande företag att i större utsträckning än tidigare överväga lokaliseringsfrågan ur denna synpunkt vid uppkommande utbyggnadsplaner. Ofta torde också den lättare industrien vara mindre bunden till en viss plats med hänsyn till råvarornas belägenhet eller närheten till avsättningsmarknaden m. m. än vissa tyngre industrier.

Rådgivningsverksamheten har främst tagit sikte på att skapa en ökad differentiering av näringslivet på sådana orter eller större områden, där industrien för närvarande är mindre väl utvecklad eller ger sysselsättning huvudsakligen åt manlig respektive kvinnlig arbetskraft. Särskild uppmärksamhet har därför ägnats Norrland, där befolkningen i de arbetsföra ålderna, framför allt i de nordliga delarna, fortfarande ökar kraftigt och näringslivet icke synes expandera i den takt, som motsvarar ökningen i utbudet av arbetskraft. Näringslivet i större delen av Norrland är därjämte ensidigt inriktat och ger även i städerna och de större tätorterna relativt få

arbetsmöjligheter för kvinnorna. Under 1946 ha, som en följd av den bedrivna rådgivningsverksamheten, planer uppkommit om förläggning av nya industriföretag till ett flertal platser såväl i Norrland som i övriga delar av landet.

I samband med beslutade driftsnedläggelser har stor uppmärksamhet ägnats möjligheterna att utnyttja den friställda arbetskraften genom förläggning av nya företag till ifrågavarande platser. Härvid ha även undersökts förutsättningarna för upptagande av småindustriell verksamhet. I samband med avvecklingen uppkommande frågor rörande pensionering av den äldre arbetskraften m. m. ha i flera fall varit föremål för behandling av särskilt tillsatta kommittéer, i vilka förutom de lokala parterna även arbetsmarknadskommissionen varit representerad.

I samband med handläggningen av ärenden rörande byggnadstillstånd ha i stor utsträckning förekommit överläggningar mellan kommissionen och tillståndssökande industriföretag rörande den lämpligaste förläggningsorten. I första hand har hänsyn härvid tagits till arbetskraftsförhållandena på de ifrågasatta förläggningsorterna.

Kommissionen har även haft att yttra sig över framställningar från företagareföreningarna om utlämnande av lån eller statsbidrag till startande av nya företag, varvid kommissionen bland annat haft anledning pröva frågan om en ur arbetskraftssynpunkt lämplig lokalisering.

Sedan kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering i betänkande den 2 mars 1945 med förslag till vissa åtgärder i syfte att under depression stimulera avsättningen av varaktiga konsumtionsvaror m. m. föreslagit, bland annat, att Kungl. Maj:t ville låta dels efter utredning av behovet inkomma med förslag om anslag på beredskapsstat för ökade inköp under en arbetslöshetsperiod av inventarier och vissa förbrukningsartiklar för statliga verk och inrättningar, dels ock undersöka möjligheten av att landsting, kommuner och halvvoffentliga organ vidmakthålla och såvitt möjligt öka sina inköp av inventarier under arbetslöshetsperioder, eventuellt i samband med viss bidragsverksamhet från statens sida, erhöi statens arbetsmarknadskommission den 30 november 1945 i uppdrag att i samband med investeringsplaneringen företaga ifrågavarande undersökning och framlägga de förslag, var till denna undersökning kunde föranleda.

Med anledning härav inhämtade kommissionen från statliga verk och myndigheter uppgifter angående behovet under budgetåren 1947/1948 och 1948/1949 av anskaffning av inventarier och kontorsmaskiner m. m. I skrivelse den 10 april 1946 föreslog kommissionen, att Kungl. Maj:t vid en lågkonjunktur lämnade myndigheterna bemyndigande att överskrifva de under förslagsanslagen till omkostnader uppförda anslagsposterna till expenser. Vidare anmälde kommissionen, att den hade för avsikt att, därest sysselsättningssvårigheter uppstodo vid de företag, som tillverka kontorsmaskiner, göra framställning till Kungl. Maj:t om att generalpoststyrelsens centralupphandling bemyndigades utöka sina inköp av inom landet tillverkade kontorsmaskiner, under förutsättning att för statsverket gynnsamma priser kunde utverkas.

I anslutning till riksdagens beslut om utbyggnad av Norrbottens järnverk i Luleå har kommissionen i samråd med representanter för företagsledning, överstyrelsen för yrkesutbildning samt vissa kommuner och arbetsmarknadsorganisationer påbörjat planläggning av rekryterings- och utbildningsfrågor, vilka aktualiserats genom utbyggnadsbeslutet.

På grund av de råvarusvårigheter, som uppstått för vissa mindre och medelstora sågverk, har kommissionen under hösten 1945 låtit verkställa vissa undersökningar rörande arbetskraftsförhållanden m. m. inom sågverksindustrien i Norrbottens och Västerbottens län. Undersökningarna ha utförts genom länsarbetsnämnderna i förenämnda län.

Varselsystemet. Det under 1944 organiserade rapportsystemet för systematiskt inhämtande av förhandsuppgifter från företagare om beräknade kommande avskedanden och permitteringar av arbetskraft inom respektive företag har även under år 1946 varit i tillämpning (se verksamhetsberättelsen för 1944). Härvid ha medverkat, förutom de uppgiftslämnande företagen, socialstyrelsen, Industriens produktionsråd samt länsarbetsnämnderna.

Detaljplanering av kommunala och enskilda investeringsobjekt. Under tiden t. o. m. första halvåret 1944 beviljade kommissionen av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering i vissa fall statsbidrag till kostnader för projektering av investeringsobjekt, huvudsakligast vatten- och avloppsledningsföretag.

Genom beslut den 4 augusti 1944 ställde Kungl. Maj:t efter framställning av investeringsutredningen i samråd med kommissionen ett belopp av 500 000 kronor av anslaget till planläggning av vissa anläggningsarbeten till kommissionens förfogande att av kommissionen användas för bidrag till detaljplanering av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten. Genom beslut den 10 november 1944 och 15 februari 1946 ställde Kungl. Maj:t av samma anslag, på därom av kommissionen gjorda framställningar, ytterligare 1 000 000 kronor resp. 1 500 000 kronor till kommissionens förfogande för samma ändamål. Av anslaget till planläggning av vissa anläggningsarbeten har sålunda ett sammanlagt belopp av 3 000 000 kronor ställts till kommissionens förfogande.

De riktlinjer, efter vilka kommissionen beviljar statsbidrag för planering av arbeten, innebära bl. a., att bidrag beviljas till *dels* svårt skattetyngda kommuner med omfattande arbetslöshet, *dels* kommuner, vilkas arbetslöshetsutgifter vid en arbetslöshetskris kunna beräknas bli särskilt betungande för kommunen, *dels* ock kommuner med svag ekonomisk ställning, vilka önska utföra vissa arbetsobjekt och äro villiga att mottaga arbetskraft från annan ort för själva anläggningarnas utförande.

Vid beviljandet av statsbidrag har bidragets storlek uträknats på sätt framgår av kommissionens cirkulär nr B 5 (1945). Bidrag ha beviljats till projektering av företag av olika slag, såsom anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, enskilda vägar och vissa husbyggnader m. m.

Från ovannämnda anslag å sammanlagt 3 000 000 kronor ha t. o. m. år 1946 beviljats planeringsbidrag med 1 898 110 kronor. Frånräknas kostnaderna för hantlangning, stakningsvirke och kartläggning, vilka kostnader i de allra flesta fall vederbörande bidragstagare helt få vidkännas, uppgå de beräknade statsbidragsberättigade planeringskostnaderna $\frac{1}{7}$ 1944— $\frac{31}{12}$ 1946 till ungefär 3 190 000 kronor. För dessa planeringsarbeten ha som ovan nämnts i statsbidrag beviljats 1 898 110 kronor, vilket motsvarar bidrag med i genomsnitt 59,5 %. De beviljade bidragen beröra 162 olika företag.

Efterföljande sammanställning utvisar omfattningen av beviljade bidrag för varje län under år 1946.

L ä n	Bidrag kronor Totalt	D ä r a v f ö r		
		vatten- o. avloppsledningar	enskilda vägar	övriga arbeten
Stockholms	18 000	18 000	—	—
Uppsala	3 800	3 800	—	—
Södermanlands	4 500	4 500	—	—
Östergötlands	—	—	—	—
Jönköpings	8 400	8 400	—	—
Kronobergs	20 500	20 500	—	—
Kalmar	—	—	—	—
Gotlands	—	—	—	—
Blekinge	4 500	4 500	—	—
Kristianstads	8 350	8 350	—	—
Malmöhus	—	—	—	—
Hallands	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus	—	—	—	—
Älvsborgs	—	—	—	—
Skaraborgs	—	—	—	—
Värmlands	10 290	6 615	3 675	—
Örebro	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—
Kopparbergs	4 400	4 400	—	—
Gävleborgs	27 350	27 350	—	—
Västernorrlands	139 738	130 065	—	9 673
Jämtlands	—	—	—	—
Västerbottens	153 445	148 625	4 820	—
Norrbottnens	144 710	136 830	4 980	2 900
Summa	547 983	521 935	13 475	12 573

Av tabellen framgår, att anläggningar för vattenförsörjning och avlopp dominera, i det att icke mindre än 95 % av de medel, som under år 1946 fördelats, avse planering av dylika anläggningar.

Till sammanlagt 153 företag, varav 33 under år 1946, har kommissionen av olika orsaker ej ansett sig böra lämna statsbidrag. Av de företag, till vilka statsbidrag icke beviljats, ha ej mindre än 69 varit antingen färdigplanerade eller så pass färdiga, att statsbidrag för planeringskostnaderna icke ansetts böra utgå från här ifrågavarande anslag.

Den 31 december 1946 förelågo hos kommissionen 129 ansökningar om statsbidrag till planering av kommunala och enskilda arbeten med en sammanlagd ungefärlig planeringskostnad av 2 273 000 kronor. I den mån statsbidrag kan komma att beviljas till planering av dessa arbeten, kan sammanlagda statsbidragskostnaden uppskattas till ungefär 1 350 000 kronor.

I avsikt att vid en eventuellt inträdande kris på arbetsmarknaden ha en reserv av välbelägna och lämpliga företag planerade och tillgängliga ha på arbetsmarknadskommissionens initiativ redan år 1941 igångsatts s. k. generalplaneutredningar för vattenförsörjning och avlopp. Utredningarna utföras genom respektive länsstyrelser med hjälp av sakkunniga konsulterande ingenjörer, och utredningskostnaderna bestridas helt av medel, som kommissionen ställer till vederbörande länsstyrelses disposition av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering.

I den mån de pågående generalplaneutredningarna bliva slutförda i de olika länen, torde omfattningen av antalet ansökningar angående detaljplaneringar liksom deras sammanlagda kostnad komma att öka avsevärt.

Under år 1946 beviljades sammanlagt 392 500 kronor för genomförandet av generalplaneutredningar. Beloppet avsåg kommuner i Stockholms (115 000 kronor), Uppsala (35 kommuner; 50 000 kronor), Södermanlands (43 kommuner; 60 000 kronor) och Jämtlands län (53 kommuner; 110 000 kronor), ävensom tillägg till förut beviljade anslag till kommuner i Kronobergs (6 000 kronor), Malmöhus (40 000 kronor) och Västmanlands län (11 500 kronor).

Tidigare ha anslag på tillsammans 1 675 000 kronor lämnats till länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län för samma ändamål. Av generalplaneutredningarna ha de i Kronobergs, Blekinge, Hallands, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län numera slutförts.

Krigsindustriens planering för sin produktion under krig har man även under år 1946 sökt vidmakthålla. Besök av representanter för arbetsmarknads- och industrikommissionerna i detta syfte ha företagits vid omkring 75 industriföretag.

Kommissionen har låtit utarbета och i januari 1946 till länsarbetsnämnderna utsända en sammanfattning av gällande föreskrifter och anvisningar angående länsarbetsnämndernas register för krigsberedskapsändamål. De register, varom här är fråga, äro de av uppgiftsmaterialet från 1943 års beredskapsmönstring sammanställda mönstringsregistren, beredskapsregistret samt registret över industri- och hantverksföretag, företagsregistret.

Sedan efter framställning av kommissionen kungl. kungörelserna den 17 december 1943 (SFS nr 928) om skyldighet att lämna mönstringsuppgift och den 12 oktober 1945 (SFS nr 694) om skyldighet för pastor att lämna flyttningssuppgift upphävt genom kungl. kungörelsen den 8 november 1946 (SFS

nr 690) har kommissionen meddelat länsarbetsnämnderna, att *mönstringsregistren* efter den 1 januari 1947 icke längre skola hållas i aktuellt skick. De synas dock allttjämt böra komma till användning hos länsarbetsnämnderna vid bedömandet av möjligheterna att tillgodose olika behov av arbetskraft, särskilt för beredskapsändamål, varför desamma icke skola arkiveras utan tills vidare förvaras fullt tillgängliga för vederbörande tjänstemän vid nämnderna.

Nya anvisningar beträffande registrering i länsarbetsnämndernas *beredskapsregister* av icke värnpliktig beredskapspersonal ha jämlikt kungl. kungörelsen den 30 augusti 1941 (SFS nr 720), ändrad genom kungörelsen den 14 september 1944 (SFS nr 649), under året av kommissionen lämnats samtliga myndigheter, organisationer och företag, som skola lämna fortlöpande uppgifter om sin beredskapspersonal till nämnda register, med undantag dock för civilförsvarscheferna, som redan år 1945 erhöilo dylika nya anvisningar.

Företagsregistret, som grundar sig på bl. a. uppgifterna från inventeringen den 10 april 1941 av arbetskraft vid industri- och hantverksföretag med minst 3 personer sysselsatta (kungl. kungörelsen den 28 februari 1941, SFS nr 100, och kommissionens kungörelse den 20 mars 1941, SFS nr 159), omfattar omkring 25 000 företag. Registret förefinnes dels hos kommissionen i form av ett »tryckande register», dels hos länsarbetsnämnderna som kortregister (avtryck av kommissionens register). Utöver den fortlöpande revidering av företagsregistret, som ständigt pågår genom länsarbetsnämndernas försorg, har kommissionen anbefallt dessa att låta verkställa en särskild översyn och komplettering av registret samt att före den 31 december 1946 till kommissionen insända uppgift å erforderliga ändringar i och tillägg till registret.

Arbetsblockorganisationen. Under år 1946 ha liksom under år 1945 de för-enklade mobiliseringsplanerna legat till grund för fördelningen av uppgiftskorten för värnpliktiga jordbrukare. Vissa av de i mobiliseringsplanerna förekommande uppgifterna jämte förteckningar över jordbrukets reservarbetskraft ha hos länsarbetsnämnderna sammanförts till länssammandrag.

Organisationens befattningshavare, i första hand överblockledarna, ha medverkat vid länsarbetsnämndernas utplacering till jordbruket av frivillig arbetskraft och den å s. 29 f. omnämnda militära skördehjälpen.

Förskott jämlikt kungörelsen den 16 juli 1943 (SFS nr 626) av statsmedel i vissa fall i samband med arbetsblockverksamheten inom jordbruket ha icke beviljats efter den 30 juni 1945. T. o. m. denna dag beviljade förskott uppgå till sammanlagt 13 290 kronor 23 öre. Återbetalningen av förskotten ha under år 1946 slutreglerats. Sålunda ha av det förskjutna beloppet 4 056 kronor 68 öre återbetalats och befrielse från återbetalningsskyldighet medgivits för ett sammanlagt belopp av 9 233 kronor 55 öre.

Länsblockledarnas och överblockledarnas arbetsuppgifter ha efter den förstärkta beredskapens upphörande minskat i omfattning. Länsblockledarna

ha varit anställda mot dagarvode och tjänstgjort endast efter anmodan av länsblockmyndighet eller då länsarbetsnämnd behövt taga deras sakkunskap i anspråk för frågor, som berört jordbrukets arbetsmarknad. Överblockledarnas arbetsuppgifter ha — förutom ovannämnda — i främsta rummet varit upprättande av mobiliseringsplaner, avgivande av förslag till innehavare av uppgiftskort för värnpliktig jordbrukare, registrering av frivillig reservarbetskraft, kontroll av hästägares fullgörande av anmälningsskyldighet rörande hästar och hästfordon samt i förekommande fall medverkan vid uttagning av hästar för krigsmaktens behov.

Kommissionen har låtit utarbeta och i april 1946 till länsarbetsnämnderna översända »Föreskrifter och anvisningar rörande förberedelser i fredstid för fördelning av den civila arbetskraften under krig», utgörande en sammanfattning av tidigare utfärdade men alltså gällande föreskrifter och anvisningar rörande länsarbetsnämndernas planläggningsarbete för arbetsmarknadens reglering under krig.

F. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

I fråga om principerna för hjälpverksamhetens bedrivande ha inga väsentliga ändringar vidtagits under året. Det system för statsbidrag till den kommunala hjälpverksamheten, som av Kungl. Maj:t godkändes den 6 december 1940, har i huvudsak tillämpats även under 1946. Under året har emellertid kommissionen efter riksdagens beslut erhållit bemyndigande att vidtaga vissa ändringar i det rådande bidragssystemet. En närmare redogörelse för dessa lämnas å s. 78 ff.

Hjälpsökandeklienteletets omfattning och sammansättning.

Uppgifter om antalet hjälpsökande arbetslösa vid slutet av varje månad under åren 1937—1946 ingå i de sammanfattande uppgifter om arbetsmarknaden, som lämnas i bilaga 14. Av bilagan framgår, att antalet hjälpsökande under samtliga månader år 1946 var avsevärt lägre än under motsvarande månad föregående år. Om man undantager vintermånaderna, uppgick antalet hjälpsökande icke ens till hälften av 1945 års antal. Hjälpsökandetalen voro de lägsta, som förekommit alltsedan hjälpsökandestatistikens tillkomst. Vid jämförelser tillbaka i tiden bör man dock beakta, att den fortskridande ökningen i de erkända arbetslöshetskassornas medlemstal har inverkat på hjälpsökandetalen.

Antalet hjälpsökande var högst under årets första kvartal med maximum i januari, då 8 829 hjälpsökande rapporterades. Under andra kvartalet inträdde en kraftig och delvis säsongmässig minskning. Under tredje kvartalet voro hjälpsökandetalen nere på en nivå understigande 3 000 med minimum i augusti (2 308). Under sista kvartalet kunde en obetydlig säsongmässig stegring konstateras.

Antalet kommuner, som rapporterade arbetslöshet, framgår av *tab. 15*.

Tab. 17. Antal hjälpsökande arbetslösa inom olika län åren 1937—1946. Årsmedeltal.

L ä n	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Stockholms stad.....	2 053	1 323	986	1 903	4 131	2 313	1 424	1 566	1 913	839
Stockholms	416	187	153	277	1 227	569	168	182	123	62
Uppsala	265	282	227	137	230	120	56	62	72	65
Södermanlands	160	157	109	158	350	70	10	66	103	26
Östergötlands	524	466	362	260	534	337	91	247	172	83
Jönköpings.....	295	219	218	183	309	152	65	91	73	35
Kronobergs	164	142	187	110	133	43	15	8	3	2
Kalmar	420	410	399	276	502	198	76	145	135	67
Gotlands.....	102	100	71	29	70	49	38	49	69	47
Blekinge	814	637	794	323	303	142	91	169	164	172
Kristianstads	132	107	104	55	87	43	22	25	11	16
Malmö stad.....	862	779	562	957	1 331	755	339	253	191	60
Malmöhus i övrigt....	1 248	1 096	661	498	767	494	251	250	172	75
Hallands.....	409	371	253	159	260	143	36	86	97	28
Göteborgs stad	1 283	1 186	1 047	2 630	4 574	2 398	1 206	971	823	251
Göteborgs och Bohus i övrigt	2 022	1 724	1 541	1 736	2 353	2 001	1 298	1 254	973	598
Älvsborgs	427	279	231	207	276	114	50	175	69	22
Skaraborgs	203	196	82	32	83	40	29	38	23	8
Värmlands	513	515	1 121	309	325	214	182	546	232	100
Örebro	329	199	168	210	200	92	128	160	113	97
Västmanlands	57	46	44	51	80	19	1	17	4	5
Kopparbergs	274	121	154	105	66	31	16	35	35	17
Gävleborgs	747	554	742	336	499	167	79	306	195	120
Västernorrlands	2 809	3 266	3 954	1 927	2 685	1 484	1 271	3 265	1 920	1 137
Jämtlands	30	25	212	43	65	13	1	18	24	17
Västerbottens	299	345	637	191	332	85	26	282	199	138
Norrbottnens	1 359	1 457	2 537	265	447	220	112	989	853	746
Hela riket	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255	8 761	4 833
Städer	10 272	8 643	6 887	8 704	15 020	8 131	4 325	4 975	4 552	2 172
Landsbygd	7 941	7 546	10 669	4 663	7 199	4 175	2 756	6 280	4 209	2 661

Även detta antal hade under året ytterligare minskat och var för samtliga månader utom mars lägre än under motsvarande månad föregående år. Minimisiffran under 1946 uppvisade september, då endast 157 kommuner rapporterade arbetslöshet. Vid årets slut rapporterade 173 av rikets kommuner arbetslöshet. Såsom av *bilaga 1* framgår, understeg hjälpsökandeantalet i det stora flertalet kommuner eller i 153 av dessa (88,4 % av rapportkommunerna) 1 % av folkmängden.

Ett högre relativtal utvisade 8 kommuner i Göteborgs och Bohus län, 7 kommuner i Västernorrlands län samt vidare 3 kommuner i Norrbottens och 2 kommuner i Blekinge län. Högst var relativtalet för Näsing i Göteborgs och Bohus län, där 3,3 % av folkmängden rapporterades som hjälpsökande. Därefter följde Timrå i Västernorrlands län, där motsvarande tal var 2,0 %.

Av *tab. 16* framgår, att antalet hjälpsökande avsevärt minskat inom samtliga redovisade områden. Särskilt kraftig var minskningen i storstäderna. Av samtliga hjälpsökande voro under 1946 44,9 % hemmahörande i städer (23,8 % i storstäder) samt 55,1 % på landsbygden. Västernorrlands läns

Tab. 18. Antal hjälpsökande arbetslösa på 1 000 invånare inom olika län
åren 1937—1946. Årsmedeltal.

Län	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Stockholms stad.....	3·8	2·4	1·7	3·3	7·0	3·9	2·3	2·5	2·9	1·2
Stockholms	1·5	0·7	0·5	1·0	4·3	2·0	0·6	0·6	0·4	0·2
Uppsala	1·9	2·0	1·6	1·0	1·7	0·9	0·4	0·4	0·5	0·4
Södermanlands.....	0·8	0·8	0·6	0·8	1·8	0·4	0·1	0·3	0·5	0·1
Östergötlands	1·7	1·5	1·2	0·8	1·7	1·1	0·3	0·8	0·5	0·2
Jönköpings	1·2	0·9	0·9	0·8	1·3	0·6	0·3	0·4	0·3	0·1
Kronobergs	1·1	0·9	1·2	0·7	0·9	0·3	0·1	0·1	0·0	0·0
Kalmar	1·8	1·8	1·7	1·2	2·2	0·9	0·3	0·6	0·6	0·3
Gotlands.....	1·8	1·7	1·2	0·5	1·2	0·8	0·6	0·8	1·2	0·8
Blekinge	5·6	4·4	5·5	2·2	2·1	1·0	0·6	1·1	1·1	1·2
Kristianstads	0·5	0·4	0·4	0·2	0·4	0·2	0·1	0·1	0·0	0·1
Malmö stad.....	6·0	5·3	3·7	6·2	8·6	4·8	2·1	1·6	1·1	0·4
Malmöhus i övrigt....	3·3	2·9	1·8	1·3	2·1	1·3	0·7	0·7	0·5	0·2
Hallands	2·7	2·4	1·7	1·0	1·7	0·9	0·2	0·6	0·6	0·2
Göteborgs stad	4·9	4·4	3·8	9·4	16·3	8·5	4·2	4·7	2·7	0·8
Göteborgs och Bohus i övrigt	9·6	8·3	7·5	8·5	11·5	9·8	6·4	4·3	15·0	3·1
Älvsborgs	1·3	0·9	0·7	0·6	0·8	0·3	0·2	0·5	0·2	0·1
Skaraborgs.....	0·8	0·8	0·3	0·1	0·3	0·2	0·1	0·2	0·1	0·0
Värmlands	1·9	1·9	4·2	1·2	1·2	0·8	0·7	2·0	0·9	0·4
Örebro	1·5	0·9	0·8	0·9	0·9	0·4	0·6	0·7	0·5	0·4
Västmanlands.....	0·3	0·3	0·3	0·3	0·5	0·1	0·0	0·1	0·0	0·0
Kopparbergs	1·1	0·5	0·6	0·4	0·3	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1
Gävleborgs.....	2·7	2·0	2·7	1·2	1·8	0·6	0·3	1·1	0·7	0·4
Västernorrlands	10·0	11·7	14·2	7·0	9·7	5·4	4·6	11·8	6·9	4·1
Jämtlands	0·2	0·2	1·5	0·3	0·5	0·1	0·0	0·1	0·2	0·1
Västerbottens	1·4	1·6	2·9	0·9	1·5	0·4	0·1	1·3	0·9	0·6
Norrbottnens.....	6·5	6·9	12·0	1·2	2·1	1·0	0·5	4·4	3·7	3·2
Hela riket	2·9	2·6	2·8	2·1	3·5	1·9	1·1	1·7	1·3	0·7
Städer	4·7	3·9	3·0	3·7	6·3	3·3	1·7	1·9	1·7	0·8
Landsbygd	2·0	1·9	2·6	1·2	1·8	1·1	0·7	1·6	1·1	0·7

¹ Ökningen i förhållande till 1944 beror på folkmängdsminskning genom Västra Frölunda sockens inkorporering med Göteborgs stad.

landsbygd uppvisade trots nedgången alltså en betydande andel i hjälpsökandeantalet; 21,7 % av de hjälpsökande voro hemmahörande där.

Ytterligare uppgifter om arbetslöshetens geografiska fördelning lämnas i tab. 17, vari redovisas medelantalet hjälpsökande i varje län under åren 1937—1946, och i tab. 18, vari nämnda årsmedeltal satts i relation till hela folkmängden i respektive län. Det absoluta antalet hjälpsökande var alltså störst i Västernorrlands län. Därefter följde Stockholms stad och Norrbottens län samt Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad). Beträffande Norrbottens län, där en betydande säsongarbetslöshet påverkat årsmedeltalet, är det anmärkningsvärt, att nedgången i detta från 1945 var mindre än i de andra län, som redovisade någon större arbetslöshet. Gynnsammast ställda i arbetslöshetshänseende voro liksom föregående år Kronobergs, Västmanlands, Skaraborgs och Kristianstads län.

Tab. 19. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1937—1946.
Årsmedeltal.¹

Yrkesgrupper	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Antal										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	514	891	2 121	355	410	209	112	430	267	240
Jordbruk	295	242	321	162	221	118	38	105	95	95
Skogshushållning	219	649	1 800	193	189	91	74	325	172	145
<i>Industri och hantverk</i> ..	9 347	8 348	8 283	8 239	14 835	8 341	4 599	7 190	5 131	2 828
Malmbrytning och metallindustri.	1 138	1 013	932	673	1 126	509	251	482	695	169
Jord- och stenindustri	1 841	1 338	1 481	1 458	2 147	1 780	1 146	1 125	898	570
Trävaruindustri	2 406	2 409	2 475	1 290	1 576	814	542	1 031	545	338
Pappers- o. grafisk ind.	434	391	347	538	1 136	336	398	1 095	431	133
Byggnadsverksamhet	2 317	2 195	2 317	3 705	7 895	4 301	1 908	3 205	2 380	1 479
Övriga industrier	1 211	1 002	731	575	955	601	354	252	182	189
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	2 651	2 100	1 782	2 250	4 193	2 374	1 474	1 997	1 938	913
<i>Arbete, ej hänfört till annan grupp</i>	5 701	4 850	5 370	2 523	2 781	1 382	896	1 638	1 425	852
Summa	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255	8 761	4 833
Procent										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	2·8	5·5	12·1	2·7	1·8	1·7	1·6	3·8	3·0	5·0
Jordbruk	1·6	1·5	1·8	1·2	1·0	1·0	0·5	0·9	1·0	2·0
Skogshushållning	1·2	4·0	10·3	1·5	0·8	0·7	1·1	2·9	2·0	3·0
<i>Industri och hantverk</i> ..	51·3	51·6	47·2	61·6	66·8	67·8	64·9	63·9	58·6	58·5
Malmbrytning och metallindustri.	6·3	6·2	5·3	5·0	5·1	4·1	3·5	4·3	7·9	3·5
Jord- och stenindustri	10·1	8·3	8·4	10·9	9·7	14·5	16·2	10·0	10·3	11·8
Trävaruindustri	13·2	14·9	14·1	9·7	7·1	6·6	7·7	9·2	6·2	7·0
Pappers- o. grafisk ind.	2·4	2·4	2·0	4·0	5·1	2·7	5·6	9·7	4·9	2·7
Byggnadsverksamhet	12·7	13·6	13·2	27·7	35·5	35·0	26·9	28·5	27·2	30·6
Övriga industrier	6·6	6·2	4·2	4·3	4·3	4·9	5·0	2·2	2·1	2·9
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	14·6	13·0	10·1	16·8	18·9	19·3	20·8	17·8	22·1	18·9
<i>Arbete ej hänfört till annan grupp</i>	31·3	29·9	30·6	18·9	12·5	11·2	12·7	14·5	16·3	17·6
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

¹ För tiden ³¹/₁ 1938—³⁰/₆ 1940 ha i statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa, för vilka månatliga uppgifter om yrkesfördelningen icke föreligger under denna tid, fördelats på yrkesgrupper med ledning av vissa specialundersökningar.

Även i förhållande till folkmängden var arbetslösheten fortfarande störst i Västernorrlands län (4,1 ‰) närmast följt av Norrbottens län (3,2 ‰) samt Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad (3,1 ‰). Förutom de nämnda områdena utvisade även Stockholms stad samt Blekinge län en arbetslöshet överstigande 1 ‰. För första gången på tio år understeg siffran för hela riket 1 ‰. I bilaga 1 lämnas uppgifter om arbetslöshetsförhållandena i samtliga

Tab. 20. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på åldersgrupper vid vissa tidpunkter åren 1937—1946.

Tidpunkt	A n t a l				P r o c e n t			
	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa ¹	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa
³¹ / ₈ 1937	1 031	4 911	2 858	8 800	11·7	55·8	32·5	100·0
³⁰ / ₁₁ 1939	1 799	8 064	3 526	13 389	13·5	60·2	26·3	100·0
³¹ / ₇ 1940	408	4 445	3 049	7 902	5·2	56·2	38·6	100·0
³¹ / ₁₉ 1940	2 470	14 186	6 813	23 469	10·5	60·5	29·0	100·0
³¹ / ₇ 1941	1 167	9 225	5 813	16 205	7·2	56·9	35·9	100·0
³¹ / ₁₉ 1941	1 438	10 459	7 686	19 583	7·3	53·4	39·3	100·0
³¹ / ₇ 1942	225	2 974	3 760	6 959	3·2	42·7	54·1	100·0
³¹ / ₁₂ 1942	412	3 885	4 295	8 592	4·8	45·2	50·0	100·0
³¹ / ₇ 1943	123	1 498	2 950	4 571	2·7	32·8	64·5	100·0
³¹ / ₁₂ 1943	659	5 686	5 331	11 676	5·6	48·7	45·7	100·0
³¹ / ₇ 1944	319	3 279	3 715	7 313	4·4	44·8	50·8	100·0
³¹ / ₁₂ 1944	800	5 550	4 694	11 044	7·2	50·3	42·5	100·0
³¹ / ₇ 1945	196	2 249	3 521	5 966	3·3	37·7	59·0	100·0
³¹ / ₁₂ 1945	234	3 109	3 953	7 296	3·2	42·6	54·2	100·0
³¹ / ₇ 1946	41	667	1 996	2 704	1·5	24·7	73·8	100·0
³¹ / ₁₂ 1946	70	1 640	2 374	4 084	1·7	40·2	58·1	100·0

¹ För åren 1937 och 1939 överensstämma icke summasiffrorna med hela antalet hjälpsökande, då åldersuppgifter saknas för ett mindre antal hjälpsökande vid resp. tidpunkter. För ³⁰/₁₁ 1939 saknas dessutom åldersuppgifter för vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa.

kommuner, som rapporterade arbetslöshet den 31 december åren 1945 och 1946.

De hjälpsökandes fördelning efter yrkestillhörighet framgår av *tab. 19*. Inga större förskjutningar sedan föregående år i fråga om yrkesfördelningen kunna konstateras. Samtliga yrkesgrupper utvisade minskning. Denna var relativt störst i gruppen malmbrytning och metallindustri, inom vilken antalet hjälpsökande nedgått från 695 år 1945 till 169 år 1946. En fullständig fördelning på län och yrkesgrupper av den 31 december 1946 anmälda hjälpsökande lämnas i *bilaga 2*. De yrkesgrupper, som uppvisade ett mera betydande antal arbetslösa, voro byggnadsverksamhet (1 270), arbete ej hänfört till annan grupp (755), jord- och stenindustri (440) samt träindustri (321, därav sågverksindustri 312).

I *tab. 20* meddelas uppgifter om arbetslöshetsklientelet's ålderssammansättning vid vissa tidpunkter åren 1937—1946. Av tabellen framgår, att antalet hjälpsökande i åldern 50 år och däröver vid de båda anförda tidpunkterna 1946 utgjorde en ännu större del av klientelet än föregående år. Särskilt starkt dominerade denna åldersgrupp i slutet av juli, då icke mindre än 73,8 % av de hjälpsökande voro över 50 år. Antalet hjälpsökande i åldern 16—25 år utgjorde endast resp. 1,5 och 1,7 % av samtliga hjälpsökande.

Kvinnorna utgjorde under redovisningsåret, liksom förut, endast en helt obetydlig del av de hjälpsökande. Av det genomsnittliga antalet hjälpsökande voro sålunda endast 39 kvinnor.

För i vistelsekommunen icke hemortsberättigade hjälpsökande gälla allt-

Tab. 21. Antal arbetslösa sysselsatta vid arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi¹ åren 1937—1946.

Årsmedeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %	1946	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %
	städer	landsbygd				städer	landsbygd		
1937	1 896	2 316	4 212	45·0	Januari.....	877	675	1 552	56·5
1938	956	995	1 951	49·0	Februari	891	831	1 722	51·7
1939	517	994	1 511	34·2	Mars	885	895	1 780	49·7
1940	543	620	1 163	46·7	April	824	674	1 498	55·0
1941	1 519	1 281	2 800	54·3	Maj	681	549	1 230	55·4
1942	1 018	1 177	2 195	46·4	Juni	593	492	1 085	54·7
					Juli	522	366	888	58·8
1943	735	709	1 444	50·9	Augusti.....	383	287	670	57·2
1944	750	940	1 690	44·4	September ..	335	247	582	57·6
1945	785	585	1 370	57·3	Oktober	399	246	645	61·9
					November ..	378	292	670	56·4
1946	596	493	1 089	54·7	December....	391	360	751	52·1

¹ Omfattar t. o. m. juni 1940 statliga reservarbeten (inklusive statliga arkivarbeten) samt därefter statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi och statliga arkivarbeten samt fr. o. m. april 1942 även musikerhjälp.

sedan den 1 juli 1934 i vissa avseenden särskilda bestämmelser. Antalet sådana hos arbetslöshetsnämnderna anmälda arbetslösa har under de gångna åren städse varit ringa. Vid 1946 års slut voro 47 eller 1,2 % av samtliga hjälpsökande icke hemortsberättigade i den kommun, där de erhållit eller sökt arbetslöshetshjälp.

Arbetslinjen.

Statliga arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi. De arbeten, som kommissionen under 1946 åtagit sig att utföra, ha huvudsakligen utgjorts av kompletterande eller avslutande etapper av tidigare påbörjade arbeten. En fullständig förteckning över dessa arbeten återfinnes i *bilaga 3*. Såsom framgår av denna bilaga, ha arbetena i huvudsak utgjorts av väg-, vatten- och avlopps-, kaj-, farleds-, flottleds- och flygfältsanläggningar samt fornvårdsarbeten. Kostnaderna för dessa arbeten uppgingo till sammanlagt 9 670 682 kr. Fördelningen av detta belopp på de olika länen framgår av *bilaga 8*. En förteckning över under år 1946 avslutade arbeten lämnas i *bilaga 4*.

Antalet arbetslösa, som sysselsatts i arbeten i kommissionens regi under åren 1937—1946, redovisas i *tab. 21*. Under år 1946 sysselsattes i genomsnitt 1 089 arbetslösa, därav 731 i beredskapsarbeten och 352 i arkiv- eller musikerhjälparbeten (se s. 59 ff.).

Av de vid beredskapsarbeten sysselsatta voro 76,7 % försörjningspliktiga. Inom hänvisningslänet sysselsattes — enligt en undersökning avseende slutet av september — 78,9 % av de vid kommissionens beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa mot 82,8 % vid samma tid 1945. Av arbetarna kunde 59,7 % utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister), medan 40,3 %

bodde i av kommissionen tillhandahållen förläggning eller undantagsvis i genom egen försorg anskaffad tillfällig bostad.

Vid statliga beredskapsarbeten sysselsätta arbetslösa åtnjuta vissa sociala förmåner, såsom fri resa till och under vissa förutsättningar från arbetsplatsen, ersättning med 3: 50 kr. per dag för sjukdagar m. m. Sistnämnda ersättning, som tidigare utgjort 2 kr. per dag, höjdes under året med retroaktiv verkan från den 1 januari. De arbetare, som utnyttja av kommissionen tillhandahållen bostad, erlagga härför en avgift av 50 öre per dygn. I denna avgift ingår även ersättning för värme, lyse, sängutrustning med lakan, handdukar, tvättkärl samt vissa kokkärl. Arbetarna svara själva för den dagliga städningen, men skurning av golv m. m. verkställs på kommissionens bekostnad två gånger i månaden. Samtliga dessa förmåner utgå även vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi.

Kostnaderna per dagsverke för statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi under budgetåren 1944/45 och 1945/46 framgå av följande sammanställning.

	Budgetåret 1944/45 (455 593 dagsverken)		Budgetåret 1945/46 (297 381 dagsverken)	
	Per dagsverke	%	Per dagsverke	%
Administration	0: 50	2·0	0: 76	2·4
Arbetsledningslöner	1: 27	5·1	2: 24	7·1
Arbetslöner	13: 83	55·7	16: 36	52·0
Material o. transporter m. m.	7: 08	28·5	9: 76	31·0
Nyanskaffning av arbetsredskap	0: 44	1·8	0: 38	1·2
Maskinkostnader	0: 42	1·7	1: 45	4·6
Sociala kostnader	¹ 1: 29	5·2	0: 53	1·7
	Summa 24: 83	100·0	31: 48	100·0

¹ Här ingå kostnader för under budgetåret 1944/45 nyanskaffade baracker.

Medeldagsförtjänsterna för vid statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi hänvisade arbetslösa under åren 1944—46 framgå av *tab. 22*. Förtjänsterna, som äro beräknade per 8 timmars dagsverke, inkludera indextillägg och semesterersättning. Arbetarnas dagsförtjänster kunna emellertid väsentligt avvika från angivna tal; särskilt är detta fallet vintertid, då arbetstiden är något avkortad. Det bör beaktas, att de i kommissionens regi utförda arbetena i mycket stor utsträckning bedrivs på ackord och att de angivna dagsinkomsterna inkludera utbetalda ackordsöverskott. Vidare är vid bedömandet av de i denna och andra tabeller angivna medeldagsförtjänsterna för olika grupper av arbeten att observera, att variationer i grundpenningen för tidlönsarbete föreligga mellan olika orter och tidsperioder ävensom att omfattningen av ackordsarbetet varierar. Antalet under 1946 utförda dagsverken uppgick till 233 686 mot 384 628 under föregående år.

I antalet arbetslösa sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi (*tab. 21*) äro även inräknade de arbetslösa tillhörande intellektuella m. fl. yrken, som beredas utkomst vid de fr. o. m. 1934 i form av statligt reservarbete anordnade *arkivarbetena*, samt de arbetslösa musiker, som sysselsättas i den

Tab. 22. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknadskommissionens regi åren 1944—1946. Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Vägarbeten			Andra arbeten ¹			Samtliga arbeten		
	1944	1945	1946	1944	1945	1946	1944	1945	1946
Januari	12: 48	12: 00	14: 72	18: 48	15: 68	17: 36	14: 40	13: 04	15: 60
Februari.....	12: 96	12: 80	14: 40	18: 16	18: 24	16: 72	14: 48	14: 48	15: 44
Mars	13: 20	12: 80	14: 82	17: 76	17: 12	16: 88	14: 24	14: 00	15: 60
April	12: 96	13: 36	15: 92	17: 76	18: 00	16: 72	13: 84	14: 48	16: 82
Maj	13: 92	14: 24	17: 84	17: 04	19: 20	17: 52	14: 56	15: 20	17: 68
Juni	14: 82	15: 92	19: 92	18: 08	20: 08	20: 16	15: 44	16: 96	20: 00
Juli	14: 16	16: 40	22: 72	18: 48	19: 44	19: 68	15: 76	17: 12	21: 20
Augusti	14: 24	16: 96	18: 88	18: 96	18: 56	16: 88	16: 24	17: 86	17: 92
September	13: 76	17: 68	17: 86	19: 36	15: 12	17: 52	16: 16	17: 04	17: 44
Oktober	13: 86	16: 80	17: 44	19: 60	14: 80	16: 48	15: 76	16: 16	17: 04
November	12: 88	16: 00	17: 20	18: 16	15: 86	16: 56	14: 56	15: 84	16: 88
December	12: 80	17: 28	16: 48	17: 92	15: 44	18: 24	14: 16	16: 64	17: 28

¹ Farleds-, flygfälts-, fornvårdsarbeten m. m.

fr. o. m. april 1942 anordnade statliga *musikerhjälpen*. Fr. o. m. oktober 1941 sysselsätts arbetslösa även vid statskommunala arkivarbeten. Hela antalet svenska arbetslösa sysselsatta vid arkiv- och musikerhjälparbeten under åren 1937—1946 framgår av tab. 23. Tabellen utvisar, att antalet arkivarbetare under 1946 uppgick till i genomsnitt 363 per månad, varav 290 vid statliga och 73 vid statskommunala arbeten. Härvid ha alltså icke inräknats de flyktingar, som under de senaste åren placerats i resp. hjälpformer.

Inalles 43 svenska arbetslösa ha under 1946 erhållit interlokal hänvisning till arkivarbete, d. v. s. hänvisats till arbetsplatser utom hemorten. Motsvarande siffra för musikerna utgjorde 16.

Tab. 23. Antal arbetslösa sysselsatta vid arkiv- och musikerhjälparbeten åren 1937—1946.

Års-medeltal	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten ¹	1946	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten
	statliga	statskommunala	summa			statliga	statskommunala	summa	
1937	84	—	84	—	Januari.....	337	84	421	105
1938	106	—	106	—	Februari.....	333	81	414	111
1939	117	—	117	—	Mars	338	81	419	109
1940	181	—	181	—	April	326	82	408	105
1941	233	14	247	—	Maj	317	81	398	69
1942	270	76	346	22	Juni	292	73	365	32
					Juli	288	69	357	14
1943	209	53	262	65	Augusti.....	264	66	330	10
1944	267	75	342	74	September...	246	69	315	6
1945	296	85	381	87	Oktober	244	68	312	82
					November...	244	64	308	86
1946	290	73	363	94	December,...	252	61	313	88

¹ Medeltal för de 8 månader, under vilka musikerhjälparbeten huvudsakligen förekommo. Under sommarmånaderna bedrivs hjälpverksamhet endast i undantagsfall.

Tab. 24. Antal arkivarbetsplatser resp. musikorganisationer, som tagits i anspråk för arkiv- och musikerhjälpbeten för svenskar åren 1937–1946.

Års-medeltal	Arkivarbetsplatser			Musik-organisatio-ner	Summa	1946	Arkivarbetsplatser			Musik-organisatio-ner	Summa
	Stat-liga	Stats-kom-munala	Sum-ma				Stat-liga	Stats-kom-munala	Sum-ma		
1937	32	—	32	—	32	Januari....	112	29	141	89	230
1938	34	—	34	—	34	Februari....	116	28	144	92	246
1939	35	—	35	—	35	Mars	117	28	145	90	235
						April	117	30	147	72	219
1940	36	—	36	—	36	Maj	108	27	135	51	186
1941	77	18	95	—	95	Juni	97	28	125	13	138
1942	99	24	123	33	156	Juli	101	27	128	8	136
						Augusti....	94	27	121	10	131
1943	76	22	98	71	169	September..	95	23	118	10	128
1944	90	31	121	98	219	Oktober	95	25	120	74	194
1945	99	29	128	98	226	November ..	93	25	118	78	196
1946	103	27	130	78	208	December...	96	23	119	76	195

De 313 svenska arbetslösa, som vid årets slut voro placerade i arkivarbeten, fördelade sig med hänsyn till yrkestillhörigheten på följande sätt:

Y r k e s g r u p p	Antal	%
Jordbruk och skogsbruk	8	2.6
Industri och hantverk	5	1.6
Samfärdsel,	5	1.6
Handel	101	32.3
Förvaltning, arbetsledning och fria yrken (inkl. kontorsarbete)...	183	58.4
Hälsö- och sjukvård	6	1.9
Arbete ej hänfört till annan grupp	5	1.6
Summa 313		100.0

Antalet arbetsplatser, vid vilka svenska arkivarbetare voro sysselsatta, uppgick under 1946 till i medeltal 130 (tab. 24). Av dessa voro 103 statliga och 27 statskommunala.

Antalet musikorganisationer, som vid någon tidpunkt under kalenderåret 1946 bedrev musikerhjälpverksamhet, uppgick till 117, fördelade på 72 orter. De 147 musiker (121 svenskar och 26 flyktingar), som vid någon tidpunkt under året sysselsattes hos dessa organisationer (av vilka flera ofta gemensamt utnyttjade samma musiker), trakterade i huvudsak följande instrument:

flöjt	3	basun	3	kontrabas	7
klarinett	14	bastuba	1	piano	29
fagott	2	violin	59	slagverk	2
trumpet	4	violoncell	23		

Musikerna ha utövat aktiv musik såsom orkestermedlemmar, instruktörer eller dirigenter. Nästan alla ha dessutom haft att meddela undervisning åt

Tab. 25. Antal intellektuella flyktingar i arkivarbete och musikerhjälp år 1946.

Månad	Hela antalet	Därav		Därav			
		balter	andra	vetenskapl. forskare m. fl.	akademiker, andra än forskare	icke-akademiker	musiker
Januari	1 284	1 071	213	449	572	234	29
Februari.....	1 263	1 072	191	448	578	237	27
Mars	1 277	1 063	214	439	571	237	30
April	1 252	1 045	207	427	561	235	29
Maj	1 140	962	178	414	482	216	28
Juni.....	994	841	153	383	406	195	10
Juli	765	630	135	328	284	144	9
Augusti	630	501	129	279	219	117	7
September	489	388	101	235	161	86	7
Oktober	527	428	99	282	163	66	11
November	540	450	90	275	168	80	17
December	509	426	83	255	161	76	17

orkestermedlemmar och skolungdom; dessutom ha många utnyttjats för notskrivning inom den organisation, där vederbörande varit verksam.

Under de närmare fem år musikerhjälpen pågått ha inalles 183 olika musikorganisationer landet runt sysselsatt arbetslösa musiker. Nedan lämnas vissa sammanfattande uppgifter om musikerhjälpen under tiden 1942/43—1946/47; beaktas bör, att vederbörande arbetsperiod i huvudsak omfattat tiden oktober—maj, varför resp. perioders siffror ej sammanfalla med kalenderårens.

Verksamhetsperiod	Antal orter, där musikerhjälp bedrivits	Antal sysselsatta musiker	Antal elever i undervisningsverksamhet
1942/43	40	85	850
1943/44	61	120	1 710
1944/45	69	137	2 204
1945/46	68	137	2 500
1946/47 ¹	51	101	.

¹ Preliminära uppgifter.

Av de 2 500 eleverna under verksamhetsperioden 1945/46 voro cirka 1 650 skolbarn, därav nära 1 500 under 15 år.

Liksom under de tre närmast föregående åren ha intellektuella flyktingar även under 1946 beretts utkomstmöjligheter vid statliga och statskommunala arkivarbeten på i princip samma villkor som i dessa arbeten placerade svenska arbetslösa. Det totala antalet flyktingar, som under månaderna januari—december 1946 sysselsattes i dylika arbeten (inkl. musikerhjälp), framgår av tab 25. Att antalet sålunda placerade flyktingar avsevärt nedgått under årets lopp, är huvudsakligen beroende på flyktingarnas utplacering på öppna marknaden genom arbetsförmedlingens försorg. Såsom av tabellen kan utläsas, har nedgången i antalet varit mindre för dem, vilka såsom forskare

sysselsatts med vetenskapliga eller vetenskapligt betonade arbetsuppgifter, än för de övriga med arkivarbeten av mera rutinmässig natur sysselsatta.

Till musikerhjälpen hänvisades under året 41 musikerflyktingar från Baltikum, Österrike, Ungern och Tyskland. Av dessa sysselsattes 26 vid olika musikorganisationer, medan 15 bereddes arbete med notskrivning vid notskrivningscentralen i Uppsala. Under år 1946 utfördes vid centralen ca 5 300 sidor notskrift för olika statliga myndigheters och kulturella institutioners räkning.

Avlöningen till de vid arkivarbetena och musikerhjälpen sysselsatta har sedan oktober 1942 t. o. m. juni 1946 utgått med oförändrade belopp eller med högst 74:90 kr. (ortsgrupp I) och lägst 45:15 kr. (ortsgrupp A) per vecka. Fr. o. m. juli 1946 har tillkommit ett provisoriskt lönetillägg, utgående med följande belopp per vecka, nämligen 7 kronor i ort, tillhörande ortsgrupp A—C, 6 kronor i ort, tillhörande ortsgrupp D—F, och 5 kronor i ort, tillhörande ortsgrupp G—I.

Interlokalt hänvisad familjeförsörjare är berättigad att under vistelse på arbetsplatsen behålla den för hans hemort fastställda arbetslönen, varjämte den hemmavarande familjen efter behovsprövning kan tillerkännas hyreshjälp. T. o. m. juni 1946 ägde dessutom interlokalt hänvisad — såväl familjeförsörjare som icke-familjeförsörjare — åtnjuta hyresbidrag, vilket utgick per kalendermånad med högst (ortsgrupp I) 60 kronor för familjeförsörjare och 45 kronor för icke-familjeförsörjare och lägst (ortsgrupp A—C) 30 kronor för familjeförsörjare och 18 kronor för icke familjeförsörjare.

Fr. o. m. 1945 medgivas i reservarbete (alltså både i arkivarbete och musikerhjälp) sysselsatta att tillgodoräkna sig mot semester svarande arbetsledighet efter i huvudsak samma grunder som föreskrivas i semesterlagen.

Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi. Statliga beredskapsarbeten bedrevos under 1946 förutom i kommissionens även i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi. Dessutom bedrevos tvenne arbeten i järnvägsstyrelsens regi, till vilka statsbidrag beviljats under 1944 och 1945. De medel till arbeten av detta slag, som beviljades under 1946, voro huvudsakligen tilläggsanslag till tidigare påbörjade arbeten eller avsågo kompletterande eller avslutande etapper av dessa. Kostnaderna för under 1946 beviljade beredskapsarbeten av detta slag uppgingo till 7 078 200 kronor, varav 6 417 595 kronor täcktes med statsbidrag. Bilaga 8 utvisar, hur dessa kostnader fördelade sig länsvis. Inemot hälften av kostnaderna belöpte sig på Västernorrlands län. Samtliga dessa arbeten finnas upptagna i bilaga 3. I *bilaga 5* redovisas kostnader och dagsverken för under 1946 avslutade arbeten.

I *tab. 26* lämnas uppgifter om antalet under åren 1938—1946 vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa. Av tabellen framgår, att under 1946 i medeltal 1 283 arbetslösa voro sysselsatta vid dessa arbeten. Av de sysselsatta voro 559 eller nära hälften hemmahörande i Västernorrlands län. Från Göteborgs och Bohus

Tab. 26. Antal arbetslösa sysselsatta vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi åren 1938—1946.

Års-medeltal	Hela antalet	därav hänvisade från			1946	Hela antalet	därav hänvisade från		
		Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län			Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län
1938.....	663	368	231	69	Januari.....	2 050	564	848	638
1939.....	1 392	357	669	366	Februari.....	2 124	563	921	640
1940.....	898	435	369	94	Mars.....	2 202	553	958	691
					April.....	2 238	539	1 009	690
1941.....	1 495	760	461	274	Maj.....	1 457	418	669	370
1942.....	1 074	483	366	225	Juni.....	891	384	338	169
1943.....	1 066	380	493	193	Juli.....	693	338	257	98
					Augusti.....	573	279	212	82
1944.....	2 231	562	1 292	377	September....	610	284	244	82
1945.....	2 105	610	1 054	441	Oktober.....	606	246	278	82
1946.....	1 283	389	559	335	November....	818	248	430	140
					December.....	1 129	248	545	336

län utom Göteborgs stad voro 389 eller 30,3 %. Av samtliga sysselsatta voro 93,2 % hänvisade från landskommuner; 90,5 % voro försörjningspliktiga. Vid september månads utgång kunde 87,8 % utnyttja sin ordinarie bostad (hemmaboende).

Medeldagsförtjänsterna (inklusive indextillägg och semesterersättning) för vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under åren 1940—1946 framgå av tab. 27.

Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter för kommissionens arbeten bör beaktas, att de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi utförda arbetena närmast äro jämförbara med kommissionens vägarbeten samt vatten- och avloppsledningsarbeten och att arbetskraften i väsentligt större utsträckning

Tab. 27. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi juli 1940—december 1946. Kronor per 8-timmars dagsverke.

Månad	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Januari.....		10: 24	11: 76	13: 06	14: 32	14: 08	14: 48
Februari.....		10: 55	12: 28	13: 66	14: 48	14: 64	14: 64
Mars.....		10: 84	12: 51	14: 41	14: 64	14: 96	14: 96
April.....		11: 28	12: 99	14: 42	15: 12	15: 52	15: 12
Maj.....		11: 80	13: 54	14: 44	15: 20	15: 04	16: 56
Juni.....		12: 25	13: 25	14: 34	15: 20	15: 52	19: 36
Juli.....	10: 91	12: 24	13: 30	14: 39	15: 20	15: 52	21: 04
Augusti.....	11: 14	12: 10	13: 65	14: 43	14: 96	15: 04	18: 72
September.....	11: 17	12: 60	13: 54	14: 77	14: 40	14: 96	17: 52
Oktober.....	10: 71	12: 31	13: 85	14: 86	14: 72	14: 72	17: 28
November.....	10: 82	12: 37	13: 43	14: 71	14: 56	14: 64	17: 52
December.....	10: 23	12: 57	13: 46	14: 26	15: 04	14: 88	17: 60

**Tab. 28. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten
Åren 1938—1946.**

Års- medeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %	1946	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %
	städer	lands- bygd				städer	lands- bygd		
1938	191	408	599	31·9	Januari.....	552	357	909	60·7
1939	261	543	804	32·5	Februari.....	569	498	1 067	53·3
1940	154	243	397	38·8	Mars.....	615	484	1 099	56·0
					April.....	649	480	1 129	57·6
1941	900	207	1 107	81·8	Maj.....	521	460	981	53·1
1942	1 131	216	1 347	84·0	Juni.....	435	374	809	53·8
1943	701	112	813	86·2	Juli.....	336	231	567	59·3
					Augusti.....	308	212	520	59·2
1944	802	444	1 246	64·4	September.....	288	221	509	56·6
1945	799	439	1 238	64·5	Oktober.....	238	209	447	53·2
1946	428	330	758	56·5	November.....	288	228	516	55·8
					December.....	334	205	539	62·0

än vid arbeten i kommissionens regi består av hemmaboende. I fråga om sociala förmåner gäller detsamma som vid kommissionens arbeten.

Statskommunala beredskapsarbeten. En förteckning över de beredskapsarbeten, som under 1946 beviljades för utförande i kommunal regi, återfinnes i *bilaga 6*. Kostnaderna uppgingo till 5 248 234 kronor, varav 2 789 570 kronor utgjorde statsbidrag. Kostnadsfördelningen länsvis framgår av *bilaga 8*. Denna utvisar, att $\frac{1}{4}$ av kostnaderna belöpte sig på vartdera Västernorrlands och Norrbottens län.

Antalet vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1938—1946 framgår av *tab. 28*. Under år 1946 sysselsattes vid dessa arbeten i medeltal 758 arbetslösa. Av hela antalet sysselsatta voro 56,5 % hänvisade från städer; 91,4 % voro försörjningspliktiga. Antalet kommuner, som under 1946 hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten, uppgick i medeltal till 35, därav 14 städer och 21 landskommuner.

Även mindre konkurrensduglig arbetskraft har sysselsatts vid statskommunala beredskapsarbeten, för vilka i sådana fall, efter överenskommelse mellan arbetsmarknadscommissionen och kommunalarbetareförbundet, vissa särskilda bestämmelser tillämpas. Sålunda utgår vid tidlönsarbete en timlön, som med 15 % understiger den för vederbörande kommun i gällande kommunalarbetareavtal stadgade lönen. Arbetena bedrivs dock i största möjliga utsträckning såsom ackordsarbete, varvid sedvanliga ackordspriser gälla. Någon viss minimiförtjänst garanteras ej å ackord, endast intjänt lön utbetalas.

I *tab. 29* redovisas medeldagsförtjänster per 8 timmars dagsverke för vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta under varje månad åren 1945 och 1946. I tabellen ha arbeten belägna i Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö samt övriga städer resp. på landsbygden redovisats var för sig.

Tab. 29. Medeldagsförtjänster vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1945 och 1946.
Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö		Övriga städer		Landsbygd		Hela riket	
	1945	1946	1945	1946	1945	1946	1945	1946
Januari.....	21: 11	22: 22	15: 43	16: 63	14: 28	16: 34	16: 67	18: 84
Februari	20: 58	21: 98	15: 23	16: 83	15: 02	16: 38	16: 61	18: 01
Mars	22: 46	22: 31	15: 78	16: 84	15: 44	16: 73	17: 22	17: 83
April	19: 73	22: 91	16: 61	16: 93	14: 97	16: 93	17: 14	18: 27
Maj	20: 08	22: 22	17: 26	17: 75	15: 41	16: 79	17: 55	18: 43
Juni	19: 70	22: 67	16: 82	18: 44	16: 32	17: 86	17: 90	19: 20
Juli	19: 65	22: 40	16: 73	18: 35	16: 59	17: 89	18: 26	19: 20
Augusti	20: 82	22: 16	17: 13	19: 55	16: 48	19: 15	18: 76	19: 95
September	22: 31	22: 26	17: 25	18: 14	15: 43	19: 09	19: 36	19: 32
Oktober	20: 93	21: 83	17: 58	20: 09	14: 67	17: 68	18: 73	19: 49
November	21: 17	23: 15	18: 49	18: 09	15: 50	17: 80	19: 12	19: 03
December.....	21: 73	22: 14	17: 98	17: 46	15: 93	19: 47	18: 98	18: 97

*Statskommunala reservarbeten.*¹ Under år 1946 har arbetsmarknadskommisionen — liksom år 1945 — icke i något fall lämnat statsbidrag för utförande av nya statskommunala reservarbeten. För dylika arbeten, som beviljats före år 1945, har kommissionen under år 1946 medgivit statsbidrag på beräknade merkostnader å tillhoppa 32 100 kronor. Av detta belopp utgjorde 10 200 kronor arbetskostnader och 21 900 kronor övriga kostnader.

Endast en kommun (Uddevalla) hade arbetslösa (2 man) sysselsatta vid statskommunalt reservarbete, vilket arbete färdigställdes under året. Verksamhetens omfattning under åren 1937—1945 framgår av följande sammanställning, vari angivits medeltalet under resp. år sysselsatta.

Å r s m e d e l t a l									
	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Städer	1 114	663	414	106	67	67	56	73	28
Landsbygd	975	645	426	114	68	34	25	21	15
Hela riket	2 089	1 308	840	220	135	101	81	94	43
Därav i städer %	53·3	50·7	49·3	48·2	49·6	66·3	69·1	77·7	65·1

Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag. Antalet arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1937—1946 framgår av tab. 30. Vid dylika arbeten sysselsattes under 1946 i genomsnitt 332 arbetslösa. Av de sysselsatta voro 65,4 % hemmahörande i städer; 80,1 % voro försörjningspliktiga.

Sammanfattande uppgifter lämnas i tab. 31 om *arbetslinjens omfattning* under varje månad 1937—1946 och i tab. 32 om dess omfattning inom olika geografiska områden under samma år. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp i form av arbete, voro under 1946 i medeltal 67,1 % sysselsatta vid stat-

¹ Statskommunala arkivarbeten, se s. 60 f.

Tab. 30. Antal arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1937—1946.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1 9 4 6	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1937	990	537	1 527	Januari	478	181	659
1938	928	590	1 518	Februari.....	491	144	635
1939	867	883	1 750	Mars	469	139	608
1940	691	371	1 062	April	250	100	350
1941	782	524	1 306	Maj	145	140	285
1942	297	179	476	Juni.....	96	122	218
				Juli	82	105	187
1943	167	108	275	Augusti	71	100	171
1944	320	360	680	September	88	97	185
1945	335	202	537	Oktober	126	98	224
				November	135	85	220
1946	217	115	332	December	168	68	236

liga arbeten, 23,5 % vid statskommunala arbeten och 9,4 % vid kommunala arbeten utan statsbidrag. Av hela antalet hjälpsökande voro under 1946 i medeltal 73,1 % hjälpta enligt arbetslinjen mot 61,4 % föregående år. I storstäderna voro 62,8 % hjälpta enligt denna hjälpform mot 61,4 % respektive 80,1 % i övriga städer och landskommuner.

En jämförelse mellan *hänvisningsförhållandena* under 1946 till olika slag av arbeten ger följande resultat.

	I % av samtliga hänvisade inom resp. arbetsformer voro i medeltal		
	från städer	från lands- kommuner	försörjnings- pliktiga
Statliga arbeten			
i arbetsmarknadskommissionens regi	54·7	45·3	76·7
i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.....	6·8	93·2	90·5
Statskommunala beredskapsarbeten	56·5	43·5	91·4
Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag.....	65·4	34·6	80·1

Av dem, som hänvisats till beredskapsarbeten, kunde en stor del utföra arbetet som dagkolonister. Vid utgången av september voro sålunda vid arbetsmarknadskommissionens arbeten 59,7 % och vid arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 87,8 % dagkolonister.

I *bilaga 9* återgives en sammanställning per den 31 december 1946 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, som antingen slutförts under 1946 eller den 31 december voro under utförande eller beslutade men ej påbörjade.

Särskilda arbeten. I syfte att motverka redan uppkommen eller befarad arbetslöshet speciellt bland de vägarbetare, som i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänst sysselsättas vid vägunderhållet, ställde Kungl. Maj:t och riksdagen den 24 mars 1944 ett belopp av sammanlagt 15 milj. kronor till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för utförande av mindre vägbyggnadsföretag i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi i den utsträckning, som statens arbetsmarknadskommission funne skäligt bestämma.

Tab. 81. Arbetslinjens omfattning åren 1937—1946.

Månad	Antal sysselsatta									
	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
<i>Statliga arbeten</i>										
Januari	7 818	2 806	2 894	2 285	2 995	3 880	2 552	2 927	4 092	3 602
Februari	7 862	3 004	3 134	1 963	3 402	4 473	3 024	3 628	4 443	3 846
Mars	6 740	2 856	2 884	1 640	3 454	4 154	3 076	4 180	4 838	3 982
April	5 659	2 282	2 489	1 366	4 223	3 469	2 710	4 757	4 890	3 736
Maj	4 147	2 709	2 903	1 458	5 326	3 528	2 522	5 092	4 032	2 687
Juni	3 510	2 565	3 418	1 497	6 610	3 414	2 483	4 661	3 217	1 976
Juli	3 027	2 416	3 267	1 727	6 438	3 310	2 329	4 218	2 708	1 581
Augusti	2 680	2 523	3 267	2 303	5 484	3 120	2 248	3 929	2 555	1 243
September	2 302	2 537	2 868	2 639	4 031	2 772	2 218	3 682	2 450	1 192
Oktober	2 139	2 647	2 865	2 775	3 424	2 533	2 231	3 381	2 567	1 251
November	2 444	2 635	2 664	2 862	3 228	2 326	2 415	3 207	2 910	1 488
December	2 212	2 386	2 180	2 218	2 929	2 252	2 307	3 393	3 001	1 880
<i>Statskommunala arbeten</i>										
Januari	3 047	1 727	1 699	1 047	472	1 981	886	1 081	1 324	993
Februari	3 132	1 828	2 055	878	635	2 096	954	1 516	1 357	1 148
Mars	3 005	2 089	2 271	648	878	2 185	1 162	1 674	1 516	1 180
April	2 775	2 318	2 084	540	1 121	1 987	1 067	1 850	1 586	1 211
Maj	2 242	2 253	1 974	742	1 240	1 623	1 066	1 785	1 593	1 062
Juni	2 017	2 216	1 833	732	1 294	1 452	1 006	1 634	1 599	882
Juli	1 643	1 951	1 535	515	1 570	1 319	955	1 366	1 440	636
Augusti	1 394	1 821	1 359	513	1 487	1 238	908	1 262	1 361	586
September	1 387	1 808	1 358	436	1 416	1 223	890	1 241	1 293	578
Oktober	1 449	1 832	1 220	459	1 478	1 137	886	1 181	1 151	517
November	1 476	1 654	1 279	503	1 689	1 078	792	1 192	1 204	580
December	1 507	1 385	1 070	394	1 784	966	787	1 190	963	600
<i>Kommunala arbeten</i>										
Januari	2 885	1 993	2 992	1 335	2 035	1 028	324	856	883	659
Februari	2 751	2 167	3 488	1 404	2 371	963	474	1 274	907	635
Mars	2 276	2 064	3 139	1 386	2 238	791	364	1 257	756	608
April	1 790	1 648	2 360	1 041	1 773	671	357	916	613	350
Maj	1 417	1 337	1 489	724	1 395	477	263	674	577	285
Juni	1 098	1 092	1 347	589	1 094	409	187	558	442	218
Juli	863	1 077	1 015	661	847	281	202	385	362	187
Augusti	832	965	896	669	818	220	186	288	304	171
September	875	980	844	814	815	209	158	313	330	185
Oktober	989	1 188	964	1 021	652	231	143	431	359	224
November	1 285	1 672	1 192	1 575	801	244	262	563	441	220
December	1 268	2 027	1 277	1 523	830	189	376	647	471	236
<i>Summa</i>										
Januari	13 750	6 526	7 585	4 667	5 502	6 889	3 762	4 864	6 299	5 254
Februari	13 745	6 999	8 677	4 245	6 408	7 532	4 452	6 418	6 707	5 629
Mars	12 021	7 009	8 294	3 674	6 570	7 130	4 602	7 111	7 110	5 770
April	10 224	6 248	6 933	2 947	7 117	6 127	4 134	7 523	7 089	5 297
Maj	7 806	6 299	6 366	2 924	7 961	5 628	3 851	7 551	6 202	4 034
Juni	6 625	5 873	6 598	2 818	8 998	5 275	3 676	6 853	5 258	3 076
Juli	5 533	5 444	5 817	2 903	8 855	4 910	3 486	5 969	4 510	2 404
Augusti	4 906	5 309	5 522	3 485	7 789	4 578	3 342	5 479	4 220	2 000
September	4 564	5 325	5 070	3 889	6 262	4 204	3 266	5 236	4 073	1 955
Oktober	4 577	5 667	5 049	4 255	5 554	3 901	3 260	4 993	4 077	1 992
November	5 205	5 961	5 135	4 940	5 718	3 648	3 469	4 962	4 555	2 288
December	4 987	5 798	4 527	4 135	5 543	3 407	3 470	5 230	4 435	2 716

Tab. 32. Arbetslinjens omfattning inom olika geografiska områden
Åren 1937—1946.

Å r M å n a d	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket
Årsmedeltal.								
1937.....	1 392	2 609	3 828	7 829	33·2	43·0	48·2	43·0
1938.....	686	2 063	3 289	6 038	20·9	38·5	43·6	37·3
1939.....	456	1 659	4 183	6 298	17·6	38·7	39·2	35·9
1940.....	531	1 023	2 186	3 740	9·7	31·8	46·9	28·0
1941.....	1 735	1 833	3 288	6 856	17·3	36·8	45·7	30·9
1942.....	1 775	1 062	2 433	5 270	32·5	39·9	58·3	42·8
1943.....	1 374	551	1 806	3 731	46·3	40·6	65·5	52·7
1944.....	1 207	1 070	3 739	6 016	43·3	49·0	59·5	53·5
1945.....	1 240	924	3 214	5 378	42·3	56·9	76·4	61·4
1946.....	721	681	2 133	3 535	62·3	66·6	80·1	73·1
1946								
Januari	1 091	1 062	3 101	5 254	43·4	51·0	73·3	59·5
Februari	1 034	1 171	3 424	5 629	47·0	55·2	80·7	65·8
Mars	1 020	1 211	3 539	5 770	51·9	64·0	83·1	71·0
April	1 007	962	3 328	5 297	71·0	79·4	85·2	81·1
Maj	885	637	2 512	4 034	83·0	84·3	90·6	87·8
Juni	750	511	1 815	3 076	84·4	86·9	90·3	88·2
Juli	605	456	1 343	2 404	84·0	89·8	91·0	88·9
Augusti	475	395	1 130	2 000	82·0	85·7	89·1	86·7
September	438	378	1 139	1 955	73·1	73·0	86·7	80·4
Oktober	479	383	1 130	1 992	79·2	69·9	69·4	71·6
November	442	450	1 396	2 288	73·9	65·0	61·6	64·3
December	431	552	1 733	2 716	67·3	62·5	67·7	66·5

Det tillkommer således statens arbetsmarknadskommission att, efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, besluta om vilka arbeten, som sålunda skola utföras, samt om tiden därför. Vidare har kommissionen eller, jämlikt kommissionens bemyndigande, vederbörande länsarbetsnämnd att meddela närmare föreskrifter om sysselsättning av arbetskraft vid arbetena. Tidigare har beslutanderätten att igångsätta arbeten med en beräknad totalkostnad av högst 10 000 kronor för varje företag överlämnats till vederbörande länsarbetsnämnd. Med hänsyn till det rådande skärpta arbetsmarknadsläget beslöt kommissionen emellertid i december 1946, att alla ärenden rörande igångsättande av nya, återupptagande av nedlagda eller tidigare beviljade men icke igångsatta dylika arbeten i fortsättningen och tills vidare skulle underställas kommissionen, som fattar beslut från fall till fall. Som allmän regel gäller, att kommissionen endast i undantagsfall och först efter ingående undersökning från vederbörande länsarbetsnämnds och vägförvaltnings sida beviljar tillstånd att påbörja nya arbeten.

Vid dessa arbeten sysselsätts numera företrädesvis arbetare, vilka på grund av anställning hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller vid de förutvarande vägdistrikten blivit underkastade 1942 års tjänstepensionsreglemente

för arbetare (s. k. p-arbetare). Annan arbetskraft än s. k. p-arbetare beredes sysselsättning endast i den omfattning och på de villkor kommissionen från fall till fall bestämmer.

Sedan de första arbetena av detta slag beviljades i början av mars 1944, ha intill årsskiftet 1946/1947 sammanlagt 425 företag beviljats med en beräknad kostnad av 9 073 500 kronor. De i dessa företag nedlagda kostnaderna utgjorde vid årsskiftet 1946/1947 ca 5 430 000 kronor.

Arbetenas omfattning och fördelning under de år, verksamheten hittills bedrivits, framgår av nedanstående sammanställning.

År	Beviljade arbeten under resp. år		Pågående arbeten		Icke påbörjade arbeten		Slutförda arbeten		Summa nedlagda kostnader per år kr.
	Antal	Beräknad kostnad kr.	Antal	Beräknad kostnad kr.	Antal	Beräknad kostnad kr.	Antal	Beräknad kostnad kr.	
1944	233	5 831 700	163	3 737 900	45	1 910 400	25	183 400	1 695 413
1945	93	2 377 100	63	2 579 000	39	1 516 400	151	1 364 300	2 088 702
1946	99	864 700	27	1 507 600	37	1 423 200	212	2 717 000	1 645 885

Understödslinjen.

Dagunderstöd. Dagunderstöden utgingo under 1946 enligt de grunder, som Kungl. Maj:t fastställt den 10 mars 1944 (se verksamhetsberättelsen för år 1944).

Dagunderstödsverksamhetens omfattning under åren 1937—1946 framgår av *tab. 33*, vari angivits det högsta antalet kommuner, som vid något månadsskifte under respektive år redovisat sådan verksamhet, samt av *tab. 34*, vari uppgifter lämnas om antalet dagunderstödda arbetslösa under samma tioårsperiod. I denna redovisning har hänsyn icke tagits till dagunderstödda kursdeltagare.

Av tabellerna framgår, att antalet kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet, nedgått till i medeltal 13 och antalet dagunderstödda till i medeltal 366. Detta medeltal är uträknat på grundval av det vid månadsskiftena rapporterade antalet. Om hänsyn tages till samtliga, som vid någon tidpunkt under 1946 haft dagunderstöd, blir månadsmedeltalet 504. Under senare hälften av året hade verksamheten en ganska blygsam omfattning. Den var till största delen lokaliserad till de större städerna, särskilt Stockholm och Göteborg. Av de dagunderstödda voro 87,4 % hemmahörande i städer; 71,7 % voro familjeförsörjare.

I genomsnitt för hela riket uppgick understödet under 1946 till 4 kr. 59 öre per dag och understödstagare mot 4 kr. 57 öre föregående år.

Hyreshjälp. Antalet kommuner, som i samband med dagunderstödsverksamheten även lämnat hyreshjälp under åren 1937—1946, framgår av *tab. 33*. Antalet arbetslösa, som erhållit hyreshjälp under åren 1943—1946 redovisas i *tab. 35*. Under 1946 var det i medeltal endast 9 kommuner, som bedrev hyreshjälpsverksamhet, vilken omfattade i årsmedeltal 347 personer.

Tab. 33. Antal kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet resp. hyreshjälpsverksamhet under åren 1937—1946.

Å r	Dagunderstöds- verksamhet Årsmedeltal		Högsta antalet dagunderstöds- kommuner vid något månads- skifte	Hyreshjälps- verksamhet Årsmedeltal		Högsta antalet hyreshjälps- kommuner vid något månads- skifte
	Hela antalet	därav städer		Hela antalet	därav städer	
1937.....	23	8	54	11	5	28
1938.....	27	10	54	14	6	28
1939.....	35	10	81	13	7	30
1940.....	29	12	50	13	7	22
1941.....	45	20	81	27	15	43
1942.....	37	15	68	23	12	42
1943.....	21	10	33	16	10	25
1944.....	26	12	53	18	11	37
1945.....	19	12	38	13	11	27
1946.....	13	8	23	9	7	18

Tab. 34. Antal dagunderstödda (ej kursdeltagare) åren 1937—1946.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1946	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1937	1 263	1 008	2 271	Januari.....	1 080	142	1 222
1938	1 190	1 180	2 370	Februari.....	1 053	148	1 201
1939	1 232	1 653	2 885	Mars.....	853	107	960
1940	3 086	728	3 764	April.....	304	97	401
1941	7 268	1 463	8 731	Maj.....	111	17	128
1942	2 864	664	3 528	Juni.....	74	3	77
1943	1 103	233	1 336	Juli.....	45	—	45
1944	1 299	649	1 948	Augusti.....	45	—	45
1945	997	164	1 161	September.....	46	4	50
1946	320	46	366	Oktober.....	56	3	59
				November.....	59	3	62
				December.....	114	31	145

Tab. 35. Antal arbetslösa, som erhållit hyreshjälp åren 1943—1946.

Månad	Hela antalet				Därav städer			
	1943	1944	1945	1946	1943	1944	1945	1946
Januari.....	2 579	3 910	1 972	1 114	2 475	3 143	1 720	1 058
Februari.....	2 413	4 128	2 381	1 141	2 249	3 463	2 122	1 080
Mars.....	1 989	3 763	2 505	938	1 814	3 107	2 267	919
April.....	1 490	2 595	1 703	371	1 365	2 011	1 577	342
Maj.....	1 081	1 267	1 130	153	1 063	996	1 095	137
Juni.....	490	411	717	69	487	384	712	69
Juli.....	330	285	546	48	327	285	546	48
Augusti.....	242	205	420	45	240	205	420	45
September.....	303	328	375	56	301	328	375	55
Oktober.....	513	462	383	58	510	462	383	57
November.....	1 028	548	480	61	1 014	548	480	61
December.....	2 105	1 123	730	111	1 935	1 069	730	111
Årsmedeltal	1 213	1 585	1 112	347	1 148	1 333	1 036	332

Tab. 36. Antal arbetslösa som erhållit kommunalt understöd åren 1937—1946.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1946	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1937	2 060	322	2 382	Januari	32	13	45
1938	2 054	198	2 252	Februari	62	21	83
1939	1 300	246	1 546	Mars	52	18	70
1940	1 417	183	1 550	April	17	9	26
1941	321	173	494	Maj	1	3	4
1942	163	75	238	Juni	1	4	5
				Juli	1	4	5
1943	59	21	80	Augusti	1	2	3
1944	70	38	108	September	3	2	5
1945	257	24	281	Oktober	2	2	4
				November	4	4	8
1946	15	7	22	December	9	—	9

Det den 1 juli 1941 försöksvis införda systemet med hyreshjälp till familjeförsörjare, som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten, att den hänvisade ej kunde använda familjebostaden, har tillämpats även under 1946. Då emellertid arbetslösa familjeförsörjare på grund av de gynnsamma förhållandena på arbetsmarknaden endast i mindre utsträckning behövt hänvisas till arbetsplatser utom hemorten, har hyreshjälpsverksamhet av detta slag förekommit allenast i två kommuner, nämligen städerna Göteborg och Luleå.

Med stöd av uttalande av 1941 års lagtima riksdag i samband med beslut om vissa ändrade regler för understöd från erkänd arbetslöshetskassa be-
myndigade Kungl. Maj:t den 28 juni 1941 arbetsmarknadscommissionen att vidtaga sådan ändring i grunderna för kommunernas kontantunderstöds-
verksamhet, att hyreshjälp under vissa förutsättningar skulle kunna utgå till person, som åtnjöt daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa. Hjälpsverksamhet av detta slag har bedrivits fr. o. m. augusti 1941. Verksamheten hade sin största omfattning under år 1945, då i medeltal per månad 15 kommuner utgävo hyreshjälp till i medeltal 159 kassamedlemmar. Motsvarande medeltal för år 1946 utgjorde resp. 9 och 59.

Kommunalt understöd. Antalet genom kommunal understödsverksamhet (sålunda utan statsbidrag) hjälpta var under 1946 av synnerligen ringa omfattning. I medeltal åtnjoto under året endast 22 arbetslösa kommunalt understöd mot 281 föregående år. Verksamhetens omfattning under tidigare år ävensom fördelningen av antalet hjälpta på olika månader framgår av tab. 36. Denna utvisar, beträffande 1946, att verksamheten endast under årets första kvartal hade någon nämnvärd omfattning.

Sammanfattande uppgifter rörande *understödslinjens omfattning* åren 1937—1946 återfinnas i tab. 37. Av de relativt fåtaliga arbetslösa, som under 1946 erhöilo hjälp enligt understödslinjen, åtnjoto i medeltal 94,3 % dagunderstöd och 5,7 % kommunalt understöd utan statsbidrag.

Tab. 37. Understödslinjens omfattning åren 1937—1946.¹

Månad	Antal understödstagare									
	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
<i>Dagunderstöd</i>										
Januari	5 497	4 725	6 206	3 273	14 089	9 183	2 738	5 013	2 180	1 222
Februari.....	6 073	4 985	2 928	3 423	17 338	10 191	2 352	5 213	2 751	1 201
Mars	5 774	4 642	7 028	3 493	17 369	8 524	1 954	4 929	2 708	960
April	3 565	3 282	5 847	2 676	15 288	5 631	1 561	3 529	1 758	401
Maj	1 506	1 372	2 441	1 279	10 829	2 082	1 006	1 126	1 102	128
Juni.....	140	810	529	993	6 677	974	460	353	620	77
Juli	—	220	—	1 009	4 140	822	327	247	461	45
Augusti	—	265	—	1 532	3 316	781	248	210	345	45
September	—	304	—	2 694	3 201	817	280	317	353	50
Oktober	167	1 068	842	5 702	2 427	654	516	456	375	59
November	1 284	2 146	1 811	8 330	3 123	898	1 287	541	480	62
December	3 251	4 566	2 930	10 765	6 974	1 778	3 303	1 447	801	145
<i>Kommunalt understöd</i>										
Januari	3 433	3 297	3 053	2 085	1 021	696	180	257	127	45
Februari.....	3 119	3 580	2 958	2 582	911	564	136	270	151	83
Mars	2 584	3 027	2 505	2 814	801	424	91	214	425	70
April	2 375	2 635	2 023	1 397	674	231	75	164	725	26
Maj	2 252	2 100	1 127	921	503	116	57	75	874	4
Juni	1 854	1 807	839	1 057	294	66	38	38	801	5
Juli	1 630	1 807	776	1 379	199	50	27	18	116	5
Augusti	1 488	1 446	596	1 867	191	40	22	14	19	8
September	1 719	1 415	783	1 807	180	34	28	24	19	5
Oktober	2 239	1 379	834	817	206	39	35	29	21	4
November	2 826	1 925	1 366	839	363	55	58	63	37	8
December	3 064	2 611	1 688	1 034	583	538	217	134	55	9
<i>Summa</i>										
Januari	8 930	8 022	9 259	5 358	15 110	9 879	2 918	5 270	2 307	1 267
Februari.....	9 192	8 565	5 886	6 005	18 249	10 755	2 488	5 483	2 902	1 284
Mars	8 358	7 719	9 533	6 307	18 170	8 948	2 045	5 143	3 133	1 030
April	5 940	5 917	7 870	4 073	15 962	5 862	1 636	3 693	2 483	427
Maj	3 758	3 472	3 568	2 200	11 332	2 198	1 063	1 201	1 976	132
Juni	1 994	2 617	1 368	2 050	6 971	1 040	498	391	1 421	82
Juli	1 680	2 027	776	2 388	4 339	872	354	285	577	50
Augusti	1 488	1 711	596	3 399	3 507	821	270	224	364	48
September	1 719	1 719	783	4 501	3 381	851	308	341	372	55
Oktober	2 406	2 447	1 676	6 519	2 633	693	551	485	396	63
November	4 110	4 071	3 177	9 169	3 486	953	1 845	604	517	70
December	6 315	7 177	4 618	11 799	7 557	2 316	3 520	1 581	856	154

¹ Kursdeltagare ej medräknade.

Utbildningshjälp. Ett flertal av deltagarna i de under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnade yrkesutbildningskurserna för arbetslösa åtnjöt hjälp i form av dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnader. Enligt arbetslöshetsnämndernas rapporter åtnjöt i genomsnitt per månad 71 kursdeltagare sådan hjälp.

Tab. 38. Den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1937—1946. Årsmedeltal.

År	Antal deltagare i frivillig arbetstjänst	Antal sysselsatta i ungdomsreservarbeten	Antal kursdeltagare ¹	Summa
1937.....	210	75	17	302
1938.....	170	35	36	241
1939.....	132	39	65	236
1940.....	50	6	390	446
1941.....	62	—	845	907
1942.....	² 63	—	558	589
1943.....	—	—	280	280
1944.....	—	—	271	271
1945.....	—	—	188	188
1946.....	—	—	71	71

¹ Här ingå endast kursdeltagare, som åtnjöt statlig arbetslöshetshjälp. Elever vid verkstadsskolor för arbetslös ungdom ingå sålunda ej och av eleverna vid beredskapskurser och yrkesutbildningskurser endast de, som åtnjöt dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. — ² Medeltal för januari—juni.

Kursverksamheten i allmänbildande ämnen för arbetslösa hade under 1946 liksom föregående år en mycket begränsad omfattning. Kommissionen beviljade statsbidrag för arbetslösas deltagande dels i av ABF och dels i av Folkuniversitetets kursverksamhet anordnade kurser, varvid statsbidraget till lärarlöner utgick med 100 % och till arbetsmateriel med 50 %. I ABF:s kurser i olika ämnen deltog sammanlagt omkring 250 arbetslösa på ett tiotal orter i skilda delar av landet. I av Folkuniversitetets kursverksamhet i Stockholm, Uppsala och Lund anordnade kurser, för vilka statsbidrag utgick, deltog sammanlagt omkring 1 000 personer, huvudsakligen flyktingar.

I *tab. 38* lämnas en sammanställning av den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1937—1946.

Hjälperksamhetens totala omfattning.

En översikt över totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1937—1946 lämnas i *tab. 39*. Under 1946 åtnjöt i medeltal 83,2 % av samtliga hjälpsökande arbetslöshetshjälp i någon form. Enligt arbetslinjen hjälptes 73,1 %, enligt understödslinjen 8,1 % och i form av utbildningshjälp 2,0 %. Det förstnämnda procenttalet är det högsta som någonsin förekommit för arbetslinjen.

En summarisk redovisning av kostnaderna för hjälperksamheten under såväl budgetåret 1945/1946 som kalenderåret 1946 återfinnes i *bilagorna 10 och 11*.

Statliga stenbeställningar.

I samband med bemyndigande för arbetsmarknadskommissionen att låta återupptaga beställningarna av gatsten för statens räkning fastställde Kungl. Maj:t genom skrivelse den 28 augusti 1942 det högsta antal, som finge sys-

Tab. 89. Totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1937—1946.

År Månad	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Arbets- linjen	Under- stöds- linjen	Utbild- nings- hjälp	Summa	Arbets- linjen	Under- stöds- linjen	Utbild- nings- hjälp	Summa
Årsmedeltal								
1937.....	7 829	4 653	318	12 800	43·0	25·6	1·7	70·3
1938.....	6 038	4 622	264	10 924	37·3	28·6	1·6	67·5
1939.....	6 297	4 431	252	10 980	35·9	25·2	1·4	62·5
1940.....	3 740	5 314	449	9 503	28·0	39·7	3·4	71·1
1941.....	6 856	9 225	907	16 988	30·9	41·5	4·1	76·6
1942.....	5 270	3 766	589	9 625	42·8	30·6	4·8	78·2
1943.....	3 731	1 416	280	5 427	52·7	20·0	4·0	76·7
1944.....	6 016	2 057	271	8 344	53·4	18·3	2·4	74·1
1945.....	5 378	1 442	193	7 013	61·4	16·4	2·2	80·0
1946.....	3 535	388	98	4 021	73·1	8·1	2·0	83·2
1946								
Januari	5 254	1 267	140	6 661	59·5	14·3	1·6	75·4
Februari.....	5 629	1 284	157	7 070	65·8	15·0	1·8	82·6
Mars	5 770	1 030	151	6 951	71·0	12·7	1·9	85·6
April	5 297	427	134	5 858	81·1	6·5	2·1	89·7
Maj	4 034	132	100	4 266	87·8	2·9	2·2	92·9
Juni.....	3 076	82	93	3 251	88·2	2·3	2·7	93·2
Juli	2 404	50	71	2 525	88·9	1·9	2·6	93·4
Augusti	2 000	48	70	2 118	86·7	2·1	3·0	91·8
September	1 955	55	62	2 072	80·4	2·3	2·6	85·3
Oktober	1 992	63	60	2 115	71·6	2·3	2·1	76·0
November	2 288	70	68	2 426	64·3	2·0	1·9	68·2
December	2 716	154	68	2 938	66·5	3·8	1·6	71·9

selsättas med statliga eller andra beställningar, till 950 man, därav högst 150 finge utgöras av sådan fullgod arbetskraft, som är nödvändig för rationell drift i storbrott. Sedermera har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 mars 1945 på framställning av kommissionen medgivit, att från och med den 1 januari 1945 i mån av behov 100 stenhuggare utöver tidigare gällande maximiantal finge sysselsättas. Det högsta antal, som numera får sysselsättas med gatstenstillverkning av de företag, som erhållit statliga stenbeställningar, utgör således 1 050. Härav få högst 150 man utgöras av för rationell storbrottsdrift nödvändig, fullgod arbetskraft, som uttages efter av kommissionen givna anvisningar.

I tab. 40 lämnas uppgift å antalet under varje månad 1946 med gatstens-tillverkning för staten eller andra beställare hos sådana företag sysselsätta, som tilldelats beställning för statens räkning. Av uppgifterna framgår, att under året i medeltal 909 stenhuggare och dagsverkare varit sysselsatta. Av dessa utgjordes 96 av sådan fullgod arbetskraft, som länsarbetsnämnderna på uppdrag av kommissionen anvisat företagen. Kungl. Maj:ts ovan-nämnda medgivande om sysselsättning av större arbetsstyrka än den tidigare maximistyrkan, 950 man, har ej behövt utnyttjas under året.

Tab. 40. Vid statliga stenbeställningar under år 1946 sysselsatta arbetare.

Månad	Göteborgs och Bohus län	Blekinge län	Hallands län	Kalmar län	Samtliga län	
					Hela antalet	därav dags- verkare
Januari	806	86	—	11	903	121
Februari	816	91	—	10	917	123
Mars	811	82	—	11	904	123
April	826	97	—	11	934	124
Maj	821	85	—	6	912	124
Juni	829	89	—	7	925	122
Juli	803	78	—	7	888	120
Augusti	805	88	—	7	900	125
September	821	85	—	7	913	125
Oktober	798	86	—	7	891	123
November	820	86	—	7	913	128
December	812	90	—	7	909	124
Årsmedeltal 1946	814	87	—	8	909	124
1945	811	94	—	33	938	116
1944	762	114	—	42	918	110
1943	701	113	41	37	892	107

Under 1946 ha nya anställningsmedgivanden lämnats för 71 man. Medgivande om anställning har, liksom under föregående år, lämnats endast i de fall, då den företagna undersökningen visat, att den sökande på grund av sjukdom, ålder eller tungt vägande familjeskäl ej synes ha haft möjlighet att antaga arbete utom hemorten eller annat tillgängligt arbete inom den samma. Under året ha ca 110 ansökningar om nyanställning eller återanställning behandlats. Inkomna ansökningar åren 1943, 1944 och 1945 utgjorde resp. ca 500, 300 och 260, av vilka resp. 276, 129 och 104 biföllos.

Samtidigt som nya sysselsättningsstillstånd meddelats, ha en del tidigare lämnade återkallats. Detta har möjliggjorts genom den kontinuerliga avgång, som skett på grund av dödsfall, varaktig sjukdom, hög ålder el. dyl. En annan avgångsorsak, som i ett flertal fall angivits, har liksom närmast föregående år varit, att vederbörande övergått till annat arbete. Detta synes tyda på att de förhållanden, som varit utslagsgivande, då medgivande om sysselsättning inom gatstensindustrien lämnades, t. ex. sjukdom eller besvärliga familjeförhållanden, sedermera förändrats till det bättre. Antalet avgångna arbetare utgjorde under året 100.

Då nya anställningsmedgivanden, såsom ovan nämnts, lämnats för 71 man, har således avgången under året varit större än nytillkomsten.

Stentillverkning för statens räkning har under år 1946 bedrivits endast i Göteborgs och Bohus samt i Blekinge län. Verksamhetens omfattning framgår av följande sammanställning.

Kvantitet	Göteborgs o. Bohus län	Blekinge län	Summa
Smågatsten m ³	350 530	1 460	351 990
Storgatsten m ³	56 000	9 500	65 500

Värde	Göteborgs o. Bohus län	Blekinge län	Summa
Smågatsten kr.	1 922 000	8 000	1 930 000
Storgatsten kr.	579 000	102 000	681 000
Summa kr. 2 501 000		110 000	2 611 000

Årskostnadsbidrag.

Utbetalade årskostnadsbidrag för åren 1941—1945. Årskostnadsbidrag till kommunernas kostnader för arbetslöshetshjälp ha under 1946 utbetalats efter samma grunder som föregående år. I redogörelsen för kommissionens verksamhet under år 1942 har närmare redogjorts för hur detta bidrag beräknas. Från och med år 1941, då detta bidragssystem infördes, har det endast tillämpats försöksvis. Under året ha vissa ändringar införts i avseende på bidragets beräkning, vilka komma att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1947.

I tab. 41 redovisas de totala belopp, som utgått i årskostnadsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader för åren 1941—1945. För arbetslöshetskostnader under 1945 utgingo sålunda i årskostnadsbidrag sammanlagt

Tab. 41. Årskostnadsbidrag för kommunernas arbetslöshetskostnader åren 1941—1945.
Kronor.

L ä n	1941	1942	1943	1944	1945
Stockholms stad.....	942 352	555 533	356 499	451 209	642 340
Stockholms	119 086	85 208	32 829	39 057	38 736
Uppsala	12 645	11 292	5 624	9 583	7 653
Södermanlands.....	8 587	2 021	2 023	1 946	688
Östergötlands	71 160	48 825	20 323	29 009	33 397
Jönköpings.....	10 969	6 647	4 865	9 680	20 960
Kronobergs	1 849	2 260	33	13	—
Kalmar.....	10 003	10 293	6 516	10 025	20 527
Gotlands.....	3 853	4 404	4 373	5 882	3 494
Blekinge.....	513	117	223	2 427	3 260
Kristianstads.....	5	—	—	—	—
Malmö stad.....	251 742	140 214	50 524	50 895	43 581
Malmöhus i övrigt	109 818	77 958	35 655	58 138	40 145
Hallands.....	4 121	11 368	4 657	5 605	14 368
Göteborgs stad	972 953	471 813	235 730	264 570	251 094
Göteborgs och Bohus i övrigt	117 226	89 738	74 798	75 607	69 680
Älvsborgs.....	10 612	7 208	2 426	2 156	9 406
Skaraborgs.....	197	270	401	1 028	1 001
Värmlands.....	28 778	23 092	15 831	40 674	39 463
Örebro	24 876	8 600	16 103	32 513	22 809
Västmanlands.....	2 348	2 300	2 300	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	595
Gävleborgs.....	32 500	19 720	11 881	18 107	17 866
Västernorrlands	684 926	208 075	132 734	513 253	233 873
Jämtlands	3 185	4 608	3 671	3 102	76
Västerbottens	6 374	4 144	2 521	15 083	12 394
Norrbottens.....	6 837	3 649	4 064	7 485	45 116
Summa	3 437 515	1 799 437	1 026 604	1 647 127	1 572 522

1 572 522 kr. Av detta belopp utgjorde 667 199 kr. förskott för dagunderstöds- och hyreshjälpsverksamhet samt för inackorderingsbidrag.

Antalet kommuner, som erhållit årskostnadsbidrag för dessa år, redovisas i efterföljande sammanställning, fördelade efter bidragsprocent. Årskostnadsbidrag överstigande 20 % förekommo för år 1945 endast i 8 kommuner, nämligen 7 i Västernorrlands län och 1 i Göteborgs och Bohus län. Den högsta årskostnadsbidragsprocenten hade beviljats Bjärträ (31,7 %) och Skön i Västernorrlands län (31,0 %) samt Malmön i Göteborgs och Bohus län (30,7 %).

Län	Statsbidrag i % av årskostnaden							
År	20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-75	S:a
Göteborgs o. Bohus län								
1941	15	1	7	—	2	—	—	25
1942	17	2	2	—	—	1	—	22
1943	18	1	1	—	1	—	—	21
1944	17	2	1	—	—	—	—	20
1945	20	1	—	—	—	—	—	21
Västernorr- lands län								
1941	9	2	2	3	2	3	2	23
1942	10	3	3	—	—	1	—	17
1943	18	3	1	—	—	—	—	22
1944	18	4	5	2	—	—	—	29
1945	18	5	2	—	—	—	—	25
Övriga län								
1941	85	1	—	—	—	—	—	86
1942	74	—	—	—	—	—	—	74
1943	66	—	—	—	—	—	—	66
1944	82	—	—	—	—	—	—	82
1945	82	—	—	—	—	—	—	82
Summa								
1941	109	4	9	3	4	3	2	134
1942	101	5	5	—	—	2	—	113
1943	102	4	2	—	1	—	—	109
1944	117	6	6	2	—	—	—	131
1945	120	6	2	—	—	—	—	128

Ändrade bestämmelser om statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader. Det system för statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader, som efter beslut av 1941 års riksdag infördes nämnda år, var avsett att tillämpas endast försöksvis. Modifikationerna beräknades sålunda skola vidtagas i bestämmelserna, i mån som vunna erfarenheter kunde giva anledning därtill.

För att närmare utröna, hur bidragssystemet utfallit i den praktiska tillämpningen, uppdrog kommissionen, såsom meddelats i redogörelsen för föregående års verksamhet (s. 48), våren 1945 åt en särskild kommitté att utreda statsbidragsbestämmelsernas återverkningar på kommunernas finan-

siella ställning. Denna kommittés betänkande, som förelåg färdigt i oktober 1945, utmynnade i vissa förslag till ändring i bestämmelserna. Efter beslut av 1946 års riksdag och enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t har kommissionen beslutat, att de ändrade bestämmelser, som av kommittén föreslagits och för vilka nedan kommer att redogöras, i huvudsak skola gälla från och med den 1 januari 1947. Detta innebär, att bestämmelserna i fråga första gången skola tillämpas vid fastställande av årskostnadsbidrag för år 1946. I fråga om vissa bidragsformer ha de nya bestämmelserna tillämpats redan under år 1946.

Enligt det år 1941 införda statsbidragssystemet har bidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader utgått i två huvudformer: årskostnadsbidrag och särskilt arbetsbidrag.

Den grundläggande principen för årskostnadsbidragssystemet har varit, att kr. 1: 50 per skattekrona skulle vara den övre gränsen för kommunernas egna arbetslöshetskostnader. De ändrade bestämmelserna innebära emellertid, att denna övre gräns ej skall vara generell utan beroende av kommunernas finansiella ställning. En differentiering av årskostnadsbidragen skall sålunda ske. Kommunerna indelas härvid i tre grupper med en maximal egen kostnad av respektive kr. 1: 50, 1: 25 och 1: — per skattekrona. Bestämmande för till vilken grupp en kommun skall hänföras är den normalprocent för arbetsbidrag (normalbidraget), som med hänsyn tagen till skatteunderlag och skattetryck årligen fastställles för bidragsberättigade kommuner. Gruppindelningen sker på följande sätt.

Grupp I: kommuner med mindre än 40 procent normalbidrag; egen kostnad högst kr. 1: 50 per skattekrona.

Grupp II: kommuner med 40—50 procent normalbidrag; egen kostnad högst kr. 1: 25 per skattekrona.

Grupp III: kommuner med mer än 50 procent normalbidrag; egen kostnad högst kr. 1: — per skattekrona.

Med hänsyn till önskemålet att förbättra statsbidraget för de ekonomiskt sämre ställda kommunerna har den skala, efter vilken årskostnadsbidraget beräknas, konstruerats på så sätt, att minimibidraget, d. v. s. det statsbidrag, som utgår, då årskostnaden uppgår till högst 50 öre per skattekrona, för grupperna II och III kommer att utgöra 30 respektive 40 procent. För grupp I blir minimibidraget såsom hittills 20 procent. För alla tre grupperna gäller, att den del av årskostnaden, som överstiger kr. 2: 50 per skattekrona, helt ersättes av statsmedel.

Följande tablå utvisar statsbidraget i procent av den totala årskostnaden per skattekrona enligt tidigare gällande regler och enligt de nya bestämmelserna.

Årskostnadsbidrag har i regel utgått till ränta och amortering, som under året erlagts för lån, upplaget för att bestrida kommuns andel av kostnad för beredskapsarbete. Medgivande om sådana lånekostnaders inräknande i årskostnadsunderlaget har emellertid lämnats endast för ett år i sänder. En-

Årskostnad per skattekrona	Statsbidrag i procent av årskostnaden			
	Enligt tidigare regler	Enligt de nya bestämmelserna Grupp I	Grupp II	Grupp III
0: 50	20	20	30	40
1: —	20	25	35	45
1: 50	30	30	40	50
2: —	35	35	45	55
2: 50	40	40	50	60
4: —	62·5	62·5	68·75	75
5: —	70	70	75	80

ligt ett uttalande av 1941 års riksdag bör en kommun kunna påräkna årskostnadsbidrag till dylika kostnader, så länge de ekonomiska verkningarna av en arbetslöshetskris äro för kommunen kännbara.

Då det ansetts, att kommunernas möjligheter att erhålla sådant fortsättningsvis utgående årskostnadsbidrag böra angivas mera exakt än vad som skett genom riksdagens ovan nämnda uttalande, har nu föreskrivits, att årskostnadsbidrag till å tidigare lån löpande räntor och amorteringar må utgå, så länge arbetslöshetskostnaderna i övrigt äro större än 50 öre per skattekrona. För lån upptagna före den 1 januari 1941 har inräknande i vissa fall i årskostnadsunderlaget medgivits genom särskilt beslut av 1942 års riksdag, varför sådana lån icke beröras av här ifrågakarande bestämmelser. Årskostnadsbidrag utgår efter en stigande skala, enligt vilken medtagande i årskostnadsunderlaget av dessa kvardröjande ränte- och amorteringskostnader stegras proportionellt till övriga kostnader, så att de helt få medräknas i det bidragsberättigade årskostnadsunderlaget, när kostnaderna i övrigt uppgå till lägst en krona per skattekrona. Skalan är vidare konstruerad så, att man låter dubbla skillnaden mellan årskostnaden i övrigt per skattekrona och 50 öre, d. v. s. den högsta kostnad i öre per skattekrona räknat, som kommunen skulle kunna ha utan att få inräkna ränte- och amorteringskostnaderna i årskostnadsunderlaget, utgöra den procent, med vilken ifrågakarande kostnader få inräknas. Om således årskostnaden i övrigt uppgår till exempelvis 79 öre per skattekrona, tages skillnaden mellan 79 och 50, d. v. s. 29. Efter fördubbling erhåller man då 58 såsom den procentsats, efter vilken inräknande får ske. Procentsatsen, som skall tillämpas vid vissa olika kostnader i övrigt, framgår av följande uppställning.

Kostnad i övrigt per skattekrona	Procentsats efter vilken ränte- och amorteringskostnaderna få medtagas i årskostnadsunderlaget
50 öre	0
51 »	$2 \times (51 - 50) = 2$
60 »	$2 \times (60 - 50) = 20$
70 »	$2 \times (70 - 50) = 40$
80 »	$2 \times (80 - 50) = 60$
90 »	$2 \times (90 - 50) = 80$
95 »	$2 \times (95 - 50) = 90$
99 »	$2 \times (100 - 50) = 100$
100 »	$2 \times (100 - 50) = 100$

Även sådana fall kunna emellertid förekomma, att de aktuella arbetslöshetskostnaderna ej överskrida 50 öre per skattekrona, men kommunen dock fortfarande har att erlægga betydande annuiteter och räntor för tidigare upptagna lån. I dylika fall ha kommunerna möjlighet att efter prövning av kommissionen i varje särskilt fall erhålla årskostnadsbidrag till dessa kostnader, under förutsättning att kostnaderna i fråga uppgå till minst kr. 1: 50 per skattekrona. Kommissionen äger nämligen under sådana förhållanden pröva, huruvida och i vad mån dessa ränte- och amorteringskostnader tillsammans med övriga kostnader må ingå i årskostnadsunderlaget eller, om inga övriga kostnader finnas, ensamma må anses utgöra bidragsberättigat årskostnadsunderlag.

I de fall beredskapsarbeten finansieras genom upptagande av lån är amorteringstidens längd av betydelse särskilt för arbetslöshetstyngda kommuner bland annat därför att, om amortering kan få verkställas under en period, då arbetslöshetskostnaderna i övrigt äro höga, ett årskostnadsbidrag efter hög procentsats kan påräknas till amorteringskostnaderna. Om amorteringen utsträcker sig över en lång följd av år, är storleken av årskostnadsbidraget däremot mera oviss. Speciellt i fråga om lån för sådana arbeten, som tillkommit uteslutande för att bereda sysselsättning i en krissituation, synas kommunerna ur denna synpunkt böra givas möjlighet till amortering på kortare tid än den eljest vanliga. Kommissionen avser att främja detta syfte genom att i sina yttranden i ärenden, som röra upptagande av lån för finansiering av beredskapsarbeten, taga hänsyn till dessa förhållanden.

Vad beträffar arbetslöshetsnämnds administrationskostnader har hittills gällt, att nämnd, som under året i någon form bedrivit statsunderstödd hjälpverksamhet för arbetslösa, får i årskostnadsunderlaget inräkna vissa administrationskostnader, dock med blott så stor procent, som motsvarar kommunens normalbidrag. Bestämmelserna härom ha emellertid nu ändrats därhän, att sådana administrationskostnader få i sin helhet inräknas, som avse skäliga arvoden eller löner åt arbetslöshetsnämndens ordförande, ledamöter, revisorer och eventuella tjänstemän, traktamenten och resekostnader för sammanträden inom nämnden, kostnader för porto samt skrivmaterial och andra kontorsutensilier ävensom avgifter för olycksfallsförsäkring av nämndens personal. Arvode till revisorer och avgifter för olycksfallsförsäkring av personalen ha förut ej varit bidragsberättigade. Kommissionen förbehåller sig dock att vid granskningen av årskostnadsredovisningen pröva skäligheten av uppgivna belopp.

Några väsentliga ändringar i fråga om beräkningssättet av den normala procenten för arbetsbidrag (normalbidraget) ha ej funnits påkallade. Vissa mindre justeringar ha emellertid vidtagits.

Bidragsskalan, som tidigare varit uppställd i 10-procentsintervaller upp till 50 procent, har sålunda differentierats likformigt, d. v. s. med 5-procentsintervaller även mellan 20 och 50 procent. Den ändrade skalan har tillämpats redan under år 1946.

Vid ändring i beskattningsförhållandena kan understundom en kraftig

sänkning av normalbidraget från år till år inträda. Då detta skulle kunna medföra svårigheter för berörda kommuner, har det förfaringssättet införts, att sänkningen, i det fall den enligt den tillämpade skalan för visst år skulle uppgå till 10 procent eller däröver, begränsas till högst hälften av vad den för detta år egentligen skulle ha blivit. Även denna bestämmelse har börjat tillämpas under år 1946.

För att underlätta den differentiering av näringslivet, som särskilt i skatte-tyngda kommuner i restarbetslöshetsområdena är i hög grad önskvärd, har den bestämmelsen införts, att ett tilläggsbidrag till normalbidraget kan utgå, när fråga är om utförande såsom beredskapsarbete av arbetsföretag, vars tillkomst betyder ökade mera varaktiga sysselsättningsmöjligheter inom en kommun. En förutsättning för sådant tilläggsbidrag är givetvis, att noggranna undersökningar utföras angående värdet för kommunen av det företag, vars etablering på så sätt skulle stödjas.

I anslutning till medgivande att hänvisa arbetslösa till statliga beredskapsarbeten kan kommissionen ålägga ekonomiskt mera bärkraftiga kommuner att erlägga viss avgift per hänvisad och arbetsdag. Dessa s. k. dagavgifter, vilka utan särskilt medgivande få inräknas i årskostnadsunderlaget, ha utgått med belopp motsvarande dagunderstöd för man och hustru tillhopa i de fall kommissionen föreskrivit, att endast familjeförsörjare finge hänvisas, och med belopp motsvarande dagunderstöd till ensamstående person över 18 år i övriga fall.

Dessa bestämmelser ha ändrats så, att dagavgifter skola i förekommande fall debiteras kommunerna enbart med belopp per hänvisad och arbetsdag, som motsvarar dagunderstöd till ensamstående person över 18 år, oavsett om föreskrift lämnats, att endast familjeförsörjare finge hänvisas. Bestämmelsen härom har tillämpats sedan den 1 juli 1946.

Bristande tillgång på arbetsobjekt kan enligt vad erfarenheten givit vid handen medföra, att hjälpsökande arbetslösa familjeförsörjare ej i önskvärd omfattning kunna beredas arbete i hemorten, varför hänvisning till beredskapsarbete utom densamma i vissa fall ej kan undvikas. Sådan hänvisning försvåras emellertid genom den levnadskostnadsfördyring, som uppstår genom att familjeförsörjare måste uppehålla sig på annan ort, vilket blir särskilt betungande, när löneläget på hänvisningsorten är lägre än på hemorten.

Med anledning härav har föreskrivits, att ortstillägg med bidrag av statsmedel numera kan utgå till familjeförsörjare med försörjningsplikt mot maka och/eller hemmavarande minderåriga barn. Sedan platser vid beredskapsarbete utom hemorten ställts till arbetslöshetsnämnds förfogande, kan arbetslöshetsnämnden sålunda på framställning därom medgivas rätt att efter behovsprövning utgiva ortstillägg, varvid i kommissionens delgivningsbrev lämnas uppgift om ortstilläggets storlek samt föreskrifter om redovisning m. m. Ortstillägget, som enligt riksdagsbeslutet aldrig får överstiga 75 kr. per familj och månad, fastställs i de särskilda fallen med hänsyn till relationen mellan timlönen på hemorten och på den ort, där arbetsplatsen är belägen.

Kommissionen har vidare medgivit, att arbetslöshetsnämnds utgifter för ortstillägg få inräknas i de arbetslöshetskostnader, för vilka årskostnadsbidraget utgår.

G. Värnpliktshjälp.

Den av kommissionen bedrivna värnpliktshjälpsverksamheten i form av familjebidrag, värnpliktslån m. m. blev genom kungl. kungörelse den 28 juni 1946 (SFS nr 355) från den 1 juli överflyttad till försvarets socialbyrå. Då försvarets socialbyrå avgivit särskild redogörelse för denna verksamhet under år 1946 i dess helhet, lämnas här inga uppgifter för verksamheten under den del av året, då densamma omhänderhades av kommissionen.

I *bilagorna 12 och 13* ha sammanförts vissa kostnader för arbetsförmedlingsverksamhet, överflyttning och omskolning av arbetskraft, premier för skogsarbete, familjebidragsnämndernas revisorer m. m. under dels budgetåret 1945/46, dels kalenderåret 1946.

Uppgifter

rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1945 och 1946.

A. Länsfördelning.

L. ä n	Invånar- antal	Antal rapporte- rande kommuner		Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{1/1} 1946	^{31/12} 1945	^{31/12} 1946	^{31/12} 1945	^{31/12} 1946	^{31/12} 1945		^{31/12} 1946	arbets- linjen	under- stöds- linjen
Stockholms stad	671 601	1	1	1 417	428	2.1	0.6	373	334	32	7
Stockholms . .	166 733	14	12	98	39	0.6	0.2	23	22	—	1
Uppsala	68 809	4	2	61	51	0.9	0.7	40	40	—	—
Södermanlands . .	22 310	2	2	14	4	0.6	0.2	4	4	—	—
Östergötlands .	137 837	3	2	161	31	1.2	0.2	21	13	8	—
Jönköpings . . .	54 520	3	2	46	24	0.8	0.4	24	24	—	—
Kronobergs . . .	17 209	1	1	2	2	0.1	0.1	2	2	—	—
Kalmar	46 832	4	3	124	69	2.6	1.5	30	30	—	—
Gotlands	15 849	2	1	81	25	5.1	1.6	14	11	—	3
Blekinge	81 805	15	15	198	122	2.4	1.5	111	110	—	1
Kristianstads .	36 524	3	3	28	29	0.8	0.8	23	21	—	2
Malmö stad . .	171 158	1	1	127	41	0.7	0.2	36	13	22	1
Malmöhus i öv- rigt	146 751	6	5	146	50	1.0	0.3	31	21	10	—
Hallands	56 473	5	3	77	11	1.4	0.2	10	10	—	—
Göteborgs stad	315 474	1	1	515	171	1.6	0.5	155	84	47	24
Göteborgs och Bohus i öv- rigt	121 538	34	32	898	424	7.4	3.5	339	331	6	2
Älvsborgs	102 339	6	2	80	19	0.8	0.2	13	13	—	—
Skaraborgs . . .	26 204	2	2	21	2	0.8	0.1	2	1	—	1
Värmlands . . .	93 660	12	4	210	52	2.2	0.6	30	27	3	—
Örebro	89 354	1	2	139	130	1.6	1.5	85	84	—	1
Västmanlands .	10 977	1	—	11	—	1.0	—	—	—	—	—
Kopparbergs . .	33 846	2	5	19	15	0.6	0.4	8	5	—	3
Gävleborgs . . .	101 544	10	9	87	87	0.9	0.9	76	74	—	2
Västernorr- lands	199 056	38	31	1 414	1 030	7.1	5.2	809	783	26	—
Jämtlands	29 928	3	1	34	35	1.1	1.2	2	2	—	—
Västerbottens .	111 998	8	9	196	208	1.8	1.9	117	113	—	4
Norrbottens . .	211 528	21	22	1 092	985	5.2	4.7	560	544	—	16
Hela riket	3 141 857	203	173	7 296	4 084	2.3	1.3	2 938	2 716	154	68

B. Kommunfördelning.

* anger att kommunen icke stått i rapportförbindelse med kommissionen för ifrågavarande månad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		31/12 1945	31/12 1946	31/12 1945	31/12 1946		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Stockholms stad</i>	671 601	1 417	428	2.1	0.6	373	334	32	7
<i>Stockholms län</i>	166 733	98	39	0.6	0.2	23	22	—	1
Lidingö	13 938	1	2	0.1	0.1	2	2	—	—
Solna	33 258	64	22	1.9	0.7	8	7	—	1
Sundbyberg	14 686	4	2	0.3	0.1	1	1	—	—
Södertälje	20 866	3	2	0.1	0.1	2	2	—	—
Boo	3 952	1	*	0.3	—	—	—	—	—
Börstäl	2 819	*	1	—	0.4	—	—	—	—
Fresta	1 179	1	1	0.8	0.8	1	1	—	—
Huddinge	16 867	1	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Järfälla	4 353	1	*	0.2	—	—	—	—	—
Nacka	11 702	3	2	0.3	0.2	2	2	—	—
Saltsjöbadens kpg	3 750	1	1	0.3	0.3	1	1	—	—
Sollentuna kpg	15 580	2	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Spånga	13 704	13	3	0.9	0.2	3	3	—	—
Tyresö	2 403	1	—	0.4	—	—	—	—	—
Täby	7 676	2	1	0.3	0.1	1	1	—	—
<i>Uppsala län</i>	68 809	61	51	0.9	0.7	40	40	—	—
Enköping	8 326	1	—	0.1	—	—	—	—	—
Uppsala	46 514	48	32	1.0	0.7	21	21	—	—
Bondkyrka	5 888	2	*	0.3	—	—	—	—	—
Älvkarleby	8 081	10	19	1.2	2.4	19	19	—	—
<i>Södermanlands län</i>	22 310	14	4	0.6	0.2	4	4	—	—
Nyköping	16 284	1	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Nikolai	6 026	13	3	2.2	0.5	3	3	—	—
<i>Östergötlands län</i>	137 837	161	31	1.2	0.2	21	13	8	—
Linköping	47 652	13	10	0.3	0.2	9	9	—	—
Norrköping	78 344	146	21	1.9	0.3	12	4	8	—
Motala lk.	11 841	2	—	0.2	—	—	—	—	—
<i>Jönköpings län</i>	54 520	46	24	0.8	0.4	24	24	—	—
Jönköping	39 955	44	23	1.1	0.6	23	23	—	—
Tranås	8 596	1	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Vetlanda	5 969	1	*	0.2	—	—	—	—	—
<i>Kronobergs län</i>	17 209	2	2	0.1	0.1	2	2	—	—
Växjö	17 209	2	2	0.1	0.1	2	2	—	—
<i>Kalmar län</i>	46 832	124	69	2.6	1.5	30	30	—	—
Kalmar	24 385	48	33	2.0	1.4	30	30	—	—
Västervik	13 725	74	11	5.4	0.8	—	—	—	—
Misterhult	3 667	1	25	0.3	6.8	—	—	—	—
Ålem	5 055	1	*	0.2	—	—	—	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälptra	D ä r a v		
		^{31/12} 1945	^{31/12} 1946	^{31/12} 1945	^{31/12} 1946		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Gotlands län</i>	15 849	81	25	5.1	1.6	14	11	—	3
Visby	13 712	76	25	5.5	1.8	14	11	—	3
Slite kpg	2 137	5	*	2.3	—	—	—	—	—
<i>Blekinge län</i>	81 805	198	122	2.4	1.5	111	110	—	1
Karlshamn	10 315	4	1	0.4	0.1	1	1	—	—
Karlskrona	31 871	64	21	2.0	0.7	16	16	—	—
Asarum	7 216	13	13	1.8	1.8	13	13	—	—
Backaryd	1 967	*	1	—	0.5	1	1	—	—
Bräkne-Hoby	4 392	4	—	0.9	—	—	—	—	—
Eringsboda	1 789	16	18	8.9	10.1	18	18	—	—
Gammalstorp	1 881	*	1	—	0.5	1	—	—	1
Hasslö	1 492	12	4	8.0	2.7	4	4	—	—
Hällaryd	2 473	12	8	4.9	3.2	8	8	—	—
Listerby	1 777	14	2	7.9	1.1	1	1	—	—
Mörum	4 059	21	14	5.2	3.4	14	14	—	—
Olofströms kpg	3 259	1	*	0.3	—	—	—	—	—
Sillhövda	1 970	2	2	1.0	1.0	2	2	—	—
Sturkö	1 622	10	17	6.2	10.5	12	12	—	—
Tjurkö	353	5	*	14.2	—	—	—	—	—
Tving	2 463	8	9	3.2	3.7	9	9	—	—
Äryd	1 776	12	8	6.8	4.5	8	8	—	—
Ölnehult	1 130	—	3	—	—	3	3	—	—
<i>Kristianstads län</i>	36 524	28	29	0.8	0.8	23	21	—	2
Hässleholm	8 208	1	2	0.1	0.2	2	2	—	—
Kristianstad	23 024	26	26	1.1	1.1	20	19	—	1
Glimåkra	3 441	—	1	—	0.3	1	—	—	1
Västra Broby	1 851	1	*	0.5	—	—	—	—	—
<i>Malmö stad</i>	171 158	127	41	0.7	0.2	36	13	22	1
<i>Malmöhus län i övrigt</i> ..	146 751	146	50	1.0	0.3	31	21	10	—
Eslöv	6 720	15	3	2.2	0.4	3	—	3	—
Hälsingborg	66 537	66	6	1.0	0.1	4	1	3	—
Landskrona	23 015	15	10	0.7	0.4	9	9	—	—
Lund	31 313	16	13	0.5	0.4	12	11	1	—
Trelleborg	15 536	31	18	2.0	1.2	3	—	3	—
Lomma	3 630	3	—	0.8	—	—	—	—	—
<i>Hallands län</i>	56 473	77	11	1.4	0.2	10	10	—	—
Falkenberg	7 324	8	2	1.1	0.3	2	2	—	—
Halmstad	31 525	21	2	0.7	0.1	1	1	—	—
Varberg	11 453	27	7	2.4	0.6	7	7	—	—
Enslöv	3 700	17	*	4.6	—	—	—	—	—
Slättåkra	2 471	4	*	1.6	—	—	—	—	—
<i>Göteborgs stad</i>	315 474	515	171	1.6	0.5	155	84	47	24
<i>Göteborgs och Bohus län i övrigt</i>	121 538	898	424	7.4	3.5	339	331	6	2
Lysekil	5 426	31	11	5.7	2.0	11	11	—	—
Marstrand	1 274	8	*	6.3	—	—	—	—	—
Mölndal	17 826	11	2	0.6	0.1	1	1	—	—
Strömstad	3 086	34	29	11.0	9.4	11	11	—	—
Uddevalla	20 537	69	19	3.4	0.9	15	11	4	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälppta	D ä r a v		
		^{31/12}	^{31/12}	^{31/12}	^{31/12}		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälpn
		1946	1945	1946	1945	1946			
Askum	2 207	68	25	30.8	11.3	19	19	—	—
Backa	3 262	1	1	0.3	0.3	1	1	—	—
Bottna	430	2	2	4.7	4.7	2	2	—	—
Brastad	2 995	56	10	18.7	3.3	4	4	—	—
Bro	2 087	46	24	22.0	11.5	18	17	—	1
Bärfendal	421	11	8	26.1	19.0	7	7	—	—
Forshälla	1 562	1	1	0.6	0.6	1	1	—	—
Foss	4 135	9	4	2.2	1.0	1	1	—	—
Grebbestads kpg	731	1	1	1.4	1.4	—	—	—	—
Herrestad	1 159	4	2	3.5	1.7	2	2	—	—
Hogdal	1 194	26	22	21.8	18.4	22	22	—	—
Håby	628	*	1	—	1.6	1	—	—	1
Kungshamn	2 543	38	25	14.9	9.8	25	25	—	—
Kville	4 251	89	52	20.9	12.2	47	47	—	—
Lommeland	604	8	1	13.2	1.7	1	1	—	—
Lyse	2 200	25	3	11.4	1.4	2	2	—	—
Malmö	1 059	7	1	6.6	0.9	—	—	—	—
Mollösund	593	9	*	15.2	—	—	—	—	—
Morlanda	2 659	10	8	3.8	3.0	7	7	—	—
Nälinge	815	28	27	34.4	33.1	18	18	—	—
Partille	9 859	7	5	0.7	0.5	5	5	—	—
Skee	4 382	70	53	16.0	12.1	48	48	—	—
Skredsvik	1 376	7	3	5.1	2.2	3	3	—	—
Stenkyrka	3 905	6	*	1.5	—	—	—	—	—
Svenneby	1 121	43	16	38.4	14.3	14	14	—	—
Tanum	4 419	56	33	12.7	7.5	24	22	2	—
Tjärnö	1 664	2	6	1.2	3.6	4	4	—	—
Tossene	4 368	106	28	24.3	6.4	25	25	—	—
Öckerö	6 760	9	1	1.3	0.1	—	—	—	—
Älvsborgs län	102 339	80	19	0.8	0.2	13	13	—	—
Borås	52 046	1	1	0.0	0.0	1	1	—	—
Trollhättan	21 674	5	—	0.2	—	—	—	—	—
Vänern	14 166	19	18	1.3	1.3	12	12	—	—
Ämål	7 309	1	—	0.1	—	—	—	—	—
Bengtsfors kpg	2 588	40	*	15.5	—	—	—	—	—
Kinna	4 556	14	*	3.1	—	—	—	—	—
Skaraborgs län	26 204	21	2	0.8	0.1	2	1	—	1
Falköping	9 842	—	1	—	0.1	1	—	—	1
Lidköping	13 025	20	*	1.5	—	—	—	—	—
Töreboda kpg	3 337	1	1	0.3	0.3	1	1	—	—
Värmlands län	93 660	210	52	2.2	0.6	30	27	3	—
Karlstad	32 297	70	30	2.2	0.9	21	21	—	—
Alster	1 202	1	*	0.8	—	—	—	—	—
Eda	6 087	17	12	2.8	2.0	1	1	—	—
Glava	2 557	7	3	2.7	1.2	3	—	3	—
Hammarö	6 630	9	*	1.4	—	—	—	—	—
Nedre Ullerud	4 139	2	—	0.5	—	—	—	—	—
Nor	3 500	4	*	1.1	—	—	—	—	—
Norra Råda	10 997	41	*	3.7	—	—	—	—	—
Nyed	4 288	21	*	4.9	—	—	—	—	—
Ransåter	5 812	27	7	4.6	1.2	5	5	—	—
Sunne lk.	8 199	8	—	1.0	—	—	—	—	—
Säffle kpg	7 952	3	—	0.4	—	—	—	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{31/12} 1945	^{31/12} 1946	^{31/12} 1945	^{31/12} 1946		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Örebro län.....	89 354	139	130	1.6	1.5	85	84	—	1
Karlskoga	29 475	*	1	—	0.0	1	—	—	1
Örebro	59 879	139	129	2.3	2.2	84	84	—	—
Västmanlands län ...	10 977	11	—	1.0	—	—	—	—	—
Köping	10 977	11	—	1.0	—	—	—	—	—
Kopparbergs län	33 846	19	15	0.6	0.4	8	5	—	3
Falun	15 432	2	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Boda	1 939	*	1	—	0.5	1	—	—	1
Garpenberg	1 982	*	2	—	1.0	1	—	—	1
Grangärde	10 772	17	10	1.6	0.9	4	4	—	—
Grytnäs	3 721	*	1	—	0.3	1	—	—	1
Gävleborgs län.....	101 544	87	87	0.9	0.9	76	74	—	2
Gävle	41 986	17	6	0.4	0.1	3	2	—	1
Hudiksvall	7 814	1	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Söderhamn	9 979	29	60	2.9	6.0	55	55	—	—
Arbrå	5 270	7	*	1.3	—	—	—	—	—
Bollnäs lk.	10 652	19	3	1.8	0.3	1	1	—	—
Enånger	2 457	7	10	2.8	4.1	10	10	—	—
Mo	1 784	1	—	0.6	—	—	—	—	—
Njutånger	4 410	2	2	0.5	0.5	2	2	—	—
Norråla	2 855	1	1	0.4	0.4	1	1	—	—
Rengsjö	1 919	*	1	—	0.5	1	—	—	1
Söderåla	12 418	3	3	0.2	0.2	2	2	—	—
Västernorrlands län...	199 056	1 414	1 030	7.1	5.2	809	783	26	—
Härnösand	13 703	23	9	1.7	0.7	3	3	—	—
Sundsvall	20 561	51	79	2.5	3.8	74	74	—	—
Alnö	5 506	91	90	16.5	16.3	62	52	10	—
Arnäs	5 083	3	*	0.6	—	—	—	—	—
Attmar	2 866	14	3	4.9	1.0	3	3	—	—
Bjärträ	4 494	104	69	23.1	15.4	43	43	—	—
Borgsjö	4 875	68	20	13.9	4.1	12	12	—	—
Boteå	1 452	22	11	15.2	7.6	8	8	—	—
Dal	1 166	14	12	12.0	10.3	6	6	—	—
Grundsunda	4 212	66	39	15.7	9.3	32	32	—	—
Gudmundrå	13 470	28	11	2.1	0.8	7	7	—	—
Hässjö	3 824	74	68	19.4	17.8	59	59	—	—
Högsjö	3 925	74	40	18.9	10.2	39	39	—	—
Indal	2 255	7	6	3.1	2.7	5	5	—	—
Ljustorp	2 215	8	3	3.6	1.4	3	3	—	—
Långsele	3 924	17	—	4.3	—	—	—	—	—
Njurunda	11 442	104	85	9.1	7.4	62	62	—	—
Nora	3 084	55	35	17.8	11.3	33	33	—	—
Nätra	5 991	32	6	5.3	1.0	5	5	—	—
Ramsele	4 260	1	—	0.2	—	—	—	—	—
Selånger	3 662	4	5	1.1	1.4	4	4	—	—
Sidensjö	2 301	15	2	6.5	0.9	2	2	—	—
Sjålevad	12 939	6	—	0.5	—	—	—	—	—
Skog	1 046	1	*	1.0	—	—	—	—	—
Skön	13 812	139	111	10.1	8.0	90	80	10	—
Styrnäs	1 169	2	—	1.7	—	—	—	—	—
Stöde	5 124	18	20	3.5	3.9	17	17	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{31/12} 1946	^{31/12} 1945	^{31/12} 1946	^{31/12} 1945		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Säbrå	4 415	26	23	5.9	5.2	19	19	—	—
Sättna	1 840	10	7	5.4	3.8	7	7	—	—
Timrå	8 311	161	166	19.4	20.0	143	143	—	—
Torp	9 550	32	27	3.4	2.8	11	11	—	—
Torsåker	1 102	10	—	9.1	—	—	—	—	—
Tuna	4 379	47	32	10.7	7.3	23	23	—	—
Tynderö	1 076	8	5	7.4	4.6	4	4	—	—
Vibyggerå	1 690	15	2	8.9	1.2	—	—	—	—
Viksjo	995	2	2	2.0	2.0	2	2	—	—
Ytterlännäs	6 415	61	41	9.5	6.4	30	24	6	—
Överlännäs	922	1	1	1.1	1.1	1	1	—	—
<i>Jämtlands län</i>	29 928	34	35	1.1	1.2	2	2	—	—
Östersund	19 593	31	35	1.6	1.8	2	2	—	—
Hammerdal	4 990	2	*	0.4	—	—	—	—	—
Ragunda	5 345	1	—	0.2	—	—	—	—	—
<i>Västerbottens län</i>	111 998	196	208	1.8	1.9	117	113	—	4
Skellefteå	12 209	45	22	3.7	1.8	12	12	—	—
Umeå	15 441	1	3	0.1	0.2	3	—	—	3
Bureå	5 689	11	18	1.9	3.2	—	—	—	—
Byske	9 457	62	74	6.6	7.8	44	44	—	—
Holmsund	5 024	*	5	—	1.0	5	5	—	—
Jörn	5 682	*	19	—	3.3	—	—	—	—
Norsjö	7 506	21	*	2.8	—	—	—	—	—
Skellefteå lk.	24 830	43	56	1.7	2.3	47	47	—	—
Umeå lk.	14 999	1	1	0.1	0.1	1	1	—	—
Vilhelmina	11 161	12	10	1.1	0.9	5	4	—	1
<i>Norrbotlens län</i>	211 528	1 092	985	5.2	4.7	560	544	—	16
Boden	10 121	1	1	0.1	0.1	1	—	—	1
Haparanda	3 038	20	5	6.6	1.6	4	4	—	—
Luleå	17 086	57	122	3.3	7.1	63	63	—	—
Piteå	4 883	13	*	2.7	—	—	—	—	—
Arjeplog	4 939	*	1	—	0.2	1	—	—	1
Arvidsjaur	10 679	*	7	—	0.7	6	6	—	—
Gällivare	21 704	79	71	3.6	3.3	69	67	—	2
Hietaniemi	2 638	7	*	2.7	—	—	—	—	—
Hortlax	4 628	82	67	17.7	14.5	35	35	—	—
Jukkasjärvi	18 377	144	86	7.8	4.7	50	44	—	6
Karl-Gustav	3 561	7	16	2.0	4.5	6	6	—	—
Korpilombolo	3 690	*	1	—	0.3	1	—	—	1
Nederkalix	14 784	221	207	14.9	14.0	116	116	—	—
Nederluleå	11 073	52	37	4.7	3.3	4	4	—	—
Nedertorneå	4 542	16	13	3.5	2.9	9	9	—	—
Norrjärden	4 801	8	7	1.7	1.5	6	5	—	1
Pajala	6 817	1	1	0.1	0.1	1	—	—	1
Piteå lk.	14 063	81	93	5.8	6.6	41	41	—	—
Råneå	8 972	85	80	9.5	8.9	61	60	—	1
Töre	5 213	49	63	9.4	12.1	47	47	—	—
Älvsby	9 306	64	61	6.9	6.6	15	15	—	—
Överkalix	9 171	56	17	6.1	1.9	11	9	—	2
Överluleå	10 598	14	22	1.3	2.1	13	13	—	—
Övertorneå	6 844	35	7	5.1	1.0	—	—	—	—

De hjälpsökande arbetslösas fördelning på

Yrkesgrupper		Stockholms stad	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Östergötlands län	Jönköpings län	Kronobergs län	Kalmar län	Gotlands län	Blekinge län	Kristianstads län	Malmö stad
1	Jordbruk och skogsbruk	2	—	3	—	—	—	—	2	3	—	—	—
2	Förvaltnings- o. befälspersonal	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Jordbruksarbetare	—	—	1	—	—	—	—	2	3	—	—	—
4	Skogsarbetare	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Industri och hantverk	89	13	30	2	7	7	—	41	2	88	2	20
6	Malmbrytning och metallindustri	12	2	2	—	1	—	—	—	—	3	2	—
7	Jord- o. stenindustri	3	—	5	2	—	—	—	26	—	34	—	—
8	stenindustri	3	—	—	2	—	—	—	25	—	34	—	—
9	Träindustri	2	—	7	—	—	1	—	6	—	—	—	—
10	sågverksindustri	1	—	6	—	—	—	—	4	—	—	—	—
11	Pappers- o. grafisk industri	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Livsmedelsindustri	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
13	Textil- o. beklädnadsindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Läder-, hår- o. gummiindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Kemisk-teknisk industri	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1
16	Byggnadsverksamhet	66	11	14	—	6	4	—	8	2	51	—	19
17	husbyggnadsarbete	64	3	5	—	6	1	—	6	2	2	—	19
18	väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarbete ...	2	8	9	—	—	3	—	2	—	49	—	—
19	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Samfärdse	21	1	3	—	6	2	—	7	4	4	4	—
21	Landtransport	15	1	3	—	5	2	—	7	4	4	4	—
22	hamn- o. stuveriarbetare	2	—	2	—	5	—	—	6	—	—	—	—
23	chaufförer o. åkeriarbetare	8	1	1	—	—	2	—	1	2	4	4	—
24	Sjöfart	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
25	fartygsbefälhavare m. fl.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Handel	88	4	4	—	1	1	—	—	—	1	2	4
27	Affärs- o. lagerarbete	82	4	3	—	1	1	—	—	—	1	2	4
28	affärsföreståndare m. fl.	52	3	3	—	1	1	—	—	—	—	1	2
29	affärsbiträden m. fl.	12	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
30	agenter o. försäljare	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
31	lagerarbetare och förrådsbiträden	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
32	Hotell-, kafé- o. restaurangrörelse	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken .	180	20	6	1	8	1	2	1	—	—	4	11
34	Förvaltning	35	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1
35	Teknisk ledning	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Kontorsarbete	62	8	1	—	2	—	1	—	—	—	1	1
37	Undervisning o. vetenskaplig verksamhet	3	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
38	Litterär och konstnärlig verksamhet ..	51	9	2	—	5	1	1	1	—	—	3	9
39	Hälsövård och sjukvård	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Legitimerade yrkesutövare m. fl.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Övriga hithörande grupper	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Husligt arbete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Arbete ej hänfört till annan grupp	41	1	5	1	9	13	—	18	16	29	17	6
44	Summa	428	39	51	4	31	24	2	69	25	122	29	41

Bilaga 2.

yrkesgrupper och län den 31 december 1946.

	Malmöhus län i övrigt	Hallands län	Göteborgs stad	Göteborg, o. Bohus län i övrigt	Älvsborgs län	Skaraborgs län	Värmlands län	Örebro län	Västmanlands län	Kopparbergs län	Gävleborgs län	Västernorr- lands län	Jämtlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Summa		
																Hela riket	därav	
																	städer	lands- bygd
4	—	3	2	—	—	2	2	—	1	1	99	1	39	129	293	293	24	269
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	8	7	1
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	9	22	71	71	15	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	29	107	214	214	2	212
13	5	90	369	2	—	29	98	—	13	63	634	24	110	532	2 233	623	1 660	5
—	—	9	1	—	—	2	—	—	4	5	10	—	5	28	86	58	28	6
—	—	6	322	—	—	12	1	—	—	1	6	—	18	—	440	45	395	7
—	—	4	322	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	394	34	360	8
—	—	5	2	—	—	1	1	—	—	36	148	—	20	92	321	61	260	9
—	—	5	1	—	—	1	1	—	—	36	148	—	20	89	312	55	257	10
—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	94	—	7	6	114	7	107	11
1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	12	10	2	12
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	7	7	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	10	5	5	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	1	21	7	14	15
9	2	65	39	—	—	13	93	—	9	18	355	23	60	403	1 270	421	849	16
9	1	64	16	—	—	6	84	—	—	2	86	—	15	77	468	308	160	17
—	1	1	23	—	—	7	9	—	9	16	269	23	45	326	802	113	689	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	2	—	19
4	—	14	7	2	—	3	6	—	—	3	83	2	15	93	284	161	123	20
4	—	11	4	2	—	3	6	—	—	3	80	2	13	91	264	150	114	21
—	—	—	1	—	—	2	2	—	—	3	59	—	10	78	170	80	90	22
3	—	10	2	2	—	1	4	—	—	—	17	2	3	13	80	60	20	23
—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	2	20	11	9	24
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	9	7	2	25
2	1	17	—	1	—	6	1	—	—	1	12	3	3	1	153	143	10	26
2	1	15	—	1	—	6	1	—	—	1	10	3	3	1	142	133	9	27
—	—	8	—	—	—	2	—	—	—	—	5	—	1	—	79	73	6	28
—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18	—	29
—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	20	19	1	30
2	1	3	—	1	—	1	1	—	—	—	4	3	1	1	25	23	2	31
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	11	10	1	32
3	2	41	1	1	1	2	8	—	1	3	8	2	1	1	309	293	16	33
—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	46	45	1	34
—	1	4	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	38	35	3	35
3	—	18	—	1	—	1	2	—	1	—	6	1	—	—	109	104	5	36
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	—	37
—	—	14	—	—	—	—	6	—	—	3	1	—	—	1	107	100	7	38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
24	3	6	45	13	1	10	15	—	—	16	194	3	40	229	755	272	483	43
50	11	171	424	19	2	52	130	—	15	87	1 030	35	208	985	4 084	1 523	2 561	44

**Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag
beviljats under år 1946 av arbetslöshetsmedel.**

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi ¹	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor ²
1946				
4/1	Ytterligare arbeten i samband med 937 Uppsalavägen, Stockholms län (¹² / ₈ 1941)	A	88 020	79 218
5/1	Ytterligare kostnader för flygstråk A å 1027 Barkarby flygfält, Stockholms län (¹⁷ / ₄ 1944)	A	720 000	720 000
	Ytterligare kostnader för 1062 Råneåvägen, Norrbottens län (⁶ / ₁ 1945)	A	245 000	245 000
7/1	Ytterligare arbeten i samband med 761 Bälganetvägen, Blekinge län (¹⁷ / ₈ 1934)	A	7 115	7 115
	Ytterligare arbeten i samband med 762 Astensmåla- vägen, Blekinge län (⁷ / ₈ 1934)	A	18 200	18 200
	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (¹⁹ / ₁₀ 1934)	A	3 290	3 290
	Ytterligare arbeten i samband med 890 Finjavägen, Kristianstads län (¹⁴ / ₈ 1934)	A	850	850
8/1	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Värmlands- bro—Stene—Dyne på huvudvägen Uddevalla— Svinesund, Göteborgs och Bohus län (¹⁶ / ₁₁ 1944, ²⁴ / ₅ 1945)	B	6 300	6 300
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Medborgargatan, Skönsbergs m.e. Västernorrlands län (¹⁴ / ₄ 1945)	B	19 000	19 000
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från egna- hemsområdet Hemmanet till kustlandsvägen Hudiks- vall—Sundsvall till Svartvik, Västernorrlands län (⁸ / ₃ 1945)	B	133 700	133 700
	Ytterligare arbeten i samband med andra utbyggnads- etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län (²⁰ / ₁₁ 1944, ¹⁷ / ₁ 1945)	B	75 000	52 500
9/1	Ytterligare kostnader för 1067 Husbyvägen, Söderman- lands län (⁸ / ₂ 1945)	A	604 000	604 000
	Ytterligare kostnader för 1066 Kisavägen, Östergötlands län (⁹ / ₃ 1945)	A	564 400	564 400
	Ytterligare kostnader för 1040 Ledjavägen, Blekinge län (⁹ / ₃ 1944)	A	49 400	49 400
	Ytterligare kostnader för 1064 Gällstadsvägen, Älvs- borgs län (⁸ / ₂ , ²¹ / ₁ 1945)	A	426 000	426 000
	Ytterligare kostnader för 1065 Stråkenvägen, Skaraborgs län (⁹ / ₂ 1945)	A	500 000	500 000

¹ A = företag i statens arbetsmarknadskommissions regi.

B = , , väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

² Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
14/1	1059 Kalixälven. Flottledsarbeten, Norrbottens län	A	129 000	90 300
	1060 Luleälven. Flottledsarbeten, Norrbottens län ...	A	54 000	37 800
15/1	Ytterligare arbeten i samband med 814 A Malmköpings- vägen, Södermanlands län (19/10 1934)	A	9 885	9 885
	Ytterligare arbeten i samband med 814 B Malmköpings- vägen, Södermanlands län (19/10 1934)	A	37 600	37 600
	Ytterligare arbeten i samband med 922 Strängnäs- vägen, Södermanlands län (7/2 1941)	A	2 000	2 000
	Ytterligare arbeten i samband med 923 Strängnäs- vägen, Södermanlands län (19/12 1941)	A	162 100	162 100
	Ytterligare arbeten i samband med 924 Eskilstunavägen, Södermanlands län (21/3 1941)	A	49 940	49 940
22/1	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (19/10 1934, 7/1 1946)	A	2 500	2 500
	Ytterligare arbeten i samband med 1046 Sundsvalls flyg- fält, Västernorrlands län (20/4, 20/8 1944, 13/1, 18/1, 14/6, 27/7, 12/10 1945)	A	185 000	185 000
	Ytterligare kostnader för omläggning av väg Ovensjö— Skatan, Västernorrlands län (7/8 1944)	B	248 500	248 500
	Sido- och servisedningar för Högsjö vattenförsörjnings- och avloppsanläggning, Västernorrlands län	B	58 000	34 800
	Vatten- och avloppsledning för bostadsområde vid Veda station, Högsjö s:n, Västernorrlands län	B	31 000	18 600
23/1	Ytterligare arbeten i samband med 910 Södertäljevägen, Stockholms län (12/2, 12/8 1941)	A	2 000	2 000
	Ytterligare arbeten å 920 Åtorpsvägen, Örebro län (8/1 1941)	A	480	480
24/1	Ytterligare kostnader för omläggning av rikshuvud- vägen Uddevalla—Strömstad, delen Torp—Smårod, Göteborgs och Bohus län (10/4 1941, 27/11 1945)	B	425 000	425 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppslednings- anläggning, Högsjö s:n, Västernorrlands län (29/8 1941, 21/8 1944)	B	399 000	399 000
	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning av väg Ovensjö—Skatan (7/8 1944, 22/1 1946) med omläggning av väg Skatan—Galtström, Västernorrlands län ..	B	260 000	260 000
25/1	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av del av kustlandsvägen mellan Bratthegsbacken och Källan, Gävleborgs län (13/4 1939, 30/8 1942, 27/11 1945)	B	26 000	26 000
	Omläggning av vatten- och avloppsledning till Birhall jämte uprensning av utloppsledning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	B	9 800	6 860
7/2	Ytterligare kostnader och förhöjt statsbidrag för vatten- och avloppsledning i stadsdelen Grekland, Älvsby m:e, Norrbottens län (4/1 1945)	B	20 000	31 050
11/2	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (8/1 1941)	A	8 020	8 020
12/2	Ytterligare kostnader för 1072 Björkö fornvårdsarbeten, Stockholms län (29/8, 17/8 1945)	A	9 600	9 600
	Ytterligare kostnader för 1073 Uppsala fornvårdsarbeten (20/8, 17/8 1945)	A	21 000	21 000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Ytterligare kostnader för 1075 Högsumms fornvårdsarbeten, Kalmar län (³⁰ / ₈ , ¹⁷ / ₉ 1945)	A	8 400	8 400
	Ytterligare kostnader för 1078 Mönsterås fornvårdsarbeten, Kalmar län (¹⁷ / ₉ 1945)	A	4 200	4 200
	Ytterligare kostnader för 1074 Lillöhus fornvårdsarbeten, Kristianstads län (³⁰ / ₈ , ¹⁷ / ₉ 1945)	A	10 800	10 800
¹³ / ₂	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (⁹ / ₈ 1944, ¹⁸ / ₇ 1945)	B	56 000	56 000
	Ytterligare kostnader för omläggning av rikshuvudvägen (Sundsvall)—Sörberge—Svarvarböle—(Härnösand) å delen Torsboda—Svarvarböle (Hussjöby), km 6/206, 4—12/829, Västernorrlands län (¹⁵ / ₃ 1945)	B	644 500	644 500
¹⁴ / ₂	1082 Lövsadsvägen. Omläggning av vägen Norrköping—Linköping, delen Lövsad—Norsholm, km 8/000—10/267, Östergötlands län	A	625 000	625 000
	Ytterligare kostnader för 1033 Nylandsvägen, Västernorrlands län (¹³ / ₃ 1944)	A	15 600	15 600
	Ytterligare kostnader för 1034 Dekarsövägen, Västernorrlands län (¹³ / ₃ 1944)	A	3 290	3 290
	Ytterligare kostnader för 1035 Brunnsnäs vägen, Västernorrlands län (¹³ / ₃ 1944)	A	39 900	39 900
	Ytterligare kostnader för 1036 Ödenvägen, Västernorrlands län (²³ / ₄ , ²⁴ / ₅ 1944)	A	33 060	33 060
	Ytterligare kostnader för 1055 Fanbyvägen, Västernorrlands län (²⁴ / ₅ 1944)	A	72 600	72 600
	1061 Skagshamnsvägen. Återstående arbeten å anläggning av väg från allmänna vägen vid Skagshamn till Skeppsmalens fiskeläge, Västernorrlands län	A	143 600	143 600
	Ytterligare kostnader för 1070 Pitsundsvägen, Norrbottens län (²⁴ / ₅ 1945)	A	314 075	314 075
²⁰ / ₂	Ytterligare kostnader för servisledningar inom Brastads stationssamhälle, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län (³¹ / ₁₀ 1945)	B	2 000	1 400
²¹ / ₂	Ytterligare arbeten i samband med 925 Skudderupsvägen, Kristianstads län (²⁷ / ₂ 1941)	A	8 400	8 400
²³ / ₂	Ytterligare arbeten i samband med 937 Uppsalavägen, Stockholms län (¹² / ₈ 1941, ⁴ / ₁ 1946)	A	199 540	179 586
	Servisledningar inom Alnö s:n, Västernorrlands län ..	B	91 000	68 250
	Ytterligare arbeten å 509 Ostviksvägen, Västernorrlands län (² / ₈ 1935)	A	137 060	137 060
	Ytterligare arbeten i samband med 1060 Luleälven, Norrbottens län (¹⁴ / ₁ 1946)	A	12 500	9 375
²⁵ / ₂	Ytterligare arbeten å 957 Lida friluftsgård, Stockholms län (⁶ / ₁₀ 1941, ²⁶ / ₃ 1942, ³⁰ / ₈ 1945)	A	5 880	3 234
	1083 Alterälven, Damm- och vägbrobyggnad över Alterbäcken, Norrbottens län	A	23 000	17 250
²⁸ / ₂	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från Cederslund till Saltkällan, Göteborgs och Bohus län (⁹ / ₈ 1940, ¹ / ₄ 1942, ⁹ / ₃ 1945)	B	10 000	10 000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
7/3	1084 Mölleröd. Fornvårdsarbeten i Mölleröd, Kristianstads län	A	6 000	6 000
	Ytterligare arbeten i samband med 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (29/4, 20/8 1944, 18/1, 18/1, 14/8, 27/7, 12/10 1945, 22/1 1946)	A	64 000	64 000
9/3	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (8/1 1941, 11/2 1946)	A	550	550
19/3	Ytterligare arbeten i samband med 800 Björnavägen, Västernorrlands län (27/7 1934)	A	7 500	7 500
20/3	Ytterligare arbeten i samband med 762 Astensmålavägen, Blekinge län (7/8 1934, 7/1 1946)	A	3 925	3 925
21/3	Ytterligare arbeten i samband med etapperna III c, III d, III e och III g av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (6/4 1944, 12/4, 15/12 1945)	B	6 000	3 000
22/3	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (19/10 1934, 7/1, 22/1 1946)	A	725	725
	1085 Torneälven. Vissa arbeten vid Torneå och Muonio gränsälvars flottleder, Norrbottens län	A	110 000	82 500
29/3	Ytterligare kostnader för andra utbyggnadsskedet av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län (21/2, 10/8 1945)	B	78 000	78 000
	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning och förbättring av vägen Töre—Kosjarv, km 1/080—6/200 (24/8 1945) med omläggning och förbättring av delen km 0/000—1/080 av samma väg, Norrbottens län ...	B	123 000	123 000
3/4	Ytterligare arbeten i samband med fjärde utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningar, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (25/1 1945)	B	41 000	30 750
4/4	Ytterligare kostnader för omläggning av delen Backa—Uleberg av vägen Dalen—Uleberg, Göteborgs och Bohus län (2/3 1944)	B	392 800	392 800
11/4	Ytterligare arbeten i samband med 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (29/4, 20/8 1944, 18/1, 18/1, 14/8, 27/7, 12/10 1945, 22/1, 7/3 1946)	A	225 000	225 000
	1088 Stockviksarbena. Kajbyggnad i Stockvik, Västernorrlands län	A	300 000	180 000
13/4	Ytterligare arbeten i samband med 1079 Tollare, Stockholms län (28/11 1945)	A	4 730	2 838
17/4	En tredje utbyggnadsetapp av en vattenförsörjnings- och avloppsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län	B	541 000	394 600
18/4	Ytterligare arbeten å första utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Bovallstrands m:c, Göteborgs och Bohus län (16/12 1943, 26/1 1944, 10/1 1945)	B	4 500	3 825
24/4	Ytterligare arbeten i samband med 1060 Luleälven, Norrbottens län (14/1, 23/2 1946)	A	31 000	21 700
26/4	Ytterligare arbeten i samband med 910 Södertäljevägen, Stockholms län (13/2, 12/8 1941, 23/1 1946)	A	186 200	186 200
	Ytterligare arbeten i samband med 1069 Byske vatten- och avlopp, Västerbottens län (22/3 1945)	A	22 245	16 684

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	1087 Gällivare vattenledning. Vattenverk vid sjön Harr- träsk och huvudvattenledning därifrån till Gällivare m:re jämte högreservoar, Gällivare s:n, Norrbottens län	A	522 000	313 200
27/4	Ytterligare arbeten å 957 Lida friluftsgård, Stockholms län (6/10 1941, 26/3 1942, 30/6 1945, 25/2 1946)	A	12 000	6 600
3/5	Ytterligare arbeten i samband med vatten- och avlopps- ledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (12/12 1940, 10/4, 28/5, 13/6 1941)	B	1 000	700
10/5	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (19/10 1934, 7/1, 22/1, 22/3 1946)	A	11 950	11 950
	Ytterligare arbeten i samband med 1040 Ledjavägen, Blekinge län (9/3 1944, 9/1 1946)	A	4 500	4 500
	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (8/1 1941, 11/2, 9/3 1946)	A	1 000	1 000
15/5	Anläggning av väg Björneröd—Boråsgården (km 0/000— km 6/669), Göteborgs och Bohus län	B	683 600	683 600
	Ytterligare kostnader för reparationer och förbättring av undervattensledning, Alnö s:n, Västernorrlands län (14/12 1945)	B	34 000	34 000
17/5	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Väster- norrlands län (28/4, 30/6 1944, 13/1, 18/1, 14/6, 27/7, 12/10 1945, 22/1, 7/3, 11/4 1946)	A	32 040	22 040
22/5	Anläggning av väg mellan Grötövägen och Slätteskärs- gatan, Lysekils stad	B	92 000	87 400
	Ytterligare kostnader för andra utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Neder- kalix s:n, Norrbottens län (20/11 1944, 17/1 1945, 8/1 1946)	B	11 600	11 600
3/6	Ytterligare kostnader för 1072 Björkö fornvårdsarbeten, Stockholms län (20/6, 17/9 1945, 12/2 1946)	A	20 000	20 000
	Ytterligare kostnader för 1073 Uppsala fornvårdsarbeten (20/6, 17/9 1945, 12/2 1946)	A	40 000	40 000
	Ytterligare kostnader för 1075 Högsrum fornvårdsar- beten, Kalmar län (20/6, 17/9 1945, 12/2 1946)	A	22 000	22 000
	Ytterligare kostnader för 1078 Mönsterås fornvårdsar- beten, Kalmar län (17/9 1945, 12/2 1946)	A	18 000	18 000
5/6	Ytterligare arbeten i samband med 937 Uppsalavägen, Stockholms län (12/6 1941, 4/1, 23/2 1946)	A	3 267	2 940
19/6	Ytterligare arbeten i samband med 762 Astensmåla- vägen, Blekinge län (7/9 1934, 7/1, 26/3 1946)	A	400	400
	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (19/10 1934, 7/1, 22/1, 22/3, 10/5 1946)	A	3 700	3 700
	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (8/1 1941, 11/2, 9/3, 10/5 1946)	A	1 900	1 900
21/6	Ytterligare arbeten i samband med 520 Tingsrydsvägen, Kronobergs län (13/7 1933)	A	1 000	1 000
26/6	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av vägen Ljusne—Söderala, delen km 0/720—3/000, Gävleborgs län (20/9 1944)	B	37 600	37 600
	Ytterligare arbeten för servisledningar inom Alnö s:n, Västernorrlands län (23/2 1946)	B	9 000	6 750

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
	Ytterligare kostnader för vissa vatten- och avloppsledningar, Njurunda s:n, Västernorrlands län (¹⁵ / ₁₂ 1945)	B	17 000	17 000
	Ytterligare arbeten avseende vägbro med vingmurar och stödjemurar över stickspår å bandelen Svartvik—Sundsvall till Stockviksverket, att utföras i samband med 1088 Stockviksarbetena, Västernorrlands län (¹¹ / ₄ 1946)	A	240 000	144 000
⁴ / ₇	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av del av kustlandsvägen mellan Brattbergsbacken och Källan, Gävleborgs län (¹³ / ₄ 1939, ²⁰ / ₆ 1942, ²⁷ / ₁₁ 1945, ²⁵ / ₁ 1946)	B	3 500	3 500
¹⁸ / ₇	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (⁸ / ₁ 1941, ¹¹ / ₂ , ⁹ / ₃ , ¹⁹ / ₅ , ¹⁹ / ₈ 1946)	A	250	250
⁶ / ₈	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (¹² / ₁₀ 1934, ⁷ / ₁ , ²² / ₁ , ²² / ₃ , ¹⁰ / ₅ , ¹² / ₈ 1946) ..	A	1 700	1 700
⁸ / ₈	Ytterligare arbeten i samband med 937 Uppsalavägen, Stockholms län (¹² / ₈ 1941, ⁴ / ₁ , ²³ / ₂ , ⁵ / ₈ 1946)	A	17 870	16 083
¹⁶ / ₈	Ytterligare kostnader för omläggning av väg Berga—Rörvall—Säm, Göteborgs och Bohus län (²⁴ / ₆ 1944) .	B	17 600	17 600
	Ytterligare kostnader för andra utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län (²⁰ / ₁₁ 1944, ¹⁷ / ₁ 1945, ⁹ / ₁ , ²² / ₈ 1946)	B	20 000	20 000
²⁷ / ₈	Ytterligare kostnader för servisledningar inom Brastads stationssamhälle, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län (²¹ / ₁₀ 1945, ²⁰ / ₈ 1946)	B	3 000	3 000
¹⁰ / ₉	Ytterligare arbeten i samband med vatten- och avloppsledningar i egnahemsområdet Haget—Munkåsen, Munkfors m:e, Värmlands län (²³ / ₃ 1944, ²⁸ / ₅ 1945) ...	B	29 200	8 760
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (⁹ / ₈ 1944, ¹⁸ / ₇ 1945, ¹³ / ₂ 1946)	B	8 500	8 500
¹⁹ / ₉	Ytterligare arbeten i samband med 937 Uppsalavägen, Stockholms län (¹² / ₈ 1941, ⁴ / ₁ , ²³ / ₂ , ⁵ / ₈ , ⁹ / ₈ 1946)	A	35 241	31 717
²⁰ / ₉	Ytterligare kostnader för fjärde etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västernorrlands län (²⁷ / ₁ , ² / ₄ 1944, ²⁸ / ₄ , ²⁸ / ₁₀ 1945)	B	20 000	20 000
	Ytterligare kostnader för servisledningar inom Alnö s:n, Västernorrlands län (²⁸ / ₂ , ²⁶ / ₆ 1946)	B	8 000	8 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsanläggning för samhällena Sandö och Lugnviksstrand i Bjärträ s:n och Klockestrand i Nora s:n, Västernorrlands län ²⁷ / ₁ 1944, ²⁸ / ₆ 1945)	B	51 000	51 000
	Ytterligare kostnader för femte utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län (¹⁵ / ₂ 1945)	B	136 000	136 000
	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av kustlandsvägen Hudiksvall—Sundsvall, delen mellan Nolby och gränsen mot Sköns s:n, Västernorrlands län (⁶ / ₁₀ 1938, ¹⁴ / ₈ 1943, ²⁷ / ₁₁ 1945) samt för anläggning av vägportar och tillfartsvägar vid Gumsekullens idrottsplats och Vaplenäs, Västernorrlands län (²⁰ / ₁ 1942, ²⁷ / ₁₁ 1945)	B	471 800	471 800

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
7/10	1089 Luleå vattenledning. Tryckledning för vatten mellan pumpstation vid Gammelstadsfjärden och högreservoar å Mjölkuddberget, Luleå stad	A	900 000	450 000
9/10	Ytterligare arbeten i samband med vatten- och avloppsledningsanläggning för samhällena Sandö och Lugnviksstrand i Bjärträ s:n och Klockestrand i Nora s:n, Västernorrlands län (27/1 1944, 28/8 1945, 20/9 1946) ..	B	58 000	45 600
	Ytterligare kostnader för etapperna III a och III b av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (7/1 1944, 15/12 1945)	B	1 550	1 550
	Ytterligare kostnader för etapperna III c, III d, III e och III g av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (5/4 1944, 18/4, 15/12 1945)	B	8 850	8 850
	Ytterligare kostnader för andra utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län (30/11 1944, 17/1 1945, 8/1, 22/5, 16/8 1946)	B	34 000	34 000
10/10	937 A Uppsalavägen. Beläggningsarbeten å delarna I och II samt sträckan C 1—B 1 å del III av 937 Uppsalavägen, Stockholms län	A	411 340	390 773
10/10	Ytterligare arbeten i samband med 719 Arnäsvägen, Västernorrlands län (9/3 1934, 19/7 1943, 12/5 1944, 14/12 1945)	A	113 400	113 400
21/10	Ytterligare kostnader för 1072 Björkö fornvårdsarbeten, Stockholms län (30/6, 17/9 1945, 12/2, 3/8 1946)	A	8 000	8 000
	Ytterligare kostnader för 1073 Uppsala fornvårdsarbeten (30/6 17/9 1945, 12/2, 3/8 1946)	A	23 000	23 000
	Ytterligare kostnader för 1075 Högsrum fornvårdsarbeten, Kalmar län (30/6, 17/9 1945, 12/2, 3/8 1946)	A	9 500	9 500
	Ytterligare kostnader för 1078 Mönsterås fornvårdsarbeten, Kalmar län (17/9 1945, 12/2, 3/8 1946)	A	9 500	9 500
26/10	Ytterligare arbeten i samband med 520 Tingsrydsvägen, Kronobergs län (18/7 1933, 21/8 1946)	A	1 200	1 200
28/10	Ytterligare arbeten i samband med 927 Åmålsvägen, Älvsborgs län (21/3 1941)	A	7 500	7 500
29/10	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Fjällbacka—Vetteberget—Lersten, Göteborgs och Bohus län (24/11 1944, 28/8 1945)	B	4 300	4 300
	Ytterligare arbeten i samband med en första utbyggnad av utvidgning och förbättring av Gravarne fiskehamn, Gravarne och Bäckeviks m:e, Göteborgs och Bohus län (19/1 1945)	B	50 000	45 000
	Ytterligare kostnader och arbeten för tredje utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Säbrå s:n, Västernorrlands län (23/3 1944)	B	298 000	257 800
	Ytterligare kostnader för omläggning av kustlandsvägen Luleå—Kalix på delen mellan Småckvarnarna och Månsbyn, Norrbottens län (28/7 1939, 1/3 1940, 11/1, 15/10 1945)	B	10 000	10 000
	Ytterligare kostnader och arbeten för andra utbyggnadskedet av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län (21/8, 10/8 1945, 29/3 1946)	B	49 000	32 800

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
30/10	Ytterligare arbeten i samband med 775 Tvingvägen, Blekinge län (¹⁹ / ₁₀ 1934, ⁷ / ₁ , ²² / ₁ , ²² / ₃ , ¹⁰ / ₅ , ¹⁹ / ₄ , ⁶ / ₈ 1946)	A	1 030	1 030
7/11	Omläggning av väg Svappavaara—Kiruna, delen Kaup- pinen—Tuolluvaara, km 4/060—7/100 och km 8/980— 9/460, Norrbottens län	B	460 000	460 000
11/11	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (⁸ / ₁ 1941, ¹¹ / ₂ , ⁹ / ₃ , ¹⁰ / ₅ , ¹⁹ / ₆ , ¹⁸ / ₇ 1946) ..	A	650	650
18/11	Ytterligare arbeten i samband med 1076 Malöströmmar, Göteborgs och Bohus län (²⁸ / ₈ 1945)	A	129 000	129 000
19/11	Ytterligare arbeten i samband med 761 Bälganetvägen, Blekinge län (¹⁷ / ₈ 1934, ⁷ / ₁ 1946)	A	10 000	10 000
27/11	Ytterligare kostnader för anläggning av fiskehamn vid Ekenäs på Sydkoster, Göteborgs och Bohus län (⁶ / ₄ 1945)	B	79 000	79 000
5/12	Ytterligare arbeten i samband med 834 Algutsbodavägen, Kronobergs län (²⁵ / ₁ 1935, ¹⁶ / ₆ 1943)	A	650	650
	Ytterligare arbeten i samband med 761 Bälganetvägen, Blekinge län (¹⁷ / ₈ 1934, ⁷ / ₁ , ¹⁹ / ₁₁ 1946)	A	2 500	2 500
6/12	Vatten- och avloppsledningar för bebyggelsen inom kvarteren Finken, Aspen, Svalan, Alen, Vråken, Le- ken, Ulven, Höken och Plogen, Älvsby m:e, Norr- bottens län	B	73 000	47 450
10/12	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar för centrala delen av Vivstanäs m:e, Västernorrlands län (²² / ₁₂ 1944, ⁹ / ₃ 1945)	B	35 000	35 000
	Del av huvudvattenledning från Näsbyn till Karlsborgs- verken, Nederkalix s:n, Norrbottens län	B	300 000	ej fast- ställt
12/12	Ytterligare arbeten i samband med 919 Hultaforsvägen, Älvsborgs län (⁸ / ₁ 1941, ¹¹ / ₂ , ⁹ / ₃ , ¹⁰ / ₅ , ¹⁹ / ₆ , ¹⁸ / ₇ , ¹¹ / ₁₁ 1946)	A	11 950	11 950
	1058 Norrvågevägen. Bygdeväg från Norrvåge till Sör- våge jämte bro över Vågefjärden vid Norrvåge, Själe- vads s:n, Västernorrlands län	A	480 300	480 300
18/12	Ytterligare kostnader för avloppsledningar i Lundvallen och Solbacken samt vatten- och avloppsledningar i Glöden och Torpet, Timrå s:n, Västernorrlands län (²⁷ / ₁ 1944, ⁵ / ₈ 1945)	B	66 000	66 000
19/12	Ytterligare arbeten i samband med 937 A Uppsalavägen, Stockholms län (¹⁰ / ₁₀ 1946)	A	35 199	33 439
21/12	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar för Näske by, Nätra s:n, Västernorrlands län (²² / ₁₂ 1944, ⁹ / ₃ , ¹⁹ / ₄ 1945)	B	110 000	110 000
	Ytterligare kostnader för en tredje utbyggnadsetapp av en vattenförsöjnings- och avloppsanläggning, Neder- kalix s:n, Norrbottens län (¹⁷ / ₄ 1946)	B	86 000	86 000
30/12	Ytterligare arbeten i samband med 762 Astensmåla- vägen, Blekinge län (⁷ / ₈ 1934, ⁷ / ₁ , ²⁰ / ₃ , ¹⁹ / ₆ 1946)	A	8 965	8 965
	Summa		16 748 882	15 030 682

**Förteckning över år 1946 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens
arbetsmarknadskommissions regi.**

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1935 ⁹ / ₁	825 Brännlandsvägen. Anläggning av väg Brännland—Hemmingsmark, delen inom Norrbottens län samt en mindre del inom Västerbottens län	715 696	715 696	33 301
² / ₈	509 Ostviksvägen. Omläggning av kustlandsvägen från Storkåge till Byske jämte grenväg vid Frostkåge, Västerbottens län	1 126 985	1 107 897	65 130
1940 ⁹ / ₃	906 Jönköpings flygfält. Anläggning av flygfält vid Munksjön, Jönköpings län	1 409 689	1 409 689	62 431
²¹ / ₁₁	913 Edingevägen. Anläggning av väg från Uppsala läns gräns till Faringe, Stockholms län	898 543	830 621	42 065
1941 ¹⁰ / ₅	934 Sandemarvägen. Omläggning och förbättring av Dalarövägen, delen Sandemar—Sandviken, Stockholms län	405 269	401 569	15 061
⁶ / ₁₀	937 Lida. Uppförande av en friluftsgård vid skidfrämjandets torp i Lida i Botkyrka s:n, Stockholms län	375 070	259 301	5 139
1945 ²⁰ / ₆	1074 Lillöhus. Fornvårdsarbeten i Vä s:n, Kristianstads län	74 838	74 838	5 316
1946 ²⁵ / ₂	1083 Alterälven. Damm- och vägbrobyggnad över Alterbäcken, Norrbottens län	23 000	16 653	665
⁷ / ₈	1084 Mölleröd. Fornvårdsarbeten vid slottsruin i Mölleröd, Kristianstads län	5 988	5 988	424
	Summa	5 035 078	4 822 252	229 532

Förteckning över år 1946 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi.¹

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1938 ^{30/6}	Landsvägsbro mellan Sverige och Norge vid Svinesund, Göteborgs och Bohus län	B	3 333 661	1 232 700	60 956
^{30/12}	Första etappen samt vissa arbeten i andra etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Alnö s:n, Västernorrlands län	B	1 553 000	1 477 100	60 440
1939 ^{13/4}	Omläggning och förbättring av viss del av kustlandsvägen mellan Brattbergsbacken och Källan, Gävleborgs län	B	518 231	484 231	21 380
1940 ^{9/2}	Omläggning av väg Cederslund—Saltkällan jämte biväg till Olovsborgs varv, Göteborgs och Bohus län	B	786 100	691 300	34 815
1941 ^{8/1}	Omläggning och förbättring av kustlandsvägen å delen Högom—Rådsta, Västernorrlands län	B	287 273	278 403	11 600
^{11/2}	Utbyggnad av Ramsele vatten- och avloppsledningsanläggning, Ramsele s:n, Västernorrlands län	B	88 000	62 480	2 697
^{20/3}	Kaj vid Gröte i södra hamnen, Lysekils stad ..	B	1 397 000	1 257 300	45 755
^{9/11}	Vatten- och avloppsledningar i stadsdelen Ringen, Marstrands stad	B	250 000	189 200	8 122
^{19/12}	Fortsatt utbyggnad av Alnö kommuns vatten- och avloppsledningsanläggning, Västernorrlands län	B	542 000	465 200	21 630
1942 ^{21/2}	Anläggning av huvudvattenledning fram till Bjärträ kommuns gräns, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	B	11 000	8 250	430
^{12/3}	Vissa delar av tredje etappen av vatten- och avloppsledningar, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	B	621 370	553 970	20 503
^{14/3}	Kajanläggning vid Stornäset, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	280 000	251 800	5 685
1943 ^{4/12}	Vatten- och avloppsledningar jämte tryckstegringspumpstation i Östby, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	B	181 000	110 600	7 112

¹ Samtliga företag utförda i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1944					
⁵ / ₄	Fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsledningsanläggning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	B	129 751	87 001	5 417
³ / ₅	Anläggning av väg Östra—Rörvik—Amhult, Askums s:n, Göteborgs och Bohus län	B	169 311	169 311	8 920
²⁴ / ₅	Omläggning av väg Berga—Rörvall—Säm, Göteborgs och Bohus län	B	327 600	327 600	16 300
²⁰ / ₉	Omläggning och förbättring av vägen Ljusne—Söderala, delen km 0/720—3/000, Gävleborgs län	B	227 308	227 308	9 145
²⁰ / ₉	Vattenledningar inom Hörnefors m:e, Västerbottens län	B	128 022	65 458	6 003
¹⁶ / ₁₀	Omläggning av väg Slottet—Övertun, Göteborgs och Bohus län	B	146 200	146 200	6 650
²⁷ / ₁₁	Utbyggnad av en vatten- och avloppsledningsanläggning för Bergnäset, Nederluleå s:n, Norrbottens län	B	269 979	169 979	7 387
1945					
⁴ / ₁	Utbyggnad av en huvudavloppsledning, Älvsby m:e, Norrbottens län	B	185 269	126 749	4 819
⁵ / ₆	Omläggning av del av östra infartsvägen till Strömstads stad, Göteborgs och Bohus län	B	12 152	12 152	590
	Summa		11 444 227	8 394 292	366 356

Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1946 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor ¹
⁵ / ₁	Ytterligare kostnader för lekplan vid östra folkskolan, Hudiksvalls stad (²¹ / ₄ 1944, ⁵ / ₂ 1945)	4 238	1 676
	Förlängning av kranspår å Stora Hamnkajen, Sundsvalls stad	218 000	109 000
	Omläggning av allmänna vägen Fjärdvik—Lockne—Köja på en sträcka av 210 meter, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	7 150	5 362
	Ytterligare kostnader för avloppsledning i Skelleftestrands m:e, Västerbottens län (²⁴ / ₅ , ¹ / ₁₂ 1944)	5 009	2 505
	Ytterligare arbeten i samband med väganläggningar inom Bergnässets samhälle, Nederluleå s:n, Norrbottens län (¹¹ / ₁₂ 1945) .	11 500	6 900
	Ytterligare kostnader för planering av Vita Bandets barnkolonitomt i Sandudden, Överkalix s:n, Norrbottens län (⁶ / ₄ 1945) .	3 123	2 224
⁹ / ₁	Anläggning av gator inom Munksunds samhälle, Piteå s:n, Norrbottens län	34 290	22 289
¹⁴ / ₁	Avloppsledningar för Gällivare m:e, Norrbottens län	296 700	89 010
²² / ₁	Avloppsledning i Klostergatan inom Sunnanå m:e, Västerbottens län	9 000	3 600
²⁴ / ₁	Anläggning av Bergsgatan på delen Sidsjövägen—stadsgränsen mot Selånger, Sundsvalls stad	397 500	373 445
²⁵ / ₁	Ytterligare kostnader för enskild väg från vägen Kallstorp—Berg vid Branneby till allmänna vägen Fjällbacka—Dingle vid Humlekärr, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län (²⁰ / ₂ 1944) ..	6 000	3 000
	Utfyllnads- och planeringsarbeten för brädgård och upplagsplats för ett planerat sågverk å Blomsholm, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	40 000	22 000
	Anläggning av gatorna nr:is 3 och 4 inom Våjerns m:e, Göteborgs och Bohus län	19 800	10 890
	Ytterligare kostnader för reparationsarbeten å skolbyggnader i Bovallen, Forsnäs, Gullträsk, Lakaträsk, Mellanån, Sandträsk, Spikberg och Åkerby, Edefors s:n, Norrbottens län (²⁹ / ₇ 1938)	90 430	66 549
	Ytterligare arbeten i samband med vissa arbeten inom Koskullskulle gruvsamhälle, Gällivare s:n, Norrbottens län (⁶ / ₉ , ¹¹ / ₁₂ 1945)	12 582	3 775
³⁰ / ₁	Avloppsledning vid den s. k. pråmkanalen i Kramfors, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	10 000	*
	Vatten- och avloppsledningar i Sprängsviken, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	17 000	11 050
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskilda vägar från Stora Bandsjöns skola till dels Lillhamsta, dels Knipans by på allmänna vägen Timrå—Strömås, Timrå s:n, Västernorrlands län (⁹ / ₂ 1944)	16 200	8 100
	Anläggning av väg från bron över Ljungan till industriområde i Skjôle, Tuna s:n, Västernorrlands län	95 300	57 180

¹ Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång. * Anger att endast årskostnadsbidrag utgår.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
80/1	Anläggning av väg till industriområde vid Ängom, Tuna s:n, Västernorrlands län	38 800	23 280
1/2	Vatten- och avloppsledningar inom Skelleftestrands m:e, Västerbottens län	353 000	207 200
6/2	Vatten- och avloppsledningar, Haparanda stad	27 000	16 200
7/2	Breddning av vägen lasarettet—Krutviken, Karlskrona stad ..	64 000	12 800
	Vatten- och avloppsledningar i Björkliden, Hagfors m:e, Värmlands län	32 000	8 000
8/3	Förhöjt statsbidrag för vatten- och avloppsledningar i Malmbergets m:es östra del, Norrbottens län (8/12 1945)	—	21 000
	Förhöjt statsbidrag för avloppsledningar för Gällivare m:e, Norrbottens län (14/1 1946)	—	89 010
16/2	Vatten- och avloppsledningar, Härnösands stad	15 650	3 913
	Undervattensledning mellan Strömnäs och Svanön, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	13 600	8 160
20/3	Stenkrossning i Virshult, Enslövs s:n, Hallands län	3 000	900
	Stödjemur för och väg till skjutbanan i Hals, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	4 000	2 200
	Omläggning av enskild väg å Skarstad mellan vägarna Hallinden—Lysekil och Hallinden—Fisketorp, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	20 000	14 000
	Vattenledningsanläggning för delar av Hälle samhälle, Lommedals s:n, Göteborgs och Bohus län	26 000	18 200
	Vatten- och avloppsledningar för kvarteren Vängåvan, Brinken, Malmgård, Kilen och Borkan inom Vilhelmina m:e, Västerbottens län	45 000	27 000
22/3	Ytterligare kostnader för andra etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (6/12 1938, 21/7 1939, 6/8 1941)	33 886	25 415
23/3	Ytterligare kostnader och förhöjt statsbidrag för anläggning av väg Koskullskulle—Gällivare, Gällivare s:n, Norrbottens län (17/1 1945)	75 000	183 750
1/3	Höjning av strandskoning och planering vid Kurjviken mellan sekt. 0/000 och 0/254 vid Lappstrupen, Skellefteå stad	20 100	4 020
6/3	Ytterligare arbeten och kostnader för kyllagerhus och hamnförvaltningsbyggnad, Trelleborgs stad (14/8 1941)	248 024	97 649
	Huvudledning från vattenverket vid Ålsjön jämte förbindelseledning till rörnätet, Söderhamns stad	450 000	270 000
12/3	Kulvert i Industrigatan från Koppargatan till Centralgatan, Helsingborgs stad	40 000	8 000
16/3	Gatuarbeten inom Berga norra egnahemsområde, Kalmar stad ..	43 200	8 640
	Vatten- och avloppsledningar inom stadsdelen Kroppkärr, Karlstads stad	104 000	26 000
22/3	Dränering och förbättring av område vid S:t Eriks kyrka söder om Medborgarplatsen, Stockholms stad	16 000	2 800
	Avloppsledningar i Hovslätt, Jönköpings stad	24 800	4 960
	Utbyggnad av vatten- och avloppsledningar i Håkanstå, Sundsvalls stad	75 000	45 000
28/3	Industrispår till Sallyhill, Sundsvalls stad	76 000	15 200

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
²⁰ / ₃	Utgjämning av stentipp vid Sidsjöbäcken, m. m., Sundsvalls stad	9 100	1 820
⁵ / ₄	Brandbrunn invid Almby folkskolor, Örebro stad	7 000	3 500
	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten för utbyggnad av verkstadslokal för laggkärlstillverkning, Bjärträ s:n, Väster- norrlands län (¹³ / ₄ 1945)	21 200	15 900
¹² / ₄	Iordningställande av område för barnhem vid Skå-Edeby å Svartsjölandet, Stockholms stad	204 000	40 800
	Ytterligare kostnader för vissa arbeten med gång- och cykelbanor å trafikleden Gamlestadstorg—Kviberg—Uthynäs—Partille gräns mellan Kortedalsgatan och Utbys västra gräns, Göte- borgs stad (⁴ / ₁₂ 1943)	21 446	17 157
	Ytterligare arbeten i samband med enskild utfartsväg från Stavre by till allmänna vägen Sundsvall—Härnösand vid Ljusta by Sköns s:n, Västerorrlands län (³ / ₄ 1945)	1 600	800
¹⁵ / ₄	Anläggning av Brödragatan samt nedläggning av vatten- och av- loppsledningar i Majsolstigen, Kalix m:e, Norrbottens län ...	30 800	21 560
²⁰ / ₄	Vägar inom Båtskärsnäs samhälle, Nederkalix s:n, Norrbottens län	65 220	45 654
³ / ₆	Vatten- och avloppsledningar inom industriområde väster Haga- by, Örebro stad	31 800	6 360
	Ytterligare arbeten och ytterligare kostnader för uppförande av cementvarufabrik, Bjärträ s:n, Västerorrlands län (¹³ / ₄ 1945)	22 500	16 875
	Ytterligare arbeten i samband med avloppsledningar för Gälli- vare m:e, Norrbottens län (¹⁴ / ₁₁ , ⁸ / ₁ 1946)	27 900	16 740
⁸ / ₆	Ytterligare arbeten och ytterligare kostnader för anläggningar för bevattningsmed avslammat kloakvatten från reningsverket i Källby, Lunds stad (⁶ / ₁₁ , ⁵ / ₁₁ 1941)	54 236	54 236
¹⁵ / ₆	Ytterligare kostnader för vägar inom Båtskärsnäs samhälle, Ne- derkalix s:n, Norrbottens län (²⁰ / ₄ 1946)	19 880	13 916
²⁰ / ₆	Ytterligare kostnader för omläggning av östra infartsvägen, delen km 0/200—km 2/235, Strömstads stad (⁹ / ₃ 1944, ²⁴ / ₁₀ 1945) ..	12 000	11 400
¹⁷ / ₆	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av Brödragatan samt nedläggning av vatten- och avloppsledningar i Majsol- stigen, Kalix m:e, Norrbottens län (¹⁵ / ₄ 1946)	11 300	7 910
²⁶ / ₆	Omläggning, reparation och justering av vissa delar av parkom- rådet kring Nyboda barnhem vid Midsommarkransen, Stock- holms stad	33 000	6 600
	Ytterligare kostnader för anläggning av Esperedsvägen inom Oskarströms m:e, Hallands län (⁸ / ₁₀ 1944)	242	97
	Ytterligare kostnader för iordningställande av Mossegatan, Os- karströms m:e, Hallands län (²³ / ₁₁ , ²⁴ / ₉ 1945)	352	141
	Ytterligare arbeten i samband med och ytterligare kostnader för nytt sjömanshem, Göteborgs stad (⁸ / ₁₀ 1941, ²¹ / ₄ 1944)	33 508	33 508
	Restaurering av Eda kyrkogård, Eda s:n, Värmlands län	37 000	12 950
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild väg från allmänna vägen Lugnvik—Bjärträ kyrka till Jonas Jonssons torp i Lugnvik, Bjärträ s:n, Västerorrlands län (²⁵ / ₉ 1944)	219	110
¹⁰ / ₇	Ytterligare kostnader för utförande av 300 meters bana vid Räcksta skjutbana, Stockholms stad (²⁷ / ₄ 1942)	14 564	2 913
² / ₈	Väganläggning inom Brastads stationssamhälle, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	13 300	8 645

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
27/8	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av väg till industriområde vid Ängom, Tuna s:n, Västernorrlands län (20/1 1946)	12 000	7 200
10/9	Ytterligare kostnader för iordningställande av körvägar mellan Virginsgatan och Apslätten samt Stora Torp och Stora Delsjön, Göteborgs stad (1/8 1944)	6 900	1 380
	Ytterligare kostnader för vändslinga för omnibussar vid samt gång- och cykelväg inom Lillebybadet, Göteborgs stad (1/8 1944)	17 200	3 440
	Ytterligare kostnader för ridvägar och galoppbana inom Delsjökomplexet, Göteborgs stad (17/3 1945)	20 000	4 000
20/9	Ytterligare kostnader för branddammar för luftskyddet, Jönköpings stad (28/11 1944)	1 843	922
	Ytterligare kostnader för avloppskulvert i Junebäcks dalgång genom kvarteret Nyckeln, Jönköpings stad (16/1 1945)	8 334	1 667
	Ytterligare kostnader för anläggande av väg samt vatten- och avloppsledningar vid Skee station, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län (21/11 1941)	8 899	6 674
	Ytterligare kostnader för enskild utfartsväg Vännäs by—Kalix älv, Överkalix s:n, Norrbottens län (17/10 1945)	16 600	12 450
9/10	Planeringsarbeten söder om Östra Trädgårdsgatan, Strömstads stad	60 000	15 000
	Ytterligare kostnader för skjuthaneanläggning m. m. för Krokstrands skytteförening, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län (8/9 1944)	7 974	5 183
	Omläggning av befintlig vattenledning, nyanläggning av avloppsledning samt anläggning av väg inom område i Öd, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	30 400	18 240
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild väg från allmänna vägen Hornökrängen—Östanö till Grönsvik, Nora s:n, Västernorrlands län (8/2 1942, 18/7 1945)	2 695	1 348
24/10	Omläggning av mur och uppförande av stigluckor vid Svenneby gamla kyrkogård, Svenneby s:n, Göteborgs och Bohus län ...	9 000	5 400
	Avloppslednings- och dikesreningsarbeten i Adolfsberg, Örebro stad	12 600	2 520
29/10	Ytterligare arbeten i samband med iordningställande av område för barnhem vid Skå-Edeby å Svartsjölandet, Stockholms stad (12/4 1946)	113 000	22 600
	Ytterligare arbeten i samband med gatu- och ledningsarbeten för stadsdelen övre Egersberg, Uddevalla stad (10/11 1945) ...	11 500	3 450
	Vatten- och avloppsledningar till kvarteren 20, 30 och 31 m. fl. inom Gällivare m:e, Norrbottens län	60 000	36 000
4/11	Anläggande av Lärkstigen samt nedläggning av vatten- och avloppsledningar i densamma, Kalix m:e, Norrbottens län	23 600	16 520
7/11	Rensning av diken väster om Krematoriet, Örebro stad	4 400	880
9/11	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten i samband med brandbrunn invid Almby folkskolor, Örebro stad (8/4 1946) ..	3 778	1 889
18/11	Anläggning av väg från allmänna vägen vid Hamburgöns skola till Rösholmen å Hamburgerön, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län	73 200	43 920

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
16/11	Ytterligare arbeten och ytterligare kostnader för iordningställande av del av Södermalmsgatan m. m., Mölndals stad (21/4 1944)	10 465	3 140
	Ytterligare arbeten och ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Björkliden samt avloppsledning i Dalgången, Mölndals stad (21/4 1944)	9 804	2 941
	Utlöppsledning genom Heffners industriområde, Sköns s:n, Västernorrlands län	50 000	30 000
27/11	Utläggning av Boråsvägen å delen mellan gamla Almedalsvägen och serpentinkurvan (sekt. 0/415—1/080), Göteborgs stad	143 000	121 550
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar till kvarteren Gropen och Flårken, Nylands m:e, Västernorrlands län (26/4 1944)	1 150	*
	Ytterligare kostnader för utvidgning av vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (26/4 1944)	26 225	*
4/12	Vatten- och avloppsledningar för fabriksbyggnad i Brodalen, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	35 000	ej fastställt
	Vatten- och avloppsledningar i Tungatan, Sundsvalls stad	26 000	5 200
10/12	Grundläggningsarbeten för fyra provisoriska bostadshus i kvarteret Siktet vid Ringvägen å Södermalm, Stockholms stad . .	32 000	6 000
13/12	Ytterligare kostnader för anläggning av Vattugatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (28/8 1945)	1 910	1 146
	Ytterligare kostnader för anläggning av Silvergatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (17/10 1945)	1 225	735
	Ytterligare kostnader för anläggning av Anneslättsgratan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (10/11 1945)	2 177	1 306
	Ytterligare kostnader för restaurering av Bjärträ kyrka m. m. samt för omläggning av terrassmuren omkring kyrkogården m. m., Bjärträ s:n, Västernorrlands län (2/4, 21/4, 7/8 1944)	3 255	2 441
	Ytterligare kostnader för uppförande av verkstadslokal för laggkärllstillverkning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (24/7 1944)	9 771	7 328
17/12	Lednings- och gatuarbeten å industriområde å Aspholmen, Örebro stad	129 600	25 920
	Avskärande samlingsledning, bräddavloppsbrunnar och pumpstationer för avloppsvatten från Björkskatan och Östermalm, Luleå stad	300 000	60 000
	Anläggning av tryckledning från kloakpumpstation i kommunalhems kvarteret till avloppsledning i Kungsgatan samt omläggning av del av avloppsledning i Kungsgatan, Luleå stad	75 000	15 000
18/12	Ytterligare arbeten i samband med terrasserings- och avloppsarbeten i Svedmyra, Stockholms stad (10/11 1945)	41 000	8 200
27/12	Förbindelseledningar för vatten i Skytte-, Brytare- och Laestadiigatorna, Kiruna m:e, Norrbottens län	32 680	6 536
	Summa	5 248 234	2 789 570

Förteckning över år 1946 avslutade statskommunala beredskapsarbeten.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel ¹ kronor	Antal utförda dags- verken
1939 10/11	Väg från allmänna vägen Valla—Följa—Sunnersta vid Sunnersta över Stöndarbrännan till allmänna vägen Grillom—Offer—Solum vid Offer, del I mellan km 1/300 och km 1/883 samt delarna II och III, Boteå s:n, Västernorrlands län	41 588	12 750	2 712
1941 4/4	Museibyggnad, Norrköpings stad	* 564 149	100 000	* 7 832
19/4	Avloppsledningar och avloppspumpstation, Slite köping, Gotlands län	178 888	23 000	6 670
20/11	Enskild väg från allmänna vägen Bollstabruk—Forsed genom Bursjö till enskilda vägen Angsta—Högsta, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	75 527	33 380	2 953
5/12	Vatten- och avloppsledningar i Fabrikgatan, Östersunds stad	8 511	2 553	347
1942 2/2	Anläggning av enskild väg från allmänna vägen Hornökrängen—Östanö till Grönsvik, Nora s:n, Västernorrlands län	61 895	30 948	2 901
9/2	Förlängning av utloppet närmast norr om Oskarsbron, Östersunds stad	11 714	3 159	369
19/2	Kaj och brygga m. m. vid Ryahamnen, Göteborgs stad	952 191	285 600	16 174
1943 6/12	Utvidgning av Kville kyrkogård, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län	94 326	66 028	3 997
	Vatten- och avloppsledningar inom Övre Vivstavärv i Vivsta-Näs m:e, Västernorrlands län	103 390	67 204	3 351
15/12	Enskild väg från vägen Malbäcken—Gersholmen förbi Rossö ångsåg till allmänna vägen från Nylands m:e, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	43 094	10 250	1 796
1944 20/1	Återstående sprängning vid Fåfången (Masthamnen öster om tunnelmynningen), Stockholms stad	326 422	65 284	5 537
2/2	Huvudavloppsledning till Adolfsberg och Ånsta på delen Ekäng—Bondsättersvägen, Örebro stad	77 634	14 400	2 554
3/3	Reningsverk och rörledningar för avloppsvatten vid Saltsjö—Duvnäs, Nacka s:n, Stockholms län	111 250	15 800	2 600
9/3	Omläggning av östra infartsvägen, delen km 0/200—2/235, Strömstads stad	545 571	464 265	15 005
10/3	Vatten- och avloppsledningar i Moreliusgatan m. fl. gator i Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	85 008	51 005	2 980
21/4	Avloppsledning i del av Brunnhusgatan, Härnösands stad	6 240	1 872	265

¹ Se not 1 till bilaga 6. — * Avse endast byggnadsentreprenaden.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
¹ / ₆	Iordningställande av körvägar mellan Virginsgatan och Apslätten samt Stora Torp och Stora Delsjön, Göteborgs stad	59 796	11 959	2 401
	Iordningställande av bilväg från vattenverket vid Delsjön till den s. k. skidteknikbacken vid Delsjön, Göteborgs stad	13 627	2 725	497
	Iordningställande av badplats inom Delsjökomplexet, Göteborgs stad	9 991	1 998	379
	Vändslinga för omnibussar vid samt gång- och cykelväg inom Lillebybadet, Göteborgs stad	80 302	16 060	3 066
⁵ / ₆	Planeringsarbeten å Sköns och Byns kyrkogårdar, Sköns s:n, Västernorrlands län	86 796	50 220	3 100
	Anläggning av gata, Bureå m:e, Västerbottens län ..	19 231	*	1 556
²⁰ / ₆	Anläggning av Noragatan m. fl. gator samt vatten- och avloppsledningar i dessa gator och i Bygatan och Hagavägen, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län ..	128 185	63 000	3 500
	Vatten och avloppsledningar i Storgatan m. fl. gator, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län	62 653	31 380	2 100
⁴⁰ / ₁₂	Komplettering av vattenledningsnät m. fl. arbeten, Skönsmons m:e, Västernorrlands län	83 603	46 800	1 720
1945				
² / ₂	Vatten- och avloppsledningar i Valhallavägen jämte högreservoar, Bengtsfors köping, Älvsborgs län ...	76 845	23 054	2 458
¹⁴ / ₂	Krossning av 1 000 m ³ makadam, Långsele s:n, Väster- norrlands län	8 788	3 349	387
	Vatten- och avloppsledningar, Norsjö m:e, Västerbot- tens län	195 656	90 000	5 612
¹⁵ / ₂	Vattenledning för Kungl. Hälsinge flygflottilj, Östan- bo, Sandarne och Lervik, Söderhamns stad	575 084	263 725	12 494
¹⁷ / ₃	Ridvägar och galoppbana inom Delsjökomplexet, Gö- teborgs stad	104 688	20 760	4 772
	Omläggning och förbättring av enskilda vägen Inge- röd—Svensvik, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län ..	25 240	12 620	1 183
¹² / ₆	Terrassering och planering av Glasbruksgatan, Väster- viks stad	4 715	*	351
²⁴ / ₆	Exploateringsarbeten i Södra Hammarby, Stockholms stad	2 471 474	*	45 155
⁸ / ₉	Vissa arbeten inom Koskullskulle gruvsamhälle, Gälli- vare s:n, Norrbottens län	113 710	30 710	4 380
²⁴ / ₉	Muddringsarbeten, badbryggor m. m. vid Långviks- badet, Kalmar stad	35 950	6 295	1 359
	Gata nr 1 inom Väjerns m:e, Göteborgs och Bohus län	16 119	10 400	823
¹⁶ / ₁₀	Förbättring och utvidgning av skjutbana, Söder- hamns stad	15 952	3 600	668
² / ₁₁	Vatten- och avloppsledningar för Stora Myren, Ström- stads stad	180 960	41 100	3 745

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
10/11	Anläggning av Auneslättsgatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län.....	12 377	7 426	497
8/12	Vatten- och avloppsledningar vid kvarteret Nötskrikan inom Torpaområdet, Jönköpings stad	42 045	8 409	1 413
	Vatten- och avloppsledningar i Kiruna m:e, Norrbottens län	201 964	34 000	5 442
11/12	Iordningställande av underbacke i Sörby samt av jämningsområde invid samma skidbacke till slalombacke, Örebro stad	9 996	1 760	472
27/12	Framdragande av väg genom och nedläggande av vatten- och avloppsledningar i Hantverkareparken, Sundsvalls stad	8 340	1 600	285
	Avloppsledning i Håkanstå, Sundsvalls stad	11 321	2 264	358
	Vatten- och avloppsledningar i Fiskja by, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	2 104	*	112
1946				
5/1	Omläggning av allmänna vägen Fjärdvik—Lockne—Köja på en sträcka av 210 meter, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	10 783	5 362	436
22/1	Avloppsledning i Klostergatan inom Sunnanå m:e, Västerbottens län	9 566	3 600	300
26/1	Utfyllnads- och planeringsarbeten för brädgård och upplagsplats för ett planerat sågverk å Blomsholm, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	28 310	15 571	525
30/1	Avloppsledning vid den s. k. prämkanalen i Kramfors Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	9 248	*	360
7/2	Breddning av vägen lasarettet—Krutviken, Karlskrona stad	68 092	12 800	2 098
	Vatten- och avloppsledningar i Björkliden, Hagfors m:e, Värmlands län	50 775	8 000	1 960
16/2	Vatten- och avloppsledningar, Härnösands stad	21 910	3 913	827
	Undervattensledning mellan Strömnäs och Svanön, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	14 340	8 160	121
20/2	Stenkrossning i Virshult, Enslövs s:n, Hallands län	2 327	698	125
22/3	Dränering och förbättring av område vid S:t Eriks kyrka söder om Medborgarplatsen, Stockholms stad	15 254	2 800	422
29/3	Uttjämning av stentipp vid Sidsjöbacken m. m., Sundsvalls stad	9 760	1 820	392
6/4	Brandbrunn invid Almby folkskolor, Örebro stad ...	10 778	5 389	368
3/5	Vatten- och avloppsledningar inom industriområde väster om Hagaby, Örebro stad.....	26 234	5 247	860
2/8	Väganläggning inom Brastads stationssamhälle, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	12 700	8 255	246
	Summa	8 234 987	2 114 327	197 368

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1946	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade företag.</i>			
³ / ₁	Ytterligare statsbidrag för lekplan vid östra folkskolan, Hudiksvalls stad (²¹ / ₄ 1944)	—	1 676	—
	Ytterligare statsbidrag för avloppsledning i Yttre Urs- viken, Skelleftestrands m:e, Västerbottens län (²⁴ / ₅ 1944)	—	2 505	—
	Ytterligare statsbidrag för planering av Vita Bandets barnkolonitomt i Sandudden, Överkalix s:n, Norr- bottens län (⁶ / ₄ 1945)	—	2 224	—
²⁵ / ₁	Ytterligare statsbidrag för enskild väg från vägen Kallstorp—Berg vid Branneby till allmänna vägen Fjällbacka—Dingle vid Humlekärr, Kville s:n, Gö- teborgs och Bohus län (²⁹ / ₂ 1944)	—	3 000	—
	Ytterligare statsbidrag för reparationsarbeten å skol- byggnader i Bovallen, Forsnäs, Gullträsk, Laka- träsk, Mellanån, Sandträsk, Spikberg och Åkerby, Edefors s:n, Norrbottens län (²⁹ / ₇ 1938)	—	66 549	—
¹² / ₂	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kostnader för andra etappen av en vatten- och av- loppsledningsanläggning, Bjärträ s:n, Västernorr- lands län (⁹ / ₁₂ 1938)	7 021	25 415	—
⁶ / ₃	Ytterligare statsbidrag för kyllagerhus och hamnför- valtningsbyggnad, Trelleborgs stad (¹⁴ / ₆ 1941)	—	97 649	—
¹² / ₄	Ytterligare statsbidrag för vissa arbeten med gång- och cykelbanor å trafikleden Gamlestadstorg—Kvi- berg—Utabynäs—Partille gräns mellan Kortedals- gatan och Uthys västra gräns, Göteborgs stad (⁴ / ₁₂ 1943)	—	17 157	—
⁸ / ₅	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kost- nader för anläggningar för bevattning med avslam- mat kloakvatten från reningsverket i Källby, Lunds stad (⁶ / ₅ 1941)	10 416	54 236	—
²⁶ / ₆	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kost- nader för anläggning av Esperedsvägen, Oskar- ströms m:e, Hallands län (³ / ₁₀ 1944)	242	97	—
	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kost- nader för iordningställande av Mossegatan, Oskar- ströms m:e, Hallands län (²⁸ / ₁ 1945)	357	143	—
	Ytterligare statsbidrag för nytt sjömanshem, Göte- borgs stad (⁸ / ₁₀ 1941)	—	33 508	—
	Ytterligare statsbidrag för anläggning av enskild väg allmänna vägen Lugnvik—Bjärträ kyrka till Jonas Jonssons torp i Lugnvik, Bjärträ s:n, Västernorr- lands län (²⁵ / ₆ 1944)	—	110	—
¹⁰ / ₇	Ytterligare statsbidrag för utförande av 300 meters- bana vid Räcksta skjutbana, Stockholms stad (²⁷ / ₁ 1942)	—	2 913	—
²⁰ / ₉	Ytterligare statsbidrag för branddammar för luftskyd- et, Jönköpings stad (²⁸ / ₁₁ 1944)	—	922	—
	Ytterligare statsbidrag för avloppskulvert i Junebäcks dalgång genom kvarteret Nyckeln, Jönköpings stad (¹⁶ / ₁ 1945)	—	1 667	—

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
9/10	Ytterligare statsbidrag för skjutbaneanläggning m. m. för Krokstrands skytteförening, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län (8/8, 1944)	—	5 183	—
16/11	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kostnader för iordningställande av del av Södermalmsgatan m. m., Mölndals stad (21/4, 1944)	489	3 140	—
	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kostnader för vatten- och avloppsledningar i Björkliden samt avloppsledning i Dalgången, Mölndals stad (21/4, 1944)	233	2 941	—
13/12	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kostnader för anläggning av Vattugatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (28/8, 1945)	183	1 146	—
	Ytterligare statsbidrag och tidigare ej redovisade kostnader för anläggning av Silvergatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (17/10, 1945)	193	735	—
	Ytterligare statsbidrag för anläggande av väg samt vatten- och avloppsledningar vid Skee station, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län (21/11, 1941)	—	6 674	—
	Ytterligare statsbidrag för restaurering av Bjärträ kyrka m. m. samt för omläggning av terrassmuren omkring kyrkogården, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (8/1, 1944)	—	2 441	—
	Ytterligare statsbidrag för uppförande av verkstadslokal för laggkärlstillverkning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (24/7, 1944)	—	7 328	—
	Summa	8 254 121	2 453 686	197 368

Kostnader för under år 1946 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis.

Län/år	Statliga beredskapsarbeten				Statskommunala beredskapsarbeten		Summa	
	i kommissionens regi		i annan myndighets regi		Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag
	Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag				
Stockholms stad	—	—	—	—	453 564	89 913	453 564	89 913
Stockholms	1 758 887	1 692 228	—	—	—	—	1 758 887	1 692 228
Uppsala	84 000	84 000	—	—	—	—	84 000	84 000
Södermanlands	865 525	865 525	—	—	—	—	865 525	865 525
Östergötlands	1 189 400	1 189 400	—	—	—	—	1 189 400	1 189 400
Jönköpings	—	—	—	—	34 977	7 549	34 977	7 549
Kronobergs	2 850	2 850	—	—	—	—	2 850	2 850
Kalmar	71 600	71 600	—	—	43 200	8 640	114 800	80 240
Gotlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	129 900	129 900	—	—	64 000	12 800	193 900	142 700
Kristianstads	26 050	26 050	—	—	—	—	26 050	26 050
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus i övrigt	—	—	—	—	342 260	159 885	342 260	159 885
Hallands	—	—	—	—	8 906	4 325	8 906	4 325
Göteborgs stad	—	—	—	—	242 054	181 035	242 054	181 035
Göteborgs och Bohus i övrigt	129 000	129 000	1 770 100	1 759 225	366 942	176 043	2 266 042	2 064 268
Älvsborgs	457 820	457 820	—	—	—	—	457 820	457 820
Skaraborgs	500 000	500 000	—	—	—	—	500 000	500 000
Värmlands	—	—	29 200	8 760	173 000	46 950	202 200	55 710
Örebro	480	480	—	—	189 178	41 069	189 658	41 549
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs	—	—	67 100	67 100	454 238	271 676	521 338	338 776
Västernorrlands	1 955 290	1 729 290	3 331 200	3 201 510	1 230 201	792 367	6 516 691	5 723 167
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	159 305	153 744	—	—	432 109	244 325	591 414	398 069
Norrbottens	2 340 575	1 581 200	1 880 600	1 381 000	1 213 605	752 993	5 434 780	3 715 193
Summa 1946	9 670 682	8 613 087	7 078 200	6 417 595	5 248 234	2 739 570	21 997 116	17 820 252
1945	9 036 335	8 731 261	23 314 805	21 399 704	11 656 835	3 795 894	44 007 975	33 926 859
1944	9 598 685	9 424 035	41 738 312	38 396 892	18 020 168	8 528 984	69 357 165	56 349 911
1943	186 500	160 800	7 804 600	7 331 540	1 871 473	968 027	9 862 573	8 460 367
1942	1 585 400	1 393 710	7 592 900	5 595 710	11 470 006	3 422 031	20 648 306	10 411 451
1941	14 972 800	13 056 075	17 046 751	14 554 995	43 096 749	14 041 608	75 116 300	41 652 678

Sammanställning per den 31 december 1946 av statliga

Arbetets art	Slutförda företag		Företag under utförande	
	Antal	Total- kostnader	Antal	Total- kostnader
		kronor		kronor
<i>Statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknads-</i> <i>kommissionens regi</i>	9	5 035 078	92	79 851 300
Vägarbeten	4	3 146 493	75	70 541 000
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	1	699 000
Flottledsarbeten	1	23 000	4	1 005 600
Flygfältsarbeten	1	1 409 689	3	5 075 000
Friluftsgårdsanläggning	1	375 070	—	—
Fornvårdsarbeten	2	80 826	4	334 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	—	—	3	1 502 700
Farledsarbeten	—	—	1	454 000
Brobyggnadsarbeten	—	—	1	240 000
<i>Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets</i> <i>regi</i>	22	11 444 227	139	100 477 503
Vägarbeten	8	2 474 175	74	56 527 555
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	3	1 282 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	11	3 959 391	48	29 886 400
Hamnarbeten	2	1 677 000	9	2 787 200
Flygfältsarbeten	—	—	3	8 910 748
Broar	1	3 333 661	1	982 800
Andra arbeten	—	—	1	100 800
<i>Statskommunala beredskapsarbeten</i>	60	8 254 121	143	28 698 659
Väg- och gatuarbeten (med tillhörande led- ningsarbeten)	21	3 813 596	55	8 591 403
Hamnarbeten	1	952 191	7	3 192 600
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	3	4 830 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	24	2 154 197	47	5 730 523
Flygfältsarbeten	—	—	3	2 800 500
Bad- och idrottsanläggningar	4	71 889	6	1 674 000
Teater-, musei- och konserthusbyggnader ..	1	564 149	—	—
Andra byggnadsarbeten	—	—	6	468 450
Brandbrunnar och branddammar	1	10 778	4	113 050
Andra arbeten	8	687 321	12	1 298 133
Summa	91	24 733 426	374	209 027 462

och statskommunala beredskapsarbeten under 1946.

Beslutade men ej påbörjade företag		Samtliga företag			Av summa totalkostnader belöpa å	
Antal	Total-kostnader kronor	Antal	Total-kostnader kronor	därav stats- bidrag av arbetslöshets- medel kronor	arbets- löner kronor	övriga kostnader kronor
7	3 727 000	108	88 613 378	85 258 379	53 393 918	35 219 460
6	3 205 000	85	76 892 493	74 977 638	46 309 866	30 582 627
—	—	1	699 000	524 350	419 000	280 000
—	—	5	1 028 600	802 425	670 000	358 600
—	—	4	6 484 689	6 484 689	3 928 350	2 556 339
—	—	1	375 070	259 301	113 876	261 194
—	—	6	414 826	414 826	319 826	95 000
1	522 000	4	2 024 700	1 197 150	1 217 000	807 700
—	—	1	454 000	454 000	272 000	182 000
—	—	1	240 000	144 000	144 000	96 000
12	4 018 200	173	115 939 930	98 076 071	62 448 435	53 491 495
11	3 945 200	93	62 946 930	61 763 109	37 581 435	25 365 495
—	—	3	1 282 000	887 600	604 050	677 950
1	73 000	60	33 918 791	25 545 912	16 089 082	17 829 709
—	—	11	4 464 200	3 842 130	2 069 616	2 394 584
—	—	3	8 910 748	4 461 000	4 980 000	3 930 748
—	—	2	4 316 461	1 566 800	1 064 752	3 251 709
—	—	1	100 800	9 520	59 500	41 300
22	2 077 105	225	39 029 885	16 003 026	19 039 798	19 990 087
13	337 900	89	12 742 899	5 693 764	6 729 284	6 013 615
—	—	8	4 144 791	1 493 320	1 681 313	2 463 478
1	263 000	4	5 093 000	685 200	2 374 500	2 718 500
5	368 680	76	8 253 400	3 614 917	4 317 056	3 936 344
—	—	3	2 800 500	2 249 500	1 287 750	1 512 750
—	—	10	1 745 889	346 369	764 795	981 094
—	—	1	564 149	100 000	154 974	409 175
2	1 057 525	8	1 525 975	674 930	550 394	975 581
—	—	5	123 828	35 599	74 433	49 395
1	50 000	21	2 035 454	1 109 427	1 105 299	930 155
41	9 822 305	506	243 583 193	199 337 476	134 882 151	108 701 042

Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $\frac{1}{7}$ 1945— $\frac{30}{6}$ 1946.¹ Kronor.

L ä n	Beredskapsarbeten	Statskommunala reservarbeten	Arkivarbeten och musikerhjälp	Kontantunderstöd	Utbildningshjälp	Administrationsbidrag till arbetslöshetsnämnder	Summa
Stockholms stad....	2 663 279	35 154	3 871 588	191 525	4 569	37 475	6 803 590
Stockholms.....	3 475 502	—	233 623	11 694	—	603	3 721 422
Uppsala.....	308 660	7 042	757 129	1 125	5 315	7 394	1 086 665
Södermanlands.....	526 140	—	28 843	1 068	—	146	556 197
Östergötlands.....	668 711	—	44 661	21 182	—	890	735 444
Jönköpings.....	524 445	—	24 404	6 497	—	249	555 595
Kronobergs.....	294 869	—	20 451	1 958	—	—	317 278
Kalmar.....	132 245	34 073	12 646	7 911	—	530	187 405
Gotlands.....	7 425	—	—	4 664	—	96	12 185
Blekinge.....	982 949	373	7 622	1 128	—	166	992 238
Kristianstads.....	258 397	—	10 370	533	—	—	269 300
Malmö stad.....	634 742	—	—	18 976	—	—	653 718
Malmöhus i övrigt..	130 007	502	309 774	12 389	—	2 600	455 272
Hallands.....	67 494	265	15 197	5 392	—	268	88 616
Göteborgs stad....	1 174 434	—	505 097	131 422	—	—	1 810 953
Göteborgs o. Bohus i övrigt.....	293 609	56 327	1 100	28 206	982	15 554	395 778
Älvsborgs.....	636 156	—	35 630	6 642	—	193	678 621
Skaraborgs.....	5 109	—	7 665	4 502	—	47	17 323
Värmlands.....	218 340	19 180	72 462	13 917	—	685	324 584
Örebro.....	194 103	7 215	44 719	6 864	—	297	253 198
Västmanlands.....	40 000	—	43 880	—	—	—	83 880
Kopparbergs.....	595	—	10 882	2 888	—	35	14 400
Gävleborgs.....	361 963	13 150	17 407	16 245	—	1 897	410 662
Västernorrlands....	3 982 130	6 849	34 374	46 228	—	24 542	4 094 123
Jämtlands.....	—	—	12 928	2 228	—	—	15 156
Västerbottens.....	457 271	6 623	14 635	6 506	—	562	485 597
Norrbottens.....	1 046 087	—	12 186	11 004	—	4 740	1 074 017
Hela riket	19 084 662	186 753	6 149 273	562 694	10 866	98 969	26 093 217

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den $\frac{26}{10}$, 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr 16 000 000 samt för steninköp kr 2 775 000, summa kr 18 775 000. Uppdragsgivare för arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi har av kommissionen debiterats med kr 3 646 500.

Bilaga 11.

**Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under
tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ 1946.¹ Kronor.**

L ä n	Bered- skaps- arbeten	Stats- kommu- nala reserv- arbeten	Arkiv- arbeten och musiker- hjälp	Kontant- under- stöd	Utbild- nings- hjälp	Administra- tionsbidrag till arbets- löshets- nämnder	Summa
Stockholms stad....	819 265	31 269	3 085 392	195 067	22 901	37 836	4 191 730
Stockholms.....	2 789 668	—	187 109	10 076	10 268	603	2 997 724
Uppsala.....	284 701	4 161	639 944	213	—	1 981	931 000
Södermanlands.....	458 472	—	36 130	290	—	146	495 038
Östergötlands.....	12 556	—	34 839	17 237	—	890	65 522
Jönköpings.....	388 214	—	19 518	5 602	—	249	413 583
Kronobergs.....	187 290	—	16 827	2 235	—	—	206 352
Kalmar.....	147 240	34 073	11 393	4 922	—	440	198 068
Gotlands.....	7 811	—	—	3 166	—	96	11 073
Blekinge.....	903 942	373	7 460	768	—	166	912 709
Kristianstads.....	125 988	—	14 367	901	—	—	141 256
Malmö stad.....	244 398	—	—	—	—	—	244 398
Malmöhus i övrigt..	104 742	502	299 082	27 088	2 158	2 600	436 172
Hallands.....	58 978	265	11 716	1 404	—	268	72 631
Göteborgs stad.....	1 314 886	6 648	432 949	94 024	1 423	1 060	1 850 990
Göteborgs o. Bohus i övrigt.....	115 425	55 124	—	—	982	14 082	185 613
Älvsborgs.....	413 548	—	24 411	2 265	—	193	440 417
Skaraborgs.....	2 517	—	7 489	1 230	—	25	11 261
Värmlands.....	178 812	14 859	68 649	8 682	—	685	271 687
Örebro.....	266 379	13 935	37 873	4 491	—	297	322 975
Västmanlands.....	63 129	—	30 558	—	—	—	93 687
Kopparbergs.....	60 445	—	9 014	3 398	—	35	72 892
Gävleborgs.....	287 544	13 150	16 649	12 073	—	912	330 328
Västernorrlands.....	3 283 258	6 438	30 337	33 909	—	24 542	3 378 484
Jämtlands.....	2 487	—	13 322	2 608	—	—	18 417
Västerbottens.....	337 487	6 662	11 754	2 198	—	562	358 663
Norrbottnens.....	1 410 067	—	9 684	10 552	—	4 290	1 434 593
Hela riket	14 269 249	187 459	5 056 466	444 899	87 782	91 958	20 087 263

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den 22/1 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr 11 000 000, för steninköp med kr 2 610 000. summa kr 13 610 000. Uppdragsgivare för arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi har av kommissionen debiterats med kr 2 031 762.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $1/7$ 1945— $30/6$ 1946. Kronor.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden			Jord- bruks- läger	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Arvoden och ex- penser till byggnads- kontrol- lanter	Diverse kost- nader ¹
			Familje- tillägg, om- skolnings- bidrag och hyresbidrag	Premier för skogs- arbete	Andra förmåner					
Stockholms stad	1 813 966	19 371	194 424	—	17 438	466	—	3 900	21 195	11 638
Stockholms	690 038	36 473	546 379	370 688	294 239	51 693	3 464	22 748	18 729	13 664
Uppsala	319 773	6 957	145 018	277 929	118 886	14 759	2 848	10 145	7 546	8 860
Södermanlands	485 770	47 534	312 224	428 689	199 656	11 799	2 762	11 965	7 934	10 642
Östergötlands	894 397	35 010	230 837	672 533	142 905	45 185	17 167	16 696	35 735	19 457
Jönköpings	473 257	27 181	237 894	592 235	137 989	24 075	2 133	17 926	8 182	10 697
Kronobergs	366 667	22 789	257 575	644 025	135 432	54 908	2 530	13 100	9 127	8 695
Kalmar	439 672	16 056	312 320	1 100 269	140 323	46 249	11 459	16 951	15 074	14 939
Gotlands	105 940	9 543	26 019	28 630	17 490	10 864	5 538	6 483	—	8 465
Blekinge	300 777	24 542	316 136	152 354	53 981	24 872	3 014	9 545	7 865	9 398
Kristianstads	443 733	17 968	146 373	190 010	70 579	55 396	1 150	14 351	7 850	19 936
Malmöhus	1 011 112	77 294	104 368	82 562	119 200	76 318	794	37 549	8 688	14 987
Hallands	266 919	2 615	193 744	253 027	65 460	28 777	10 275	11 209	9 690	17 718
Göteborgs o. Bohus	1 080 192	16 736	603 048	141 495	82 272	9 078	6 485	19 837	16 649	18 362
Älvsborgs	518 182	8 051	562 036	910 090	200 547	6 685	825	30 316	10 163	9 051
Skaraborgs	309 016	4 214	141 605	263 974	78 588	10 583	8 694	16 940	8 212	9 718
Värmlands	549 333	7 302	1 110 010	2 219 091	777 460	16 596	3 849	20 031	7 019	11 502
Örebro	598 132	20 522	404 378	1 006 826	297 049	39 555	9 086	9 604	12 344	36 263
Västmanlands	392 019	14 612	156 976	612 144	99 590	11 811	592	14 335	10 811	9 360
Kopparbergs	543 885	30 102	748 163	3 897 597	438 795	5 356	5 064	14 253	9 161	13 535
Gävleborgs	629 199	31 277	816 317	2 724 141	377 684	11 169	242	28 344	10 496	14 728
Västernorrlands	821 781	32 224	1 390 802	2 870 836	457 076	12 542	2 619	16 293	11 594	26 980
Jämtlands	448 689	13 477	338 550	3 180 239	250 386	3 961	3 980	8 978	11 666	10 568
Västerbottens	366 256	55 383	203 736	4 051 040	90 794	6 511	5 115	10 254	10 371	12 753
Norrbottnens	528 708	36 162	621 753	2 604 542	160 316	17 194	2 766	17 413	9 337	15 421
Hela riket	14 397 413	613 895	10 120 685	29 274 966	4 824 135	596 402	112 451	399 166	285 438	357 387

¹ Här ingå kostnader för administration för värnpliktslänsnämnder med kr 28 143, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr 7 666, kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr 139 341 samt kostnader för vissa undersökningar i fråga om sysselsättningen på handelsnäs område med kr 57 040. Kostnader för anskaffning av kojor och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr 2 451 014. Försäljningar och hyresinkomster ha bokförts till kr 2 501 557, varför slutsumman utvisar en nettotinkomst av kr 50 543. Ersättningar för till flyktingar utlämnad personlig utrustning har under budgetåret uppgått till kr 285 353, vilket icke gottskrivits i ovanstående tabell.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ 1946. Kronor.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden			Jord- bruks- läger	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Arvoden och ex- penser till byggnads- kontrol- lanter	Diverse kost- nader ¹
			Familje- tilllägg, om- skolnings- bidrag och hyresbidrag	Premier för skogs- arbete	Andra förmåner					
Stockholms stad	1 913 605	13 321	76 146	112	18 142	68	229	600	33 540	11 676
Stockholms	638 542	24 147	282 702	140 718	106 106	70 174	586	15 570	28 811	12 563
Uppsala	311 033	2 634	78 980	99 168	58 767	10 879	1 808	4 504	11 304	6 341
Södermanlands	478 744	16 645	155 456	213 507	112 942	15 402	607	7 827	8 862	7 897
Östergötlands	855 069	14 593	81 210	260 943	62 358	27 691	5 888	13 566	37 382	8 858
Jönköpings	461 698	19 748	104 644	232 022	61 321	27 789	835	16 375	10 769	9 289
Kronobergs	358 986	19 270	143 065	167 918	77 744	16 666	1 536	7 469	10 723	7 846
Kalmar	427 396	6 807	164 923	454 206	51 676	46 847	10 782	8 985	16 606	9 924
Gotlands	108 422	2 238	14 621	4 844	6 050	13 078	2 145	5 458	—	8 232
Blekinge	308 888	31 450	259 964	59 865	33 668	15 064	2 159	10 390	8 946	8 057
Kristianstads	442 080	8 077	113 246	68 923	50 090	52 488	96	13 114	17 438	12 922
Malmöhus	1 060 734	89 211	53 186	33 492	112 953	60 432	104	25 903	21 912	14 111
Hallands	276 719	2 906	89 311	65 191	40 693	20 381	4 940	10 822	9 291	8 520
Göteborgs o. Bohus	1 094 104	10 981	284 228	66 445	31 069	16 462	4 962	16 961	22 458	16 046
Älvsborgs	508 945	6 806	313 850	352 950	105 522	11 198	455	9 212	15 247	8 142
Skaraborgs	319 188	5 213	76 408	95 077	46 345	19 457	8 672	4 888	11 351	8 459
Värmlands	542 135	5 196	671 821	1 008 315	538 526	10 988	3 216	16 365	11 528	7 960
Örebro	578 132	9 870	202 437	389 359	170 868	42 441	8 184	8 428	13 521	8 795
Västmanlands	409 021	10 612	76 171	224 418	43 834	9 033	295	9 020	13 947	7 843
Kopparbergs	507 591	25 103	400 362	2 004 761	219 420	6 460	3 452	12 071	14 111	8 922
Gävleborgs	586 128	30 477	400 598	1 324 097	125 629	6 356	—	18 905	23 846	8 066
Västernorrlands	764 983	20 957	748 897	1 307 089	206 795	9 662	504	15 633	16 785	10 482
Jämtlands	429 740	21 612	172 684	1 525 038	101 095	5 637	645	7 580	16 196	9 358
Västerbottens	380 126	36 063	128 242	1 428 930	48 212	5 102	1 908	8 318	18 288	8 097
Norrbottnens	554 373	68 285	423 757	1 007 600	106 855	21 351	586	10 416	12 892	9 634
Hela riket	14 816 382	502 222	5 516 909	12 534 988	2 536 680	541 106	64 594	278 380	405 754	238 040

¹ Här ingå kostnader för administration för värnpliktslänenämnder med kr 13 986, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr 7 365, kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr 79 472 samt kostnader för vissa undersökningar i fråga om sysselsättningen på handelsns område m. m. med kr 82 371. Kostnader för anskaffning av kor och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr 736 526. Försäljningar och hyresinkomster ha bokförts till kr 3 089 952, varför slutsumman utvisar en nettoinkomst av kr 2 353 426. Ersättningar för till flyktingar utlämnad personlig utrustning har under kalenderåret uppgått till kr 1 104 440, vilket icke gottskrivits i ovanstående tablå.

Arbetsmarknaden under åren 1937—1946.

Å r	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Årsmedeltal
<i>Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen.¹</i>													
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	131
1946	117	103	96	84	81	79	80	80	82	86	88	87	116
<i>Arbetslösheten inom fackförbunden. Procent.</i>													
1937	16.3	14.8	14.5	11.2	8.3	7.7	6.4	6.2	6.8	8.3	11.1	17.8	10.8
1938	15.6	14.5	13.0	10.7	8.4	8.5	7.2	7.2	7.5	9.0	11.2	17.8	10.9
1939	14.9	13.0	11.7	9.0	6.3	5.6	4.8	5.0	6.3	8.0	10.4	15.2	9.2
1940	14.1	14.5	13.8	11.1	9.5	8.7	9.0	9.1	9.8	11.0	12.6	16.1	11.8
1941	17.1	16.4	15.1	13.1	10.6	9.3	7.8	7.5	7.3	8.2	10.0	13.0	11.3
1942	13.6	12.5	11.0	8.1	5.9	4.9	4.2	4.0	4.3	4.8	5.9	10.3	7.5
1943	8.6	7.5	6.4	6.1	4.4	4.4	3.9	3.6	3.5	4.5	5.8	9.6	5.7
1944	8.5	8.0	7.2	5.5	3.7	3.2	2.9	2.8	2.9	3.3	4.2	7.2	4.9
1945	6.5	6.2	5.9	4.5	3.8	3.5	3.2	3.1	3.0	3.2	3.9	6.7	4.5
1946	5.5	5.4	4.5	3.2	2.2	2.1	2.2	2.1	2.0	2.2	2.8	4.9	3.2
<i>Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa.²</i>													
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 119	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255
1945	12 088	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761
1946	8 829	8 564	8 118	6 534	4 594	3 487	2 704	2 308	2 430	2 782	3 557	4 084	4 833
<i>Indextal för antalet sysselsatta arbetare. September 1939=100.</i>													
1939	—	—	—	—	—	—	—	—	100	98	97	90	—
1940	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83	—
1941	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85	—
1942	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89	—
1943	90	90	90	91	93	94	90	90	91	94	93	90	—
1944	90	91	91	90	91	92	92	93	94	96	97	95	—
1945	95	77	77	79	81	83	99	99	99	100	101	95	—
1946	97	97	98	100	101	102	101	101	101	102	102	95	—

¹ Årsmedeltalet avser totala antalet ansökningar om arbete i förhållande till antalet under året nyanmällda lediga platser.

² För tiden januari 1938—juni 1940 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 voro anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>I. Arbetsmarknaden under år 1946</i>	(5) 11
<i>II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1946</i>	11
A. Arbetsförmedlingen	11
Arbetsförmedlingens organisation	11
Arbetsförmedlingsverksamheten	12
B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskraftsbehov	28
Jordbruket	28
Skogsbruket	32
Torvhanteringen	36
Husligt arbete	37
Hälso- och sjukvård	38
C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten	38
D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft	44
Under krigstillstånd eller förstärkt försvarsberedskap	44
Under värnpliktstjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen (fredstjänstgöring)	45
E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.	46
F. Hjälpverksamheten för arbetslösa	52
Hjälpsökandeklienteletts omfattning och sammansättning	52
Arbetslinjen	58
Understödslinjen	70
Hjälpverksamhetens totala omfattning	74
Statliga stenbeställningar	74
Årskostnadsbidrag	77
G. Värnpliktshjälp	83
<i>Bilagor.</i>	
1. Uppgifter rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1945 och 1946	84
2. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper och län den 31 december 1946	90
3. Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1946 av arbetslöshetsmedel	92
4. Förteckning över år 1946 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens arbetsmarknadskommissions regi	100

	Sid.
5. Förteckning över år 1946 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi	101
6. Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1946 av arbetslöshetsmedel	103
7. Förteckning över år 1946 avslutade statskommunala beredskapsarbeten..	108
8. Kostnader för under år 1946 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis	113
9. Sammanställning per den 31 december 1946 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten under 1946	114
10. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $\frac{1}{7}$ 1945— $\frac{30}{6}$ 1946	116
11. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ 1946	117
12. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $\frac{1}{7}$ 1945— $\frac{30}{6}$ 1946.....	118
13. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{31}{12}$ 1946	119
14. Arbetsmarknaden under åren 1937—1946	120